

แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการ
ในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

GUIDELINES FOR PROMOTING READINESS FOR SELF-DIRECTED LEARNING AMONG
REGULAR MILITARY PERSONNEL IN BASIC NON-FORMAL EDUCATION PROGRAM

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Non-Formal Education

Department of Lifelong Education

FACULTY OF EDUCATION

Chulalongkorn University

Academic Year 2021

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษา
	นอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน
โดย	น.ส.มณฑิตา ชมดี
สาขาวิชา	การศึกษานอกระบบโรงเรียน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณะบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล)

มณฑิตา ชมดี : แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน . (GUIDELINES FOR PROMOTING READINESS FOR SELF-DIRECTED LEARNING AMONG REGULAR MILITARY PERSONNEL IN BASIC NON-FORMAL EDUCATION PROGRAM) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.วรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน รูปแบบการวิจัยเป็นแบบการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐานระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1,140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน ลักษณะมุ่งอนาคต บทบาทของครู ความมีวินัยในตนเอง การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง บรรยากาศการเรียนการสอน และแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, $S.D.=0.52$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $.05$ 2) แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วย 5 แนวทาง ได้แก่ (1) ด้านสัมพันธภาพกับครูและเพื่อน ได้แก่ การจัดกิจกรรมแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ (2) ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ได้แก่ การประเมินตนเองเป็นรายบุคคลเพื่อจัดกิจกรรมโครงการเรียนรู้ผ่านกิจวัตรประจำของพลทหารกองประจำการ (3) ด้านบทบาทของครู ได้แก่ การปรับแนวคิด สร้างเป้าหมายและสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองให้เต็มศักยภาพ (4) ด้านการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ได้แก่ การแนะนำส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม (5) ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้แก่ การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง ส่งเสริมจินตนาการและตั้งเป้าหมายในอนาคต

สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน   ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2564   ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6282014327 : MAJOR NON-FORMAL EDUCATION

KEYWORD:

Montita Chomdee : GUIDELINES FOR PROMOTING READINESS FOR SELF-DIRECTED LEARNING AMONG REGULAR MILITARY PERSONNEL IN BASIC NON-FORMAL EDUCATION PROGRAM . Advisor: Assoc. Prof. WORARAT PATHUMCHAROENWATTANA, Ph.D.

The research aimed to study the factors in promoting readiness for self-directed learning and promote guidelines for promoting readiness for self-directed learning among regular military personnel in basic non-formal education program. The research sample consisted of 1,140 high school students. The research instruments comprised a questionnaire form and the findings of this research were as follows: 1) Factors promoting readiness for self-directed learning were achievement motivation, self-esteem, relationship with teachers and peers, future-oriented, roles of teachers, self-discipline, teaching that promotes self-directed learning, teaching atmosphere and learning resources by overall was at high level ($\bar{x} = 4.08, S.D.=0.52$) statistically significant at .05. 2) Guidelines to promote readiness for self-directed learning consist of: (1) relationship with teachers and peers such as knowledge and experience sharing activities; (2) self-esteem such as individual self-assessment for active duty soldier learning program activities; (3) roles of teachers such as adjusting concepts creating goals and creating self-learning to their full potential; (4) teaching that promotes self-directed learning such as recommending and promoting the use of appropriate information technology; and (5) achievement motivation e.g., self-assessment of strengths and weaknesses promote imagination and set goals for the future.

Field of Study: Non-Formal Education

Student's Signature .....

Academic Year: 2021

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ด้วยความช่วยเหลือ สนับสนุน และเมตตาจากรองศาสตราจารย์ ดร.วรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยเหลือ ให้คำชี้แนะ ให้ข้อคิด คำปรึกษา แนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ความห่วงใยแก่ผู้วิจัย และให้กำลังใจอย่างดีตลอดมา พร้อมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล ประธานในการสอบและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล กรรมการสอบที่สละเวลาอันมีค่าในการพิจารณาวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ยิ่ง จนกระทั่งวิทยานิพนธ์แล้วเสร็จ

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ในการ เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) รองศาสตราจารย์ ดร. วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวี จุฑาศงศ์ ดร. ลิขสิทธิ์ พุฒเชิยว ดร.ภัทรา วายจุต นายศุภชัย สกุลแก้ว ร้อยเอกแป้น มະນาวหวาน จำสืบเอกชาตรี มะตัน จำสืบเอกอภิศักดิ์ พรหมอารักษ์ จำสืบโท เอกรินทร์ บินวาฮับ และนางสาวอรอุมา สุขจันทร์

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัย ในการทดสอบใช้เครื่องมือวิจัย ณ กองร้อยพลเสนารักษ์ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า และผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเมืองกาญจนบุรี ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเมือง นครราชสีมา ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเมืองพิษณุโลก และ ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหาร นายทหารประสานงาน และครูผู้สอน กศน. ทั้ง 4 อำเภอ และพลทหารกองประจำการทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้การวิจัยสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ขอขอบคุณครอบครัวที่คอยให้กำลังใจและให้การสนับสนุน ขอขอบคุณ กัลยาณมิตรทุกท่าน สำหรับมิตรภาพและกำลังใจ ทั้งนี้ต้องขอขอบคุณและรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตา กรุณาของทุก ๆ ท่าน ที่มีส่วนในความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

มณฑิตา ชมดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญรูป.....	ฌ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามของการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมุติฐานในการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ตอนที่ 1 แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบโรงเรียน	12
1.1 แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต.....	12
1.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิต	13
1.3 ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน	14

1.4	หลักการของการศึกษานอกระบบ	15
1.5	เป้าประสงค์และจุดเน้นของการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	16
1.6	ลักษณะของการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	21
1.7	ประเภทการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน การจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียนออกเป็นหลายด้าน.....	22
ตอนที่ 2	แนวคิดและหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	23
2.1	แนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	23
2.2	หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	25
2.3	ลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	26
ตอนที่ 3	แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	27
3.1	ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	27
3.2	ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	28
3.3	แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	30
3.3.1	ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism).....	30
3.3.2	ทฤษฎีการเรียนรู้การสร้างสรรค์ด้วยปัญญา (Constructivism).....	31
3.3.3	ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม.....	33
3.3.4	ทฤษฎีการศึกษาของผู้ใหญ่ (Andragogy).....	35
3.4	องค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	36
3.5	ลักษณะของผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	40
3.6	รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	45
3.7	ขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	46
ตอนที่ 4	การส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	47
4.1	ความหมายของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	47
4.2	องค์ประกอบของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	48

4.3 การส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง Knowles (1980).....	49
4.4 การวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	51
ตอนที่ 5 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	52
5.1 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	53
5.1.1 ด้านการจัดการศึกษาและการเรียนรู้.....	53
5.1.2 ด้านหลักสูตรสื่อรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลงาน บริการทางวิชาการและการประกันคุณภาพการศึกษา.....	55
5.1.3 ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา.....	56
5.1.4 ด้านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหรือโครงการอันเกี่ยวเนื่องจากราชวงศ์	57
5.1.5 ด้านการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่ บริเวณชายแดน	57
5.1.6 พัฒนาการจัดการศึกษาแบบบูรณาการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	58
5.1.7 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณ ชายแดน	58
5.1.8. ด้านบุคลากรระบบการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	58
5.2 การจัดการศึกษานอกระบบสำหรับทหารกองประจำการ	61
5.2.1 หลักการ	61
5.2.2 วัตถุประสงค์.....	61
5.2.3 หน่วยรับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับทหาร	62
5.2.4 แนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนในหน่วยทหาร.....	65
5.3 แนวคิดเกี่ยวกับทหารกองประจำการ	65
5.3.1 การเกณฑ์ทหารในประเทศไทย	65
5.3.2 ขั้นตอนการเริ่มเป็นทหารกองเกิน.....	65
5.3.3 คำจำกัดความตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร	65

5.3.4	ขั้นตอนการรับราชการทหาร	66
5.3.5	วิธีการนับอายุ.....	66
ตอนที่ 6	แนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษา.....	67
6.1	ปัจจัยภายใน.....	69
6.1.1	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	69
6.1.2	ลักษณะมุ่งอนาคต	73
6.1.3	การเห็นคุณค่าในตนเอง.....	74
6.1.4	ความมีวินัยในตนเอง	77
6.2	ปัจจัยภายนอก.....	80
6.2.1	การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	80
6.2.2	บรรยากาศการเรียนการสอน.....	83
6.2.3	บทบาทของครู.....	89
6.2.4	แหล่งเรียนรู้.....	93
6.2.5	สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน.....	100
ตอนที่ 7.	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	102
7.1	งานวิจัยในประเทศ	102
7.2	งานวิจัยต่างประเทศ	109
ตอนที่ 8	กรอบแนวคิดการวิจัย	115
บทที่ 3	.....	118
วิธีดำเนินการวิจัย	.....	118
ขั้นที่ 1	ศึกษาปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหาร กอง ประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน	118
1.1	กำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	118
1.2	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	120

1.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	124
1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	126
1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	127
ชั้นที่ 2 นำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหาร กอง ประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน	129
2.1 การนำเสนอ (ร่าง) แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพล ทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน	129
2.2 การนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหาร กองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน	129
2.3 การจัดทำแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหาร กองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน	132
2.4 สรุปผลการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ พลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน	132
บทที่ 4	133
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	133
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน	134
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความ พร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอก ระบบระดับขั้นพื้นฐาน.....	148
ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการ ในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน	151
ตอนที่ 4 ผลการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพล ทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน.....	153
บทที่ 5	171
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	171
1.ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม	172

2. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 1 ศึกษาปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วย.....	172
3. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 2.....	173
สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน.....	173
การเห็นคุณค่าในตนเอง.....	174
ด้านบทบาทของครู.....	175
ด้านการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	175
ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	176
อภิปรายผลการวิจัย.....	177
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	192
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	193
ภาคผนวก.....	194
ภาคผนวก ก.....	195
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	195
ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	195
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	196
ภาคผนวก ข.....	197
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	197
เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group).....	197
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่ม.....	198
ภาคผนวก ค.....	200
ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC).....	200
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	201
ลักษณะมุ่งอนาคต.....	201

การเห็นคุณค่าในตนเอง	202
ความมีวินัยในตนเอง.....	202
การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	202
บรรยากาศการเรียนการสอน	203
บทบาทของครู.....	203
แหล่งเรียนรู้.....	203
สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน	204
ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ของแบบสอบถาม ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษา นอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน.....	204
ภาคผนวก ง	206
ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ	206
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient).....	207
ภาคผนวก จ	208
เครื่องมือในการวิจัย	208
แบบสอบถามปัจจัย.....	208
แบบสอบถามปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกอง ประจำการในหลักสูตรศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน	209
ตอนที่ 1 ปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกอง ประจำการในหลักสูตรศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน.....	209
ตอนที่ 2 แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการใน หลักสูตรศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน.....	210
ภาคผนวก ฉ.....	220
แนวทางสนทนากลุ่ม	220
การสนทนากลุ่ม	221

1.ความคิดเห็นที่มีต่อมีต่อแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน.....	221
2. ข้อคิดเห็นและหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน	221
บรรณานุกรม.....	226
ภาษาอังกฤษ	227
ภาษาไทย	233
ประวัติผู้เขียน.....	239

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 รายชื่อภาค จังหวัด อำเภอและจำนวนพลทหารกองประจำการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	120
ตารางที่ 2 โครงสร้างและเนื้อหาของการศึกษา.....	126
ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	134
ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน	135
ตารางที่ 5 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ รายชื่อ	136
ตารางที่ 6 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ด้านลักษณะมุ่งอนาคต รายชื่อ	137
ตารางที่ 7 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ด้านการมองเห็นคุณค่าของตนเอง รายชื่อ.....	138
ตารางที่ 8 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ด้านความมีระเบียบวินัย รายชื่อ.....	139
ตารางที่ 9 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ด้านการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง รายชื่อ.....	140
ตารางที่ 10 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน รายชื่อ.....	141
ตารางที่ 11 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ด้านบทบาทของครู รายชื่อ.....	142

ตารางที่ 12 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ด้านแหล่งการเรียนรู้ รายชื่อ 143

ตารางที่ 13 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ด้านสัมพันธภาพกับครูและเพื่อนรายชื่อ..... 144

ตารางที่ 14 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน โดยรวม..... 145

ตารางที่ 15 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบชั้นพื้นฐานรายชื่อ. 146

ตารางที่ 16 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์องค์ปัจจัยกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน 148

ตารางที่ 17แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณวิธี (Stepwise Multiple regression analysis)ของปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน..... 151

สารบัญรูป

หน้า

รูปที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง 3 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลเชิงเหตุผล ซึ่งกัน และกัน.....	34
รูปที่ 2 แสดงปัจจัยภายในสิ่งแวดล้อมทางสังคม.....	39
รูปที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย	117

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นการจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการเรียนรู้จึงมุ่งปลูกฝังการรู้จักพึ่งตนเองให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง รัฐมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนโอกาสทางการศึกษาได้วางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ

การศึกษาเพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชน การศึกษานอกโรงเรียนจึงเป็นการศึกษาโอกาสที่สอง (Second Chance education) มุ่งส่งเสริมให้ผู้ที่ไม่ได้มีโอกาสที่จะศึกษาต่อในระบบโรงเรียนมีโอกาสที่จะศึกษาหาความรู้ตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบและมีโอกาสได้พัฒนาตนเองตามความเหมาะสม (Dewey, 1986); (Illich, 1971) ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ประชากรก่อนวัยเรียน ประชากรที่อยู่ในวัยเรียน และประชากรที่อยู่นอกระบบการศึกษาทั้งหมด (Coopersmith, 1984) ที่พลาดโอกาสเข้าศึกษาในระดับต่าง ๆ ให้ได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยการจัดประสบการณ์และกิจกรรมทางการศึกษาทุกรูปแบบ โดยเน้นให้ใช้วิธีการเรียนรู้ของตนเองและส่งเสริมการนำเอาทรัพยากรทางการศึกษาต่าง ๆ และสารสนเทศมาส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพโดยมีระบบการเรียนที่ยืดหยุ่นให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความสนใจและความจำเป็น ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้รับโอกาสให้มีการศึกษาที่สูงขึ้น รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการอันหลากหลายและต่อเนื่อง และสามารถเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้สามารถนำมาประกอบอาชีพในการดำเนินชีวิตได้

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์และตัดสินใจว่า ต้องการที่จะเรียนรู้สิ่งใด มีเป้าหมายของการเรียนรู้ของตนซึ่งเริ่มต้นมาจากการเลือกเรียนสิ่งที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อตนเอง รู้วิธีการค้นคว้าที่จะเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย มีการควบคุมและรับผิดชอบตนเอง โดยครูมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาจะนำไปสู่ความสามารถที่จะพัฒนาให้บุคคลเกิดการ

เรียนรู้ตนเอง เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไปตลอดชีวิต (Knowles, 1980); (Garrison, 1992) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของแต่ละบุคคลนั้น เป็นลักษณะที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดและเป็นลักษณะนิสัยเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งมีระดับไม่เท่ากันในแต่ละคนซึ่งพัฒนาและมีความสมบูรณ์ขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ (Knowles, 1977); (Brookfield, 1984) ; (Hiemstra, 1994) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนแน่นอน ตายตัวขึ้นอยู่กับความพร้อม (Readiness) ของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งบุคคลจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีความพร้อม และสามารถเลือกวิธีการเรียนตามที่ตนเองถนัดซึ่งบุคคลที่มีความพร้อมมากจะสามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมากกว่าบุคคลที่มีความพร้อมน้อย มนุษย์สามารถที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ในตัวผู้เรียนที่มีลักษณะรักการเรียนรู้ที่เกิดจากปัจจัยภายใน คือบุคลิกภาพที่ก่อให้เกิดความพร้อมของผู้เรียน ผู้เรียนวัยผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีมากที่สุด เมื่อใช้วิธีการและเทคนิคการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ทฤษฎีและแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Knowles, 1977); (Brookfield, 1984) ; (Hiemstra, 1994) และนำมาสู่การจัดการเรียนรู้โดยการนำตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเพิ่มระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เพื่อการหาความรู้ในอนาคต (Guglielmino, 1977) ที่สามารถเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะภายในตนเพื่อสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นปัจจัยสำคัญนำไปสู่ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จากแนวความคิดของ Guglielmino พบว่า ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นคุณลักษณะบุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการคือ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียน ที่มีประสิทธิภาพ ความคิดริเริ่ม และอิสระในการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ความรักในการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ การมองอนาคตในเชิงบวก และ ความสามารถใช้ทักษะทางการศึกษาการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการมองลักษณะของบุคคลและให้ความสำคัญของผู้เรียนแต่ละคนที่จะขึ้นากการเรียนรู้ของตนเองที่มีความปรารถนาแรงกล้าที่จะเรียนเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการอยากเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุดและความสามารถในการจูงใจตนเองในการทำสิ่งที่เหนือกว่า (McClelland, 2005) ; (Garrison, 1992) และสามารถคาดการณ์ไกลและเล็งเห็นความสำคัญของผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการวางแผน และควบคุมตนเองเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต มีความเชื่อมั่นในตนเองรู้สึกว่าคุณค่ามีความเข้มแข็งที่บุคคลมีต่อความสามารถในความสำเร็จของตนเอง (Maslow, 1970); (Coopersmith & Leon, 1984) ความสามารถในการควบคุมตนเองที่ จะยับยั้งเป็นตัวของตัวเอง การควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้ประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือความต้องการที่ตั้งใจไว้ มีใจมุ่งมั่นสู่เป้าหมายการเรียนรู้อย่างชัดเจนมีวินัยในตนเอง (Hiemstra,

1998) จึงเป็นสภาพที่เหมาะสมในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ผู้เรียนสามารถรับรู้ได้เองทำให้เกิดความคิดริเริ่มที่จะเรียน และสามารถรักษาความต่อเนื่องไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ส่งผลทางตรงต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ในทุกปี ชายไทยที่มี อายุ 21 ปีบริบูรณ์ทุกคน ซึ่งอยู่ในวัยแรงงาน ต้องเข้ารับการตรวจเลือกทหาร เข้าเป็นทหารกองประจำการมีหน้าที่รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาและต้องปฏิบัติหน้าที่ เป็นทหารกองประจำการ ระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี (พระราชบัญญัติรับราชการทหาร, 2497)ทุกปีที่ผ่านมาพบว่า ผู้ผ่านการคัดเลือกเป็นทหารกองประจำการ ทั้งกองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพ อากาศ ส่วนหนึ่งยังไม่จบการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน , 2559) ทำให้พลทหารกองประจำการเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นประชากรที่เป็นกลุ่มที่พลาดโอกาส ในการที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษา จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สสำรวจภาวะการณมีงานทำของประชากร พ.ศ. 2563 พบว่า ประชากรไทยส่วนมากยังมีระดับการศึกษาต่ำ โดยพบว่า แรงงานร้อยละ 42.1 ไม่มีการศึกษา หรือสำเร็จการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษา ขณะที่อีกร้อยละ 34.5 สำเร็จการศึกษาเพียง ระดับมัธยมศึกษา และมีแรงงานสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพียงร้อยละ 22.5 นำมาซึ่งปัญหาการขาดแคลนทักษะแรงงานที่สอดคล้องกับภาคการผลิตเป้าหมายและบริบทการเปลี่ยนแปลงในตลาดแรงงาน โดยเมื่อพิจารณาจากดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับโลก (Global Competitiveness Index: GCI) ของ World Economic Forum (WEF) ในส่วนของตัวชี้วัดด้านทักษะ พบว่า อันดับความสามารถปรับตัวลดลงจาก อันดับที่ 66 ในปี 2561 - 2562 เป็นอันดับที่ 73 จาก 141 ประเทศทั่วโลก หรืออันดับที่ 6 ของภูมิภาคอาเซียน ในปี 2562 - 2563 World Economic Forum (WEF) (2019) อีกทั้ง ยังมีเด็กและเยาวชนอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้เรียนหรือไม่ได้ทำงานใด ๆ (Not in Education , Employment or Training) ซึ่งแนวโน้มของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ได้เพิ่มสูงขึ้น โดยในปี 2562 มีสัดส่วนอยู่ร้อยละ 12.87 ทำให้ศักยภาพของเยาวชนกลุ่มนี้ไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์และไม่ได้รับการพัฒนา ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจาก การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เนื่องจากนักเรียนจากครัวเรือนยากจนอาจขาดความสามารถในการเรียนออนไลน์ จากการขาดอินเทอร์เน็ตอุปกรณ์รวมถึงความพร้อมของครอบครัว และโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาฝึกอบรมที่ลดลง ซึ่งจะกระทบต่อระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภาพรวม ในขณะที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและทัศนคติการทำงาน ซึ่งกำลังก้าวเข้าสู่ระบบการศึกษาและตลาดแรงงานอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้รูปแบบการทำงานและการใช้ชีวิตเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อรองรับกับแนวโน้มความต้องการการศึกษาและการทำงาน

รูปแบบใหม่ การผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสำคัญกับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการฝึกอบรมศึกษาต่อในระดับสูง รวมถึงการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ในการสื่อสารและสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนรุ่นใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น กองทัพบกได้มีนโยบายส่งเสริมด้านการศึกษาโดยกำหนดให้ทหารกองประจำการที่มีคุณวุฒิการศึกษาต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการศึกษาระหว่างประจำการและเมื่อปลดจากประจำการต้องมีคุณวุฒิสูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันที่พลทหารกองประจำการใหม่ที่ได้รับการเกณฑ์ทหารและต้องรับศึกษานอกระบบระดับพื้นฐานไปพร้อมกันนั้น ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างในชีวิตประจำวัน การเปลี่ยนสถานภาพจากพลเรือนมาเป็นทหาร ซึ่งก่อนเข้ามาเป็นทหารจะใช้ชีวิตอย่างอิสระ และต้องมาอยู่ในระเบียบวินัยของทหารอย่างเคร่งครัด วิชาที่ทหารใหม่ต้องฝึกมีหลากหลายตลอดห่วงฝึกทหารใหม่จะถูกควบคุมและจับตามองแทบทุกฝีก้าวไม่สามารถใช้ชีวิตเสรีเหมือนยามที่อยู่โลกภายนอก จนกว่าจะปลดประจำการ การเรียนการสอนของพลทหารไม่เหมือนนักศึกษาปกติทั่วไป จากทหารกองประจำการมีการปฏิบัติงานมีภาระกิจทางทหารหรือการออกลาดตระเวนภาคสนาม ไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน พลทหารกองประจำการจึงต้องมีความจำเป็นอย่างสูงจะต้องพึ่งตนเองในการเรียนรู้มากขึ้นกว่านักศึกษาปกติทั่วไป ถือเป็นเรื่องสิ่งที่พลทหารกองประจำการต้องมีความอดทนและความมีวินัย อย่างถึงที่สุด พลทหารกองประจำการ จะสำเร็จการศึกษา จึงต้องมีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง แบ่งเวลา ควบคุมตนเองโดยเป็นผู้รับผิดชอบในการวางแผนการเรียนด้วยตนเอง ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ต้องมีใจรักที่จะศึกษาค้นคว้าตามความต้องการก็จะเกิดการศึกษาค้นคว้าและต้องมีแรงกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นไม่สิ้นสุดด้วยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา เช่น แบบเรียนพกพา เอื้อทหารเกณฑ์ในการเรียนระหว่างรบ การสื่อการเรียนเสริม ทั้งแบบเรียน หนังสืออ่านเสริมรวมทั้งการประเมินผลสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นผลของการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้รับรู้ (Bandura, 1986) เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 (5) ที่ระบุว่าสถาบันต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ให้เกิดได้ทุกเวลาทุกสถานที่ ในการเรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้ใหม่ขึ้นด้วยตนเองหรือการได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีความหมาย และใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีโอกาสเกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้สูงสุด เมื่อมีการจัดสภาพการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการ

บริหารจัดการทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ให้มีจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่สูงขึ้นมีความสามารถวางแผนและควบคุมการเรียนรู้ของตนได้อย่างเหมาะสม ทำให้ผู้เรียนสามารถวินิจฉัยวิเคราะห์ความต้องการของตนเองได้ สามารถในการกำหนดระบุเป้าหมายการเรียนรู้ความสามารถในการระบุแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ทั้งที่เป็นบุคคลและสื่ออุปกรณ์ ความสามารถออกแบบแผนกลยุทธ์เพื่อใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ที่เหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพและความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้อย่างเหมาะสม ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ และค้นพบตัวเอง เกิดความสนใจใฝ่รู้และมีการพัฒนาตนเองรวมทั้งการได้รับการสอนยุทธวิธีการเรียนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนและการรับรู้ของผู้เรียน รวมทั้งสัมพันธ์ภาพทางสังคมกับครูผู้สอนและเพื่อนมีผลทำให้มีทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว (Guglielmino, 1977; Knowles, 1980) ในขณะเดียวกัน แหล่งการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี และนวัตกรรม เครื่องมือการศึกษาที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน และแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ ที่สามารถเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ได้สูงสุด ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว นำไปสู่การเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และส่งผลต่อประสิทธิภาพทางการเรียนสูงสุด (Astin, 1993) (Tough, 1979) (Savage, 2010) ซึ่งการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในอาชีพ ฐานะความเป็นอยู่และการยอมรับจากสังคม การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเหมาะสมกับการเรียนการสอนของพลทหารกองประจำการมาก เพราะพลทหารกองประจำการซึ่งผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่มีความรู้และประสบการณ์มาบ้างแล้ว มีความรับผิดชอบและเป็นตัวของตัวเอง ต้องการเรียนรู้ในเรื่องที่สำคัญและมีประโยชน์ต่อตนเอง ในการศึกษาครั้งนี้ด้วยเหตุผลว่าหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในแต่ละระดับมีความแตกต่างกันและแบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และพบว่าหลักสูตรจะกำหนดขอบเขตความสามารถของผู้เรียนในแต่ละชั้นแตกต่างกัน ทั้งในวิชาพื้นฐาน วิชาชีพ การทำกิจกรรมการเรียนด้วยตนเอง และการเลือกพลทหารกองประจำการที่เรียนในการศึกษานอกระบบระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายคือ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นวิธีการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจตามจุดมุ่งหมายของตนเองมากกว่าการให้ผู้อื่นเป็นผู้กำหนดเป้าหมายให้ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาของผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เป็นผู้ที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมากกว่าผู้ศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเพิ่งเริ่มต้นเรียน (Brockett & Hiemstra, 2018) และขาดประสบการณ์ในการเรียน จึงสอดคล้องกับกระบวนการทาง

ธรรมชาติของการพัฒนาตนเองจากการพึ่งพาผู้อื่นไปสู่การพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นอิสระ ไม่พึ่งพา umentความเป็นตัวของตัวเองและชี้นำตนเองได้ ส่วนผู้ที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นชั้นที่จบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถประกอบอาชีพหรือเตรียมตัวเข้าศึกษาในระดับชั้นสูงขึ้นหรืออุดมศึกษาได้ต่อไป เมื่อพลทหารกองประจำการปลดประจำการและจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วก็ยังสามารถแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้และสะท้อนถึงการแสวงหาความรู้ใหม่ และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ใหม่เท่าทันโลกภายนอกได้ ในการพัฒนาความรู้ ทักษะ ความคิด จิตใจ ความสามารถเฉพาะทางการให้การศึกษาเพิ่มเติมและคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในกองทัพ กระทั่งเมื่อปลดประจำการกลับเป็นพลเมืองและสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับตนเองซึ่งจะนำไปสู่การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการศึกษา

ในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐานในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวความคิดของ (Knowles, 1980) ว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบริเริ่มและควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดทั้งกระบวนการโดยเริ่มตั้งแต่ การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ การวางแผนในการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองและความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Guglielmino, 1977) ซึ่งเป็นคุณลักษณะบุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการคือ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ความคิดริเริ่ม และอิสระในการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ความรักในการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ การมองอนาคตในเชิงบวก และ ความสามารถใช้ทักษะทางการศึกษาการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา สำหรับปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนั้น ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง และ ความมีวินัยในตนเอง และปัจจัยภายนอกประกอบด้วย การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง บรรยากาศการเรียนการสอน บทบาทของครู แหล่งเรียนรู้ และสัมพันธ์ภาพกับครูและเพื่อน

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วย

การนำตนเอง และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้พลทหารกองประจำการ เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองครอบครัวและสังคมสืบไป

คำถามของการวิจัย

1. ปัจจัยใดบ้าง ที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน
2. แนวทางการเพื่อส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการ ที่เรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน มีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

สมมุติฐานในการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน โดยมีปัจจัยภายใน ได้แก่ 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2) ลักษณะมุ่งอนาคต 3) การเห็นคุณค่าในตนเอง 4) ความมีวินัยในตนเอง และปัจจัยภายนอก ได้แก่ 1) การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 2) บรรยากาศการเรียนการสอน 3) บทบาทของครู 4) แหล่งเรียนรู้ 5) สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2564 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1,140 คน
2. ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ได้แก่

2.1.1 ปัจจัยภายในพลทหารกองประจำการ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง และ ความมีวินัยในตนเอง

2.1.2 ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง บรรยากาศการเรียนการสอน บทบาทของครู แหล่งเรียนรู้ และสัมพันธภาพกับครูและเพื่อน

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Guglielmino, 1977) เป็นคุณลักษณะบุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วย 1) การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ 2) มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ 3) ความคิดริเริ่ม และอิสระในการเรียนรู้ 4) ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง 5) ความรักในการเรียนรู้ 6) ความคิดสร้างสรรค์ 7) การมองอนาคตในเชิงบวก 8) ความสามารถใช้ทักษะทางการศึกษาการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Knowles, 1980) ได้แก่ กระบวนการที่ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง จะด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นหรือไม่ก็ได้ การวิเคราะห์ความต้องการสิ่งที่จะเรียน การกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ จำแนกทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม และสามารถประเมินผลการเรียนรู้

ปัจจัย หมายถึง เหตุที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองประกอบด้วย 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2) ลักษณะมุ่งอนาคต 3) การเห็นคุณค่าในตนเอง 4) ความมีวินัยในตนเอง 5) การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 6) บรรยากาศการเรียนการสอน 7) บทบาทของครู 8) แหล่งเรียนรู้ และ 9) สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน

ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง เหตุที่เกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดความพร้อมของบุคคล ในการเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ด้วยความคิดริเริ่มและการใฝ่เรียนของผู้เรียนเอง ปัจจัยที่ทำให้การเรียนรู้ด้วยตนเองประสบความสำเร็จ โดยมีองค์ประกอบของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วย 1) การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ 2) มโนคติต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มี

ประสิทธิภาพ 3) ความคิดริเริ่มและความเป็นอิสระในการเรียนรู้ 4) ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง 5) ความรักในการเรียน 6) ความคิดสร้างสรรค์ 7) การมองอนาคตในเชิงบวก และ 8) ความสามารถใช้ทักษะทางการศึกษาการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา

แนวทาง หมายถึง วิธีการที่ทำให้เกิดความพร้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ พลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

พลทหารกองประจำการ หมายความว่า ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนกองประจำการ และได้เข้ารับราชการในกองประจำการ ตามพระราชบัญญัติราชการทหาร พ.ศ.2497 มาตรา 4 (3) และขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานในอนาคตได้

2. แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สามารถนำแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่องต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการที่เรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน” จากการทบทวนเอกสารจากตำรา บทความ รวมไปถึงงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องดังกล่าว โดยแบ่งกลุ่มเนื้อหาออกเป็น 8 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบโรงเรียน

- 1.1 แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต
- 1.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิต
- 1.3 ความหมายของการศึกษานอกระบบ
- 1.4 หลักการของการศึกษานอกระบบ
- 1.5 เป้าประสงค์และจุดเน้นของการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 1.6 ลักษณะของการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 1.7 ประเภทการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตอนที่ 2 แนวคิดและหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

- 2.1 แนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
- 2.2 หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
- 2.3 ลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ตอนที่ 3 แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

- 3.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
- 3.2 ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
- 3.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
- 3.4 องค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

3.5 ลักษณะของผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

3.6 รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.7 ขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ตอนที่ 4 การส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

4.1 ความหมายของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

4.2 องค์ประกอบของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

4.3 การส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

4.4 การวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ตอนที่ 5 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.1 หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

5.2 การจัดการศึกษานอกระบบสำหรับทหารกองประจำการ

5.3 แนวคิดเกี่ยวกับทหารกองประจำการ

ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษา

6.1 ปัจจัยภายใน

6.1.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

6.1.2 ลักษณะมุ่งอนาคต

6.1.3 การเห็นคุณค่าในตนเอง

6.1.4 ความมีวินัยในตนเอง

6.2 ปัจจัยภายนอก

6.2.1 การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

6.2.2 บรรยากาศการเรียนการสอน

6.2.3 บทบาทของครู

6.2.4 แหล่งเรียนรู้

6.2.5 สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน

ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ตอนที่ 8 กรอบความคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1.1 แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต

การศึกษาตลอดชีวิต เป็นยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่เกิดขึ้นมาจากความพยายามของ OECD, UNESCO และสภายุโรป (Council of Europe) ในการประชุม “The Third International Committee for Facilitating Adult Education” ในปี พ.ศ. 2507 ในการแก้ไขความบกพร่องที่เกิดขึ้นในอดีต ในขณะที่บุคคลมีการเรียนรู้ได้อย่างตลอดเวลาและยังมีชีวิตอยู่ในปฏิรูประบบการศึกษาในโรงเรียนมาเป็นการศึกษานอกโรงเรียนและส่งเสริมให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้รูปแบบการดำรงชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป โดยมีการนำเทคโนโลยี เครื่องจักรเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้แทนแรงงานทำให้มนุษย์ต้องแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อที่จะได้ก้าวทันโลกที่เปลี่ยนแปลงการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตกลายเป็นความจำเป็นของมนุษย์ปัจจุบัน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) และ แผนการศึกษาแห่งชาติ (2560 - 2579) มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตมุ่งพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ เพื่อเตรียมพร้อมในการปรับตัวท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่มีความซับซ้อนมากขึ้นของโลกยุคใหม่ ภายใต้แนวโน้มความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และการพัฒนาทักษะแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและทิศทางการพัฒนาประเทศ ดังนั้น กรมการศึกษานอกโรงเรียนกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดหลักสูตรที่มุ่งเน้นการศึกษา ที่ภาครัฐและภาคเอกชนที่ร่วมกันมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาไทยจึงเป็นการศึกษาตลอดชีวิตที่ให้ทุกคนในสังคมได้มีส่วนร่วมใน

การจัดการศึกษา เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง บุคคลทุกคนควรจะได้รับโอกาสทางการศึกษาในทุกช่วงวัย ตั้งแต่วัยเด็กจรดไปถึงการศึกษาผู้ใหญ่ (Adult Education) การศึกษาตลอดชีวิตได้กลายเป็นแนวความคิดและแนวทางที่สำคัญยิ่งต่อการศึกษาในลักษณะของการผสมผสานสัมพันธ์กับทรัพยากรทางการศึกษาและวิถีชีวิตของคนในชุมชนซึ่งก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้

ดังนั้น ในการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต จึงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เพื่อส่งเสริมให้ทุกชีวิตสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงและมีคุณภาพอยู่ในทุก ๆ บริบทของสังคมนี้

1.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิต

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ (2554) ได้เสนอรูปแบบของกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตไว้ดังนี้

1. การศึกษาวิชาสามัญ ซึ่งครอบคลุมการสอนอ่านเขียนเพื่อการอ่านออกเขียนได้ เทียบเท่าระดับ ประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษา
2. การศึกษาด้านวิชาชีพ มีการจัดการอบรมทั้งระยะสั้นและระยะยาวในหลายสาขาวิชาชีพ แบบมีประกาศนียบัตรและไม่มีประกาศนียบัตร
3. การให้ความรู้ทั่วไปที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันด้วยการอบรม โดยวิทยากร และโดยสื่อต่าง ๆ

การจัดกิจกรรมการพัฒนาให้เกิดความหลากหลายของการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองให้ผู้เรียน เป็นศูนย์กลางการศึกษาตลอดชีวิต โดยได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการศึกษตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาสาระการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ประกอบด้วยการจัดการศึกษา 3 รูปแบบดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

1. การศึกษาในระบบเป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอนซึ่งการศึกษารูปแบบนี้จัดในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการสามารถจัดการศึกษาในชั้นเรียนหรือเป็นการศึกษาทางไกล

2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่ยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบ วิธีการ ระยะเวลาการศึกษา การวัดและประเมินผลโดยคำนึงถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของแต่ละบุคคล เช่น การศึกษานอกโรงเรียน การฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพความพร้อมและโอกาสสามารถศึกษาได้จากบุคคล สภาพแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การศึกษาแบบนี้มีความยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้ผู้สนใจสามารถเลือกเนื้อหาที่สนใจตรงกับความต้องการของตนเองและสามารถศึกษาในเวลาที่ยืดหยุ่นกับภาระกิจอื่นได้ เช่น การฟังบรรยายพิเศษ การศึกษาจากเอกสาร การเยี่ยมชมการสาธิต การสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตหรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ

ดังนั้น รูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตเป็นการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะและ ประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ หรือการประกอบอาชีพมาเทียบโอนผลการเรียนของ หลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งในระดับที่กำลังศึกษาอยู่ที่สอดคล้องตามความต้องการของบุคคล ชุมชน และสังคมได้

1.3 ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 3 ระบบการศึกษาระบุว่า การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและ หลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 มาตรา 4 ระบุว่า “การศึกษานอกระบบ” หมายความว่า กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมาย ผู้รับบริการและ วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัด และระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรม ที่ยืดหยุ่นหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมี วิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผล การเรียนรู้

อาชญญา รัตนอุบล (2542) (อุบล) ได้ให้ความหมายของ การศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า หมายถึง การศึกษาและประมวลประสบการณ์ความรู้ใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยบุคคล หน่วยงาน และ

สถาบันต่าง ๆ ในสังคม โดยมุ่งจัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียนภาคปกติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติที่พึงประสงค์ของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม โดยยึดหลักการว่ากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้น ๆ จะสนองต่อความต้องการ ความสนใจและประยุกต์ใช้แก้ปัญหา ให้แก่บุคคลนั้นได้ด้วย ซึ่งการศึกษานอกระบบเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการศึกษาซึ่งเปิดโอกาสให้กับผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาในระบบโรงเรียนตามปกติ ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้พัฒนาตนเอง ให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีได้อยู่ในระบบโรงเรียนปกติได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ทักษะ ทัศนคติ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันฝึกฝนอาชีพหรือการพัฒนาความรู้เฉพาะเรื่องตามที่ตนสนใจ

สุมาลี สังข์ศรี (2551) (สังข์ศรี, 2551) ให้ความหมายว่า การศึกษานอกระบบหมายถึง ประสบการณ์และกิจกรรมทางการศึกษาทุกรูปแบบที่จัดให้แก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ทั้งหมดซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ประชากรก่อนวัยเรียน ประชากรที่อยู่ในวัยเรียนแต่พลาดโอกาสเข้าศึกษาในระดับต่าง ๆ และประชากรที่อายุพ้นวัยเรียนในระบบโรงเรียนไปแล้วที่ต้องการความรู้เพิ่มเติม โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งในด้านความรู้ที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

ดังนั้น จากความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่นักการศึกษาให้ความหมายไว้สามารถสรุปความหมาย คือการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย ไม่จำกัดพื้นฐานการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์หรือความสนใจและเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ด้อยโอกาสพลาดโอกาสไม่สามารถเข้าศึกษาในระบบได้มีโอกาสรับความรู้โดยกลุ่มคนได้รับการพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้เรียนสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยมุ่งหมายในการเสริมสร้างและนำความรู้ประสบการณ์ให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะ มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเองและสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

1.4 หลักการของการศึกษานอกระบบ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2550 กล่าวว่า การส่งเสริมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ยึดหลักการดังต่อไปนี้

1. หลักความสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียนเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญในเรื่องของความต้องการและความแตกต่างของแต่ละบุคคลและชุมชนเป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนให้ได้มากที่สุด [11]

2. หลักความต่อเนื่องตลอดชีวิตเป็นกระบวนการที่มุ่งให้บุคคลได้รับโอกาสทางการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่เกิดจนตายเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในเรื่องที่ตนสนใจได้อย่างเต็มศักยภาพ
3. หลักความเสมอภาคเป็นกระบวนการที่มุ่งในการสร้างความเสมอภาคให้แก่ประชาชนในเรื่องการศึกษาอย่างเป็นธรรมทุกคนมีโอกาสได้เข้าถึงและรับบริการทางการศึกษาได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง
4. หลักการกระจายอำนาจแก่สถานศึกษาและหลักการมีส่วนร่วมของสถาบันต่าง ๆ ของสังคมเป็นกระบวนการที่มุ่งให้สถาบันอื่นของสังคมหรือภาคีเครือข่ายได้มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้
5. หลักการพัฒนาศักยภาพของกำลังคนและสังคมเป็นกระบวนการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน เสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตและการแข่งขันของประเทศ

สรุปได้ว่า หลักการจัดการศึกษานอกระบบยึดหลักความเสมอภาคประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันมีความต่อเนื่อง หลักสูตรสามารถปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายสอดคล้องกับชีวิตการทำงานและสภาพปัญหาในชีวิตจริงและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้

1.5 เป้าประสงค์และจุดเน้นของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 นโยบายและแนวทางหลักในการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ

วิสัยทัศน์

คนไทยทุกช่วงวัยได้รับโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็น และสมรรถนะที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมบนรากฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ

1. จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อยกระดับการศึกษา และพัฒนาสมรรถนะ ทักษะการเรียนรู้ของประชาชนกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม ก้าวสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

2. พัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดและประเมินผลในทุกรูปแบบใหม่มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้และบริบทปัจจุบัน

3. ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษาและนำเทคโนโลยีมาพัฒนาเพื่อเพิ่มช่องทางและโอกาสการเรียนรู้ รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดและให้บริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง

4. ส่งเสริมสนับสนุนแสวงหาและประสานความร่วมมือเชิงรุกกับภาคีเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนและจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับประชาชน

5. พัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในองค์กรให้มีเอกภาพ เพื่อการบริหารราชการที่ดี บนหลัก ของธรรมาภิบาลมีประสิทธิภาพประสิทธิผลและคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

6. ยกกระดับการบริหารและการพัฒนาศักยภาพบุคลากรใหม่มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ คุณธรรม และจริยธรรมที่ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการทางการศึกษาและการเรียนรู้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เป้าประสงค์

1. ประชาชนผู้ด้อย พลาด และขาดโอกาสทางการศึกษารวมทั้งประชาชนทั่วไปได้รับโอกาสทางการศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่องและการศึกษา ตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง เป็นไปตามบริบทสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

2. ประชาชนได้รับการยกระดับการศึกษา สร้างเสริมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม หน้าที่ ความเป็นพลเมืองที่ดีภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขที่

สอดคล้องกับหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนเพื่อพัฒนา ไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม

3. ประชาชนได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านแหล่งเรียนรู้ ช่องทางการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งมีเจตคติทางสังคม การเมือง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม สามารถคิดวิเคราะห์แยกแยะอย่างมีเหตุผลและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมถึงการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างสร้างสรรค์

4. หน่วยงานและสถานศึกษา กศน. มีหลักสูตรสื่อ นวัตกรรมของทางการเรียนรู้และกระบวนการ เรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายทันสมัยและรองรับกับสภาวะการเรียนรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความต้องการของประชาชนและชุมชนรวมทั้งตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงบริบท ด้านเศรษฐกิจสังคมการเมือง วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม

5. หน่วยงานและสถานศึกษา กศน. สามารถนำเทคโนโลยีทางการศึกษาและเทคโนโลยีดิจิทัล มาพัฒนาเพื่อเพิ่มช่องทางการเรียนรู้และนำมาใช้ในการยกระดับคุณภาพในการจัดการเรียนรู้และโอกาสการเรียนรู้ให้กับประชาชน

6. ชุมชนและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยรวมทั้งการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน

7. หน่วยงานและสถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการองค์กรที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

8. บุคลากร กศน. ทุกประเภททุกระดับได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มทักษะและสมรรถนะในการปฏิบัติงานและการให้บริการทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยรวมถึงการปฏิบัติงานตามสายงานอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดเน้นการดำเนินงานในปัจจุบัน

1. นอมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ

1.1 สืบสานศาสตร์พระราชา โดยการสร้างและพัฒนาศูนย์สาธิตและเรียนรู้ “โคก หนอง นา โมเดล” เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการบริหารทรัพยากรรูปแบบต่าง ๆ ทั้งดิน น้ำ ลม แดด รวมถึงพืชพันธุ์ต่าง ๆ และส่งเสริมการไหลพลังงานทดแทนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จัดให้มี “หนึ่งชุมชนหนึ่งนวัตกรรมการพัฒนาชุมชน” เพื่อความกินดีอยู่ดีมีงานทำ

1.3 การสร้างกลุ่มจิตอาสาพัฒนาชุมชนรวมทั้งปลูกฝังผู้เรียนใหม่หลักคิดที่ถูกต้องด้านคุณธรรม จริยธรรม มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมืองและเป็นผู้มีความพอเพียง ระเบียบวินัย สุจริต จิตอาสา ผ่านกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนโดยการไหลกระบวนการลูกเสือและยุวกาชาด

2. ส่งเสริมการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนที่เหมาะสมกับทุกช่วงวัย

2.1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำในรูปแบบ Re-Skill & Up-Skill และการสร้างนวัตกรรมและผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพมีความหลากหลายทันสมัยและตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและสามารถออกไปรับรองความรู้ความสามารถเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพได้

2.2 ส่งเสริมและยกระดับทักษะภาษาอังกฤษให้กับประชาชน (English for All)

2.3 ส่งเสริมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เข้าสู่สังคมสูงวัย อาทิ การฝึกอบรมอาชีพที่เหมาะสมรองรับสังคมสูงวัย หลักสูตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมสมรรถนะผู้สูงวัยและหลักสูตรการดูแลผู้สูงวัย โดยเน้นการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย

3. พัฒนาหลักสูตรสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาแหล่งเรียนรู้และรูปแบบการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกระดับทุกประเภทเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับทุกกลุ่มเป้าหมายมีความทันสมัยสอดคล้องและพร้อมรองรับกับบริบทภาวะสังคมปัจจุบัน ความต้องการของผู้เรียนและสภาวะการเรียนรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3.1 พัฒนาระบบการเรียนรู้ ONIE Digital Learning Platform ที่รองรับ DEEP ของกระทรวงศึกษาธิการและช่องทางเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ ทั้ง Online On-site และ On-air

3.2 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ อาทิ Digital Science Museum/ Digital Science Center/ Digital Library ศูนย์การเรียนรู้ทุกวงวัยและศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ กศน. (Co-Learning Space) เพื่อให้สามารถ “เรียนรู้ได้อย่างทั่วถึงทุกที่ทุกเวลา”

3.3 พัฒนาระบบรับสมัครนักศึกษาและสมัครฝึกอบรมแบบออนไลน์ มีระบบการเทียบโอนความรู้ ระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) และพัฒนาขยายการให้บริการระบบทดสอบอิเล็กทรอนิกส์

4. บูรณาการความร่วมมือในการส่งเสริมสนับสนุนและจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้กับประชาชนอย่างมีคุณภาพ

4.1 ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคมและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน อาทิ การส่งเสริมการฝากอาชีพที่เป็นอัตลักษณ์ และบริบทของชุมชนส่งเสริมการตลาดและขยายช่องทางการจำหน่ายเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ สินค้า กศน.

4.2 บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทั้งส่วนกลางและภูมิภาค

5. พัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร กศน.

5.1 พัฒนาศักยภาพและทักษะความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy & Digital Skills) ให้กับบุคลากรทุกประเภททุกระดับ รองรับความเป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาครูใหม่ทักษะ ความรู้ และความชำนาญในการใช้ภาษาอังกฤษ การผลิตสื่อการเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะ การคิดวิเคราะห์อย่างเป็นและมีเหตุผลเป็นขั้นตอน

5.2 จัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ของบุคลากร กศน.และกิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพ ในการทำงานร่วมกันในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การแข่งขันกีฬา การอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน

6. ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารจัดการองค์กรปัจจัยพื้นฐานในการจัดการศึกษาและการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ต่อสาธารณชน

6.1 เร่งผลักดันร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. .... ให้สำเร็จและปรับโครงสร้างการบริหารและอัตรากำลังให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลง เร่งการสรรหา บรรจุ แต่งตั้งที่มีประสิทธิภาพ

6.2 นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการพัฒนาระบบการทำงานและข้อมูลสนเทศด้านการศึกษาที่ทันสมัยรวดเร็วและสามารถใช้งานทันที โดยจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลาง กศน. เพื่อจัดทำข้อมูลกศน. ทั้งระบบ (ONE ONIE)

6.3 พัฒนาปรับปรุงซ่อมแซมพนักพญาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมโดยรอบของหน่วยงานสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ทุกแห่งให้สะอาดปลอดภัยพร้อมให้บริการ

6.4 ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ให้กับประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับการบริการทางวิชาการ/กิจกรรม ด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและสร้างช่องทางแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ ของหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัด อาทิ ข่าวประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อรูปแบบต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ/มหกรรม วิชาการ กศน.

ดังนั้น การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชน ทุกเพศทุกวัยและทุกชุมชน ได้มีโอกาสศึกษาแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในขั้นที่สูงขึ้นและเพิ่มเติมวิชาความรู้ในการประกอบอาชีพที่ตนปฏิบัติหรือการที่จะเปลี่ยนอาชีพใหม่ตามความต้องการเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิต เพื่อให้ประชาชน ทุกคนได้รับการศึกษาอันจะนำไปสู่ความสามารถที่จะช่วยเหลือตนเอง ครอบครัวยุคใหม่ และสังคมของตนได้ต่อไป

1.6 ลักษณะของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

อุดม เขยกีวงศ์ (2541) (เขยกีวงศ์, 2541) กล่าวถึงลักษณะของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีดังนี้

1. รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีรูปแบบที่ยืดหยุ่น ตามสภาพพื้นที่ รูปแบบการจัดจะต่างกันไป เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ของผู้จัดและผู้รับบริการ

2. หลักสูตรและเนื้อหาวิชาของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยยืดหยุ่นได้มากเนื้อหาสามารถปรับตามท้องถิ่นและความสนใจของผู้เรียนที่มุ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

3. วิธีสอนของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจะมีรูปแบบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมและความจำเป็น

4. ความยืดหยุ่นของการจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีความยืดหยุ่นมาก เพื่อให้การจัดการสนองความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมกับสภาพที่อยู่

5. ระยะเวลาเรียนของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยขึ้นอยู่กับชนิดและลักษณะของวิชารวมทั้งความสนใจของผู้เรียนด้วย

6. ผู้สอนและบุคลากรของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอาจจะเป็นครูผู้สอนที่มีความรู้ความชำนาญและความเชี่ยวชาญในวิชาที่เรียนโดยตรงกับผู้ที่มีประสบการณ์

7. ผู้เรียน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไม่มีการกำหนดเกณฑ์ ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถสมัครเรียนได้ตามความต้องการและความสนใจ

8. สถานที่จัดให้บริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจะกระจายเปลี่ยนแปลงและโยกย้ายไปตามสถานที่ที่อำนวยให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น

9. การรับรองความสามารถและคุณวุฒิรวมทั้งการประเมินผลของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมักจะประเมินในระยะสั้น

10. หน่วยงานและสถาบันที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีทั้งภาครัฐ

สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีลักษณะที่ยืดหยุ่นไม่เข้มงวด จุดมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์เพื่อให้การจัดการสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมตามหลักความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาหลักการกระจายโอกาสทางการศึกษา หลักความต่อเนื่องสามารถจัดกิจกรรมได้หลากหลาย ทั้งเนื้อหารูปแบบกิจกรรมสถานที่ เวลา รวมทั้งการวัดและประเมินผล ให้บรรลุการมีส่วนร่วมหลักการพึ่งพาตนเอง เพื่อมุ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้ทันทีทันใด และสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

1.7 ประเภทการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน การจัดการกิจกรรม การศึกษานอกระบบโรงเรียนออกเป็นหลายด้าน ดังนี้

สุมาลี สังข์ศรี (2545) (สังข์ศรี, 2545) แขนงกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนออกเป็น 3 ประเภทหลัก ดังนี้

1. กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทการศึกษาพื้นฐาน เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นให้กลุ่มเป้าหมาย มีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต ได้แก่ ความรู้ในการอ่านเขียน การคำนวณเบื้องต้น การติดต่อสื่อสารด้วยวิธีการสอนอ่านเขียน การศึกษานอกระบบโรงเรียนสามัญ ระดับประถม 3 วิธี คือ แบบชั้นเรียน แบบเรียนด้วยตนเองและแบบทางไกล เป็นต้น

2. กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทการให้ความรู้และทักษะอาชีพเป็นการให้ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อจะนำความรู้มาปรับปรุงการประกอบอาชีพหรือสร้างอาชีพใหม่ เช่น การอุตสาหกรรม ศิลปกรรม ฯลฯ ด้วยวิธี การฝึกอาชีพระยะสั้น การฝึกอาชีพแบบกลุ่มสนใจและหลักสูตรระยะสั้นของสถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

3. กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทให้ความรู้ทั่วไปและข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน อันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ ความรู้ด้านสุขภาพ กฎหมาย ศาสนา สิ่งแวดล้อม ด้วยการอบรมโดยวิทยากร ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนชุมชน เป็นต้น

ดังนั้นประเภทของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ คือการให้ความรู้พื้นฐานเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสังคมได้ การพัฒนาอาชีพเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับเสริมสร้างทักษะในการดำรงชีวิต เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

ตอนที่ 2 แนวคิดและหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

2.1 แนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy) ศิลป์และศาสตร์ในการสอนผู้ใหญ่ โดยจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่เป็นการใช้สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้มากกว่าการสอนในเนื้อหาวิชา การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่มีหลากหลายให้มากที่สุด โดยเฉพาะประสบการณ์ของผู้เรียนเอง ควบคู่ไปกับความคิดและการกระทำของผู้ใหญ่ ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ และแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองให้มีความสามารถในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องของผู้ใหญ่ ที่แม้จะพ้นจากสภาพเกณฑ์การศึกษาก็ยังสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

Knowles (1980) ได้กล่าวถึงวัยผู้ใหญ่ที่แตกต่างจากวัยเด็กไว้ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. อัตมโนทัศน์ (Self- Concept) หรือการรับรู้ตนเองว่าเป็นผู้ใหญ่จะมองตนเองว่าไม่ใช่ผู้ที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นทุกด้าน รู้จักเหตุผลและผลสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองและสามารถชี้นำตนเองได้ (Self-Direction) โดยสามารถนำแนวคิดมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้ใหญ่ได้ดังนี้

1.1 การสร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นกันเองการยอมรับประสบการณ์ การเรียนรู้และการรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่

1.2 การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนตามวัยของผู้ใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับบทบาทของผู้เรียนแต่ละคนเพื่อสามารถนำไปใช้ได้จริง

1.3 การวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน เริ่มต้นจากการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการเรียนรู้ เนื้อหาวิธีการประเมินความก้าวหน้า เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้และรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย

1.4 การดำเนินการเรียนการสอนเป็นการรับผิดชอบร่วมกัน โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

1.5 การประเมินผลการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนรู้จุดเด่นและจุดด้อยของตนเองในการวางแผนการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นด้วยตนเอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ประสบการณ์ (Experience) ผู้ใหญ่มีการสะสมประสบการณ์ไว้หลายด้านตั้งแต่ยังเด็ก ยิ่งนานวันยิ่งสะสมประสบการณ์มากขึ้น ตลอดจนมีประสบการณ์ที่หลากหลาย ผู้ใหญ่จะมองตนเองจากประสบการณ์และเห็นคุณค่าในประสบการณ์ของตนเองดังนี้

2.1 ผู้ใหญ่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้ประสบการณ์กับผู้อื่น ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างอิสระ

2.2 ผู้ใหญ่สามารถนำประสบการณ์เดิมมาเป็นพื้นฐานสำหรับเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ให้ผู้สอนควรให้ผู้เรียนนำการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

2.3 ผู้ใหญ่มีความเคยชินกับประสบการณ์เดิมของตนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ยากผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาและปรับปรุงความสามารถที่เป็นประสบการณ์ของตนเอง

3. ความพร้อมในการเรียน (Readiness to learn) ผู้ใหญ่จะเรียนได้ดีที่สุด โดยเรียนรู้ในสิ่งที่ เป็นประโยชน์และมีความจำเป็นต้องรู้และมีความพร้อมในการเรียนรู้มากกว่าเด็กดังนี้

3.1 กำหนดเวลาและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับบทบาทและช่วงวัยของผู้ใหญ่แต่ละคน

3.2 กำหนดแนวทางและกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันมีการเรียนรู้ร่วมกัน

3.3 การให้แรงเสริมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3.4 กำหนดระยะเวลาในการเรียนการสอนให้เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดความเหนื่อยล้าที่จะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

4. แนวโน้มต่อการเรียนรู้ (Orientation to Learning) ผู้ใหญ่เรียนรู้เพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ทันที จึงเห็นคุณค่าของเวลาต่างไปจากเด็ก สิ่งที่เด็กเรียนในโรงเรียนเป็นสิ่งที่เด็กอาจจะใช้ไม่ได้ในทันที ซึ่งผู้ใหญ่มาเรียนเพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เมื่อเรียนจบหรือมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวแล้ว

ดังนั้นการเรียนรู้ของการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้มีภาวะความสามารถทางร่างกาย และจิตใจ ที่สมบูรณ์ และสามารถแสดงออกถึงความตระหนักรอบรอบ มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ครอบครัวและสังคมได้อย่างเหมาะสมและเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์เป็นที่ยอมรับนับถือ มีประสบการณ์และความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ที่จะสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ทันที

2.2 หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่จะเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยองค์ประกอบสำคัญที่เป็นปัจจัยและแรงจูงใจซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความเห็นไว้ดังต่อไปนี้

(Knowles, 1980) ได้อธิบายถึงการจัดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ว่า ผู้ใหญ่จะเกิดการเรียนรู้ได้ดีให้พิจารณาจากองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ความต้องการและความสนใจ (Need and Interests) ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีหากว่าสิ่งนั้นตรงกับความต้องการและความสนใจจากประสบการณ์ที่ผ่านมา

2. สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต (Life Situation) ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีหากยึดสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้ใหญ่และผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน

3. การวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analysis of Experience) ประสบการณ์เป็นแหล่งที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ ดังนั้น การวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ของผู้ใหญ่แต่ละคนอย่างละเอียดว่ามีส่วนไหนของประสบการณ์ที่นำมาใช้ในการเรียน การสอนได้บ้างแล้ว จึงหาทางนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

4. ผู้ใหญ่ต้องการนำตนเอง (Self-Directing) ความต้องการที่อยู่ในส่วนลึกของผู้ใหญ่คือความสามารถในการนำตนเองได้ บทบาทของครูจึงอยู่ในกระบวนการสืบหาหรือค้นหาคำตอบร่วมกับผู้เรียนมากกว่าการส่งผ่านหรือเป็นสื่อสำหรับความรู้

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) ความแตกต่างระหว่างบุคคลจะเพิ่มมากขึ้นตามวัยของแต่ละบุคคล ดังนั้นการสอนผู้ใหญ่ต้องจัดเตรียมการให้สอดคล้องกับความแตกต่างอย่างเหมาะสม

ดังนั้น หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ต้องจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ เนื่องจากผู้ใหญ่มีความต้องการที่จะเรียนรู้ในตัวเองแล้ว การเรียนรู้จึงมุ่งประโยชน์ต่อผู้ใหญ่ที่จะสามารถนำไปใช้ได้จริงและสิ่งนั้นสอดคล้องกับประสบการณ์และวิถีดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ รวมทั้งสิ่งที่เรียนต้องมีคุณค่าและสามารถตัดสินใจด้วยการนำตนเองได้

2.3 ลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ซึ่งมีนักการศึกษาได้แสดงความเห็นไว้หลายท่าน ดังนี้

(Knowles, 1980) ได้อธิบายขั้นพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่สมัยใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในปัจจุบัน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. ผู้สูงอายุจะถูกชักจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีหากว่าสิ่งนั้นตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมาเขาเองก็จะเกิดความพึงพอใจ ดังนั้น การจัดกิจกรรมควรคำนึงถึงในสิ่งที่เขาอยากเรียนรู้และมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุมากที่สุด

2. การเรียนรู้ของผู้สูงอายุจะได้ผลดีนั้นหากเอาตัวผู้สูงอายุเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน นั้น การจัดหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ควรจะยึดถือเอาสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและประสบการณ์ของผู้สูงอายุเป็นหลักสำคัญมิใช่ตัวเนื้อหาวิชาทั้งหลาย

3. ประสบการณ์ของผู้สูงอายุ ถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุด ดังนั้น วิธีและหลักสำคัญของการศึกษาผู้เรียน คือ การวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ของผู้สูงอายุแต่ละคนอย่างละเอียด ว่ามีส่วนไหน ของประสบการณ์ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้บ้าง แล้วจึงหาทางนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

4. ผู้เรียนต้องการเป็นผู้นำตนเอง เพราะฉะนั้นบทบาทของครูจึงควรอยู่ในกระบวนการสืบหาหรือค้นหาคำตอบร่วมกับผู้เรียนมากกว่าการทำหน้าที่ที่ส่งผ่านหรือเป็นสื่อสำหรับความรู้แล้วทำหน้าที่ประเมินผลว่า เขาค่อยตามหรือไม่เพียงเท่านั้น

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคลจะมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละบุคคล เมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การสอนผู้เรียนที่เป็นผู้สูงอายุจะต้องจัดเตรียมการในด้านนี้อย่างดีพอ เช่น รูปแบบของการสอน เวลาที่ได้ทำการสอน สถานที่ในการสอน และที่สำคัญคือ ความสามารถในการเรียนรู้แต่ละขั้นของผู้เรียนที่เป็นผู้สูงอายุย่อมเป็นไปตามความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน

กล่าวโดยสรุป ลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่จะชี้นำตนเอง ผู้ใหญ่ต้องการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าและเน้นการใช้ประสบการณ์เดิมในการเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ โดยนำประสบการณ์ที่ผ่านมานำมาใช้ในการแก้ปัญหา การแก้ไขสถานการณ์ของผู้ใหญ่นั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ บทบาทของผู้สอนจะเรียกว่าผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ควรจะเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ จัดหาแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ และควรจะไปมีส่วนร่วมในกระบวนการค้นหาความจริงหรือมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

ตอนที่ 3 แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

3.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ไต้มนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังต่อไปนี้

Knowles (1980) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบนำตนเองว่า เป็นกระบวนการคิดริเริ่มการเรียนเอง โดยวินิจฉัยความต้องการในการเรียนของตน กำหนดเป้าหมาย แสวงหาแหล่งทรัพยากรสำหรับ การเรียนรู้ทั้งที่เป็นคนและอุปกรณ์ เลือกใช้ยุทธวิธีการเรียนรู้ เสริมแผนการเรียนรู้

และประเมินผลการ เรียนของตน ด้วยความร่วมมือช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้ซึ่งผู้เรียนสามารถ เรียนได้ดีกว่าที่จะให้ผู้อื่น ริเริ่มการเรียนให้ เพราะผู้เรียนจะมีจุดหมายชัดเจนและมีแรงจูงใจสูง เรียน อย่างตั้งใจ สามารถใช้ประโยชน์ จากการเรียนรู้ได้ สามารถพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง มีความเป็น อิสระในการเรียน และจะมีความ รับผิดชอบต่อตนเองเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนี้ การเรียนรู้แบบนำ ตนเองจะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนา ความสามารถให้สอดคล้องกับระบบการศึกษาใหม่ทำให้ผู้เรียน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การเรียนรู้แบบนำตนเองจึง เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต

Skager (2014) กล่าวว่าการเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับ ปัจเจก ผู้เรียนเป็นผู้ระบุเป้าหมายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะตนเองผู้เรียนเป็นผู้ควบคุมและกำกับ ขั้นตอนและกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เช่น การวางแผนการบริหารการจัดการและการประเมินผล การเรียนรู้ของตนเอง

อาชญญา รัตนอุบล (2550) (อุบล et al.) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดความ ต้องการการเรียนรู้ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ ทักษะที่เอื้อต่อ การเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ บทบาทของผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกหรือเป็น กัลยาณมิตรในการร่วมเรียนรู้มากกว่าที่จะเป็นผู้สอน บรรยากาศการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มการเรียนด้วยตนเอง โดยมีการ วิเคราะห์ความต้องการสิ่งที่จะเรียน มีวิธีการเลือกและแสวงหาความรู้ มีกระบวนการเรียนรู้ เริ่มต้น ด้วยการกำหนดเป้าหมายการเรียน การวางแผนการเรียน การค้นหาและเลือกแหล่งการเรียนรู้ ทั้ง บุคคลและวิทยาการ สื่อต่าง ๆ มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการตัดสินใจ และสามารถ ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการจัดการเรียนด้วยตนเองซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะเป็นไป ตามเอกลักษณ์ของบุคคลแต่ละคน

3.2 ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

Knowles (1980) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ดังนี้

1. คนที่เรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเองจะเรียนได้มากกว่าดีกว่าคนที่ เป็นเพียงผู้รับหรือรอให้ ครู ถ่ายทอดความรู้ให้เท่านั้น คนที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะเรียนอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย และมีแรงจูงใจ

สูง สามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีกว่าและยาวนานกว่า บุคคลที่รอรับคำสอนแต่เพียงอย่างเดียว

2. การเรียนรู้ด้วยตนเองสอดคล้องกับพัฒนาการทางจิตวิทยาและกระบวนการ ทางธรรมชาติ มาก กว่า คือ เมื่อตอนเป็นเด็กเป็นธรรมชาติที่จะต้องพึ่งพาผู้อื่นต้องการผู้ปกครองปกป้องเลี้ยงดูและ ตัดสินแทนให้เมื่อเติบโตมีการพัฒนาขึ้น ก็ค่อย ๆ พัฒนาดตนเองไปสู่ความเป็นอิสระไม่ต้องพึ่งพิง ผู้ปกครอง ครู และผู้อื่นการพัฒนาเป็นไปในสภาพที่เพิ่มความเป็นตัวของตัวเองและชี้นำตนเองได้มากขึ้น

3. รูปแบบทางการศึกษาทางด้านพัฒนาการใหม่ ๆ ทางการศึกษาจะผลักภาระรับผิดชอบไปที่ ผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น มีหลักสูตรใหม่ หองเรียนแบบเปิดศูนย์บริการทางวิชาการ การศึกษาอย่างอิสระ โปรแกรมการเรียนที่จัดแกบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยเปิด เป็นต้น

4. การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นความอยู่รอดของชีวิตในฐานะที่เป็นบุคคลและเผ่าพันธุ์มนุษย์ เนื่องจากโลกปัจจุบันเป็นโลกใหม่ที่แปลกไปกว่าเดิมซึ่งมีความเปลี่ยนแปลง ใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอและ ข้อเท็จจริงเช่นนี้เป็นเหตุผลนำไปสู่ความจำเป็นทางการศึกษาและการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็น กระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต

Brockett & Hiemstra (2018) ได้ให้ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองดังนี้

1. การเรียนรู้ด้วยตนเองก่อให้เกิดผลด้านบวกของการเรียน เช่น ผู้เรียนจดจำได้มากขึ้น เกิด ความสนใจในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและความสนใจในเนื้อหาวิชามากขึ้นมีทัศนคติที่เป็นบวกต่อ ผู้สอนมากขึ้น มั่นใจในความสามารถเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น

2. การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่มีความเป็นวิธีที่ผู้เรียนมีอิสระในการแก้ปัญหาซึ่งไม่จำกัดว่า จะเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตยเท่านั้น

3. หากผู้สอนให้ความไว้วางใจกับผู้เรียนผู้เรียนส่วนใหญ่ก็จะเรียนรู้อย่างเต็มที่และทุ่มเท ความรู้เพื่อคุณภาพ

สรุปได้ว่าความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีความสำคัญและเป็นสิ่งที่มีคุณค่า ผู้ เรียนรู้จะมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์เป็นตัวของตัวเอง รู้จักตัดสินใจและมีความรับผิดชอบในตนเอง มีอิสระในการแก้ปัญหา มีความมั่นใจในความสามารถ เรียนรู้ของตนเองมากจะเรียนอย่างตั้งใจมุ่งมั่นหมายและมีแรงจูงใจสูง ผู้เรียนจดจำได้มากขึ้น จะมี

ความสามารถในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และสามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีและยาวนานกว่า

3.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

แนวคิดการเรียนรู้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่ยอมรับว่าบุคคลหรือผู้เรียนมีความแตกต่างกันและทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูหรือผู้จัดการเรียนรู้ควรมีความเชื่อพื้นฐานอย่างน้อย 3 ประการ คือ เชื่อว่าทุกคนมีความแตกต่างกัน เชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดได้ทุกที่ทุกเวลา ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงเป็นการจัดการบรรยากาศ จัดกิจกรรม จัดสื่อ จัดสถานการณ์ ฯลฯ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ ครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักผู้เรียนครอบคลุมอย่างรอบด้าน และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นพื้นฐานการออกแบบหรือวางแผนการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับผู้เรียน

3.3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism)

จากแนวคิดของนักการศึกษาและทฤษฎีมนุษยนิยม Dewey (1938) กล่าวว่า iva มนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมกับความดี มีคุณค่า มีความเชื่อเรื่องความเป็นอิสระ และความเป็นตัวของตัวเองของมนุษย์ เป็นตัวของตัวเอง มีความต้องการ และมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตน สามารถหาทางเลือกของตนเองและพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างไม่มีขีดจำกัด มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มีความดีงาม มีความสามารถ มีความต้องการ และมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตน หากบุคคลได้รับอิสรภาพและเสรีภาพ มนุษย์จะพยายามพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนในแนวมนุษยนิยมจึงมีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะขวนขวายเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยมีแรงจูงใจในการสร้างสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปในทางที่ตนเองต้องการและมนุษย์สามารถรับผิดชอบในพฤติกรรมของตนเองได้ จึงถือได้ว่าเป็นปัจเจกบุคคลและเป็นบุคคลที่มีค่า ดังนั้น แนวความคิดเกี่ยวกับมนุษยนิยม สรุปแนวความคิดไว้ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
2. การเรียนรู้เกิดขึ้น เมื่อผู้เรียนรับรู้ว่าการเรียนนั้นมีความหมายและสัมพันธ์กับจุดหมายในชีวิต

3. ผู้เรียนจะเกิดการต่อต้านการเรียนรู้ เมื่อเกิดการขู่เข็ญ
4. เมื่อการขู่เข็ญจากภายนอกลดลง ผู้เรียนอาจจะค่อย ๆ ยอมรับการเรียนรู้
5. ผู้เรียนอาจจะยอมรับการเรียนรู้ และประสบการณ์ใหม่ ๆ และเริ่มเรียนรู้ เมื่อลดการขู่เข็ญจากภายนอก

6. การเรียนรู้ที่สำคัญ เกิดขึ้นได้จากการลงมือกระทำของผู้เรียนเอง
7. ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มากขึ้น

ดังนั้น ทฤษฎีมนุษยนิยมเห็นว่า มนุษย์มีศักยภาพที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเกิดขึ้นในตัวบุคคล เกิดขึ้นจากความต้องการของผู้เรียนและบุคคลนั้นย่อมชี้นำตนเองในการแสวงหาทรัพยากรในการเรียนรู้ โดยดำเนินการตามกิจกรรมที่ตนเองวางแผนไว้แล้วและมีอิสระในการประเมินผลการเรียนของตนเอง

3.3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้การสร้างสรรค์ด้วยปัญญา (Constructivism)

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีหลักการที่สำคัญว่า ในการเรียนรู้ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำ (Active) และสร้างความรู้จากการศึกษาแนวคิดของทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ของ (Von Glasersfeld, 2013) ; (Underhill, 1991) (Fosnot & Perry, 1996) สามารถสรุปเป็นแนวคิดของทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง คือ

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง (Construct) ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง
2. การเรียนรู้สิ่งใหม่ขึ้นกับความรู้เดิมและความเข้าใจที่มีอยู่ในปัจจุบัน
3. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติหรือการสร้างสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมา ผู้เรียนสามารถสร้างผลงานหรือโครงการของตนเอง โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้จัดโอกาสที่ดีในการสร้างสรรค์ผลงานนั้นขึ้นมา ครูและผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากการทำงานร่วมกันและสถานการณ์ที่ไม่มีใครรู้คำตอบมาก่อน ไม่ใช่การสำรวจทดลองในสิ่งที่รู้คำตอบอยู่แล้วเท่านั้น

Papert (2002) ได้ให้ความเห็นว่า ทฤษฎีการศึกษาการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานอยู่บนกระบวนการสร้าง 2 กระบวนการด้วยกัน สิ่งแรก คือ ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้ใหม่ขึ้นด้วยตนเอง ไม่ใช่รับแต่ข้อมูลที่หลั่งไหลเข้ามาในสมองของผู้เรียนเท่านั้น โดยความรู้จะเกิดขึ้นจากการแปลความหมายของ

ประสบการณ์ที่ได้รับ สิ่งที่สอง คือ กระบวนการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมากที่สุด หากกระบวนการนั้นมีความหมายกับผู้เรียนคนนั้น การออกแบบการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียนเอง

1. ผู้สอนต้องให้บริบทการเรียนรู้ที่มีความหมาย เพื่อสนับสนุนแรงจูงใจภายในของผู้เรียนและการควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน

2. สร้างรูปแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากสิ่งที่รู้แล้วไปสู่สิ่งที่ไม่รู้ คือให้เรียนรู้จากสิ่งที่มีประสบการณ์มาก่อนไปสู่สิ่งที่เป็นเรื่องใหม่

3. ให้เกิดความสมดุลระหว่างการเรียนรู้แบบอนุमान (Deductive) และอุปมาน (Inductive) คือ เรียนจากเรื่องทั่วไปไปสู่เรื่อง เฉพาะเจาะจงและเรียนจากเรื่องเฉพาะ ไปสู่หลักการให้มีย่างสมดุล

4. เน้นประโยชน์ของความผิดพลาด แต่ทั้งนี้การผิดพลาดนั้นจะเกิดประโยชน์ก็ต่อเมื่อเป้าประสงค์ของกิจกรรมนั้นชัดเจน เพื่อผู้เรียนจะได้หาวิธีแก้ไขข้อผิดพลาด สู่เป้าประสงค์นั้นได้ถูกต้อง

5. ให้ผู้เรียนคาดการณ์ล่วงหน้าและรักษาไว้ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามโอกาสอันควรเนื่องจากทฤษฎีการเรียนรู้ไม่ได้มีการกำหนดแนวทางการคิดอย่างแน่นอนตายตัว ดังนั้น ผู้เรียนอาจแสวงประสบการณ์การเรียนรู้ได้ตามสภาพแวดล้อม

สรุปให้เป็นหลักการต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ได้ดังนี้

1. หลักการที่ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง หลักการเรียนรู้ตามทฤษฎี Constructionism คือ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนลงมือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีความหมายซึ่งจะรวมถึงปฏิริยาระหว่างความรู้ในตัวของผู้เรียนเอง ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอกและสามารถเชื่อมโยงความรู้ ระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เก่าและสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่

2. หลักการที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้โดยครูควรพยายามจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีทางเลือกในการเรียนรู้ที่หลากหลายและเรียนรู้อย่างมีความสุขสามารถเชื่อมโยงความรู้ระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เก่าได้ ส่วนครูเป็นผู้ช่วยเหลือและคอยอำนวยความสะดวก

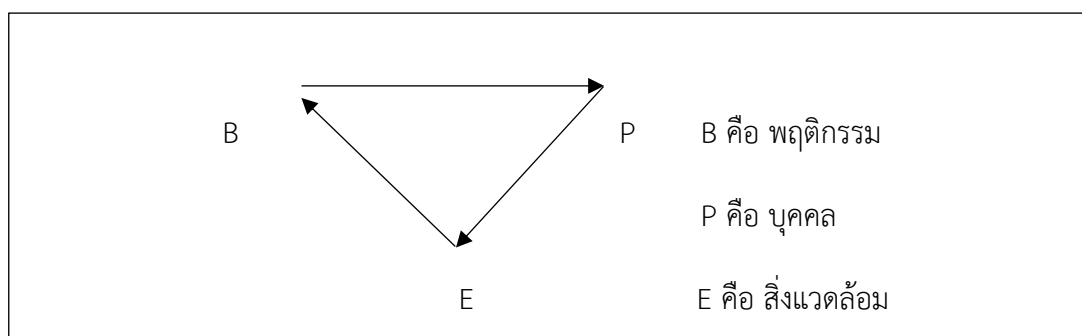
3. หลักการเรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม คือการเรียนรู้ร่วมกัน (Social value) ทำให้ผู้เรียนเห็นว่าคนเป็นแหล่งความรู้อีกแหล่งหนึ่งที่สำคัญ การสอนตามทฤษฎี Constructionism เป็นการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมคนออกไปเผชิญโลก ถ้าผู้เรียนเห็นว่าคนเป็นแหล่งความรู้สำคัญ และสามารถแลกเปลี่ยนความรู้กันได้ สามารถปรับตัวได้ง่ายและทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ

4. หลักการที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือการรู้จักแสวงหาคำตอบจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง เป็นผลให้เกิดพฤติกรรมที่ฝังแน่นเมื่อผู้เรียน "เรียนรู้ว่าจะเรียนรู้ได้อย่างไร" (Learn how to Learn)

ดังนั้น ทฤษฎี Constructionism จึงเป็นทฤษฎีที่ยึดหลักผู้เรียน เรียนรู้และสร้างความรู้เอง ผู้เรียนเป็นแหล่งความรู้สำคัญสามารถเชื่อมโยงความรู้ระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เก่าได้และครูผู้สอนมีหน้าที่ในการสนับสนุนช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และยอมรับในบทบาทของผู้เรียนในการแสวงหาความรู้และสร้างทฤษฎีความรู้ในสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

3.3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม

การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดจากพฤติกรรมบุคคลนั้นมีการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลนั้น (Person) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นบุคคลเกิดการเรียนรู้โดยการให้ตัวแบบ (Learning Through Modeling) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม โดยผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกันเป็นสาเหตุสำคัญของพฤติกรรมที่มีการปฏิสัมพันธ์กันดังนี้

รูปที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง 3 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลเชิงเหตุผลซึ่งกันและกัน

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมมีความสอดคล้องกับแนวคิดกับการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนสำคัญที่สุด ในความเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากปฏิสัมพันธ์ที่ส่งผลซึ่งกันและกันของ 3 องค์ประกอบ คือ พฤติกรรม สติปัญญาหรือปัจจัยส่วนบุคคลและสิ่งแวดล้อม ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 นั้นอาจมีอิทธิพลไม่เท่าเทียมกัน แต่มีลักษณะพึ่งพากันและมีความเชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถ 5 ประการ (Bandura, 1986)คือ

1. ความสามารถเก็บรหัสเป็นสัญลักษณ์ โดยให้สัญลักษณ์และความหมายกับเหตุการณ์ สร้างเป็นรูปแบบทางปัญญาเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมและประสบการณ์แล้วสร้างวิถีทางในการแสดงพฤติกรรมใหม่ ๆ
2. ความสามารถในการคิดล่วงหน้า เป็นการสร้างความคิดไปในอนาคตโดยบุคคลจะกำหนดเป้าหมายของตนล่วงหน้า วางแผนสำหรับการกระทำซึ่งจะทำให้บุคคลมีแรงจูงใจตนเองชี้แนะตนเองเป็นความตั้งใจและการกระทำอย่างมีความหมาย
3. ความสามารถในการเรียนรู้โดยการสังเกตตัวแบบซึ่งทำให้บุคคลมีการดัดแปลงบทบาทสำหรับการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ กำกับแบบแผนพฤติกรรมของตนโดยไม่ต้องมีประสบการณ์ตรงมาจากการลองผิดลองถูก
4. ความสามารถในการกำกับตนเอง เนื่องจากพฤติกรรมของบุคคลส่วนใหญ่มาจากแรงจูงใจและกำกับโดยมาตรฐานในตนเองและเกิดปฏิกิริยาที่ได้จากการประเมินตนเอง ด้วยเหตุนี้เมื่อเกิดช่องว่างระหว่างความสามารถของตนกับมาตรฐานในตนเองจะเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลมีปฏิกิริยาต่อตนเองในเชิงประเมิน ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมและจะสร้างอิทธิพลที่จะส่งเสริมให้เกิดการแสดงพฤติกรรมนั้นด้วยตนเอง
5. ความสามารถในการพิจารณาตนเองอย่างไตร่ตรอง โดยการวิเคราะห์ประสบการณ์และกระบวนการคิดอย่างไตร่ตรอง มองประสบการณ์ที่ผ่านมาวิเคราะห์ในสิ่งที่รู้ ตรวจสอบพิจารณาตนเองอย่างรอบคอบทั้งทางความคิดเห็นและปฏิกิริยาของตนเอง แล้วตัดสินความเหมาะสมและความเพียงพอในการมีพฤติกรรมและมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกัน การเรียนรู้และการกระทำมีความแตกต่างกันเพราะบุคคลอาจจะเรียนรู้ได้หลายอย่างแต่ไม่กระทำ

Bandura (1986) ได้แบ่งพฤติกรรมของมนุษย์เป็น 3 ประเภทคือ

1. ทฤษฎีสอนงตอบที่เกิดจากการเรียนและจะกระทำอย่างสม่ำเสมอ
2. พฤติกรรมที่เรียนรู้แต่ไม่เคยแสดงออกหรือกระทำ
3. พฤติกรรมที่ไม่เคยแสดงออกทางการกระทำเพราะไม่เคยเรียนรู้จริง

ดังนั้น จากความเชื่อดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ทฤษฎีทางปัญญาสังคมมีแนวคิดสำคัญ สรุปได้ 3 ประการ ดังนี้ การเรียนรู้ของบุคคลเกิดจากการสังเกตต้นแบบพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากแรงจูงใจและการกำกับตนเองด้วยการอาศัยการสังเกตตนเอง กระบวนการตัดสินใจและกระบวนการแสดงปฏิกิริยาของตนเอง รวมทั้งการรับรู้สมรรถนะแห่งตน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถในการปฏิบัติงานให้สำเร็จในที่สุด ดังนั้น การเรียนการสอนตามทฤษฎีปัญญาสังคมจึงให้ความสำคัญกับผู้เรียนที่มีความสามารถในการนำตนเองทั้งทางด้านความสามารถ การวางแผน การสร้างแรงจูงใจ รวมทั้งการประเมินตนเอง เป็นเหตุให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยการนำตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้จัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนเพื่อให้เกิดความสมดุลและสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการ

3.3.4 ทฤษฎีการศึกษาของผู้ใหญ่ (Andragogy)

Knowles (1980) เป็นผู้กำหนดคำว่า การศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) อธิบายว่าเป็นศาสตร์และศิลป์ที่ช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้การศึกษาผู้ใหญ่จะเป็นกระบวนการเรียนต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้ใหญ่จึงควรมีลักษณะของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) จึงจะเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ในทุกด้านโดยมีข้อตกลงเบื้องต้นของทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่ ดังนี้

1. ความจำเป็นของการเรียนรู้ (The need to know) ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ จำเป็นต้องรู้ว่าทำไมเขาต้องเรียนรู้ เพราะว่าเมื่อผู้ใหญ่จะเรียนรู้สิ่งใดจะใช้เวลาพิจารณาถึงประโยชน์ข้อดี ข้อเสียจากการเรียนรู้นั้น ๆ จึงเป็นผลให้ผู้สอนต้องมีหน้าที่ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงความจำเป็นของการเรียนรู้

2. อัตมโนภาพของผู้เรียน (The learner's self-concept) ผู้ใหญ่มีอัตมโนภาพของการรับผิดชอบสำหรับการตัดสินใจ สำหรับชีวิตของตนจากการอาศัยหรือพึ่งพาศักดิ์สิทธิ์ ในวัยทารกจนเติบโตและบรรลุวุฒิภาวะแล้วนำไปสู่การนำตนเองได้มาก ถ้าผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับ

การยอมรับในสถานการณ์ต่าง ๆ อาจเกิดความเครียด และอาจจะต่อต้านการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนจึงต้องพยายามทำให้ผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่เกิด “Self-Directing” ในการเรียนการสอนให้มากที่สุด

3. ประสบการณ์ของผู้เรียน (The role of the learners' experience) ผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ จะมีประสบการณ์มากขึ้นและหลากหลายกว่าผู้เรียนที่เป็นเด็กประสบการณ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีค่ายิ่ง และประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคนจะช่วยขยายโลกทัศน์เพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่

4. ความพร้อมในการเรียน (Readiness to learn) ผู้ใหญ่พร้อมที่จะเรียนในสิ่งที่เขาเห็นว่าจำเป็นและใช้ประโยชน์ได้ในหลายสถานการณ์จริงของชีวิต

5. ความเหมาะสมในการเรียนรู้ (Orientation to learning) การเรียนรู้ของเด็กจะได้รับเงื่อนไขให้เรียนรู้โดยยึดเนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลาง (Subject-Centered) ในขณะที่ผู้ใหญ่จะเรียนรู้โดยการยึดปัญหาเป็นศูนย์กลาง (Problem-Centered) เนื่องจากผู้ใหญ่ต้องการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการทำงานและประกอบอาชีพ [SEP]

6. แรงจูงใจ (Motivation) แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ และทำให้ประสบความสำเร็จ แรงจูงใจภายนอกที่ทำให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ได้ในการทำงาน มีความมั่นคง ได้รับค่าตอบแทนสูงและพบว่าแรงจูงใจทำให้ผู้ใหญ่เกิดพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่ เป็นกระบวนการเรียนต่อเนื่องตลอดชีวิต ลักษณะของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้ใหญ่พร้อมที่จะเรียนในสิ่งที่เขาเห็นว่าจำเป็นและใช้ประโยชน์ประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้ใหญ่จะเรียนรู้โดยการยึดปัญหาเป็นศูนย์กลาง เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเอง ตั้งแต่สำรวจความต้องการของตนเอง วางเป้าหมายของตนเอง ขวนขวายในการศึกษาด้วยตนเอง หาแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ มีส่วนรับผิดชอบการประเมินผลการเรียน มีวินัยควบคุมตนเอง มีแรงจูงใจมุ่งสู่ความสำเร็จ ทำให้ผู้ใหญ่มีความพร้อมเกิดพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3.4 องค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

Knowles (1980) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยตนเองดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการของตนเองเริ่มต้นจากการให้มีเพื่อนและครูทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกัน

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนเริ่มต้นจากบทบาทผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

- 2.1 ผู้เรียนควรศึกษาจุดมุ่งหมายของวิชาแล้วจึงเริ่มเขียนเขียนจุดมุ่งหมายในการเรียน
  - 2.2 ผู้เรียนควรศึกษาจุดมุ่งหมายให้แจ่มชัดเข้าใจได้ง่ายไม่คลุมเครือคนอื่นอ่านแล้วเข้าใจ
  - 2.3 ผู้เรียนควรเน้นถึงพฤติกรรมที่ผู้เรียนคาดหวังว่าจะเกิดขึ้น
  - 2.4 ผู้เรียนควรกำหนดจุดมุ่งหมายที่สามารถวัดได้
  - 2.5 การกำหนดจุดมุ่งหมายของผู้เรียนในแต่ละระดับควรมีความแตกต่างกัน
3. การวางแผนการเรียน โดยให้ผู้เรียนกำหนดแนวทางการเรียนขึ้นมา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ของวิชา ผู้เรียนควรวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้
- 3.1 ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กำหนดเกี่ยวกับการวางแผนการเรียนของตนเอง
  - 3.2 การวางแผนการเรียนของผู้เรียน ผู้ควรเริ่มต้นจากเรียนกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนด้วยตนเอง
  - 3.3 ผู้เรียนเป็นผู้จัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
  - 3.4 ผู้เรียนเป็นผู้ระบุวิธีการเรียนการสอน เพื่อให้เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด
4. การแสวงหาแหล่งวิทยาการ เป็นกระบวนการศึกษาแหล่งวิชาการและวิธีการค้นคว้าแหล่งวิทยาการมีความสำคัญต่อการศึกษาในปัจจุบัน ดังนี้
- 4.1 ประสพการณ์เรียนรู้แต่ละด้านที่จัดให้ผู้เรียนสามารถแสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมาย ความหมายและความสำเร็จของประสบการณ์นั้น
  - 4.2 แหล่งวิทยาการ เช่น หอสมุด วัด สถานีนามัย ถูกนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม
  - 4.3 เลือกแหล่งวิทยาการให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน
  - 4.4 มีการจัดสรรอย่างดีเหมาะสมกิจกรรมบางส่วนผู้เรียนจะเป็นผู้จัดเองตามลำพัง และบางส่วนเป็นกิจกรรมที่จัดร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

(Brockett & Hiemstra, 2018) ได้นำเสนอแนวคิดการเรียนรู้ด้วยตนเองออกเป็น 2 มิติ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันดังนี้

มิติแรก การเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-directed learning) เป็นกระบวนการที่สมมุติความรู้จะมีบทบาทในการอำนวยความสะดวก

ส่วนมิติที่ 2 บุคลิกลักษณะของบุคคลที่เรียนด้วยตนเอง (learner self-direction) จะเป็นบุคลิกลักษณะของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยตนเอง

Brockett & Hiemstra (2018) ได้อธิบาย PRO model The Personal Responsibility Orientation : (PRO) Model

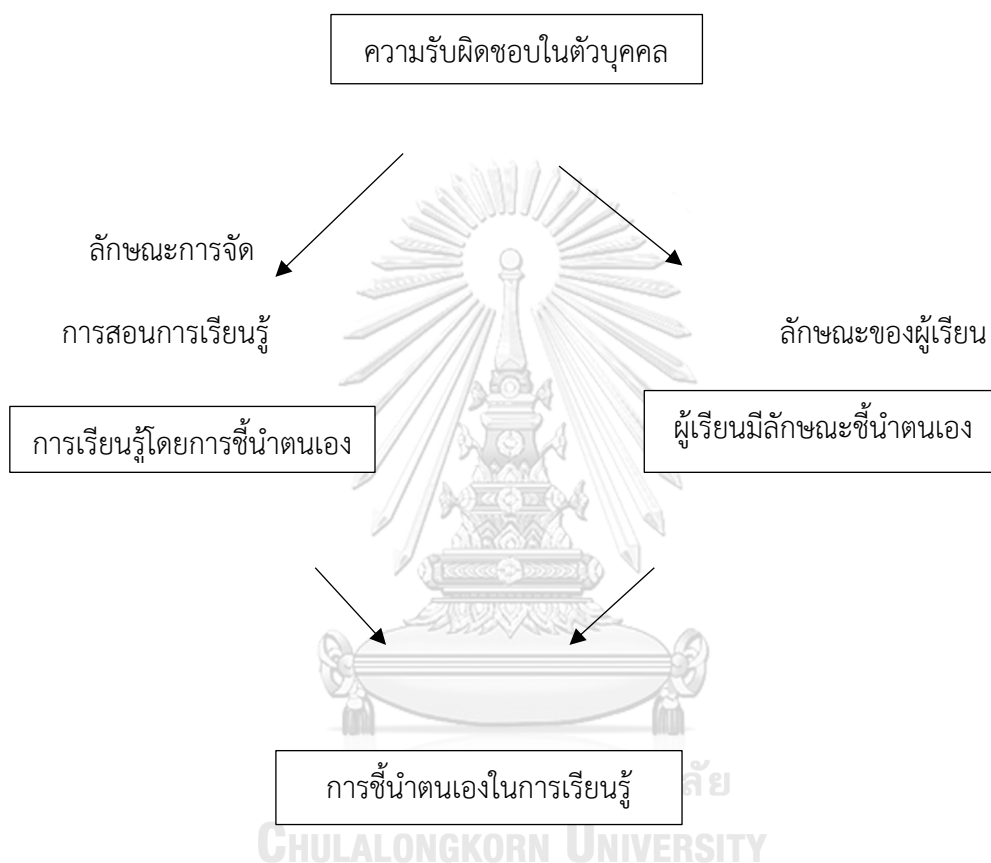
1. ความรับผิดชอบในตัวบุคคล (personal responsibility) หมายถึง การกระตุ้นเพื่อให้เกิดความตระหนักในความจะเป็นที่จะต้องมีการเรียนรู้และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในตนเองในการที่จะตัดสินใจเรียนรู้ การวางแผนการเรียนรู้ การดำเนินงานและการประเมินตนเองในการเรียนรู้

2. ผู้เรียนที่มีลักษณะการนำตนเอง (learner self-direction) หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัว หรือบุคลิกภาพของผู้เรียนที่เอื้อและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่เกิดจากภายในตัวของผู้เรียนเอง

3. ผู้เรียนที่มีลักษณะการนำตนเอง (learner self-direction) หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัว หรือบุคลิกภาพของผู้เรียนที่เอื้อและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่เกิดจากภายในตัวของผู้เรียนเอง

4. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (self-directed learning) หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองซึ่งอาจเกิดจากการจัดการของผู้สอนหรือการวางแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง แต่ความสำคัญของผู้สอนนั้นจะเป็นเพียงผู้คอยช่วยเหลือ เสนอแนะ แนะนำหรืออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เท่านั้น ส่วนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมดนั้นจะเป็นการดำเนินการโดยผู้เรียนทั้งสิ้น

5. ปัจจัยแวดล้อมทางสังคม (The Social Context) หมายถึง การคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมของผู้เรียนซึ่งผู้เรียนยังคงสภาพความเป็นอยู่จริงในสังคมเช่น สภาพครอบครัว การทำงาน สิ่งแวดล้อม ฯลฯ

PRO Model: The Personal Responsibility Orientation (Brockett and Hiemstra (1991)

รูปที่ 2 แสดงปัจจัยภายในสิ่งแวดล้อมทางสังคม

Garrison (1992) ได้นำเสนอกรอบแนวคิดปฏิสัมพันธ์ (Interactive Framework) สำหรับการเรียนรู้แบบนำ ตนเอง โดยได้เชื่อมโยงมิติเกี่ยวกับการจัดการตนเอง (Self - Management) การตรวจสอบตนเอง (Self - Monitoring) และการจูงใจ (Motivation) ที่เกี่ยวข้องเพื่อสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง 3 มิติ ดังนี้

1. มิติเกี่ยวกับการจัดการตนเอง (Self Management) มิตินี้จะเป็นการจัดการตนเองของผู้เรียนใน การประกอบกิจกรรมที่เป็นเป้าหมายของการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ

2. มิติเกี่ยวกับการตรวจสอบตนเอง (Self – Monitoring) เป็นมิติของกระบวนการคิด (Cognition) อภิปัญญา (Metacognition) โดยผู้เรียนจะเกิดความตระหนักรู้และตรวจสอบทบทวนความคิดของตนเองตลอดช่วงการเรียนรู้แบบนำตนเอง ผู้เรียนจะมีความรับผิดชอบจากการ ตรวจสอบตนเอง ผู้เรียนจะตรวจสอบการเชื่อมโยงระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้ที่มีอยู่เดิมในความคิดของตนเอง และรับผิดชอบต่อตนเองในการสร้างความหมายจากสิ่งที่เรียนรู้ของตนเองและผู้เรียนจะต้องรวมเอาผลสะท้อนกลับจากภายนอกเข้าสู่ระบบการประเมินภายในความคิดของตนเอง

3. มิติเกี่ยวกับการจูงใจ (Motivation) เป็นมิติของพลังกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเข้าร่วมในกระบวนการรู้ เรียนรู้แบบนำตนเองการเกิดแรงจูงใจอาจเกิดขึ้นในหลายช่วงเวลาหรือหลายรูปแบบ เช่น แรงจูงใจที่เกิดในช่วงเริ่มต้นของโครงการเมื่อดำเนินการไปแล้วก็จะเกิดแรงจูงใจที่จะคงสวงหรือรักษาไว้ และแรงจูงใจที่จะกระทำต่อไปจนบรรลุตามเป้าหมาย (Garrison, 1992)เปรียบเทียบแรงจูงใจเป็นเสมือนพลังงานสำรองที่จะถูกเรียกใช้ในภาวะฉุกเฉินเพื่อสร้างเสริมให้ เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง Baumfield (2004) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ดังนี้

1. กลยุทธ์ทางอภิปัญญาของผู้เรียนสำหรับการวางแผน การประเมินความก้าวหน้า และการปรับปรุงทางปัญญา
2. การจัดการและการควบคุมความพยายามการปฏิบัติงานทางวิชาการของผู้เรียน
3. กลยุทธ์ทางปัญญาที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนรู้ การจำและการทำความเข้าใจสิ่งที่เรียน

กล่าวโดยสรุปองค์ประกอบของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย ลักษณะของผู้เรียนที่เป็นผู้กำหนดเป้าหมาย วางแผนควบคุม รับผิดชอบตรวจสอบ การกำหนดแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ของตนเองและวิธีการประเมินผลการเรียนรู้และผู้เรียนจะต้องมีแรงจูงใจที่จะกระทำต่อไปจนบรรลุตามเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง

3.5 ลักษณะของผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

Knowles (1980) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีการนำตนเองในการเรียนรู้ มี 9 ประการดังนี้

1. มีความเข้าใจระหว่างการเรียนโดยครูเป็นผู้ชี้แนะและการเรียนรู้แบบนำตนเอง
2. มีแนวคิดที่ตนเองเป็นบุคคลที่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ขึ้นกับผู้อื่นและเป็นผู้ที่สามารถควบคุมและนำตนเองได้
3. มีความสามารถในการสร้างสัมพันธ์อันดีกับเพื่อน เพื่อที่จะให้บุคคลเหล่านั้นเป็นผู้สะท้อนให้ทราบถึงความต้องการในการเรียนรู้การวางแผนการเรียนของตนเอง รวมทั้งการช่วยเหลือผู้อื่นตลอดจนการได้รับความช่วยเหลือกลับจากบุคคลเหล่านั้น
4. มีความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยการร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง
5. มีความสามารถในการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้จากความต้องการในการเรียนรู้ของตนเองโดยเป็นจุดมุ่งหมายที่สามารถประเมินผลสำเร็จได้
6. มีความสามารถเชื่อมความสัมพันธ์กับผู้สอน เพื่อขอความช่วยเหลือหรือปรึกษา
7. มีความสามารถในการแสวงหาบุคคล รวมทั้งแหล่งวิทยาการที่เหมาะสมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
8. มีความสามารถในการเลือกแผนการเรียนที่มีประสิทธิภาพโดยใช้ประโยชน์จากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ รวมถึงมีความคิดริเริ่มและมีทักษะการวางแผนอย่างดี
9. มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลไปใช้ได้เหมาะสมสามารถตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตของตนเองได้และความสามารถดังกล่าวจะไม่อยู่ในสภาพที่คงที่ บุคคลจะสามารถพัฒนาความสามารถดังกล่าวได้มากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อมีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ดังนี้
  - 9.1 มีความสงสัยและกล้าถามเพราะมีความเชื่อมั่นว่าตนเองมีสิทธิโดยชอบธรรมในการทำเช่นนั้น
  - 9.2 ไม่เห็นด้วยหรือยอมทำตามความคิดของผู้อื่นที่ได้ฟังมาเมื่อตนคิดว่าความคิดนั้นเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้
  - 9.3 ระบุได้ว่าตนเองต้องการอะไรและอะไรคือความสนใจของตนเองถึงแม้ว่าสิ่งนั้นจะแตกต่างจากความคิดของผู้อื่นหรือกรอบที่มีอยู่

9.4 ตั้งเป้าหมายหรือวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตนเองได้ตั้งเอาไว้พร้อมหาวิธีที่จะกำกับและควบคุมตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวโดยปราศจากอิทธิพลของแรงกดดันภายนอก

9.5 เมื่อเกิดปัญหาสามารถเลือกทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับตนเองและสถานการณ์ที่ตนเองเผชิญอยู่

Guglielmino (1977) กล่าวถึง คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่าเป็นคุณลักษณะส่วนตัวของผู้เรียนแต่ละคนที่มีคุณลักษณะของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ควรมีลักษณะที่สำคัญ 8 ประการได้แก่

1. การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ หมายถึง มีลักษณะเป็นผู้รักความก้าวหน้า ใฝ่สร้างอนาคต สามารถบังคับตนเองให้กระทำในสิ่งที่ควรกระทำ ยินดีต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น ๆ มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ยิ่งเรียนรู้มาก ยิ่งรู้ลึกว่าสิ่งต่าง ๆ ในโลกล้วนหน้าตื่นเต้น การเรียนรู้เป็นเรื่องสนุก ต้องการเรียนรู้ให้มากขึ้นเพื่อจะได้เป็นคนมีคุณภาพ เป็นผู้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองเชื่อว่าไม่มีใครแก่เกินเรียน ถือว่าการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินชีวิตได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ หลายอย่างในแต่ละปีและคิดว่าผู้ใฝ่เรียนอยู่เสมอคือผู้นำ

2. มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง เป็นผู้ต้องการเรียนรู้ ปรารถนาจะให้มีความรู้มาก ๆ ที่จะเรียนในแต่ละวัน ถ้าตัดสินใจที่จะเรียนรู้อะไรก็ตามสามารถหาเวลาเรียนได้เสมอ ไม่ว่าจะมีการะกัญยุ่งยากเพียงใดก็ตาม ไม่มีปัญหาในการอ่าน เพราะทราบดีว่า เมื่อไรที่จะเรียนรู้ในเรื่องใด สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่กำลังเรียนกับเป้าหมายในระยะยาวที่ตั้งไว้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองเกือบทุกเรื่องที่ต้องการจะเรียนรู้ มีความสนุกสนานในการค้นหาคำตอบสำหรับข้อคำถามต่าง ๆ และชอบสำรวจตรวจสอบปัญหาต่าง ๆ

3. ความคิดริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ หมายถึง เป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ดี สามารถคิดค้นวิธีการต่าง ๆ ได้หลายแบบสำหรับการเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ ยอมรับในความผิดพลาดของตนเอง เป็นผู้นำกลุ่มในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพทั้งในชั้นเรียนและการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง หมายถึง เป็นผู้ที่ทราบดีว่าตนเองต้องการเรียนอะไร ถ้ามีสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ จะหาทางเรียนรู้ให้ได้ เข้าใจบทบาทของตนเองดีว่าตนเป็นใครอยู่ใน

ฐานะอะไร และกำลังทำอะไรต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรเรียนอะไรและจะเรียนอย่างไร เมื่อต้องการเรียนสิ่งที่ยากก็ไม่ย่อท้อ ถ้าเป็นเรื่องที่ตนสนใจและสามารถบอกได้ว่าตนเองมีความถนัดเรื่องใด

5. ความรักในการเรียนรู้ หมายถึง เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ รัก และใส่ใจในการเรียนรู้อยู่เสมอ มีความชื่นชอบผู้ที่รักการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอชอบแก้ปัญหาที่มีแง่คิดหลาย ๆ ทางเห็นความสำคัญของการเรียนรู้และเห็นว่าการสอบไม่ใช่ประเด็นสำคัญ หากแต่ความเข้าใจต่อเรื่องที่ศึกษามีความสำคัญมากกว่า

6. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง เป็นคนที่รู้จักตนเองดีพอ ในการเรียน ไม่ต้องการให้ผู้สอนบอกทุกอย่าง เมื่อประสบปัญหาไม่เข้าใจ ไม่หลีกเลี่ยงไปจากสิ่งนั้นสามารถทำงานตามลำพังได้ดี โดยสามารถนำความคิดไปปฏิบัติให้เกิดผลดีได้

7. การมองอนาคตในแง่ดี หมายถึง เป็นผู้ที่ชอบสถานการณ์ที่ท้าทาย ชอบแก้ปัญหาที่มีคำตอบมากกว่า 1 คำตอบ มีความพยายามเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับเป้าหมายระยะยาวที่ตั้งไว้และคิดว่าห้องสมุดเป็นสถานที่สำคัญต่อการศึกษา

8. ความสามารถในการใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง เป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจในการศึกษาเรื่องใหม่ ๆ ทราบแหล่งข้อมูลที่ตนเองจะศึกษาค้นคว้ามีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มีทักษะในการฟัง การอ่าน การเขียน และการจำ รู้จักวิธีการเรียนและมองปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย

Skager, (2014) คุณลักษณะของผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ดีว่าควรมีลักษณะ 7 ประการดังนี้

1. เป็นผู้ยอมรับตนเอง (Self-acceptance) โดยมีเจตคติในเชิงบวกต่อตนเอง
2. การเป็นผู้มีการวางแผนการเรียน ประกอบด้วย
  - 2.1 การรับรู้ความต้องการในการเรียนของตนเอง
  - 2.2 การวางจุดมุ่งหมายที่สอดคล้องกับความต้องการนั้น
  - 2.3 การวางแผนปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุจุดประสงค์การเรียน
3. มีแรงจูงใจในการเรียนอยู่ในตนเอง (Intrinsic Motivation) สามารถเรียนรู้ ได้โดยปราศจากสิ่งควบคุมหรือบังคับจากภายนอก เช่น รางวัล ถูกตำหนิ ถูกลงโทษ

4. สามารถที่จะประเมินผลตนเอง (Internalized Evaluation) ได้ว่า จะเรียน ได้ดีแค่ไหน โดยอาจให้ผู้ขออื่นประเมินการเรียนรู้ของตนเองก็ได้โดยการประเมินจะต้องสอดคล้องกับสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏเป็นจริงอยู่ในขณะนั้น

5. มีลักษณะเปิดกว้างรับประสบการณ์ (Openness to Experience) ได้แก่ มีความสนใจใคร่รู้ความอดทนต่อความคลุมเครือ การชอบสิ่งที่ย่างยากสับสนและการเรียนอย่างสนุก สิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมซึ่งก่อให้เกิดประสบการณ์ใหม่ ๆ

6. มีลักษณะของการยืดหยุ่น (Flexibility) ในการเรียนรู้ เต็มใจจะเปลี่ยนแปลงเป้าหมายหรือวิธีการเรียนและใช้ระบบการเข้าถึงปัญหา โดยใช้ทักษะการสำรวจ การลองผิดลองถูกโดยไม่ล้มเลิกความตั้งใจที่จะเรียนรู้

7. ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) ดูแลตนเองได้เลือกที่จะผูกพันกับรูปแบบการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่ง มีการกำหนดปัญหาที่มาตรฐานของระยะเวลาและสถานที่ที่กำหนดให้ว่าลักษณะการเรียนแบบใดที่มีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับได้

Tough, (1979) พบว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองนี้เป็นลักษณะที่จะพบโดยทั่วไปในผู้ใหญ่สำหรับกลุ่มที่ประสบความสำเร็จสูงในการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นจะมีลักษณะพิเศษดังนี้

1. เป็นผู้ที่ตั้งเป้าหมายของการกระทำไว้ชัดเจน
2. รู้จักเลือกใช้ความรู้และทักษะที่เหมาะสม
3. วางแผนการเรียนอย่างดี
4. เรียนได้โดยไม่สุดกำลังความสามารถ
5. มีความมุ่งมั่นพยายามที่จะพัฒนาศักยภาพที่ซ่อนเร้นอยู่ของตนและมีความสามารถอยากรู้
อยากเห็น
6. เข้าใจและยอมรับในคุณลักษณะของตนและไม่พอใจกับสภาพของตนในปัจจุบัน
7. มีความเชื่อมั่น กล้าหาญพอที่จะเปิดเผยตนเอง
8. มีความสนใจอย่างมีทิศทางแน่นอน
9. เป็นผู้เลือกอาชีพและกิจกรรมของตนเอง

10. ไม่ได้ถูกบังคับหรือถูกกดดันจากภายนอก
11. เป็นผู้ที่มีความผูกพันหรือยึดมั่นต่อจุดหมายของชีวิต
12. ต่อสู้บากบั่นเพื่อบรรลุเป้าหมายสำคัญบางประการ
13. มีความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคทั้งปวง
14. เป็นผู้ที่มีผลงานและประสบความสำเร็จ
15. สามารถสมาคมคบหากับเพื่อนรักใคร่จริงใจได้อย่างน้อย 2-3 คน

จากแนวความคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ลักษณะของผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง จะต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง มีความเป็นอิสระ ในการริเริ่มด้วยตนเอง มีความต้องการใฝ่รู้ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีแรงจูงใจ มีความรักในความรู้ มีความสามารถในการวิเคราะห์เพื่อหาความต้องการ การเรียนรู้ของตน มีการวางแผนการเรียนรู้ สามารถแสวงหาแหล่งความรู้ได้จากบุคคลและแหล่ง วิทยาการต่าง ๆ รวมทั้งสามารถสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนและบุคคลที่เกี่ยวข้องและสามารถ ประเมินผลการเรียนของตนได้

3.6 รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

Grow (1994) เสนอรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการตนเอง (staged self-directed learning model: SSDL) โดยมีขั้นตอน 4 ขั้น ดังนี้

1. ครูนำโดยการชักจูงด้วยการบรรยาย หรือให้ลองฝึกหัด
2. ครูจูงใจให้ผู้เรียนสนใจโดยการบรรยาย การอภิปรายโดยครูเป็นผู้นำให้ตั้งเป้าหมาย และ กำหนดคุณวุธวิธีการเรียน
3. ผู้เรียนเรียนโดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน การอภิปรายกลุ่มหรือจัดสัมมนา
4. ผู้เรียนนำตนเองโดยครูเป็นที่ปรึกษาทำได้โดยการลองฝึกด้วยตนเอง เช่น การฝึกงาน การ ค้นคว้า การทำงานรายบุคคลหรืองานกลุ่ม

สรรรัชต์ ห่อไพศาล (2544) ได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีส่วนประกอบ 7 ประการ ดังนี้

1. เป็นโครงการการเรียนรู้รายบุคคล เนื่องจากผู้เรียนมีความสามารถแตกต่างกัน

2. สามารถทำสัญญาการเรียน เป็นข้อตกลงระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียนที่สอดคล้องกับเป้าหมายและหลักการของสถาบันการศึกษา

3. กำหนดเวลาสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้กับผู้สอน

4. ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกเป็นแหล่งความรู้และคอยให้คำแนะนำ

5. การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบเปิด จัดเตรียมสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้เป็น

ศูนย์กลางการเรียนรู้เช่นห้องสมุด ศูนย์สื่อการศึกษา แหล่งความรู้สนับสนุนต่าง ๆ

6. การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นตลอดเวลา เพราะผู้เรียนอยู่ในสังคม

7. การประเมินผล ผู้สอนจะต้องติดตาม สังเกตการณ์ผู้เรียนตลอดเวลา เพื่อติดตาม ประเมินความก้าวหน้าในการเรียน และให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน

สรุป รูปแบบมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การทำสมุดบันทึกส่วนตัวเพื่อใช้บันทึกข้อมูลความคิด เรื่องราวต่าง ๆ การกำหนดโครงการเรียนรู้รายบุคคล รูปแบบการเรียนการใช้สัญญาการเรียน สัญญาการเรียนเป็นข้อตกลงระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนที่สอดคล้องกับเป้าหมายและหลักการของสถาบันการศึกษา ที่จะเป็นประโยชน์ตรงการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องต่อไป

3.7 ขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

อาชัญญา รัตนอุบล (2551) (อุบล et al.) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ควรมีกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์ความคิดริเริ่ม ผู้สอนต้องเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่น บรรยากาศความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน บรรยากาศความไว้วางใจกัน บรรยากาศความเคารพกันเพื่อนำไปสู่การสนทนาและการแสวงหาคำตอบร่วมกัน

2. การวางแผนการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนจะต้องดำเนินการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่

3. การวินิจฉัยความต้องการของผู้เรียน ในการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนจะต้องร่วมกันเป็นผู้วินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียน

4. การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนเกิดความมั่นใจว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะดำเนินไปภายใต้เป้าหมายการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การใช้สัญญาแห่งการเรียนรู้ (Learning Contract) เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่เป็นอย่างยิ่ง โดยสัญญาแห่งการเรียนรู้จะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้อย่างชัดเจน แหล่งทรัพยากรข้อมูลการเรียนรู้ตลอดจนเกณฑ์การประเมินการเรียนรู้

6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้

7. การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือไม่
สรุปได้ว่าขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือการจัดกระบวนการจัดการศึกษากำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ในการเรียนรู้ออกแบบและวางแผนกิจกรรมและวิธีการเรียนรู้วางแผนการทำงานมีแหล่งค้นคว้า การใช้แหล่งความรู้ต่าง ๆ บทบาทของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยความสมัครใจตามความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การเลือกใช้วิธีการเรียนรู้ สามารถสะท้อนการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากประสบการณ์ของผู้อื่น การทำงานร่วมกับเพื่อน การเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน กับ ครูและบุคคลอื่น ๆ ที่ การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมการสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และการประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์การเรียนรู้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของสิ่งที่เรียนและประยุกต์ใช้

ตอนที่ 4 การส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีนักการศึกษาได้ให้ ความหมายของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนี้

4.1 ความหมายของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

Cronbach (1970) ได้ให้ ความหมายของความพร้อม หมายถึง สมรรถวิสัย (Capacity) หรือวุฒิภาวะ (Maturity) ในด้าน ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียนซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงการกระทำ หรือ ปฏิกริยาตอบสนอง (Response) เพื่อให้เกิดความต้องการหรือความมุ่งหมายที่กำหนดไว้แล้วซึ่ง

ความพร้อมของผู้เรียนแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ความพร้อมที่เป็นวุฒิภาวะทางร่างกาย (Physical Maturity) และความพร้อมที่เป็นวุฒิภาวะทางด้านสติปัญญา (Intellectual Maturity)

(Good & Merkel, 1973) อธิบายว่า ความพร้อม หมายถึงความสามารถตกลงใจและความสามารถเข้าร่วมกิจกรรมความพร้อมเกิดจากลักษณะทางวุฒิภาวะ ประสบการณ์และอารมณ์ของผู้เรียน ความพร้อมจึงเป็นการพัฒนาคนให้มีความสามารถที่จะเรียนหรือสามารถทำกิจกรรม

สรุปความพร้อมในการเรียน หมายถึง การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสภาพที่เหมาะสมในการเรียนรู้หรือการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของผู้เรียนซึ่งผู้เรียนสามารถรับรู้ได้เองกำหนดตนเองในกระบวนการเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เช่น การแสวงหาความรู้ การเลือกวิธีการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งผู้เรียนอยู่ในสภาพที่เหมาะสม ที่มีวุฒิภาวะทางกายเพียงพอ มีประสบการณ์เดิมที่เหมาะสม มีสภาพอารมณ์ มีการปรับตัวที่ดี ได้รับวิธีการสอนและการใช้อุปกรณ์การสอนที่ก่อให้เกิดความสนใจและความต้องการที่จะเรียนและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

4.2 องค์ประกอบของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

องค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งนักการศึกษาให้ความสนใจศึกษาเนื่องจากมีความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้และรับรู้ได้ จะประสบผลสำเร็จสูงสุดเมื่อผู้เรียนมีความพร้อม ดังนี้

Downing (1971) แบ่งองค์ประกอบความพร้อมไว้ 4 กลุ่ม ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกาย ได้แก่ การบรรลุวุฒิภาวะทางด้านร่างกาย
2. องค์ประกอบทางสติปัญญา ได้แก่ ความพร้อมด้านสติปัญญา ความสามารถในการรับรู้และความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล
3. องค์ประกอบด้านอารมณ์ ได้แก่ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ ความมั่นคงทางด้านอารมณ์และความต้องการที่จะเรียนรู้
4. องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ประสบการณ์ด้านสังคม เป็นความพร้อมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของบทบาทในสังคมของบุคคลนั้น การปรับตัวในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จะก่อให้เกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้อย่างสูงสุดในตัวบุคคล

4.3 การส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง Knowles (1980)

ได้เสนอวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ บรรยากาศแห่งความเป็นอิสระ การให้เกียรติ ไว้วางใจ เคารพในกฎเกณฑ์และความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้
2. การวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบระหว่างผู้เรียนและผู้สอน
3. เรียนรู้ภายใต้ความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน
4. กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้
5. ออกแบบและวางแผนกิจกรรมและวิธีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน
6. ดำเนินการเรียนรู้ตามเป้าหมายและแผนการเรียนที่ตั้งไว้
7. การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

(Mezirow, 1981) ได้สรุปถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ชี้นำตนเองต้องดำเนินการ ดังนี้

1. ลดการให้ผู้เรียนพึ่งพาผู้สอนหรือผู้อำนวยความสะดวก
2. ช่วยให้ผู้เรียนคำนึงถึงความจำเป็นของการเรียนรู้
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจการใช้แหล่งความรู้ต่าง ๆ จากประสบการณ์ของผู้อื่น
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากปัญหาของผู้เรียนอื่น
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อจุดมุ่งหมายการเรียนรู้การวางแผนและการประเมินผลด้วยตนเอง
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการตัดสินใจที่เลือกเรียนวิชาต่างๆ เป็นทางเลือกในการเรียนรู้ต่อไป
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ จากประสบการณ์ทั้งหมดที่ผ่านมา
8. ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นปัญหาและแก้ไขปัญหาได้โดยง่ายและจะต้องคำนึงถึงตนเองและส่วนรวมด้วย

9. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักที่จะเรียนรู้การมองตนเอง
10. สนับสนุนให้ผู้เรียนมีโมทัศน์แห่งตนโดยจัดบรรยากาศส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การมองสะท้อนกลับและใช้กระบวนการทำงานกลุ่มเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
11. ให้ความสำคัญกับประสบการณ์การมีส่วนร่วมและวิธีการในการวางแผน โครงการใช้แบบจำลองและสัญญาการเรียน (Learning Contract)
12. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจทางเลือกหรือการตัดสินใจและการกระตุ้นให้ผู้เรียนเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง

อาชัญญา รัตนอุบล (2551) (อุบล et al.) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ที่ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ ควรมีกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างสรรความคิดริเริ่ม ผู้สอนต้องเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่น บรรยากาศความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน บรรยากาศความไว้วางใจกัน บรรยากาศความเคารพกัน เพื่อนำไปสู่การสนทนาและการแสวงหาคำตอบร่วมกัน
2. การวางแผนการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนจะต้องดำเนินการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่
3. การวินิจฉัยความต้องการของผู้เรียนในการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนจะต้องร่วมกันเป็นผู้วินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียน
4. การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนเกิดความมั่นใจว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะดำเนินไปภายใต้เป้าหมายการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การใช้สัญญาแห่งการเรียนรู้ (Learning Contract) เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่เป็นอย่างยิ่ง โดยสัญญาแห่งการเรียนรู้จะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้อย่างชัดเจน แหล่งทรัพยากรข้อมูลการเรียนรู้ตลอดจนเกณฑ์การประเมินการเรียนรู้
6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้
7. การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

ดังนั้น สรุปได้ว่าแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือการจัดกระบวนการจัดการศึกษา กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ในการเรียนรู้ ออกแบบและวางแผนกิจกรรมและวิธีการเรียนรู้วางแผนการทำงานมีแหล่งค้นคว้า การใช้แหล่งความรู้ต่าง ๆ บทบาทของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยความสมัครใจ ตามความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียน การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การเลือกใช้วิธีการเรียนรู้ สามารถสะท้อนการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากประสบการณ์ของผู้อื่น การทำงานร่วมกับเพื่อน การเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน กับครูและบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้สอนควรมีหน้าที่ในการส่งเสริมการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมการสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้จึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นได้ลงปฏิบัติและมีความรู้สูงขึ้นตลอดจนถึงการประเมินผลการเรียนของตน ดำเนินการเรียนรู้ตามเป้าหมายและแผนการเรียนที่ตั้งไว้ และการประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของสิ่งที่เรียนและไปประยุกต์ใช้

4.4 การวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีชื่อว่า Self - directed Learning Readiness Scale (SDLRS) (Guglielmino, 1977) โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เริ่มต้นด้วยให้กลุ่มตัวอย่างระบอบองค์ประกอบสำคัญที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองรวมถึงความสามารถ เจตคติและบุคลิกภาพส่วนตัวที่สำคัญ แล้วมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับสร้าง แบบวัดคุณลักษณะความพร้อมของการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self - Directed Learning Readiness Scale: SDLRS) กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 14 คน เป็นผู้วิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญต่อการ เรียนรู้แบบนำตนเองได้ การสร้างแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเอง (Self-directed Learning Readiness) หรือ SDLR แบบวัดนี้เป็นลักษณะ การประเมินตนเอง โดยมีตัวเลือกลักษณะมาตราประมาณค่า (Likert - type item 8 องค์ ประกอบดังนี้

1. เปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ หมายถึง ความสนใจต่อ การเรียนมากกว่าผู้อื่น มีความรักในการเรียนรู้และความคาดหวังว่าจะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง แหล่งความรู้ มีความตั้งใจ มีความอดทนต่อการค้นหาคำตอบในสิ่งที่สงสัย มีความสามารถในการยอมรับและใช้ ประโยชน์จากคำวิจารณ์ได้ การนำความสามารถด้านสติปัญญามาใช้ได้มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง

2. มโนคติต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ความมั่นใจในการเรียนรู้ของตน มีการจัดระบบเวลาในการเรียนได้อย่างเหมาะสมมีระเบียบวินัยในการเรียน เป็นผู้กระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็นและใฝ่รู้อยู่เสมอ

3. ความคิดริเริ่มและความเป็นอิสระในการเรียนรู้ หมายถึง การแสดงออกถึงความต้องการในการเรียนรู้ของตนเองมีความเชื่อมั่นที่จะทำงานตามลำพัง รู้แหล่งข้อมูล สามารถวางแผนการทำงานได้ และนำความสามารถที่มีมาคิดริเริ่มงานใหม่

4. ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง หมายถึง การใช้สติปัญญา ไตรตรอง และจัดระบบการเรียนรู้ เต็มใจเรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจ ชอบค้นคว้าชอบการแสวงหาความรู้ จัดระบบการเรียนรู้และประสบการณ์ การเรียนรู้ของตนเอง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้ตามเป้าหมายที่ตนเองตั้งไว้

5. ความรักในการเรียน หมายถึง การแสดงออกถึงความตั้งใจจริงที่จะศึกษาหาความรู้ รวมถึงเป็นผู้ที่รักปลงใฝ่ใจในการเรียนรู้อยู่เสมอมีความสุขสนุกสนานในการเสาะแสวงหาความรู้

6. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การมีความกล้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ท้าทายสามารถคิดหาวิธีที่หลากหลายในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและยุ่งยากและมีความอดทนที่จะแก้ปัญหาและชอบทดลองวิธีการใหม่ ๆ

7. การมองอนาคตในเชิงบวก หมายถึง การรับรู้ต่อตนเองว่าเป็นผู้ที่เรียนรู้ตลอดชีวิตและเชื่อว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นตลอดชีวิต มีความสุขในการคิดถึงอนาคตและมองปัญหาว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายไม่ใช่อุปสรรค

8. ความสามารถใช้ทักษะทางการศึกษาระดับพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหาหมายถึง ความสามารถนำความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องและทักษะการสังเกต การตั้งปัญหาการตั้งสมมติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูลและการสรุปผลข้อมูลมาใช้ในการค้นหาความรู้ วางแผนและมีทักษะในการแก้ไขปัญหาได้

ตอนที่ 5 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการเรียนการสอนของไทยในทุกๆระดับชั้น ซึ่งรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกประกาศและมีมาตรการเฝ้าระวังเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อ

ไวรัสดังกล่าวอาทิ กำหนดใหม่ การเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ห้ามการเฝ้าอาคาร สถานที่ของโรงเรียนและสถาบันการศึกษา ทุกประเภท เพื่อจัดการเรียนการสอน การสอบ ฝึกอบรม หรือการทำกิจกรรมใด ๆ ที่มีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก การปิดสถานศึกษาด้วยเหตุพิเศษ การกำหนด ให้อิทธิการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ อาทิ การจัดการเรียนรู้ แบบออนไลน์ การจัดการเรียนรู้ ผ่านระบบการออกอากาศทางโทรทัศน์ วิทยุ และโซเชียลมีเดีย ต่าง ๆ รวมถึง การสื่อสารแบบทางไกล หรือด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์

ในสวนของสำนักงาน กศน. ได้มีการพัฒนาปรับปรุงแบบกระบวนการและวิธีการดำเนินงานใน การกิจ ต่อเนื่องต่าง ๆ ในสถานการณ์การใช้ชีวิตประจำวัน และการจัดการเรียนรู้เพื่อรองรับการชีวิต แบบปกติวิถีใหม่ (New Normal) ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตาม มาตรการการป้องกัน การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ตามบทบัญญัติแห่ง กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเป็นกรอบ ทิศทาง และเครื่องมือเพื่อเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษา อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพภายใต้กรอบทิศทางการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 -2580) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 นโยบายหลักและแนวทางหลักในการดำเนินงานของ กระทรวงศึกษาธิการนโยบายและจุดเน้น กศน.ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ดังนี้ (สำนักงาน กศน., 2564) (กศน., 2564)

5.1 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.1.1 ด้านการจัดการศึกษาและการเรียนรู้

5.1.1.1 การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1) สนับสนุนการ จัดการศึกษานอกระบบตั้งแต่ปฐมวัยจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยดำเนินการ ใ้ผู้เรียนได้รับบริการ สนับสนุนค่าใช้จ่ายซื้อหนังสือเรียน ค่าจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และค่าจัดการเรียน การสอน อย่างทั่วถึงและเพียงพอเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 2) จัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อย พลาด และขาด โอกาสทางการศึกษา ผ่านการเรียนแบบเรียนรู้ด้วยตนเอง การพบกลุ่ม การเรียนแบบชั้นเรียน และ การจัดการศึกษาทางไกล 3) พัฒนาประสิทธิภาพ คุณภาพ และมาตรฐานการจัดการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ทั้งด้านหลักสูตรรูปแบบ/กระบวนการเรียนการสอน สื่อและนวัตกรรม ระบบการวัดและประเมินผล การเรียน และระบบการให้บริการนักศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ (4) จัดให้มี การประเมินเพื่อเทียบระดับการศึกษา และการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ที่มีความโปร่งใส

ยุติธรรม ตรวจสอบได้มีมาตรฐานตามที่กำหนด และสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (5) จัดใหม่กิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่มีคุณภาพที่เรียนต่อเรียนรู้อะไรและเข้าร่วมปฏิบัติ กิจกรรม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการจบหลักสูตร

5.1.1.2 การส่งเสริมการรู้หนังสือ 1) พัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้ไม่รู้หนังสือใหม่มีความครบถ้วนถูกต้อง ทันสมัยและเป็นระบบเดียวกัน ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค 2) พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร สื่อ แบบเรียนเครื่องมือวัดผลและเครื่องมือการดำเนินงานการ ส่งเสริมการรู้หนังสือที่สอดคล้องกับสภาพและบริบทของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย 3) พัฒนาครู กศน. และภาคีเครือข่ายที่ร่วมจัดการศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้ไม่รู้หนังสืออย่างมีประสิทธิภาพ 4) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้หนังสือ การคงสภาพการรู้หนังสือ การพัฒนาทักษะการรู้หนังสือให้กับประชาชนเพื่อเป็นเครื่องมือในการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของประชาชน

5.1.1.3 การศึกษาต่อเนื่อง 1) จัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำในกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม และอาชีพเฉพาะทางหรือการบริการ รวมถึงการเนนอาชีพช่างพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน ความต้องการและศักยภาพของแต่ละพื้นที่ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ สอดรับกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศ 2) จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้กับทุกกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะคนพิการผู้สูงอายุ ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล และมุ่งเน้นให้ทุกกลุ่มเป้าหมายมีทักษะการดำรงชีวิตตลอดจนสามารถประกอบอาชีพพึ่งพาตนเองได้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการชีวิตของตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขสามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของข่าวสารข้อมูล และเทคโนโลยีสมัยใหม่ในอนาคต โดยจัดกิจกรรมที่มีเนื้อหาสำคัญต่าง ๆ เช่น การอบรมจิตอาสา การให้ความรู้เพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) 3) จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน โดยใช้หลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ แบบบูรณาการในรูปแบบของการฝึกอบรมการประชุม สัมมนา การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดกิจกรรม จิตอาสา การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ และรูปแบบอื่นๆ ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และบริบทของชุมชน แต่ละพื้นที่ (4) การจัดการกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ใน

รูปแบบต่าง ๆ ให้กับประชาชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง และมีการบริหารจัดการ ความเสี่ยงอย่างเหมาะสม

5.1.1.4 การศึกษาตามอัธยาศัย 1) พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศ และสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการอ่านและพัฒนาศักยภาพ 2) จัดสร้างและพัฒนาศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา ให้เป็นแหล่งเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตลอดชีวิตของประชาชน 3) ประสานความร่วมมือ หน่วยงาน องค์กร หรือภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อส่งเสริม การจัดการศึกษาตาม อัธยาศัยให้มีรูปแบบที่หลากหลาย และตอบสนองความต้องการของประชาชน

5.1.2 ด้านหลักสูตรสื่อรูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลงาน บริการทางวิชาการและการประกันคุณภาพการศึกษา

5.1.2.1 ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้และ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่หลากหลาย ทันสมัย รวมถึง การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ และหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพบริบทของพื้นที่และ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและชุมชน

5.1.2.2 ส่งเสริมการพัฒนาสื่อแบบเรียน สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่ออื่น ๆ ที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มเป้าหมายทั่วไปและกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ เรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา

5.1.2.3 พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาทางไกลใหม่มีความทันสมัย หลาก หลายของทางการเรียนรู้ด้วยระบบห้องเรียนและการควบคุมการสอบรูปแบบออนไลน์

5.1.2.4 พัฒนาระบบการประเมินเพื่อเทียบระดับการศึกษา และการเทียบ โอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อใหม่มีคุณภาพ มาตรฐาน และสามารถตอบสนองความต้องการของ กลุ่มเป้าหมาย

5.1.2.5 พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการศึกษาทุก กระบวนการ โดยเฉพาะหลักสูตร ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้มาตรฐานโดยการนำแบบทดสอบ กลาง และระบบการสอบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Exam) มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร รูปแบบ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การ วัดและประเมินผล และเผยแพร่รูปแบบการจัด ส่งเสริม และสนับสนุน

การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย รวมทั้งใหม่การนำไปสู่การปฏิบัติอย่าง กว้างขวางและมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทอย่างต่อเนื่อง

5.1.2.7 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน มี การพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพภายในที่สอดคล้องกับบริบทและภารกิจของ กศน.

5.1.3 ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

5.1.3.1 ผลิตและพัฒนารายการวิทยุและรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเพื่อให้ เชื่อมโยงและตอบสนองต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ สถานศึกษาเพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษา สำหรับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ใหม่ทางเลือกในการเรียนรู้ ที่หลากหลายและมีคุณภาพ สามารถพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทัน สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ สื่อสาร

5.1.3.2 พัฒนาการเผยแพร่การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยผ่านระบบ เทคโนโลยีดิจิทัล และช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Youtube Facebook หรือ Application อื่น ๆ เพื่อส่งเสริม ใ้ครู กศน. นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ด้วยตนเอง (Do It Yourself: DIY)

5.1.3.3 พัฒนาสถานีวิทยุศึกษาและสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต และการออกอากาศให้กลุ่มเป้าหมายสามารถใช้เป็นช่องทางการเรียนรู้ที่มี คุณภาพได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยขยายเครือข่ายการรับฟังให้สามารถรับฟังได้ทุกที่ ทุกเวลา ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศและเพิ่มช่องทาง ให้สามารถรับชมรายการโทรทัศน์ได้ทั้งระบบ Ku - Band C - Band Digital TV และทางอินเทอร์เน็ต

5.1.3.4 พัฒนาระบบการให้บริการสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อให้ได้หลายช่อง ทางทั้งทาง อินเทอร์เน็ต และรูปแบบอื่น ๆ อาทิ Application บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ และ Tablet รวมทั้งสื่อ Offline ในรูปแบบ ต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเลือกใช้บริการเพื่อเข้าถึงโอกาส ทางการศึกษาและการเรียนรู้ได้ตามความต้องการ

5.1.3.5 สำรวจ วิจัย ติดตามประเมินผลด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่าง ต่อเนื่องเพื่อนำผล มาใช้ในการพัฒนางานใหม่มีความถูกต้อง ทันสมัยและสามารถส่งเสริมการศึกษาและ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ของประชาชนได้อย่างแท้จริง

5.1.4 ด้านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหรือโครงการอันเกี่ยวเนื่องจากราชวงศ์

5.1.4.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหรือโครงการอันเกี่ยวเนื่องจากราชวงศ์

5.1.4.2 จัดทำฐาน ข้อมูลโครงการและกิจกรรมของ กศน.ที่สนองงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหรือโครงการอันเกี่ยวเนื่องจากราชวงศ์เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน การติดตามประเมินผลและการ พัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.4.3 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5.1.4.4 พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” เพื่อให้ความพร้อมในการจัดการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.4.5 จัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนบนพื้นที่สูงถิ่นทุรกันดาร และพื้นที่ชายขอบ

5.1.5 ด้านการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่บริเวณชายแดน

5.1.5.1 พัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดชายแดนภาคใต้

5.1.5.2 จัดและพัฒนาหลักสูตร และกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ที่ตอบสนองปัญหา และความต้องการของกลุ่มเป้าหมายรวมทั้ง อัตลักษณ์และความเป็นพหุวัฒนธรรมของพื้นที่

5.1.5.3 พัฒนาคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องเพื่อให้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้จริง

5.1.5.4 ใหนหน่วยงานและสถานศึกษาจัดให้มีมาตรการดูแลรักษาความปลอดภัยแก่บุคลากรและ นักศึกษา กศน.ตลอดจนผู้มาใช้บริการอย่างทั่วถึง

5.1.6 พัฒนาการจัดการศึกษาแบบบูรณาการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

5.1.6.1 ประสานความร่วมมือมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการศึกษาตามยุทธศาสตร์และบริบทของแต่ละจังหวัดในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

5.1.6.2 จัดทำหลักสูตรการศึกษาตามบริบทของพื้นที่ โดยเน้นสาขาที่เป็นความต้องการของตลาด ให้เกิดการพัฒนาอาชีพได้ตรงตามความต้องการของพื้นที่

5.1.7 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน

5.1.7.1 พัฒนาศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน เพื่อให้เป็นศูนย์ฝึกและสาธิตการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม และศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบการจัดกิจกรรมตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับประชาชนตามแนวชายแดนด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย

5.1.7.2 มุ่งจัดและพัฒนาการศึกษาอาชีพโดยใช้วิธีการหลากหลายในรูปแบบเชิงรุก เพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เช่น การจัดมหกรรมอาชีพ การประสานความร่วมมือกับเครือข่าย การจัดอบรมแกนนำด้านอาชีพที่เน้นเรื่องเกษตรธรรมชาติที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนชายแดน ให้แก่ประชาชนตามแนวชายแดน

5.1.8 ด้านบุคลากรระบบการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

5.1.8.1 การพัฒนาบุคลากร

1) พัฒนาบุคลากรทุกระดับทุกประเภทให้มีสมรรถนะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งก่อนและระหว่าง การดำรงตำแหน่งเพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานใหม่มีความรู้และทักษะตามมาตรฐานตำแหน่งให้ตรงกับสายงาน ความชำนาญและความต้องการของบุคลากรสามารถปฏิบัติงานและบริหารจัดการการดำเนินงานของหน่วยงานและ สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ข้าราชการในสังกัดพัฒนาตนเองเพื่อเลื่อนตำแหน่ง หรือเลื่อนวิทยฐานะโดยเน้นการประเมินวิทยฐานะเชิงประจักษ์

2) พัฒนาศึกษานิเทศก กศน. ให้มีสมรรถนะที่จำเป็นครบถ้วน มีความเป็นมืออาชีพ สามารถปฏิบัติกรนิเทศได้อย่างมีศักยภาพ เพื่อร่วมยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยในสถานศึกษา

3) พัฒนาหัวหน้า กศน.ตำบล/แขวงใหม่สมรรถนะสูงขึ้น เพื่อการบริหารจัดการ กศน.ตำบล/แขวง และการปฏิบัติงานตามบทบาทภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการเป็นนักจัดการความรู้และผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

4) พัฒนาครู กศน. และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้สามารถจัดรูปแบบการเรียนรู้ ได้อย่างมีคุณภาพโดยส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในการจัดทำแผนการสอน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การวัด และประเมินผล และการวิจัยเบื้องต้น

5) พัฒนาศักยภาพบุคลากร ที่รับผิดชอบการบริการการศึกษาและการเรียนรู้ ให้มีความรู้ ความสามารถและมีความเป็นมืออาชีพในการจัดบริการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

6) ส่งเสริมให้คณะกรรมการ กศน. ทูกระดับ และคณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการ บริหารการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจของ กศน.อย่างมีประสิทธิภาพ

7) พัฒนาอาสาสมัคร กศน. ให้สามารถทำหน้าที่สนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8) พัฒนาสมรรถนะและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรรวมทั้งภาคีเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศในทุกระดับ โดยจัดให้มีกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันในรูปแบบที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง อาทิ การแข่งขันกีฬา การอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน

5.1.8.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและอัตรากำลัง

1) จัดทำแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และดำเนินการปรับปรุงสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ใหม่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้

2) สรรหา บรรจุ แต่งตั้ง และบริหารอัตรากำลังที่มีอยู่ทั้งในสวนที่เป็นข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้าง ให้เป็นไปตามโครงสร้างการบริหารและกรอบอัตรากำลังรวมทั้งรองรับกับบทบาทภารกิจตามที่กำหนดไว้ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน

3) แสวงหาความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ ในการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานใหม่มีความพร้อมสำหรับดำเนินกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับประชาชน

5.1.8.3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ

1) พัฒนาระบบฐานข้อมูล ใหม่ ครอบคลุม ถูกต้อง ทันสมัย และ เชื่อมโยงกันทั่วประเทศ อย่างเป็นระบบเพื่อให้หน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดสามารถนำไปใช้เป็น เครื่องมือสำคัญในการบริหาร การวางแผน การปฏิบัติงาน การติดตามประเมินผล รวมทั้งจัดบริการ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีประสิทธิภาพ

2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ โดยพัฒนา ระบบการกำกับ ควบคุม และเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณให้เป็นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3) พัฒนาระบบฐานข้อมูลของนักศึกษา กศน. ให้ครบถ้วน ถูกต้อง ทันสมัย และ เชื่อมโยงกันทั่วประเทศ สามารถสืบค้นและสอบถามได้ทันความต้องการเพื่อประโยชน์ ในการจัดการศึกษาให้กับ ผู้เรียนและการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

4) ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ในหน่วยงานและสถานศึกษาทุก ระดับ รวมทั้งการศึกษาวิจัย เพื่อสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานที่สอดคล้อง อกับความต้องการของประชาชนและชุมชนพร้อมทั้งพัฒนาขีดความสามารถเชิงการแข่งขันของ หน่วยงานและสถานศึกษา

5) สร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ ชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจ และให้เกิดความร่วมมือในการส่งเสริมสนับสนุนและจัดการศึกษาและการ เรียนรู้ให้กับประชาชนอย่างมีคุณภาพ

6) ส่งเสริมการไ้ระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-office) ในการ บริหารจัดการ

7) พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย

5.1.8.4 การกำกับนิเทศติดตามประเมินผลและรายงานผล

- 1) สรางกลไกการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมิน และรายงานผล การดำเนินงานการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้เชื่อมโยงกับหน่วยงาน สถานศึกษา และภาคีเครือข่ายทั้งระบบ
- 2) ให้หน่วยงานและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องทุกระดับ พัฒนาระบบ กลไกการกำกับ ติดตามและ รายงานผลการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ
- 3) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสื่ออื่น ๆ ที่เหมาะสม เพื่อการกำกับนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) พัฒนากลไกการติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำ รับรองการปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน สถานศึกษา เพื่อการรายงานผลตามตัวชี้วัดในคำ รับรองการปฏิบัติราชการประจำปี ของสำนักงาน กศน.ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตาม เกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่กำหนด
- 5) ใ้มีเชื่อมโยงระบบการนิเทศในทุกระดับ ทั้งหน่วยงาน ภายในและภายนอกองค์กร ตั้งแต่ส่วนกลาง ภูมิภาค กลุ่มจังหวัด จังหวัด อำเภอ/เขต และตำบล/แขวง เพื่อความเป็นเอกภาพในการใช้ข้อมูลและการพัฒนางานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย

5.2 การจัดการศึกษานอกระบบสำหรับทหารกองประจำการ

5.2.1 หลักการ

ในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับทหารกองประจำการและกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ได้ คำนึงถึงหลักการสำคัญอย่างน้อย 4 ประการคือ การขยายโอกาสทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพ ทรัพยากรทหาร และกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง การสร้างค่านิยมให้ประชาชนอยากเข้ามาเป็นทหาร กองประจำการและการเป็นผู้นำชุมชนที่มีคุณภาพในท้องถิ่น

5.2.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อยกระดับความรู้พื้นฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน ให้กับทหารกองประจำการและกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องให้สูงขึ้น

2) เพื่อจัดการศึกษาสายอาชีพ ให้กับทหารกองประจำการและกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ในอันที่จะช่วยเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายของครอบครัว

3) เพื่อพัฒนาเจตคติและจริยธรรมทหารกองประจำการและกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ให้เหมาะสมกับสถานการณ์การพัฒนาในปัจจุบัน

5.2.3 หน่วยรับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับทหาร

กระทรวงกลาโหม กับ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการและการใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยมีภาคีเครือข่ายร่วมหลายส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณาการจัดการศึกษานอกระบบให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างของทหารกองประจำการ และกลุ่มผู้เข้ารับการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยตระหนักว่าทหารกองประจำการ ซึ่งเป็นผู้เรียนมีความสำคัญและต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพและสำเร็จการศึกษามีสาระสำคัญดังนี้

1) ให้มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนงาน และการดำเนินงานในการยกระดับความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายทหารกองประจำการและกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกระทรวง กลาโหมโดยให้ถือเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการร่วมกัน

2) กระทรวงกลาโหม และกระทรวงศึกษาธิการจะยกระดับการศึกษาให้แก่ทหารกองประจำการ ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพ อากาศตลอดจนกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกระทรวงกลาโหม ให้ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปและการพัฒนาด้านอาชีพและด้านอื่น ๆ ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

3) ให้ร่วมกันระดมสรรพกำลังและทรัพยากรของแต่ละหน่วยงานทุกระดับที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน มาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มผู้รับการศึกษา โดยให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของ ทั้งสองหน่วยงาน

4) ให้มีการพัฒนาหลักสูตร เนื้อหา สาระการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนกำหนด แผนการเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของทหาร และภารกิจของ กลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม

5) ให้มีการส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ ให้เกิด การประสานงานและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

6) ให้ร่วมกันพัฒนาบุคลากร ทั้งในระดับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้าง ความเข้าใจอันดีที่จะส่งผลต่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

7) ให้มีการประชุมสัมมนาเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้าง ความเข้าใจอันดี และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

8) ให้มีการนิเทศการปฏิบัติงาน ติดตามผลประเมินผล เพื่อนำมาเป็น แนวทางในการ พัฒนางาน โดยให้ทำงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง

5.2.3.1 บทบาทหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถศาสตร์ (สำนักงาน กศน.) มีหน้าที่ดังนี้

1) กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบ

2) จัดสรรงบประมาณสนับสนุน

3) ประสานงานกับองค์กร สถาบัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดหา ทรัพยากร เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบ

4) พัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหน่วยทหาร

5) นิเทศติดตามผล และประเมินผลกิจกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนด บทบาท หน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถศาสตร์ จังหวัด/ กรุงเทพมหานคร (สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.) บทบาทหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอรรถศาสตร์จังหวัด/ กรุงเทพมหานคร (สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.) ที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบระดับการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน ของทหารกองประจำการ

5.2.3.2 บทบาทหน้าที่ของนายทหารประสานงาน มีหน้าที่ดังนี้

1) อำนวยการ ประสานงานกำกับดูแล และรายงานการปฏิบัติงานของครูประจำ กลุ่ม และ การเรียนของนักศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางที่หลักสูตรฯ กำหนด

2) เป็นผู้ประสานงาน มีอำนาจในการรายงาน ขออนุมัติต่อผู้บังคับหน่วย/

ผู้อำนวยการ/ หัวหน้าหน่วย ในการเปลี่ยนครูประจำกลุ่มหากมีความจำเป็น พร้อมทั้งแจ้งให้ กศน. อำเภอ/เขต ในพื้นที่ ทราบ

3) เสนอผู้บังคับบัญชาของทหารกองประจำการ ให้พิจารณาหามาตรการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาข้อขัดข้อง ในการจัดการศึกษานอกระบบ เช่น การรับรองการเทียบโอน การเรียน ผลการเรียน การขาดเรียน การสอบ การขาดสอบ การขาดการพบกลุ่ม การไม่ส่งรายงาน ฯลฯ

4) เสนอแนวทางปรับปรุงแก้ไข การเรียนการสอนให้กับหน่วยและ กศน.อำเภอ/เขต ในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับวิถีชีวิตทหาร

5) พิจารณาดำเนินการในงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบ ตามที่ กศน. อำเภอ/ เขต ในพื้นที่ร้องขอ

6) งานด้านต่าง ๆ ที่นายทหารประสานงานจะต้องปฏิบัติ

7) กำกับดูแลครูประจำกลุ่ม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยทหาร

8) ประสานการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และโครงการร่วมกับครูประจำกลุ่ม

9) นิเทศตรวจสอบ ประเมินผลครูประจำกลุ่ม

10) จัดทำสถิติเพื่อเป็นฐานข้อมูล รายงานผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้บังคับบัญชา และ สำนักงาน กศน. ทราบตามวงรอบ

5.2.3.3 บทบาทหน้าที่ของครูประจำกลุ่มในหน่วยทหาร

ครูประจำกลุ่มในหน่วยทหาร จะต้องเป็นทหารหรือบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกแล้วผ่านการอบรม ครู กศน. โดยมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูหรือได้รับการยกเว้น จากคณะกรรมการคุรุสภา โดยผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ/เขต เป็นผู้มีอำนาจในการแต่งตั้ง ดังนั้น ครูประจำกลุ่ม จึงมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และมีหน้าที่ในการบริหารจัดการการศึกษาให้ทหารกองประจำการ

5.2.4 แนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร

การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร สามารถดำเนินการได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

1) จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ เพื่อขอรับการสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ ในการจัดการเรียน การสอน จาก กศน.อำเภอ/เขต โดยครูประจำกลุ่มและหรือนายทหารประสานงานในหน่วยทหารเป็น ผู้รับผิดชอบ

2) จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อขอรับการสนับสนุนบุคลากร สื่อ อุปกรณ์ ใน การ จัดการเรียน การสอน จาก กศน.อำเภอ/เขต โดยครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนร่วมกับครูประจำกลุ่ม และหรือ นายทหารประสานงาน ในหน่วยทหารเป็นผู้รับผิดชอบทั้งนี้ หน่วยทหารสามารถจัดตั้งศูนย์ การเรียนรู้ ตามรูปแบบที่ 1 หรือ 2 ก็ได้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของหน่วย

5.3 แนวคิดเกี่ยวกับทหารกองประจำการ

5.3.1 การเกณฑ์ทหารในประเทศไทย

พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 มาตรา 7 บัญญัติว่า “ชายที่มีสัญชาติเป็นไทยตาม กฎหมาย มีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเองทุกคน” โดยทหารกองประจำการมีความสำคัญต่อ กองทัพและประเทศชาติ เพราะนอกจากจะเป็นกำลังพลทางด้านทหารแล้วยังเสริมสร้างความ มั่นคงของชาติในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม พระราชบัญญัติ ดังกล่าวกำหนดขั้นตอนเกี่ยวกับการ รับราชการทหารไว้ตั้งแต่การลงบัญชีทหารกองเกิน การรับหมายเรียก การตรวจเลือกคนเข้ากอง ประจำการ การเรียกพล การระดมพล และการปลด

5.3.2 ขั้นตอนการเริ่มเป็นทหารกองเกิน

การเกณฑ์ทหารจะต้องทำตอนอายุ 20 อย่าง 21 ปี แต่ก่อนหน้านั้นต้องมีการลงทะเบียนบัญชี ทหารกองเกินก่อน ดังนี้อายุ 17 ปีบริบูรณ์ (ย่าง 18 ปี) ชายไทยแสดงตนขึ้นทะเบียนทหารภายในปี พ.ศ. นั้นอายุ 20 ปีบริบูรณ์ (ย่าง 21 ปี) รับหมายเรียก เพื่อไปแสดงตนที่อำเภอท้องถิ่นที่เป็นภูมิลำเนา ทหารของตน ใน พ.ศ. นั้นเข้ารับการตรวจคัดเลือก (เกณฑ์ทหาร) ตามวันและเวลาที่กำหนดใน หมายเรียกเข้ารับการเรียกพลทหารกองหนุน

5.3.3 คำจำกัดความตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร

1) ทหารกองเกิน หมายความว่า ผู้ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ และยังไม่ถึง 30 ปี บริบูรณ์ ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้แล้ว

2) ทหารกองประจำการ หมายความว่า ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนกองประจำการและได้เข้ารับราชการในกองประจำการจนกว่าจะได้ปลด

3) ทหารกองหนุน หมายความว่า ทหารที่ปลดจากกองประจำการ โดยรับราชการในกองประจำการจนครบกำหนดหรือทหารกองเกินซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหารและได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นกองหนุน

4) บุคคลที่จะได้สัญชาติไทย จะต้องเข้าหลักเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

- 1) เกิดโดยบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย
- 2) เกิดนอกราชอาณาจักรไทย โดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วย กฎหมายหรือบิดาไม่มีสัญชาติ
- 3) เกิดในราชอาณาจักรไทย
- 4) ผู้ที่ได้แปลงสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย
- 5) บุคคลที่ได้กลับคืนสัญชาติไทย ชายที่มีสัญชาติไทย เริ่มผูกพันกับกฎหมายรับราชการทหาร ตั้งแต่อายุครบ 17 ปี บริบูรณ์ หรือ อายุย่างเข้า 18 ปี ในวาระแรกที่ได้ขึ้นทะเบียนทหารที่อำเภอตามที่ กฎหมายกำหนด

5.3.4 ขั้นตอนการรับราชการทหาร

- 1) การลงบัญชีทหารกองเกิน (การขึ้นทะเบียนทหาร)
- 2) การรับหมายเรียก (การรับหมายเกณฑ์) ต้องไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของตน ภายใน พ.ศ. นั้น
- 3) การเข้ารับการตรวจเลือก (การเข้าเกณฑ์ทหาร) ทหารกองเกินเมื่อได้รับหมายเรียกแล้ว จะต้องไปเกณฑ์ทหารตามวันเวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมายเรียก
- 4) การเข้ารับการเรียกพลของทหารกองหนุน ทหารที่ปลดจากกองประจำการโดยรับราชการ ในกองประจำการจนครบตามที่กฎหมายกำหนดหรือทหารกองเกินซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามกฎหมาย ว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหารและได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุน เมื่อมีหมายเรียกพล เพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหารหรือเพื่อทดลองความพร้อม จะต้องไปรายงานตัว เพื่อเข้ารับการฝึกหรือทบทวนวิชาทหารให้มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

5.3.5 วิธีการนับอายุ

คนที่เกิดในวันใด เดือนใด ปีเดียวกันก็ตาม เมื่อสิ้นปีนั้น อายุจะเท่ากันหมด คือ 1 ปีบริบูรณ์ และนับเป็นอายุย่าง 2 ปีด้วย เช่น คนเกิดวันที่ 1 ม.ค. 2542 กับคนเกิดวันที่ 31 ธ.ค. 2542 ในวันที่ 1

ม.ค. 2543 ให้นับอายุครบ 1 ปีบริบูรณ์ และจะมีอายุย่าง 2 ปีเท่ากันเรื่อยไปจนถึงวันที่ 31 ธ.ค. 2543 และ เมื่อสิ้นปี 2543 แล้ว ในวันที่ 1 ม.ค. 2544 ให้นับอายุครบ 2 ปีบริบูรณ์และมีอายุย่าง 3 ปี ให้นับอายุเช่นนี้ ไปเรื่อย ๆ ก็จะทราบว่าอายุปัจจุบันเป็นเท่าใด หรือให้เอา พ.ศ.ปัจจุบันตั้งลบด้วย พ.ศ. เกิด

ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษา

ผู้วิจัยเลือกพลทหารกองประจำการที่เรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหลักสูตรตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความพร้อมในการเรียนรู้ในการนำตนเองต่างกัน อันเนื่องมาจากการมีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น ด้วยหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับมีความแตกต่างกันในด้านหลักสูตรตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีระดับการศึกษาแบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ลงทะเบียนเรียนทั้งหมด ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต ให้ลงทะเบียน เรียนได้ ภาคเรียนละไม่เกิน 14 หน่วยกิต ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ลงทะเบียนเรียนทั้งหมด ไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิตให้ลงทะเบียนเรียนได้ ภาคละไม่เกิน 17 หน่วยกิต และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ลงทะเบียนเรียนทั้งหมด ไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต ให้ลงทะเบียน เรียนได้ ภาคเรียนละไม่เกิน 23 หน่วยกิตและรายวิชาเลือกกลุ่มทหารกองประจำการเป็นรายวิชาที่เกิดขึ้นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันนำความรู้และประสบการณ์จากการเป็นทหารกองประจำการ ที่แตกต่างกันมาวิเคราะห์เพื่อหาและนำมาจัดทำเป็น รายวิชาเลือก เพื่อใช้ในการเทียบผลการเรียน จากความรู้และประสบการณ์กลุ่มเป้าหมายทหารกองประจำการ ทหารประจำการและอาสาสมัคร ทหารพราน เข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และพบว่า หลักสูตรจะกำหนดขอบเขตความสามารถของผู้เรียนในแต่ละชั้นแตกต่างกันทั้งในวิชาพื้นฐาน วิชาชีพรากทำกิจกรรมการเรียนด้วยตนเอง

ดังนั้นประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นแหล่งความรู้สำหรับผู้เรียน การเรียนรู้ของผู้เรียนจึง สอดคล้องกับกระบวนการทางธรรมชาติของการพัฒนาตนเองจากการพึ่งพาผู้อื่นไปสู่การพัฒนา ตนเองไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นอิสระ ไม่พึ่งพา เพิ่มความเป็นตัวของตัวเองและชี้นำตนเองได้ (Knowles, 1980) ซึ่ง (Brockett & Hiemstra, 2018) กล่าวว่าผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่า ผู้เรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นจึงสอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีชั้นปีต่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการนำ ตนเองต่างกัน

ดังนั้นผู้เรียนในชั้นเรียนที่สูงขึ้นจะมีประสบการณ์ในการเรียนและแหล่งความรู้เพื่อการเรียนรู้มากกว่าผู้เรียนในระดับต้น ๆ จึงสามารถปรับตัวและแสวงหาวิธีการปฏิบัติเพื่อตอบสนองความต้องการของตน การทำกิจกรรมการเรียนด้วยตนเอง โดยเริ่มจากการสำรวจความต้องการการเรียนรู้ของตน และกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ เลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง การแสวงหาแหล่งเรียนรู้ ทั้งที่เป็นบุคคล วัสดุอุปกรณ์ และการประเมินผลการเรียนของตนเอง ซึ่งเป็นวิชาที่เรียนยากง่ายต่อเนื้อกัน ผู้เรียนต่างระดับย่อมต้องมีวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้แตกต่างกัน

อาชัญญา รัตนอุบล (2551) (อุบล et al.) ได้ระบุถึงองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ ดังนี้

1. ผู้เรียน (Learners) ทำหน้าที่นำตนเองด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง เริ่มตั้งแต่การกำหนดความต้องการในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การออกแบบแผนการเรียนรู้ของตนเอง กำหนดแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ และวิธีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้เรียนควรเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศการแสวงหาคำตอบร่วมกัน บรรยากาศที่ควรมีลักษณะเป็นบรรยากาศที่อบอุ่นแฝงไปด้วยความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน มีความเคารพซึ่งกันและกัน และมีการกำหนดไว้ในใจกันและกันนำมาซึ่งการสนทนาร่วมกัน

2. ผู้สอน (Instructor) ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนด้วยการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน รวมถึงการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกและสร้างแรงเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ผู้สอนจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทหน้าที่โดยการปรับเปลี่ยนจากผู้สอนที่มุ่งแต่ถ่ายทอดความรู้มาเป็นเพื่อนร่วมการเรียนรู้กับผู้เรียน ผู้สอนต้องทำหน้าที่สนับสนุนให้ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการช่วยการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ อาทิ เช่น การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การวางแผนการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน และการประเมินผลร่วมกับผู้เรียน นอกจากนี้ การทำหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ ผู้สอนจำเป็นต้องมีลักษณะดังนี้ มีความชำนาญการ ในด้านเนื้อหา มีความกระตือรือร้นในการสอน มีความยืดหยุ่น มีชีวิตชีวา มีความอดทนและควบคุมอารมณ์ได้ดี มีทัศนคติที่ดีกับผู้คน ให้ความสำคัญเรื่องตรงต่อเวลา มีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น

3. ทรัพยากรการเรียนรู้ หรือแหล่งการเรียนรู้ (Learning Resources) รวมถึงสิ่งแวดล้อมที่จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน แหล่งการเรียนรู้อาจเป็นคำแนะนำจากเพื่อนร่วมชั้นเรียน หรือผู้สอน นอกจากนี้แหล่งเรียนรู้อาจอยู่ในรูปแบบสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์สื่อประเภทต่าง ๆ วิทยุทัศน์ ภาพยนตร์รายการโทรทัศน์ หรือรายการวิทยุ เป็นต้น

ดังนั้นปัจจัยในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ปัจจัยภายในตัวผู้เรียน ปัจจัยภายนอกตัวผู้เรียน และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนี้

6.1 ปัจจัยภายใน

คือสภาพที่เป็นอยู่หรือความรู้สึกของพลทหารกองประจำการที่เกี่ยวข้องหรือขึ้นกับลักษณะเฉพาะตัวของพลทหารกองประจำการ ประกอบด้วย

6.1.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

6.1.1.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

มีผู้เชี่ยวชาญและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังนี้

Good & Merkel (1973) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นความปรารถนา และความพยายามอย่างสูงของผู้เรียนที่จะศึกษาให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ [1]

McClelland (2005) ได้ให้ความหมายผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ผู้ที่ตระหนักรู้ถึงเป้าหมายในระดับสูง ความต้องการประสบความสำเร็จในการแข่งขันและความสามารถในการจูงใจตนเอง ในการทำสิ่งที่เหนือกว่า

Atkinson & Feather (1966) กล่าวถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้ตัวว่าการกระทำของตนจะต้องได้รับการประเมิน จากตัวเองหรือบุคคลอื่นโดยเทียบกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม

Alschuler (1973) กล่าวว่า ความหมายกว้าง ๆ ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ การแข่งขันเพื่อความ เป็นเลิศเพราะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อาศัยการวางแผนและความพยายามเพื่อความเป็นเลิศ เพื่อความก้าวหน้าเพื่อการทำสิ่งที่ดีขึ้นรวดเร็วขึ้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงผลักดัน เป็นความปรารถนา และความพยายามอย่างสูงของบุคคล ด้วยความมุ่งมั่น มานะบากบั่น ต้องการเอาชนะอุปสรรคและบรรลุเป้าหมายอันดี

เลิศ สามารถจูงใจตนเองในการทำสิ่งที่เหนือกว่า เพื่อผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานความเป็นเลิศที่ตนเองตั้งไว้

6.1.1.2 ความสำคัญของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

McClelland (2005) มีแนวคิดที่ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตหรือหน้าที่การงาน เกิดจากความต้องการที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ เมื่อสามารถเอาชนะก็จะประสบความสำเร็จ จะมีความสุขสบายใจหรือภูมิใจ ถ้าหากไม่สำเร็จก็จะรู้สึก วิตกกังวลแต่จะมุ่งมั่นทำงานต่อไป แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นี้สามารถกระตุ้นให้มีขึ้นในบุคคลได้และถือว่าเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญที่สุดของมนุษย์และมีอิทธิพลต่อความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงาน

อภิญา ทหารวานิช (2552)ให้ความสำคัญแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสำคัญ ดังนี้

1. บุคคลมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จสูงและด้วยมาตรฐานที่ดีเยี่ยมมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำหรือไร้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
2. บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ประสบความสำเร็จในงานที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณ และภาษากับงานที่ต้องใช้ปัญญาในการคิดแก้ปัญหาดีกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำหรือไร้แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์
3. บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงสามารถรักษาระดับผลการเรียนที่ดีของตนในระดับ มัธยมศึกษาไว้ได้จนถึงระดับอุดมศึกษา
4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสำคัญต่อบุคคลทั้งในด้านการศึกษาและอาชีพ เช่น ความสำเร็จทางการศึกษาจากสถาบันหรือความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ด้านการดำเนินชีวิตส่วนตัวในสังคม

ความสำคัญของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เพราะเป็นสิ่งที่คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพลัง มีความสำคัญในการกระตุ้นบุคคลให้มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยผู้เรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ย่อมมีความปรารถนาที่จะปรับปรุงตนเองให้เก่งและมีความรอบรู้มากกว่าคนอื่น ๆ มีความพยายามและความทะเยอทะยาน ในการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ทำสิ่งที่ปรารถนาให้ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวัง จึงมีโอกาที่จะประสบผลสำเร็จในการเรียน

6.1.1.3 ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

McClelland (2005) ยังได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ ดังนี้

1. กล้าเสี่ยงพอสมควร (Moderate Risk – Taking) ในเหตุการณ์ที่ต้องใช้ ความสามารถ โดยไม่ขึ้นอยู่กับโชคชะตาจะมีการตัดสินใจเด็ดเดี่ยว ไม่ลังเล บุคคลที่ต้องการสัมฤทธิ์ผลสูง มักไม่พอใจที่จะทำงานง่าย ๆ แต่ต้องการทำงานที่ยากลำบากพอสมควรเพราะมีความมั่นใจในความสามารถของตนเองเพราะการทำงานที่ยากให้ลุล่วงไปได้นั้นจะนำความพอใจมาสู่ตน

2. กระตือรือร้น (Energetic) หรือชอบการกระทำแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่จะทำให้บุคคล นั้นเกิดความรูสึกว่าตนเองประสบความสำเร็จ ผู้มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูงไม่จำเป็นต้องเป็นคนขยันในทุกกรณีไป แต่จะมานะพากเพียรต่อสิ่งที่ท้าทายหรือช่วยความสามารถของตนและทำให้ตนเกิดความรูสึกว่าได้ทำงานสำคัญลุล่วงไปแล้ว ผู้ที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูงมักจะไม่นอย่ขยันขันแข็งในงานอันเป็นกิจวัตรประจำวัน แต่จะทำงานขยันขันแข็งเฉพาะงานที่ต้องใช้สมองและเป็นงานที่ไม่ซ้ำแบบใครหรือสามารถจะค้นคว้าหาวิธีการใหม่ ๆ ที่จะแก้ปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไป

3. รับผิดชอบต่อนตนเอง (Individual Responsibility) ผู้ที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ ผลสูงมักจะพยายามทำงานให้สำเร็จเพื่อความพึงพอใจในตนเอง มิใช่หวังให้คนอื่นยกย่อง มีความต้องการเสรีภาพในการคิดและการกระทำไม่ชอบให้ผู้อื่นมาบงการ ความสำเร็จนั้นต้องเป็นผลมาพร้อมทักษะความสามารถ และความพยายามที่มาจากตัวของเขาเอง

4. ต้องการทราบถึงผลการตัดสินใจของตนเองที่ (Knowledge of Result of Decision) โดยไม่ใช่เพียงการคาดคะเนเอาว่าจะต้องเป็นลักษณะอย่างนั้นอย่างนี้ นอกจากนี้ผู้ที่ต้องการความสัมฤทธิ์ผลสูง ยังพยายามที่จะทำตัวให้ดีกว่าเดิมอีก โดยต้องการทราบว่า ผลลัพธ์ที่เกิดจากการตัดสินใจของตัวเองเป็นอย่างไรและพยายามประเมินติดตามเพื่อให้การตัดสินใจครั้งใหม่นั้นเกิดผลลัพธ์ที่มีการพัฒนากว่าเดิม

5. รู้จักการวางแผน (Long-range planning) มีการทำนายหรือคาดการณ์ไว้ ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities) ผู้ที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูง มักเป็นบุคคลที่มีแผนระยะยาว เพราะเล็งเห็นผลกระทบไกลกว่าผู้ที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลต่ำ

6. การมีเอกลักษณ์ คิดอะไรใหม่ ๆ ไม่ชอบเลียนแบบผู้ใด มักชอบทำสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นความคิดริเริ่มของตัวเองเสมอ ๆ มีความคิดดัดแปลงสิ่งต่าง ๆ ให้มีความแปลกใหม่ในการปฏิบัติงาน

Guilford (1967) ได้กล่าวถึง ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ดังนี้

1. มีความทะเยอทะยานความปรารถนาที่จะกระทำกิจกรรมให้สำเร็จ

2. มีความเพียรพยายามที่จะทำงานให้เป็นผลสำเร็จ
3. มีความอดทนเต็มใจที่จะลำบากแม้จะยากเย็นเพียงใดก็ตาม เพื่อมุ่งทำกิจการให้สำเร็จ ถึงแม้ว่าจะเสียเวลานาน

Herman, J. M. (1970) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

1. มีความทะเยอทะยาน
2. มีความหวังอย่างมากว่าตนจะประสบความสำเร็จ จากการกระทำนั้นซึ่งขึ้นอยู่กับโอกาส
3. มีความหวังที่จะก้าวไปสู่สถานภาพทางสังคมที่สูงขึ้น
4. มีความอดทนทำงานยาก ๆ ได้เป็นเวลานาน
5. เมื่อถูกรบกวนหรือขัดจังหวะการทำงานก็จะพยายามทำให้สำเร็จ
6. มีความรู้สึกที่เวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง จึงรีบทำสิ่งต่าง ๆ ให้ทันเวลา
7. คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก
8. การเลือกเพื่อนร่วมงานก็จะเลือกคนที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก
9. ต้องการให้ตนเองเป็นที่รู้จักแก่ผู้อื่น
10. พยายามปฏิบัติงานให้ได้อยู่เสมอ

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือบุคคล พฤติกรรมที่มีความปรารถนาที่จะกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายให้สำเร็จ โดยมีการ ตั้งเป้าหมายและวางแผนถึงกระบวนการที่จะไปให้ถึงเป้าหมายอย่างชัดเจนจะเป็นผู้มีความพยายาม อดทนต่อการทำงาน มีความกระตือรือร้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และวางแผนถึงกระบวนการที่จะไปให้ถึงเป้าหมายอย่างชัดเจน ความกล้าเสี่ยง/กล้าตัดสินใจ, ด้าน ความตั้งใจใฝ่เรียนรู้, ด้านความรับผิดชอบ, ด้านความมีส่วนร่วมและร่วมมือ รู้จักวางแผนในการเรียน และรู้จักควบคุมตนเองในการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงน่าจะเป็นปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

6.1.2 ลักษณะมุ่งอนาคต

6.1.2.1 ความหมายลักษณะมุ่งอนาคต (Future Orientation) เป็นลักษณะนามธรรมที่เป็นการคิดเชิงอนาคตที่สามารถพัฒนาให้เกิดแก่ผู้เรียนได้มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของคำว่า ลักษณะมุ่งอนาคต ไว้ดังต่อไปนี้

Mischel et al. (2013) ได้ให้ความหมายลักษณะ มุ่งอนาคตหมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลและเล็งเห็นความสำคัญของผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่าหรือมากกว่าผลที่จะได้รับในปัจจุบัน โดยได้ดำเนินการวางแผนและควบคุมตนเองให้ปฏิบัติเป็นขั้นเป็นตอนตามแผนที่วางไว้เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต บุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง จะมีความสามารถในการวางแผนล่วงหน้าสามารถคาดการณ์ถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้น มีความอดทน และสามารถควบคุมตนเองจากการกระทำที่ไม่เหมาะสม

สรุปได้ว่าลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคาดการณ์ การวางแผน การตามความต้องการของตนเองอย่างรอบครอบมีความเพียรพยายามต่อสู้กับอุปสรรค โดยมุ่งที่จะให้เกิดความสำเร็จทางการเรียนในอนาคต ลักษณะมุ่งอนาคตจึงน่าจะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยมีเอกสารงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาไว้ดังนี้

6.1.2.2 ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต

ลักษณะมุ่งอนาคต (Future Orientation) ได้มีนักการศึกษาหลายท่านให้ ความสำคัญของบุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคต ไว้ดังต่อไปนี้

Mischel et al. (2013) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากประเทศที่กำลังพัฒนา ต้องมีการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระเบียบประเพณี ประชาชนของประเทศที่กำลังพัฒนาจะต้องเห็นความสำคัญของการวางแผน เพื่อประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคต นอกจากนี้ Mischel และนักวิจัยอื่น ๆ พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตนี้มีความสัมพันธ์กับลักษณะอื่น ๆ ของบุคคลอีกมากเช่นความรับผิดชอบทางสังคมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์การปรับตัวสติปัญญาวัฒนธรรมและครอบครัวลักษณะมุ่งอนาคตนี้จะเพิ่มมากขึ้นตามอายุ

จากความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตตั่งที่นักการศึกษาหลายท่านกล่าวไว้ สามารถสรุป ได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตนั้นเป็นลักษณะที่สำคัญเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดีคือ ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคต จะสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและสามารถตัดสินใจเลือกทางเดินอย่างมีเหตุผล

จึงเป็นจิตลักษณะที่มีความสำคัญควรส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและการทำงานในอนาคต

6.1.2.3 บุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2545) กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตนั้นสามารถควบคุมตนเองได้ไว้ดังนี้

1. สามารถคาดการณ์ไกลเห็นความสำคัญของอนาคตและตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสม

2. หาแนวทางแก้ไขปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคต

3. รู้จักปฏิบัติให้เกิดการรอดได้อย่างเหมาะสม

4. สามารถให้รางวัลและลงโทษตนเองเมื่อกระทำไม่เหมาะสม

ดังนั้น บุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต้องเป็นผู้ได้รับการอบรมความมีระเบียบวินัยมารยาท ความรับผิดชอบต่อหน้าที่จากครอบครัวเป็นอย่างดีและได้รับการฝึกฝนความคิดอย่างรอบคอบ คิดกว้างคิดไกล คิดถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ มีจริยธรรมสูง มีเป้าหมายในชีวิต รู้จักรอคอยเพื่อให้ได้สิ่งที่ดีในชีวิต ดังนั้นลักษณะมุ่งอนาคตจึงน่าจะเป็นปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

6.1.3 การเห็นคุณค่าในตนเอง

6.1.3.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง “การเห็นคุณค่าในตนเอง”

(Self Esteem) นักวิชาการบางท่านใช้คำว่า ความนับถือตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง หรือความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

Maslow (1970)กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกของ บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองรู้สึกว่ามีคุณค่ามีความเข้มแข็ง มีสมรรถภาพในการกระทำสิ่งต่าง ๆ มีความเชี่ยวชาญและมีความสามารถ

Coopersmith & Leon (1984) ได้ให้ความหมายการเห็นคุณค่าในตนเองว่า ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการตัดสินใจว่ามีคุณค่าของตนเองซึ่งแสดงถึงเจตคติที่บุคคลมีต่อตนเองเป็นการ

ยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเองและแสดงถึงขอบเขตของความเชื่อที่บุคคลมีต่อความสามารถ
ความสำคัญ ความสำเร็จ และความมีค่าของตนเอง

จากที่กล่าวมาพอสรุปว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกว่าคุณค่า
เท่าเทียมกับผู้อื่น และรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญ มีความภาคภูมิใจในตนเอง หรือความเชื่อมั่นใน
ตนเองสามารถควบคุมตนเอง ได้รับการยกย่องและการยอมรับ มีความมั่นใจใน การกระทำต่าง ๆ ของ
ตนเองได้ โดยไม่ต้องรอพึ่งผู้อื่นหรือสิ่งอื่น โดยสื่อออกมาในลักษณะของพฤติกรรม

6.1.3.2 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นเป็นการรับรู้ตนเองของบุคคลว่าตนมีคุณค่า มีความสำคัญ มี
ความสามารถ ความสำเร็จและมีประโยชน์ต่อสังคม การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ
บุคคล เนื่องจากเป็นความต้องการพื้นฐานทางด้านจิตใจที่จะทำให้บุคคลมีการพัฒนาและสามารถ
ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า อยู่อย่างเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งการสำนึกในคุณค่าตนเองมี
อิทธิพลต่อความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเป็นตัวกำหนด
ความสำเร็จหรือความล้มเหลวตลอดจนเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตของบุคคล

ดังนั้น Coopersmith & Leon (1984) ได้ กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ 3
ประการ ได้แก่

1. การเห็นคุณค่าในตนเองเน้นที่การประมาณค่าตนเองของแต่ละบุคคล ซึ่งจะมีความแตกต่าง
และการคงอยู่ในสิ่งที่ตนเองประเมินนั้นก็แตกต่างกันไปด้วย

2. การเห็นคุณค่าในตนเองตามขอบเขตของประสบการณ์ มีความสอดคล้อง เพศ อายุ และ
บทบาทของบุคคลนั้น

3. การเห็นคุณค่าในตนเองเน้นที่กระบวนการตัดสินใจของแต่ละบุคคล ในการตรวจสอบการ
ปฏิบัติงานความสามารถที่สอดคล้องกับมาตรฐานของแต่ละบุคคล ค่านิยมและคุณค่าของตนเอง

ดังนั้น ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่เป็นลักษณะที่สำคัญของบุคลิกภาพ บุคคลที่เห็นคุณค่าใน
ตนเอง สูงจะเป็นบุคคลที่มีความสุข มองตนเองในด้านดี เชื่อมั่นในตนเอง ปรับตัวได้ดี มักเป็นผู้ที่
ประสบ ความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า

6.1.3.3 ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง

Coopersmith & Inventories (1981) กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง สามารถรับรู้คุณค่าของตนเองตามความเป็นจริง มีความสอดคล้องกลมกลืนทั้งหมดของ "ตน" ตระหนักถึงศักยภาพของตนมีจิตใจเปิดกว้าง และยอมรับ สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง สามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม มีความกระตือรือร้น เป็นผู้นำในการอภิปราย มีความเป็นตัวของตัวเองในการแสดงความคิดเห็น และมีความเชื่อมั่น ในตนเองว่ามีความสามารถในการทำงาน ให้ประสบความสำเร็จ และความสามารถในการแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี ตลอดจนเป็นทั้งผู้ที่มีความพึงพอใจและ เคารพในตนเอง ตระหนักถึงความรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น อีกทั้งสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคล และสิ่งแวดล้อม

Branden (2006) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง ไว้ดังนี้

1. มีใบหน้า ท่าทาง วิธีการพูด และการเคลื่อนไหวแฝงไว้ด้วยความแจ่มใสร่าเริงมีชีวิตชีวา ยินดีปรากฏอยู่ในตัว
2. สามารถพูดถึงความสำเร็จ หรือ ข้อบกพร่องของตนเองอย่างตรงไป ตรงมาและด้วยน้ำใสใจจริง ความซาบซึ้งของตนและการเคลื่อนไหว ประสบการณ์ใหม่ๆ ของชีวิต ผู้อื่น
3. สามารถเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับคำสรรเสริญ การแสดงออกด้วยความรัก
4. สามารถเปิดใจรับคำตำหนิและทุกขร้อนเมื่อมีผู้กล่าวถึงความผิดพลาด
5. คำพูดและการเคลื่อนไหวมีลักษณะไม่กังวล เป็นไปตามธรรมชาติ
6. มีความกลมกลืนกันอย่างดีระหว่างคำพูด การกระทำการแสดงออก
7. มีเจตคติที่เปิดเผยอยากรู้อยากเห็น
8. สามารถที่จะเห็นและสนุกสนานกับแง่ตลกของชีวิตทั้งของตนเอง
9. มีเจตคติที่ยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อสถานการณ์และสิ่งท้าทายมี วิจารณญาณของการเป็นคนช่างคิด และไม่เอาจริงเอาจังกับชีวิตมากเกินไป
10. มีพฤติกรรมการแสดงออกในทางที่เหมาะสม
11. สามารถเป็นตัวของตัวเอง แม้ตกอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่มีความเครียด บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดีและเต็มไปด้วยความหวังและมองสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดี ช่วยให้

สามารถชื่นชมกับความสำเร็จ มีความกล้าที่จะเผชิญกับอุปสรรคและกล้าที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ใ้รับรู้ว่ามึหลายแนวทางที่จะช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

สรุปลักษณะของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงนั้นเป็นลักษณะพื้นฐานสำคัญ เมื่อบุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเองแล้ว ก็จะสามารถพัฒนาบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ การบริหารตนเอง มนุษย์สัมพันธ์ สุขภาพ ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลนั้นได้ดี เพราะบุคคลเมื่อมีการเห็นคุณค่าในตนเองแล้วก็จะมีมื่อเชื่อ มีกำลังใจที่คิดว่าตนเองสามารถที่จะพัฒนาได้ในทุก ๆ ด้าน ดังนั้น การเห็นคุณค่าในตนเองจึงน่าจะเป็นปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

6.1.4 ความมีวินัยในตนเอง

วินัยในตนเองนั้นถือเป็นการความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมอย่างหนึ่งของบุคคล จัดเป็นประเภทหนึ่งของวินัยซึ่งวินัยเป็นองค์ประกอบหนึ่งของคุณธรรมและจริยธรรม

6.1.4.1 ความหมายของความมีวินัยในตนเอง

คำว่า วินัย หรือ ตรงกับคำศัพท์ ภาษาอังกฤษว่า Discipline มีผู้ให้คำนิยามไว้หลายลักษณะ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อตกลงที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางให้บุคคลประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิตร่วมกัน เพื่อให้อยู่ร่วมกันมีความสุข ความสำเร็จโดยอาศัยการฝึกรอบรมให้รู้จักปฏิบัติตน รู้จักควบคุมตนเอง

Good (1973) ให้ความหมายของ การมีวินัยในตนเอง หมายถึง การบังคับควบคุมพฤติกรรมของ บุคคลไม่ใช่การบังคับจากอำนาจภายนอก แต่เป็นการบังคับโดยภายในของกลุ่มบุคคลนั่นเอง และ เป็นอำนาจเกิดจากการเรียนรู้หรือยอมรับในคุณค่าอันใดอันหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถบังคับพฤติกรรมของตนเองได้

สรุป วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองที่จะยับยั้งเป็นตัวของตัวเอง ให้สามารถบังคับควบคุมพฤติกรรมส่วนตัว รวมทั้งอารมณ์ของตนเองให้กระทำ เพื่อเกิดการเรียนรู้จนบรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ การควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้ประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือความต้องการที่ตั้งใจไว้และต้องอยู่ในกฎและระเบียบของสังคม

6.1.4.2 ความสำคัญของการมีวินัยในตนเอง

Hurlock (1984) มีความสำคัญของการมีวินัยในตนเอง ดังนี้

1. ช่วยให้คุณคลั่งคลุ้มใจโดยบอกว่าสิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำ
2. ช่วยให้คุณหลีกเลี่ยงต่อความรู้สึกผิดหรืออับอายต่อสิ่งที่ผิด ควรรู้สึกที่หลีกเลี่ยง ไม่ได้นี้จะทำให้ไม่มีความสุขและเกิดการปรับตัวที่ยาก วินัยจะช่วยให้คุณอยู่ในมาตรฐานของสังคม
3. ช่วยให้คุณได้เรียนรู้การประพฤติตนที่จะเป็นทางไปสู่การเป็นผู้คนที่น่ายกย่องนับถือเป็นข้อบ่งชี้ของความรักและการยอมรับที่สำคัญ คือการปรับตัวประสบผลสำเร็จและมีความสุข
4. ช่วยรักษาแรงจูงใจในการเสริมแรงของตนซึ่งกระตุ้นให้คุณได้รับสิ่งที่เป็นการต้องการ
5. ช่วยให้เกิดการพัฒนาจิตสำนึก ศิลธรรม ซึ่งเป็นแนวทางในการทำให้บุคคลมีการตัดสินใจและควบคุมพฤติกรรมด้วยตนเอง

Ausubel et al. (1986) กล่าวถึงความสำคัญของการมีวินัยไว้ 5 ประการดังนี้

1. วินัย มีความจำเป็นต่อกระบวนการทางสังคม เพื่อให้เรียนรู้การยอมรับมาตรฐานของสังคม และวัฒนธรรมต่าง ๆ ของสังคม
2. วินัย มีความจำเป็นต่อการสร้างคนให้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและมีวุฒิภาวะ เช่น ฝึกให้มีการควบคุมตนเองการพึ่งพาตนเอง
3. วินัย ฝึกให้คนเป็นผู้มีศีลธรรม เชื่อฟัง พัฒนาความรู้สึกผิดชอบ ชั่วดีและความมีเหตุผล วินัย มีความจำเป็นต่อความรู้สึกปลอดภัยของเด็กและมีความจำเป็นต่อการออกกฎข้อบังคับต่าง ๆ ด้วยวินัย สอนให้เกิดความรู้ความชำนาญที่จะร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคมโดยเฉพาะความรู้ ความชำนาญ ในเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมสังคมให้เกิดความรู้ด้านมนุษยสัมพันธ์ที่จะทำให้การปฏิบัติ ต่อผู้อื่นเป็นไปอย่างราบรื่น ยังผลให้เกิดประโยชน์สมความมุ่งหมาย

สุมาลี สังข์ศรี (2549) (สังข์ศรี, 2549) วินัยในตนเองของคุณ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา เพราะหาก ผู้เรียนสามารถควบคุมตนเอง อย่างมีระเบียบแบบแผน ในเรื่องเกี่ยวกับการเล่าเรียน และสภาพ การต่าง ๆ ในชั้นเรียนที่เอื้อประโยชน์ ให้ครูสามารถดำเนินบทเรียน โดยปราศจากสิ่งรบกวนใด ๆ มีการจัดตารางเวลาในการศึกษาเล่าเรียน จัดเวลาการศึกษาของตนเองเมื่อมี

เวลาว่าง มีการบริหารเวลา เรียน ควบคุมการศึกษาหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ ด้วยตนเองเมื่อมีความพร้อม โดยไม่ต้องมีครูหรือ ผู้ปกครอง คอยควบคุมและควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามตาราง

จากความสำคัญของวินัยในตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่ควบคุมให้บุคคลสามารถปฏิบัติตน ตามกฎระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ ข้อบังคับเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งเรียกว่าวินัยในการเรียน หากผู้เรียนมีวินัยในการเรียนก็จะส่งผลดีต่อการเรียนของตนเองและส่วนรวมทำให้เกิดความเรียบร้อยมีระเบียบแบบแผนในการเรียนเป็นตัวจักรที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์ที่มีคุณภาพให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบสูงสามารถควบคุมตนเองได้

6.1.4.3 คุณลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง

การที่บุคคลวินัยในตนเองเป็นลักษณะที่แสดงออกทาง คุณธรรมและจริยธรรม ได้มีนักการศึกษากล่าว ดังนี้

Baruch (1949) ได้ทำการศึกษาความมีวินัยในตนเอง พบว่าผู้ที่มีวินัย ในตนเองจะต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้ 1) ความเป็นระเบียบวินัย 2) มีความรับผิดชอบ และ 3) มีความเชื่อมั่นในตนเอง

Ausubel et al. (1986) สรุปว่า ผู้มีวินัยในตนเองมีคุณลักษณะดังนี้ 1) ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม 2) ความเชื่อมั่นในตนเอง 3) พึ่งตนเอง 4) ควบคุมอารมณ์ได้ 5) ความอดทน

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2538) กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเองว่ามี คุณลักษณะดังนี้ 1) มีความสามารถควบคุมอารมณ์ 2) มีความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสังคม 3) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 4) มีความรับผิดชอบสูง 5) มีความสามารถในการชะลอความต้องการ 6) สามารถคาดหวังผลกรรมที่จะเกิดขึ้นภายหลัง และ 7) มีการตั้งเป้าหมายเพื่ออนาคต

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540) ได้มีการวิเคราะห์พฤติกรรมที่บ่งชี้ว่ามีวินัยในตนเองดังนี้ 1) การควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ 2) การยอมรับทั้งผลการกระทำของตนเอง 3) การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม 4) การตรงต่อเวลา 5) ความมีเหตุผล 6) การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ตามกฎเกณฑ์ของสังคม และ 7) การเคารพในสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน

สรุปได้ว่า จากการศึกษาคุณลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง ผู้วิจัยได้กำหนดพฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะ ที่สำคัญมี 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในลักษณะมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความพากเพียร และละเอียดรอบคอบ เอาใจใส่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดและทันเวลา ยอมรับผลของการกระทำของตนเองและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขงานของตนเองให้ดีขึ้น

2. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง สภาวะที่บุคคลสามารถทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดประสบความสำเร็จ โดยมีการวางแผน กล้าตัดสินใจในการทำงานมีความตั้งใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง กล้าเสนอความคิดเห็นและกล้าแสดงออก

3. ความเป็นผู้นำ หมายถึง ผู้ที่สามารถก่อให้เกิดกิจกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงตามวัตถุประสงค์ของตน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเสียสละรู้จักให้อภัยผู้อื่นและสามารถสร้างแรงจูงใจผู้อื่นให้ปฏิบัติตามความต้องการหรือคำสั่งของตนได้

4. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติตนอย่างเหมาะสมตรงไปตรงมาตามความเป็นจริงทั้งทางกาย วาจา ใจ มีเจตนาที่บริสุทธิ์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม

5. ความตั้งใจ หมายถึง ความเพียรพยายาม ความสนใจในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ความขยันหมั่นเพียร มีความตรงต่อเวลาและมีความกระตือรือร้นในการทำงานให้เสร็จลุล่วงโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ

6. ความอดทน หมายถึง การปฏิบัติตนให้เป็นคนที่มีความเข้มแข็งมั่นคงในอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้อย่างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยืนหยัดต่อสู้ปัญหาไม่ท้อถอย

ดังนั้น ความมีวินัยในตนเองจึงน่าจะเป็นปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

6.2 ปัจจัยภายนอก

6.2.1 การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

6.2.1.1 ความหมายและความสำคัญของการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2530) การเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ได้ด้วยการนำตนเองผู้สอนมีหน้าที่สำคัญในการช่วยให้ผู้เรียน มีอิสรภาพด้านความคิด เป็นตัวของตัวเองรู้จักคิดตัดสินใจ มีความรับผิดชอบและรู้จักการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยกระบวนการดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนทราบถึงความต้องการทางการศึกษาของตน โดยพิจารณาถึงความสามารถของผู้เรียน และผู้สอน เวลาที่ใช้ในการเรียน อุปสรรคในการเรียนการสอน
2. ช่วยให้ผู้เรียนวางแผนการศึกษาเพื่อที่จะบรรลุถึงความรู้และทักษะที่ผู้เรียนต้องการ
3. ร่วมมือกับผู้เรียนสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร มีความรู้จักกันเป็นอย่างดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และบรรยากาศแห่งความเคารพซึ่งกันและกัน
4. ร่วมมือและช่วยเหลือผู้เรียนในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อบรรลุถึงความรู้และทักษะที่ผู้เรียนต้องการ
5. เป็นผู้ชี้แนะบริการแหล่งวิชาและจัดสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
6. ช่วยผู้เรียนในการประเมินผล ว่าบรรลุถึงความรู้และทักษะที่ผู้เรียนต้องการมากน้อยเพียงใด ผู้เรียนมีความสามารถในระดับใดและมีความพอใจในความสามารถของตนเองมากน้อยเพียงใดและยังต้องการประสบการณ์ใดเพิ่มเติมอีก

ดังนั้นการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนรับผิดชอบในการวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผลความก้าวหน้าของการเรียนของตนเอง เป็นลักษณะซึ่งผู้เรียนทุกคนมีอยู่ในขณะที่อยู่ในสถานการณ์การเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายในการเรียนมาจากความต้องการของตนเอง มีการรับผิดชอบงาน การวัดและประเมินผลงานที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเอง

6.2.1.2 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอน

Skager and Dave (1977) ได้สรุปลักษณะสำคัญที่ต้องจัดให้แก่ผู้เรียนในการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ 5 ประการดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการและประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ การให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมวางแผนการเรียนรู้ บนพื้นฐานความต้องการของกลุ่มผู้เรียน และของตนเอง มีส่วนร่วมในการปรับปรุงการบริหารและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของตนและของกลุ่มรวมทั้งมีส่วนร่วมในการวางแผนประเมินผลการเรียนรู้ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม

2. การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความสำคัญของผู้เรียนรายบุคคล (Individualization) ได้แก่ การพิจารณาถึงความแตกต่างถึงความสามารถในการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ (Learning Styles) ของแต่ละบุคคล วุฒิภาวะ ความรู้พื้นฐาน ความสนใจของผู้เรียน มีการจัดองค์กรอำนวยความสะดวกสำหรับการเรียนการสอนและการฝึกฝนเพื่อการเรียนรู้ จัดเนื้อหาและสื่อการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้รายบุคคล

3. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนรู้การคิดสืบค้น (Inquiry Learning) เปิดโอกาสให้มีการฝึกปฏิบัติเทคนิคที่จำเป็น เช่น การสังเกต การอ่านอย่างมีจุดประสงค์ การบันทึกข้อความ การจัดประเภทหมวดหมู่ เปิดโอกาสให้ได้ใช้แหล่งความรู้ สื่อและอุปกรณ์ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความต้องการในการเรียนรู้ของตนและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เอง แสดงรูปแบบและขั้นตอนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง

4. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (Inter-Learning) ได้แก่ กำหนดให้ผู้เรียนแบ่งความรับผิดชอบในกระบวนการเรียนการสอน มีการทำงาน และการเล่นเป็นทีม ได้ร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน เช่น มีอายุ ความรู้ ทักษะ และขนาดของกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน

5. พัฒนาทักษะการประเมินตนเองและการร่วมมือกันในการประเมินของผู้เรียน ประเมินตนเองเป็นส่วนหนึ่งของระบบประเมินผล ยอมรับการประเมินจากผู้อื่นว่าเป็นส่วนประกอบหนึ่งในการประเมินตนเอง มีการร่วมมือกันไม่ว่าจะเป็นการทำงานกลุ่มหรือการทำงานเดี่ยว เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และการประเมินผลหลาย ๆ รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์โดยการรับรู้

Knowles (1980) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ประกอบด้วยเงื่อนไขการเรียนรู้

1. บรรยากาศการเรียนรู้ เป็นการเคารพและการให้เกียรติในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนระหว่างผู้เรียนด้วยกันเพื่อนำไปสู่การแสวงหาคำตอบร่วมกัน

2. การวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นขั้นตอนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

3. การวินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้ตรงตามเป้าประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง

4. การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อความชัดเจนในการเรียนรู้ว่าสอดคล้องกับความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. การออกแบบกิจกรรมและวิธีการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อความสอดคล้องกับความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน

6. การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดและออกแบบไว้

7. การประเมินการเรียนรู้ เป็นการร่วมประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

สรุปว่า การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ใน การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง การวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน การวางแผนการเรียน การแสวงหาแหล่งวิทยาการ และการประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างอิสระ ตามความต้องการ ความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนจะควบคุมและใช้สติปัญญา อารมณ์ร่างกายของตนเอง กระทำการเพื่อสนองความต้องการ และการบรรลุเป้าหมาย และผู้เรียน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จึงน่าจะเป็นปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

6.2.2 บรรยากาศการเรียนการสอน

6.2.2.1 ความหมาย

นักการศึกษา นักวิชาการ และนักจิตวิทยา ได้ให้ความหมายของคำว่าบรรยากาศการเรียนการสอนไว้ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

Astin (1968) กล่าวว่าบรรยากาศในสถาบันเป็นสิ่งเร้าอันทรงศักยภาพ ที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการของผู้เรียน

Good (1973) ให้ความหมายของ บรรยากาศในชั้นเรียน หมายถึง สภาพแวดล้อมทางการเรียนในชั้นเรียน ซึ่งไม่ใช่สภาพแวดล้อมทางกายภาพเท่านั้น แต่รวมถึงระดับของอารมณ์และความรู้สึกด้วยรวมถึงสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่อยู่รอบตัวผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งเกื้อหนุนให้ผู้เรียนและผู้สอนทำงานด้วยกันมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน สื่อสารระหว่างกันจนเกิดบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี

Moos (1978) ได้ให้ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอนว่า เป็นบรรยากาศหรือสภาพการณ์ ที่ครูผู้สอนพยายามสร้างขึ้น เพื่อให้การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย พฤติกรรมของครูผู้สอนปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน

จึงกล่าวได้ว่า บรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึงสภาพหรือสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ที่ครูผู้สอนพยายามจัดให้มีขึ้น เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนเกิดขึ้นอย่างราบรื่น เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษาตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียนและเกิดกระบวนการพัฒนาผู้เรียน โดยมีบทบาทของครู สัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน และสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน

6.2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะบรรยากาศการเรียนการสอน

การพัฒนาเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ในการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมีแนวคิด ดังนี้

Rogers (1975) เชื่อว่า บุคคลเกิดมาพร้อมพลัง หรือแรงจูงใจ ที่จะพัฒนาตนเองไปสู่สภาวะของการรู้จักตนเองอย่างแท้จริง และเนื่องจากบุคคลเกิดมาจาก สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นที่จะต้องเข้าใจสิ่งแวดล้อมและโลกส่วนตัวของบุคคลด้วย (Internal Frame of Reference) ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่บุคคลจะเลือกรับรู้และให้ความหมายต่อประสบการณ์ต่าง ๆ โดยให้ความเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียนว่า มีความจำเป็นต้องคำนึงถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่าง ครูกับผู้เรียน ในด้านความคิด ความรู้สึก ท่าที เจตคติ ค่านิยม และความเชื่อ ที่ควรจะได้รับ ความสนใจและให้ความสำคัญ ไม่น้อยกว่าการเน้นทางด้านวิชาการและสติปัญญา เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัยเต็มไปด้วย ความรักเอาใจใส่ จะทำให้ผู้เรียนรับรู้และให้ค่านิยมต่อประสบการณ์นั้น ไปทางบวก เด็กจะรับรู้ต่อสภาพแวดล้อม และให้ความหมายของการรับรู้ตามความเป็นจริง ในทางตรงข้าม เด็กที่ได้รับสิ่งแวดล้อมทางลบ เขาก็จะให้ค่านิยมต่อประสบการณ์ในทางลบ

Astin (1971) องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษามี 6 ด้าน ได้แก่ คือ

1. ด้านอาคารสถานที่ มีความสะอาดสวยงามมีระเบียบเรียบร้อยสะดวกสบายร่มรื่น
2. ด้านการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอน วิธีสอน การวัดผลประเมินผลของครู ตำรา เอกสารประกอบการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูอาจารย์ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน
3. ด้านการบริการผู้เรียน หมายถึงการจัดให้ผู้เรียนได้รับความสะดวก ปลอดภัยและสุขสบาย เช่น บริการแนะแนว บริการสุขภาพ บริการห้องสมุด บริการด้านประชาสัมพันธ์ บริการด้านสวัสดิการ

4. ด้านการจัดการศึกษา เพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ในการปลูกฝังสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดกับผู้เรียนมุ่งจัดการเรียนการสอนที่เป็นธรรมชาติให้กับผู้เรียนรู้จักคิดค้นคว้าวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ครูผู้สอนจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้ให้น่าสนใจให้ผู้เรียนที่รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต
5. ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน หมายถึง งานที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาบุคลิกภาพ การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและพัฒนาความถนัดเฉพาะของแต่ละบุคคลให้ก้าวหน้าเป็นประโยชน์
6. ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน หมายถึง ผู้เรียนจะยึดถือการตัดสินใจการเลือกอาชีพเดียวกันสูง ตามกลุ่มเพื่อนร่วมสถาบันและเพื่อนร่วมชั้นมีอิทธิพล ในการปรับตัวและการดำรงชีวิตในสังคม

6.2.2.3 องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในห้องเรียน

Bull et al. (2013) ได้จำแนกองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกายภาพ (The physical component) ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน
2. องค์ประกอบทางสังคม (The social component) ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในห้องเรียน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนในห้อง ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน
3. องค์ประกอบทางการศึกษา (The education component) ได้แก่ สภาพการณ์ที่มีผลต่อการเรียนการสอน เช่น การกำหนดเนื้อหาหลักสูตร วิธีสอน กิจกรรมในชั้นเรียนอันก่อให้เกิดความพอใจในชั้นเรียน การแข่งขัน เป็นต้น

6.2.2.4 ลักษณะการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน

บรรยากาศชั้นเรียนเป็นสภาวะการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียน บรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกหรือบรรยากาศชั้นเรียนที่ดี จะสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ อยากรเรียนและเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากครูผู้สอน สามารถสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ดี ย่อมช่วยให้ผู้เรียนทุกคนรู้สึกถึงความสำคัญของตนเอง มีกำลังใจที่จะ พัฒนาตนเองและรักการเรียนรู้ เป็นผู้ที่พร้อมจะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ดังนั้นบทบาทของครูในการจัดบรรยากาศชั้นเรียน เชิงบวกจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง

Isaksen et al. (1994) กล่าวถึง ปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยลักษณะดังนี้

1. การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่อิสระ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างงานใหม่โดยมีการติดตามและ สนับสนุนให้เรียนรู้ได้ประสบผลสำเร็จตามสถานการณ์และวิธีการให้เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน สนับสนุนให้มีการเรียนรู้ด้วยการคิดที่หลากหลายโดยจัดเตรียมข้อมูลและห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่อิสระและ ไม่มีข้อจำกัด
2. จัดเตรียมกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างหลากหลายได้เลือกทำตามความสนใจที่ แตกต่างไปในแต่ละบุคคล
3. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างและปลอดภัยจะช่วยสนับสนุนและสร้างแรงเสริมความคิดนอกกรอบโดยผู้เรียนจะจะสามารถสร้างสรรค์และพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
4. สนับสนุนการเรียนรู้และการนำไปใช้ของทักษะและเทคนิคการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่เหมาะสมทั้งในชั้นเรียนและกิจกรรมอื่น ๆ
5. สนับสนุนให้มีการทำกิจกรรมที่ผู้เรียนมีโอกาสเลือกและมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและ ขั้นตอนที่ใช้ในการตัดสินใจ จะช่วยสร้างความรู้สึกรักของแต่ละบุคคลให้สามารถกำหนดตนเองได้ว่าเขาจะทำ อะไร และทำอย่างไรให้ดีที่สุด
6. จัดเตรียมเวลาให้เหมาะกับงานเพื่อให้สามารถปฏิบัติได้สำเร็จ และจัดเตรียมให้เหมาะสมกับเวลา เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้ตามความจริง
7. จัดเตรียมสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในสภาพสบายไม่มีการลงโทษ มีการแนะนำสนทนากับผู้เรียนให้เกิด ความมั่นใจในตนเองมีการให้กำลังใจและห่วงใยแม้มีการทำงานที่ผิดพลาดหรือล้มเหลว
8. ให้อิสระและมีทางเลือกที่หลากหลายแก่ผู้เรียนในการแก้ปัญหาและสร้างงานด้วยวิธีการใหม่ ๆ
9. สนับสนุนให้มีการทำกิจกรรมเดี่ยวและกลุ่ม
10. ความยุ่งยากและความวุ่นวายจะเกิดขึ้นน้อยที่สุดเมื่อมีการวางแผนที่ชัดเจนในการกำหนดเป้าหมายและจะต้องมีความยืดหยุ่นบ้างในบางครั้ง

11. การสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นจากการเคารพที่มีต่อกันและการยอมรับระหว่างบุคคลจึงควรให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนและร่วมมือในการทำกิจกรรม

12. สนับสนุนให้มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและมีการเอาใจใส่ดูแล การเปิดใจกว้างยอมรับวิธีการแก้ปัญหาแม้จะมีการขัดแย้งบ้างแต่ก็จะทำให้เกิดความคิดใหม่ขึ้นมาได้ การส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์บทบาทของครูต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวก ชี้แนะสนับสนุน จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างอิสระทั้งกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มให้ผู้เรียนได้ระดมสมอง ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างโดยที่ยังไม่ประเมินว่าเป็นความคิดที่ถูกหรือผิด จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

พิมพันธ์ เดชะคุปต์, (2558) ได้จำแนกออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. บรรยากาศทางกายภาพ (Physical environment) เป็นลักษณะของบรรยากาศที่เกิดจากการจัดอาคารสถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และ สภาพของผู้เรียน การจัดบรรยากาศทางกายภาพที่ตอบสนองผู้เรียนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนได้รับความสะดวกและดำเนินกิจกรรมด้วยความราบรื่นส่งผลให้การเรียนรู้ดำเนินไปด้วยดีไม่ติดขัดไม่รู้สึกรำคาญ ความยุ่งยากทำให้ผู้เรียนรักที่จะเรียนและเป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้น มีความสนใจต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว การสร้างบรรยากาศทางกายภาพหรือ บรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ดีของห้องเรียนมีผลต่อการเรียนการสอนและเจตคติที่ดีของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ลักษณะของห้องเรียนที่มีบรรยากาศทางกายภาพเหมาะสม ได้แก่

1.1 ห้องเรียนมีสีสันทันตาและเหมาะสม สบายตา อากาศถ่ายเทได้ดี ปราศจากเสียงรบกวน และมีขนาดกว้างขวาง เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

1.2 ห้องเรียนควรมีบรรยากาศความเป็นอิสระของการเรียน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตลอดจนการเคลื่อนไหว ในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกประเภท

1.3 ห้องเรียนต้องสะอาดถูกสุขลักษณะ น่าอยู่ ตลอดจนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

1.4 สิ่งที่อยู่ภายในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ เช่น กระดาน จอรับภาพ เครื่องฉายภาพข้าม ศีรษะ สามารถเคลื่อนที่ได้และสามารถดัดแปลงให้เอื้ออำนวยต่อการสอนและการจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ได้

1.5 ควรจัดเตรียมห้องเรียนให้พร้อมต่อการสอนในแต่ละครั้ง เช่น ให้มีความเหมาะสมต่อการสอนวิธีต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น เหมาะต่อวิธีสอนโดยกระบวนกลุ่ม วิธีบรรยาย วิธีการแสดงละคร

2. บรรยากาศทางจิตวิทยาหรือบรรยากาศทางจิตใจ เป็นบรรยากาศที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนอย่างมาก เพราะการเรียนการสอนจะดำเนินอย่างมีชีวิตชีวาและราบรื่นนั้น ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้สอนกับผู้เรียนต้องมีความสัมพันธ์กันและมีปฏิสัมพันธ์อย่างไม่มีการหวาดระแวงกัน ปราศจากการติและวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบหรือทางไม่ดี เป็นบรรยากาศของการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ซึ่งทั้งผู้สอน และผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศทางจิตใจร่วมกัน บรรยากาศทางจิตวิทยามีดังนี้

2.1 บรรยากาศที่อบอุ่น เป็นบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนเป็นคนกล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าที่จะคิดลองทำสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะผลที่ได้นั้นจะเป็นไปตามที่คิดหรือไม่ก็ตาม การสร้างบรรยากาศดังกล่าวสามารถทำได้โดยครูทำหน้าที่ ในการ ช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดความราบรื่นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยอาจเข้าไปช่วยเป็นผู้ร่วมคิดในการทำปัญหาที่ยากให้ง่ายหรือ ลดความซับซ้อนลงแต่ยังคงให้เด็กได้ใช้ความสามารถของเขาในการเรียนรู้ โดยมีการสนับสนุนเสริมแรงและให้คำปรึกษาจากครู

2.2 บรรยากาศที่เป็นอิสระ เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนมีโอกาสได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมาย และมีคุณค่า รวมถึงโอกาสที่จะทำผิดด้วยโดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล บรรยากาศเช่นนี้จะส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจโดยไม่รู้สึกลังเลหรือเครียด เช่น หากผู้เรียนทำงานผิดพลาด ครูควรให้ผู้เรียนได้พยายามคิดถึงสาเหตุของข้อผิดพลาดนั้นและให้ผู้เรียนได้ลองหาทางแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นด้วยตนเอง โดยมีครูคอยแนะนำให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจอยู่เสมอ

2.3 บรรยากาศที่ท้าทาย เป็นบรรยากาศที่กระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้เรียน มีความอยากรู้อยากเห็น อยากแก้ปัญหา อยากแสวงหาคำตอบ ซึ่งบรรยากาศดังกล่าว เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถที่จะแก้ปัญหาหรือทำกิจกรรมนั้น ๆ ได้และให้กำลังใจเมื่อผู้เรียนได้ลงมือทำหรือตอบสนอง รวมทั้งการยกตัวอย่างความสำเร็จ หรือสิ่งที่ผู้เรียนเคยทำมาก่อน ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในความสามารถและเกิดความภูมิใจทำให้ไม่มีความกลัวที่จะทำ กิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป

2.4 บรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือ เป็นบรรยากาศที่ผู้สอนรู้สึกว่าคุณครูเป็นผู้เรียนเป็นบุคคลสำคัญ มีคุณค่า และสามารถเรียนรู้ได้ อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและเกิดการยอมรับนับถือตนเอง

2.5 บรรยากาศแห่งการควบคุม เป็นบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบของห้องเรียน โดยผู้เรียนมีหน้าที่รับผิดชอบงานของตนเอง มีความตรงต่อเวลา ในการเข้าเรียน และออกจากห้องเรียนตลอดจนการแต่งกาย ภาษาท่าทาง วาจาที่ใช้มีความสุภาพและเป็นผู้มีสัมมาคารวะ ให้ตระหนักเสมอว่าการที่ผู้สอนมีความคุ้นเคยเป็นกันเองกับผู้เรียนนั้นเป็นสิ่งดี แต่ต้องสร้างให้ผู้เรียนมีความเกรงใจและประพฤติในทางเหมาะสม ทั้งกาย วาจา และใจด้วย

2.6 บรรยากาศแห่งความสำเร็จ เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จในงานที่ทำซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ผู้สอนจึงควรพูดถึงสิ่งที่ผู้เรียนประสบความสำเร็จให้มากกว่าการพูดถึงความล้มเหลว เพราะการที่คนเราคำนึงถึงแต่ความล้มเหลวจะมีผลทำให้ความคาดหวังต่ำซึ่งไม่ส่งเสริมให้การเรียนรู้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า บรรยากาศการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อผู้เรียน บรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี ย่อมทำให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกสนานกับการเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและพร้อมที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบในตนเองที่จะศึกษาหาความรู้ ดังนั้น บรรยากาศการเรียนการสอน จึงน่าจะเป็นปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

6.2.3 บทบาทของครู

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของผู้สอนว่า ครูและคณาจารย์ ในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ โดยคำว่าครู จะหมายถึงบุคลากรวิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) ครู ในการวิจัยครั้งนี้รวม หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา , นายทหารประสานงาน และบุคลากรทางการศึกษา ในศูนย์การศึกษานอกระบบในค่ายทหาร มีความสำคัญต่อการจัดเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการสอนให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบตนเองมากขึ้นให้ความช่วยเหลือผู้เรียนอย่างมาก เพราะเกิดการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการที่ครูเป็นศูนย์กลางมาเน้นที่ผู้เรียนเป็นหลักการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนี้ครู จะมีบทบาทเป็นเพียง ผู้คอยสนับสนุนการเรียนให้บริการด้านแหล่ง

ความรู้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่การเลือกและวางแผน สิ่งที่ตนเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกแหล่งข้อมูล เลือกวิธีการเรียนรู้ เริ่มต้นการเรียน และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ (กรมวิชาการ,กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) (กรมวิชาการ, 2545) พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 (5) ที่ระบุให้ สถาบันต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถ จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ ตลอดจนต้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ บทบาทของครูยุคใหม่ต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สอนน้อยลงแต่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้น

Brockett & Hiemstra (2018) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในบทบาท ผู้อำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 1) ให้สารสนเทศในบางหัวข้อโดยการบรรยาย หรือการใช้สื่อหรือเทคนิคอื่น ๆ 2) เป็นแหล่งเรียนรู้ (Resource) สำหรับการเรียนรู้รายบุคคล หรือกลุ่มย่อยสำหรับเนื้อหาบางเรื่อง 3) ช่วยเหลือผู้เรียนในการประเมินความต้องการการเรียนรู้และสมรรถภาพ เพื่อให้แต่ละคนสามารถกำหนดแผนการเรียนรู้เฉพาะตน4) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแผนการเรียนรู้หรือสัญญาณการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน 5) ชี้แนะแหล่งเรียนรู้หรือจัดหาสารสนเทศใหม่ที่ตรงกับเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ ตามผลการประเมินความต้องการการเรียนรู้ 6) สร้างแหล่งเรียนรู้ที่ประกอบด้วยสารสนเทศ สื่อประเภทต่าง ๆ หรือรูปแบบ (model) ที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่หลากหลาย 7) จัดการให้ผู้เรียนได้ติดต่อกับผู้รู้ในหัวข้อพิเศษบางหัวข้อ และจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนรายบุคคลหรือกลุ่มย่อยนอกเหนือจากการเรียนปกติในกลุ่มใหญ่ 8) ทำงานร่วมกับผู้เรียนนอกห้องเรียนในฐานะผู้คอยกระตุ้นการเรียนรู้ 9) ช่วยพัฒนาเจตคติของผู้เรียนต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง 10) ส่งเสริมการอภิปราย การตั้งคำถาม และกิจกรรมกลุ่มย่อยเพื่อกระตุ้นความสนใจในประสบการณ์การเรียนรู้11) การจัดการกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ การให้ข้อมูลย้อนกลับและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน12) เป็นผู้ประเมินความสำเร็จของผู้เรียนระหว่างเรียน และเมื่อสิ้นสุดการเรียน

Borich (1988) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนี้

1. สอนให้ผู้เรียนรู้จักใช้ยุทธวิธีคิดในการเรียนรู้
2. อธิบายให้ผู้เรียนนำยุทธวิธีในการเรียนไปใช้ในการคิดแก้ปัญหาจริงได้

3. กระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการเรียน โดยศึกษาข้อมูลที่เสนอให้ ทำทหายให้ผู้เรียนคิดอย่างเป็นอิสระ และคิดวิธีทำความเข้าใจได้ด้วยตนเอง

4. คอยกระตุ้นให้ผู้เรียน ให้กระตือรือร้น ที่จะมีส่วนร่วมในการเรียน โดยศึกษาข้อมูลที่เสนอให้ทำทหายให้ผู้เรียนคิดอย่างเป็นอิสระและคิดวิธีทำความเข้าใจด้วยตนเอง

5. ค่อย ๆ เปลี่ยนความรับผิดชอบในการเรียนรู้สู่ผู้เรียน โดยทำแบบฝึกหัด การสนทนา ถามตอบ หรือการอภิปรายซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีรูปแบบการคิดที่ซับซ้อนขึ้น

6. ตักเตือนและแก้ไขการตอบสนองของผู้เรียนตามโอกาสอันควร

7. ครูจะต้องตรวจสอบผลการเรียนรู้ โดยตั้งคำถามให้ผู้เรียนสรุปและอธิบายการเรียนรู้ที่ผู้เรียนปฏิบัติ

Cole (1994) กล่าวว่า ครูควรช่วยให้ผู้เรียน ตั้งเป้าหมายที่มีมาตรฐานที่ชัดเจนและทำทหาย ไม่กำกวม ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป สามารถทำสำเร็จได้โดยเร็ว ช่วยให้ผู้เรียนวางแผนการทำงานและแผนการประเมินความก้าวหน้าของตนเองได้งายขึ้น ส่งเสริมการทำงานกลุ่ม กระตุ้นให้ผู้เรียนพยายามทำดีที่สุดและในสภาพการเรียนการสอน ครูควรสร้างและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้แก่ การช่วยให้ผู้เรียนมีโครงสร้างการเรียนรู้ที่ดี มีความต่อเนื่อง มีความรู้พื้นฐานในการประเมิน มีความพร้อมที่จะเผชิญและยอมรับสิ่งที่ทำทหาย ครูควรสร้างบรรยากาศการเรียนที่เน้นการเรียนอย่างรอบรู้ (Mastery Goal Orientation) เปิดโอกาสในการสำรวจความคิดและนำเสนอรูปแบบการคิดรวมทั้งกระบวนการเรียนรู้และการมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง

Larisey (1994) กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของครู โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองซึ่งจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) ครูต้องสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ 2) ครูทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา และเป็นแหล่งความรู้ให้ผู้เรียน 3) ครูทำหน้าที่เป็นผู้ร่วมเรียน เป็นผู้แนะแนวทางขั้นตอนต่าง ๆ ไม่ใช่เป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาความรู้เท่านั้น

Treffinger (1995) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนตามระดับการนำตนเอง ในการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าเริ่มตั้งแต่ระดับที่ครูเป็นผู้นำ จนถึงระดับที่ผู้เรียนดำเนินการด้วยตนเองได้ในระดับสูง ครูควรจะต้องฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้พอเพียง ก่อนที่จะให้ผู้เรียนดำเนินการด้วยตนเอง ผู้เรียนควรมีโอกาสทำงานทั้งการทำงานตามลำพังและการร่วมมือกับผู้อื่น กำหนดระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็น 4 ระดับ คือ

1. ระดับครูเป็นผู้นำ โดยการที่ครูกำหนดให้ผู้เรียนกระทำตามครู
2. การนำตนเองในระดับต้น โดยครูนำเสนอประเด็นที่หลากหลายในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเลือก
3. การนำตนเองในระดับกลาง โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสร้างทางเลือกใหม่
4. การนำตนเองในระดับสูง โดยผู้เรียนสามารถควบคุมทางเลือกของตน ในขณะที่ผู้สอนเป็นผู้จัดหาสื่อการเรียนและแหล่งความรู้ให้และเมื่อผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองได้บ้างแล้ว ครูก็มีบทบาทเพียง 3 ประการ คือ การแนะนำ ช่วยเหลือ และการจัดหาแหล่งความรู้สนับสนุน

Greenhill (2010) ได้เสนอไว้ว่า ครูหรือผู้ส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ให้แก่ผู้เรียนในการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่คาดหวัง เพื่อสามารถทำให้ผลการเรียนรู้ที่ออกของผู้เรียนเป็นไปตามความต้องการ ดังนี้ 1) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีให้เข้ากับเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับความต้องการที่จะเรียนรู้ของผู้เรียน 2) ส่งเสริมให้จัดการเรียนรู้มีมาตรฐาน 3) วางยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้กับการสอนให้เหมาะสม 4) พัฒนาความรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปตามนโยบายหลัก 5) มีการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อวัดความสามารถของผู้เรียนแต่ละเนื้อหาสาระที่ได้เรียนรู้ไป 6) ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อให้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการเรียนรู้ผ่านการติดตามผล การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเรียนรู้แบบกลุ่ม 7) สร้างโอกาสในการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและนำอาชีพมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ

สรุปจากแนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทของครูผู้สอน ในการดำเนินการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ครูควรมีบทบาทดังนี้

1. เป็นผู้สร้างบรรยากาศในการเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้
2. ช่วยกำหนดจุดมุ่งหมายทางการเรียนและวินิจฉัยความต้องการของผู้เรียน
3. จัดประสบการณ์การเรียนรู้และวางแผนการเรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยตนเอง ครูทำหน้าที่ส่งเสริม กระตุ้นให้ผู้เรียนวางแผนด้วยตนเอง
4. เป็นผู้ชี้แนะและแสวงหาทรัพยากรจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนนำมาประกอบการคัดเลือกข้อมูล

5. กระตุ้นส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง ผู้ส่งเสริมทักษะศึกษาหาความรู้ ทักษะการตัดสินใจ และการพัฒนาตนเองให้ผู้เรียนคิดทางเลือกที่หลากหลาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้พัฒนา ยุทธวิธีหลากหลาย จะเป็นผู้เรียนที่ดีได้ เพื่อก่อให้เกิดแรงกระตุ้นที่จะพัฒนาต่อไป (LTP)

6. ช่วยประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในระดับใดและมีความพอใจในความสามารถของตนเองมากน้อยเพียงใด และยังคงพัฒนาสิ่งใดเพิ่มเติม

ดังนั้น บทบาทของครู จึงน่าจะเป็นปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

6.2.4 แหล่งเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษายึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ ใน มาตรา 24 กำหนดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ และในมาตรา 25 ได้กำหนดว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะสวนพฤกษศาสตร์อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีศูนย์การกีฬาและ นันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ” ดังนั้นโรงเรียนทุกแห่งมีหน้าที่ดำเนินการให้สนองนโยบายของพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และดำเนินการเพื่อให้เกิดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่ง Savage and Savage (2010) ได้ให้แนวคิด ไว้ว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียนทั้งในการทำกิจกรรม ต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการให้ความสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 การเรียนรู้ในปัจจุบันมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องเรียนรู้โดยการรับความรู้จากครูในห้องเรียนเท่านั้น แต่สามารถเรียนรู้ได้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว ทั้งเป็นบุคคล สถานที่และเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ที่ทุกคนจะสามารถแสวงหาความรู้ที่ตนเองต้องการได้ทุกที่ทุกเวลา

6.2.4.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างมาก เพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากสภาพจริง แหล่งเรียนรู้ จะมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้ คือ บุคคล สถานที่ ธรรมชาติ ภูมิปัญญา การประกอบอาชีพ เป็นต้น ซึ่งแหล่งเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษา ค้นคว้า หาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ได้เอง นับเป็นชุมทรัพย์มหาศาลของความรู้ที่มีอยู่ แหล่งการเรียนรู้เหล่านั้น มีทั้งที่อยู่ในโรงเรียนและอยู่ในชุมชน จึงมีผู้ให้ความหมาย ไว้หลากหลาย ดังนี้

กรมวิชาการ,กระทรวงศึกษาธิการ (2545) (กรมวิชาการ, 2545)ได้ นิยามความหมายของแหล่งเรียนรู้ หมายถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนใฝ่เรียนใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ช่วยขยายแนวความคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กว้างขวางขึ้น แหล่งเรียนรู้กระตุ้นให้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553) ได้กำหนดความหมายของแหล่งการเรียนรู้ว่าหมายถึง “แหล่ง” หรือ “ที่รวม” ซึ่งอาจเป็นสถานที่ หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วย ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอนหรือศูนย์กลางการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่มีกำหนดเวลายืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน

Good (1973) ให้ความหมายของคำว่า แหล่งความรู้ในชุมชน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชน เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้ เช่น พิพิธภัณฑ์ โรงมหรสพ ห้องสมุด สวนสาธารณะ เป็นต้น

สรุปได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนใฝ่เรียนใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษา ค้นคว้า หาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ได้เอง ช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

6.2.4.2 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

การเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง “การเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะนี้ จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาในสิ่งที่ตนเองถนัดและสนใจ โดยมีครูเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาและแนะนำ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ในลักษณะ ดังกล่าวนอกจากจะทำให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนแล้วยังจำเป็นที่ต้องจะมีแหล่งเรียนรู้ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนการเรียนในรูปแบบดังกล่าวด้วย การจัดแหล่ง การเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้วยตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างเสริม ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้เป็นอย่างดี การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนจะต้องมีแหล่งค้นคว้าแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

กึ่งแก้ว อารีรักษ์ (2548) ให้ความสำคัญของการศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่หลากหลาย
2. ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ลึกซึ้งขึ้น โดยใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูลสะท้อนความคิดเห็นจากแหล่งการเรียนรู้
3. กระตุ้นมุ่งเน้นลึกในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งผลักดันให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น สามารถสร้างผลผลิตในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงขึ้น
4. เสริมสร้างการเรียนรู้ จนเกิดทักษะการแสวงหาข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการสร้างความตระหนักเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติและ ความแตกต่างของข้อมูล
5. แหล่งการเรียนรู้เสริมสร้างการพัฒนาการคิด เช่น การแก้ปัญหา การให้เหตุผล และการประเมินอย่างมีวิจารณ์โดยอาศัยกระบวนการวิจัยอิสระ
6. เปลี่ยนเจตคติของครูและผู้เรียนที่มีต่อเนื้อหาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
7. พัฒนาทักษะการวิจัยและความเชื่อมั่นในตนเองในการค้นหาข้อมูล
8. เพิ่มผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการ ในด้านเนื้อหา เจตคติ และการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ โดยอาศัยแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญต่อผู้เรียน คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพชีวิตจริง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ช่วยให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน ครอบครัว และชุมชน ส่งผลให้เกิด การแสวงหาความรู้ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

6.2.4.3 ประเภทของแหล่งเรียนรู้

การจัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ สามารถจัดได้หลายแบบตามความสอดคล้องกับ สถานศึกษาแต่ละ แห่ง เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการใช้งานหรือการจัดการเรียนการสอน ซึ่งอาจจัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ ได้ดังนี้

ปัทมา จันปัญญา (2561)สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท

1. แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติคือการเรียนรู้สิ่งที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง น้ำตก ทะเล ภูเขา ดิน หิน แร่และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ

2. แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นคือ อาคารสถานที่ต่าง ๆ ที่ได้ถูกจัดแสดงความรู้ที่ได้ รวบรวม เอาไว้ โดยแยกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด สวนสมุนไพร

2.2 แหล่งการเรียนรู้นอกสถานศึกษาได้แก่ ศาสนสถานพิพิธภัณฑ์สถาบันค้นคว้า วิจัย

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล คือ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญ ใน ด้านนั้น ๆ เช่น ครู ผู้ปกครอง

4. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อและเทคโนโลยี คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อและนวัตกรรมต่าง ๆ ที่ มนุษย์สร้างขึ้น และผู้ศึกษาสามารถศึกษาผ่านสื่อและเทคโนโลยีได้ด้วยตนเองตามความสนใจ เช่น การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม การสืบค้น ข้อ มูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ วิทยุ โทรทัศน์ และห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ญาณิศา ดวงสีทอง (2561) สรุปไว้ว่า แหล่งเรียนรู้มีอยู่รอบ ๆ ทุกหนทุกแห่งซึ่งสามารถ จำแนกเป็นประเภท ใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล เช่น ครู เพื่อนในห้องเรียน บุคคลในโรงเรียนผู้ปกครอง คนใน ชุมชน

2. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นวิทยากร ได้แก่ สถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียนและชุมชน
3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง สวนสาธารณะ ป่า รวมทั้งสัตว์ต่าง ๆ
4. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร นิตยสาร สิ่งพิมพ์ คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ
5. โครงสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนซึ่งจัดตามแหล่งที่ตั้งแหล่งเรียนรู้ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.1 แหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ

5.2 แหล่งเรียนรู้ด้านสนับสนุนวิชาการ

ดังนั้นประเภทของแหล่งเรียนรู้ สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา และสามารถจำแนกประเภทได้ คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งเรียนรู้ ที่เป็นวิชาการ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อนวัตกรรม รวมถึงแหล่งเรียนรู้ ที่เป็นเทคโนโลยีต่าง ๆ

6.2.4.4 แหล่งเรียนรู้ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม สาระการเรียนรู้กระทรวงศึกษาจึงได้กำหนดให้มีแหล่งเรียนรู้ในเอกสารสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ดังนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีแหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ ดังนี้

1.1 ห้องสมุด เป็นแหล่งการเรียนรู้และเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ที่ผู้เรียนจะใช้ในการศึกษาค้นคว้าใช้ในการอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้การจัดห้องวิชาการต่าง ๆ เป็น ส่วนหนึ่งของห้องสมุดหรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาจะทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์และจัดให้มีการใช้อินเตอร์เน็ตอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

1.2 ทรัพยากรบุคคล เช่น ผู้ปกครอง และคนในชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถ ด้านภาษาและภูมิปัญญาทางภาษา ภาษาถิ่น เพลงพื้นบ้าน พิธีกรรมต่าง ๆ

1.3 สื่อการเรียนการสอน เป็นสื่อกลางที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยน เนื้อหา ประสบการณ์แนวคิดทักษะและเจตคติระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

1.4 สื่อบริบท เป็นสื่อที่ส่งเสริมการเรียนการสอน ได้แก่ สภาพแวดล้อม และ สถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการแหล่งวิทยบริการ หรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ บุคคล ห้องสมุด ชุมชน สังคม วัฒนธรรม เครือข่ายคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีแหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ คณิตศาสตร์ได้ตลอดเวลา และทุกสถานที่ ทั้งนี้เพราะแหล่งเรียนรู้ได้เปิดกว้างผู้เรียนสามารถเรียนรู้ คณิตศาสตร์ได้ตลอดเวลา และตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด โรงเรียน วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์สมาคม ชุมนุมชมรมสมาคมคณิตศาสตร์สวนคณิตศาสตร์ สร้างสรรค์ห้องกิจกรรมคณิตศาสตร์หรือห้องปฏิบัติการ คณิตศาสตร์สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สำหรับผู้สอน และผู้เรียน อุปกรณ์การเรียนการสอนเกมและของเล่น ทางคณิตศาสตร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ซอฟต์แวร์ (Software) อินเทอร์เน็ต (Internet) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E - book) หรือเครื่องคำนวณ เครื่องกราฟ (Graphing Calculator) รวมทั้งบุคคลทั้งหลายที่มีความรู้ ความสามารถทางคณิตศาสตร์ เช่น ครู อาจารย์ศึกษานิเทศก์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ต้องส่งเสริมและสนับสนุน ผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาทุกสถานที่และเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต จากแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลายแหล่งเรียนรู้สำหรับกลุ่มวิทยาศาสตร์ไม่ได้จำกัดอยู่ในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ วิทยาศาสตร์ในโรงเรียน หรือจากหนังสือเรียนเท่านั้น แต่จะรวมถึงแหล่งเรียนรู้ หลากหลาย ทั้งใน โรงเรียนและนอกโรงเรียน

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ของกลุ่ม สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น มีมากมายในท้องถิ่น เช่น บุคคล ภูมิปัญญา ท้องถิ่น สถานที่ ฯลฯ และในห้องเรียนควรประกอบด้วย สื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ

5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและ พลศึกษามุ่งเน้นให้ ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องการเจริญเติบโตและพัฒนาการชีวิตและครอบครัว การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม การเล่นกีฬา การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ การป้องกันโรค และความ ปลอดภัย ในชีวิต เน้นการฝึกฝน ผู้เรียนจนเกิดทักษะที่จำเป็นต่อการ ดำเนินชีวิตและสุขภาพ

6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ แหล่งการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศิลปะ คือ สถานที่ ปรากฏการณ์ เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งความรู้ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ ความคิดเห็นความรู้สึก ของบุคคลซึ่งอาจมีการถ่ายทอดหรือบันทึกไว้ในสื่อต่าง ๆ

7. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

7.1 ภูมิปัญญาท้องถิ่น / ปรากฏณ์ชาวบ้าน

7.2 สถานประกอบการสถานประกอบวิชาชีพอิสระ

7.3 สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ วารสาร หนังสืออ้างอิง หนังสือพิมพ์ ฯลฯ

7.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ ช่วยสอน (CAI) ฯลฯ

8. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

8.1 ครูผู้สอน เพื่อนร่วมชั้น พ่อ – แม่ ผู้ปกครอง

8.2 ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชา

8.3 ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Access Learning Center) ซึ่งเป็นที่ ฝึกภาษา ห้อง อเนกประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถทางภาษาที่แตกต่างโดยเลือกใช้สื่อต่าง ๆ ที่จัดให้ ไว้ตามความสนใจ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร ซีดีรอม อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

8.4 รายการวิทยุโทรทัศน์ภาคภาษาอังกฤษ หรือรายการจากต่างประเทศ เช่น BBC, VOA หรือรายการเคเบิลทีวี หรือดาวเทียม เช่น CNN, Discovery, National Geographic ฯลฯ

8.5 สถานที่ทำการต่าง ๆ ทั้ง ภาครัฐ เอกชน หรือรัฐวิสาหกิจ เช่น การท่องเที่ยว แห่งประเทศ ไทยการทำอากาศยานแห่งประเทศไทยโรงแรมต่าง ๆ กรมประชาสัมพันธ์ ธนาคาร ห้างร้านบริษัท ร้าน หนังสือ ศูนย์หนังสือ ฯลฯ

8.6 สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่ชาวต่างประเทศสนใจเข้า ไปเยี่ยมชมเป็นประจำ เช่น วัด พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน วนอุทยานแห่งชาติสวนพฤกษศาสตร์

8.7 สถานทูตประเทศต่าง ๆ ประจำประเทศไทย องค์กรระหว่างประเทศ เช่น

UNESCO, UNICEF ฯลฯ และสถาบันสอนภาษาเช่น British Council, A.U.A, ELCE ฯลฯ

จากแหล่งเรียนรู้ ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายซึ่งสอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียน ทั้งที่เป็นตัวบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่ต่าง ๆ ธรรมชาติ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และได้รับประสบการณ์จริง การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การสนับสนุนให้ผู้เรียนมีวิธีการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องมีการประเมินแหล่งทรัพยากรที่ทันสมัยสอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการจะเรียนรู้ การเลือกแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ การสนับสนุนจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อุปกรณ์ต่าง ๆ สื่อต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะใช้ประโยชน์ในการหาข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ ใช้ในการติดต่อสื่อสารต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ยังสามารถสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ด้วย ซึ่งผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้ตลอดเวลาจากสถานที่ใดก็ได้ ผู้เรียนมีโอกาสในการกำหนดแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ดังนั้น แหล่งเรียนรู้จึงน่าจะเป็นปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

6.2.5 สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน

6.2.5.1 ความหมายของสัมพันธภาพ

จากการศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีผู้ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ดังนี้

Blumenfeld (1985) ให้ความหมายถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยการใช้การสื่อสารอารมณ์ ความรู้สึกด้วยวาจาหรือด้วยภาษาท่าทาง

Johnson & Johnson (1986) กล่าวว่า มนุษย์ต้องการจะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และการมีความสัมพันธ์ที่ดี จะส่งความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ดังนั้น บุคคลจึงต้องควรเรียนรู้ทักษะพื้นฐานในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันซึ่งสอดคล้องกัน

Chickering & Reisser (1993) กล่าวว่า คุณภาพของสัมพันธภาพ หมายถึง ความรู้สึกจากการพึ่งตนเองหรือพึ่งบุคคลอื่นไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน ได้แก่ การไว้วางใจ การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ตลอดจนการให้และการรับ บุคคลจะมีความสัมพันธ์สนิทสนมกันได้ต้องมีพื้นฐานของความไว้วางใจเกิดขึ้นก่อน ความไว้วางใจจะทำให้บุคคลความอบอุ่นใจ กล้าแสดงความคิดเห็น

ช่วยเหลือเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน การมีความไว้วางใจจะต้องมีการพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอน ความไว้วางใจถูกสร้างขึ้น ถ้าบุคคลรู้สึกว่าจะได้รับการสนับสนุนและได้รับการยอมรับมีการเปลี่ยนแปลงความคิดซึ่งกันและกัน จะทำให้เกิดความไว้วางใจกันมากขึ้น

ดังนั้น สัมพันธภาพ หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ความผูกพัน ความเกี่ยวข้อง จึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนเราเป็นอย่างมาก ในการตอบสนองความต้องการ ทางด้านจิตใจ ความต้องการทางด้านวัตถุความต้องการให้ตัวเองมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม รวมทั้งการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพในสิทธิของผู้อื่นรู้จักการให้และการยอมรับและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน

6.2.5.2 ความสำคัญในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

Cogen (1975) ได้ศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรระหว่างครูกับผู้เรียนทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนดีขึ้น หากผู้เรียนกับครูมีความสัมพันธ์ต่อกันมาก ผู้เรียนก็ยิ่งเพิ่มโอกาสพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ให้สูงถึงขีดสูงสุดมาเพียงนั้น

อารี ภาวสุทธิไพศิฐ (2013) พบว่าผู้ที่เรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง มีการใช้ประโยชน์จากเพื่อนในเครือข่ายสังคมออนไลน์ (online social network) ในแง่ของการขอข้อมูลหรือกำลังใจในเรื่องที่เรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) ด้านการเรียนได้แก่ การให้การช่วยเหลือพึ่งพากันและกันด้านการเรียนและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในด้านการเรียน 2) ด้านการทำงานกลุ่ม ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือสนับสนุน เมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือในการทำงานกลุ่ม การยอมรับเคารพในสิทธิความคิดเห็นของเพื่อน ในการทำงานกลุ่มและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนเพื่อให้เกิดความสำเร็จ

ดังนั้น สัมพันธภาพกับครูและเพื่อนของผู้เรียน ที่มีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การที่บุคคลมีความอดทนที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น และการเปลี่ยนแปลงจากการพึ่งพาซึ่งกันและกัน การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนช่วยเหลือ ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนดีขึ้น เพิ่มโอกาสพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ให้สูงถึงขีดสูงสุดการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน ซึ่งมีผลต่อการเรียนของผู้เรียนและจะทำให้ผู้เรียนเกิดการการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถที่จะพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้สูงขึ้นตามไปด้วย

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ความสัมพันธ์กับครูและเพื่อน จึงน่าจะเป็นปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ตอนที่ 7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

กนกวรรณ ทองฉวี (2545) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง บทบาทอาจารย์ในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สภาพแวดล้อมในสถาบันกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลสถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 304 คน ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้ 1) ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลสถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ สังกัด ทบวงมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับสูง 2) ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับสูง บทบาทอาจารย์ในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อยู่ในระดับปฏิบัติมากและสภาพแวดล้อมในสถาบันอยู่ในระดับเหมาะสมมาก 3) ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง บทบาทอาจารย์ในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมในสถาบันมีความสัมพันธ์ทางบวก กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์ (2545) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนตัว ได้แก่ เพศ ชั้นปี ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ประสิทธิภาพของตน ทักษะคิดต่อวิชาชีพ พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ และความสัมพันธ์กับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศิวะพร ภูพันธ์ (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลของความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาและตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา พบว่า 1) ตัวแปรความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรปัจจัยภายในตัวผู้เรียน และปัจจัยภายนอกตัวผู้เรียน ส่วนตัวแปรผลของความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรปัจจัยภายในตัวผู้เรียนและตัวแปรปัจจัยภายนอกตัวผู้เรียน โดยส่งผ่านตัวแปรความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเอง 2) โมเดลเชิงสาเหตุและผลของความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้เรียนชั้นมัศึกษามีความสอดคล้องกลมกลืน

กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบความตรงมีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 61.58 ที่องศาอิสระเท่ากับ 65 และมีค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ .59740 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนมีค่าเท่ากับ .984 ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองและผลของความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองได้ร้อยละ 96 และ 35 ตามลำดับและพบว่าการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้เป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ฉัฐวีร์ สิทธิศิริอรรรถ (2010) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ปัจจัยจิตลักษณะ ได้แก่ ลักษณะมุงอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความฉลาดทางอารมณ์ ความเชื่ออำนาจภายในตน และความมีวินัยในตนเอง ส่งผลทางตรงต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและปัจจัยสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ได้แก่ บรรยากาศในการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ และการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลทางอ้อมต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปวิชญา ผาสุข (2555) การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักศึกษาภาคปกติมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะมุงอนาคตของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านอัตมโนทัศน์ในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ, ด้านความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง, ด้านความคิดสร้างสรรค์, และด้านความสามารถในการใช้ทักษะศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหาโดยส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วน ส่วน ด้านการเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้ และด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วย ตนเอง ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน ลักษณะมุงอนาคตของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ส่ง ผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้ โดยส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ส่วน ด้านอัตมโนทัศน์ในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ, ด้านความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วย ตนเอง, ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านความคิดสร้างสรรค์และด้านความสามารถในการใช้ทักษะศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหาและด้านความสามารถในการใช้ทักษะศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความมีวินัยในตนเอง ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองด้าน การเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้ และด้านความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง, ด้านความรักในการเรียนรู้, ด้านการมอง อนาคตในแง่ดี ส่งผลทางบวกอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความมีวินัยในตนเอง ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ด้านการเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้, ด้านความรักในการเรียนรู้, ด้านการมองอนาคตในแง่ดีด้วยตนเอง, ส่งผลทาง บวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วน ด้านความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งผลทางบวกอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชาญสิทธิ์ รัตนาวงค์ ไชยา (2556) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองกับความสำเร็จทางวิชาการของนักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ใช้วิธีเรียนแบบทางไกล การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองของนักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ใช้วิธีเรียนแบบทางไกล 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองกับความสำเร็จทางวิชาการของนักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ใช้วิธีเรียนแบบทางไกล 3) นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางวิชาการของนักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ใช้วิธีเรียนแบบทางไกล ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองของนักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ใช้วิธีเรียนแบบทางไกลในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.55) 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองกับความสำเร็จทางวิชาการของนักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ใช้วิธีเรียนแบบทางไกล ได้แก่ ปัจจัยด้านการเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางวิชาการของนักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ใช้วิธีเรียนแบบทางไกล ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านนโยบาย 2) ด้านหลักการ 3) ด้านวิธีการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง 4) ด้านบริหารจัดการ 5) ด้านประเมินผล

วัลภา ศรีบุญพิมพ์สวย (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบรมราชชนนี อุตรธานี ตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี จำนวน 82 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยทางจิตลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ปัจจัยทางจิตลักษณะส่วนบุคคล คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (motivation) และเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (attitude) สามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ได้ร้อยละ 60.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) ผลการสร้างสมการพยากรณ์การ

เรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรธานี ผลการวิจัยนี้ให้ข้อเสนอแนะว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่1 ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีแนวโน้มเป็นผู้ที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะนำไปสู่การเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในที่สุด

อาทิตยา ดวงมณี (2017) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนกับความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ พบว่า บทบาทอาจารย์ในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ นักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้สอนจึงน่าจะเป็นปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นบทบาทของผู้สอนในด้านวิธีสอน การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน และการเป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือเป็นผู้เอื้อประโยชน์ในการเรียนรู้ ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

หนึ่งฤทัย ชัยอากร (2559) การวิเคราะห์เส้นทางของปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง ทางอ้อม ต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา โดยทำการเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 82 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มเชิงเดียว พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยในการปฏิบัติความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับมากทุกด้านตัวแปรเหตุที่มีอิทธิพลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองเรียงตามลำดับความสำคัญได้ดังนี้ 1) การมีเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) การมีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน 3) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 4) การมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ 5) การมีความมีวินัยในตนเอง การมีเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีอิทธิพลสูงสุดต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ปนิดา ทวีชาติ (2560) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปร ความสัมพันธ์ทางสังคม บรรยากาศการเรียน ความรับผิดชอบและแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการ

เรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียน ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปร ที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองคือ แรงจูงใจ ความสัมพันธ์ทางสังคมและบรรยากาศการเรียนรู้

ศรัญญา รณศิริ (2561) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การเรียนรู้ตลอดชีวิตของพลเมืองไทย ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาที่ใช้การศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้การเรียนรู้ตลอดชีวิตของพลเมืองไทยด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) ตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้การเรียนรู้ตลอดชีวิตของพลเมืองไทยด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 3) จัดทำคู่มือการนำตัวบ่งชี้การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่พัฒนาไปสู่การปฏิบัติจริง ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ตลอดชีวิตของพลเมืองไทย ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1.1) เจตคติต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย เห็นคุณค่า ความสำคัญและความจำเป็นของการเรียนรู้ มีความสุขกับการเรียนรู้ และมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 1.2) ทักษะและความสามารถในการเรียนรู้ ประกอบด้วย มีความสามารถทางด้านภาษาไทย อ่านออก เขียนได้ คิดคำนวณเบื้องต้นได้ มีความสามารถพื้นฐานด้านภาษาต่างประเทศหรือภาษาประเทศเพื่อนบ้าน สามารถใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน มีความสามารถในการสื่อสาร และใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา 1.3) ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย กำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง รับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ สามารถตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล สามารถสืบค้นและแสวงหาข้อมูลที่น่าสนใจได้ จัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่จะเรียนรู้ได้สนับสนุน ส่งเสริมการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

นพณัฐ เลิศสุทธิผล และคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง การรับรู้ในหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และความพร้อมในการชี้นำตนเองของผู้เรียนชาวไทยที่เรียนภาษาอังกฤษด้วยแรงจูงใจ ที่แตกต่างกันสองประเภทงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ในเรื่องการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ตามหลักการของ (Knowles, 1980) สำหรับผู้เรียนชาวไทยที่เรียนภาษาอังกฤษด้วยแรงจูงใจในการเรียนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ และผู้เรียนที่เรียนด้วยแรงจูงใจในการเรียนเพื่อการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมของเจ้าของภาษารวมถึงการศึกษา ระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษด้วยแรงจูงใจที่แตกต่างกัน ทั้งสองประเภทดังกล่าว ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าผู้ที่เรียนภาษาอังกฤษด้วยแรงจูงใจในการเรียนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ มีระดับความพร้อมของการชี้นำตนเองในการเรียนที่สูงกว่าด้วยค่าเฉลี่ย 3.48 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.31 ในขณะที่ผู้ที่เรียนภาษาอังกฤษด้วยแรงจูงใจในการเรียน เพื่อการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมของเจ้าของภาษา มีระดับความพร้อมของการชี้นำตนเองในการเรียนที่ค่าเฉลี่ย 3.45 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.35

ธีระ ยอน (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยคัดสรรทางจิตวิทยาที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกำแพงเพชร ราชอาณาจักรกัมพูชาการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะปัจจัยคัดสรรทางจิตวิทยา 5 ปัจจัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกำแพงเพชร ราชอาณาจักรกัมพูชา 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรทางจิตวิทยากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกำแพงเพชร ราชอาณาจักรกัมพูชา และ 3) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกำแพงเพชร ราชอาณาจักรกัมพูชา โดยปัจจัยคัดสรรทางจิตวิทยา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานกระทรวงศึกษาธิการฯ จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 544 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบวัดการกำกับตนเองในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อ้อมโนทัศน์ด้านวิชาการ การเห็นคุณค่าในตนเอง และแบบวัดเจตคติต่อการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้ 1. การกำกับตนเองในการเรียน (RGU) การเห็นคุณค่าในตนเอง (SET) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) เจตคติต่อการเรียน (ATT) และอ้อมโนทัศน์ด้านวิชาการ (ASC) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกำแพงเพชร ราชอาณาจักรกัมพูชามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 52.944 49.741 49.002 36.133 และ 35.738 ตามลำดับ 2. การกำกับตนเองในการเรียน (RGU) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (MOT) อ้อมโนทัศน์ด้านวิชาการ (ASC) การเห็นคุณค่าในตนเอง (SET) และเจตคติต่อการเรียน (ATT) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกำแพงเพชร ราชอาณาจักรกัมพูชา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. ตัวแปรที่มีอำนาจในการพยากรณ์ที่ดีที่สุดสำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือการกำกับตนเองในการเรียน รองลงมา คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ตามลำดับ ดังนี้ $Y' = 2.184RGU + 1.032MOT + 23.848$ $Z' = 271RGU + .138MOT$ โดยตัวแปรทั้งสองนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกำแพงเพชร ราชอาณาจักรกัมพูชาได้ร้อยละ 15

วีรพล แก้วพันธ์อ่ำ และคณะ (2021) ศึกษาเรื่อง ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ในแต่ละช่วงอายุของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนสระแก้วผ่านการเรียนรู้แบบออนไลน์. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองและเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองในแต่ละช่วงอายุของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนสระแก้ว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาวิทยาลัยชุมชนสระแก้ว ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563

จำนวน 6 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาการจัดการ การบัญชี การปกครองท้องถิ่น การศึกษาปฐมวัย คอมพิวเตอร์ธุรกิจ และสาธารณสุขชุมชน จำนวน 144 คน โดยแบ่งช่วงอายุได้ 4 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) อายุต่ำกว่า 20 ปี 2) ช่วงอายุ 21-30 ปี 3) ช่วงอายุ 31-40 ปี และ 4) อายุ 41 ปีขึ้นไป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนมีค่าความเที่ยงของแบบวัดในการศึกษาครั้งนี้เท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยใช้สถิติบรรยาย (descriptive statistic) ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อบรรยายลักษณะส่วนบุคคล และวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาแต่ละสาขาวิชา โดยใช้สถิติทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA) และใช้ระดับนัยสำคัญของการทดสอบเท่ากับ .05 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองในแต่ละช่วงอายุของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนสระแก้ว ผ่านการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ความสามารถในการควบคุมและตรวจสอบตนเอง องค์ประกอบที่ 2 ความสามารถในการปรับปรุงตนเอง องค์ประกอบที่ 3 ความสามารถในการจัดการตนเอง โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับสูง (ร้อยละ 4.22) ทุกองค์ประกอบ

2. เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบโดยวิธีพหุคูณของแต่ละช่วงอายุ พบว่า นักศึกษาในช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความแตกต่างด้านความสามารถในการจัดการตนเอง กับช่วงอายุ 21-30 ปี และช่วงอายุ 21-30 ปี มีความแตกต่างด้านความสามารถในการจัดการตนเอง กับช่วงอายุ 31-40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (.039, .019 ตามลำดับ)

ขจิตา มัชฌิมา (2021) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาและศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 119 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power วิธีการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.817 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สันและการวิเคราะห์การ

ถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเชื่อมั่นว่าตนเองเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ รองลงมาคือ ด้านการเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความคิดริเริ่ม และมีอิสระในการเรียน ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา ได้แก่ ประสิทธิภาพแห่งตน การมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนจากคนรอบด้าน และบรรยากาศทางสังคม ตามลำดับ 3) ตัวแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ซึ่งสามารถทำนายพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาได้ร้อยละ 72.1 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .849

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Guglielmino (1977) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครื่องมือวัดความพร้อมของการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Development of the Self-Directed Learning Readiness Scale) โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เริ่มต้นด้วยให้กลุ่มตัวอย่างระบอบองค์ประกอบระบุสำคัญที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองรวมถึงความสามารถ เจตคติและบุคลิกส่วนตัวที่สำคัญแล้วนำองค์ประกอบที่ได้จากการสำรวจมาใช้เป็น ข้อมูล สำหรับการสร้างแบบวัดลักษณะความพร้อมของการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning Readiness Scale) ที่เรียกย่อ ๆ ว่า SDLRS แบบสอบถามมี 41 ข้อ เป็นกิจกรรมและลักษณะ การเรียนรู้ด้วยตนเองมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert-Type Item) ได้นำเครื่องมือนี้ไปให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 307 คน ในรัฐจอร์เจีย แคนาดา และรัฐเวอร์จิเนียเป็นผู้ตอบแล้วนำคำตอบที่ได้มาทำการ วิเคราะห์เป็นรายข้อ (Item Analysis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อใช้คัดเลือกข้อคำถามสำหรับทำเป็นแบบสอบวัดเพื่อใช้ในวงกว้างต่อไปผลจากงานวิจัยชิ้นนี้ระบุว่า การที่บุคคลเรียนรู้ด้วยตนเองได้นั้น ต้องมีลักษณะ ความพร้อมของการเรียนรู้ 8 ประการ คือ 1) การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ 2) มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ 3) ความคิดริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ 4) ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง 5) ความรักในการเรียนรู้ 6) ความคิดสร้างสรรค์ 7) การมองอนาคตในแง่ดี) และ 8) ความสามารถในการใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา

Long, H. B., & Agyekum, S. K. (1983) วิจัยเรื่อง แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ (Guglielmino, 1977) การศึกษาการตรวจสอบความถูกต้อง คุณลักษณะของการกำหนดทิศทางตนเองในการเรียนรู้มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากความจำเป็นในการเรียนรู้ตลอดชีวิตเติบโตขึ้นอย่างเข้มแข็ง นักการศึกษาได้รับการท้าทายให้ช่วยในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำ

ตนเองและส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ทิศทางของตนเองในกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างอิสระมากขึ้น นำเสียดายที่มีขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้องเพียงไม่กี่ขั้นตอนในการระบุตัวผู้เรียนด้วยตนเอง แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ Guglielmino เป็นหนึ่งในเครื่องมือไม่กี่ชนิดที่ระบุไว้ในวรรณกรรม เพื่อจุดประสงค์ในการวัดทิศทางของตนเองในการเรียนรู้แม้ว่าจะมีการใช้เครื่องชั่งกันอย่างแพร่หลาย แต่ก็จำเป็นต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องเพิ่มเติม

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และทำการคัดเลือกตัวแปร โดยตัวแปรที่นำเข้ามาศึกษาในครั้งนี้จะต้องมีแนวคิดทฤษฎีและผลการศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความรู้สึกหรือความปรารถนาหรือความต้องการของบุคคลในการเรียนรู้แบบนำตนเองด้วยความมุ่งมั่นกล้าเสี่ยง/กล้าตัดสินใจ, มีความตั้งใจใฝ่เรียนรู้, ด้านความรับผิดชอบ, ด้านความมีส่วนร่วมและร่วมมือ, ด้านความอดทนต่อการทำงาน, ด้านการวางแผนการทำงานเพื่อบรรลุความสำเร็จโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค พยายามหาวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา เพื่อนำตนไปสู่ความสำเร็จ ในการแข่งขันและความสามารถในการจูงใจตนเองในการทำสิ่งที่เหนือกว่า (McClelland, 2005) จากผลการศึกษาของ หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์ (2545) พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลภา ศรีบุญพิมพ์สวย (2557) พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และสามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

2. ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความคิด ความรู้สึกและการกระทำของผู้เรียนที่สามารถคาดการณ์ไกลและ มีความเพียรพยายามต่อสู้กับอุปสรรค โดยมุ่งที่จะให้เกิดความสำเร็จทางการเรียนในอนาคต และ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่จากครอบครัวเป็นอย่างดี และได้รับการฝึกฝนความคิดอย่างรอบคอบ คิดกว้างคิดไกล คิดถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ มีจริยธรรมสูง มีเป้าหมายในชีวิต รู้จักรอคอยเพื่อให้ได้สิ่งที่ดีในชีวิต จากผลการศึกษาของ ฉัฐวีร์ สิทธิศิริอรธร (2552) พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต ส่งผลทางตรงต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับจากผลการศึกษาของ ปวิษฐา ผาสุข (2555) การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้ง 8 ด้าน ของ Guglielmino (1977)

3. การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ภาวะความรู้สึกและความคิดเห็นที่มีต่อตนเอง มีลักษณะกระตือรือร้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ดี และมีความรับผิดชอบในตนเองและ

ประเมินตนเองว่ามีคุณค่า ที่มีความสามารถในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ เป็น ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความสามารถ มีความภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจในการกระทำของตนเองโดยไม่ต้องรอรับคำสั่งจากผู้อื่นหรือสิ่งอื่น (Coopersmith & Inventories, 1981) ซึ่งลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จากผล การศึกษาของ ฉัฐวีร์ สิทธิศิริอรธร (2552) พบว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวก กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการบังคับ ควบคุมตนเองทั้ง ทางด้านพฤติกรรม ความประพฤติไปในทิศทางที่ดี เหมาะสมตามที่มุ่งหวังไว้ด้วยตนเอง โดยปราศจาก การ บังคับเป็นไปด้วยความสมัครใจเป็นลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการควบคุมตนเองที่จะ ยืนหยัดเป็นตัวของตัวเอง ให้สามารถบังคับควบคุมพฤติกรรมส่วนตัว รวมทั้งอารมณ์ของตนเองให้ กระทำ เพื่อเกิดการเรียนรู้จนบรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเองมี ความเป็นผู้นำมีความซื่อสัตย์ และมีความตั้งใจ มีเป้าหมายในชีวิต และรู้จักรอคอยเพื่อให้ได้สิ่งที่ ดีในชีวิต จากผลการศึกษาของ ฉัฐวีร์ สิทธิศิริอรธร (2552) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและผลการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ความมีวินัยในตนเอง ส่งผลทางตรง ต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการศึกษาของหนึ่งฤทัย หนึ่งฤทัย ชัยอากร, (2559) ได้ศึกษา การวิเคราะห์เส้นทางของปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมในการ เรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ การวิจัยครั้งนี้มี ศึกษาตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง ทางอ้อม ต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ นักศึกษาพบว่า ความมีวินัยในตนเองมีเฉพาะอิทธิพลทางอ้อมกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

5. การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองหมายถึง เป็นกระบวนการเรียนรู้ ใน การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง การวิเคราะห์ความต้องการของ ตนเอง การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน การวางแผนการเรียน การแสวงหาแหล่งวิทยาการ และ การประเมินผลการเรียนรู้ โดยผู้เรียนสามารถเลือกรูปแบบการเรียนได้หลากหลาย ผู้เรียนเรียนรู้ได้ อย่างอิสระ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้เรียนตามความต้องการความถนัดและความแตกต่างระหว่าง บุคคล ผู้เรียนจะควบคุมและใช้สติปัญญา อารมณ์ร่างกายของตนเอง กระทำการเพื่อสนองความ ต้องการ และการบรรลุเป้าหมาย และผู้เรียนจะใช้ทรัพยากรแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ (ผู้สอน, เอกสาร) อย่างคุ้มค่า เมื่อผู้เรียนคิดว่าสิ่งเหล่านี้ตอบสนองความต้องการและเป้าหมายของเขา โดยผู้สอนทำ หน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนและพยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการชี้นำ

ตนเองเพิ่มมากขึ้นและนำไปประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปปรับใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ (Knowles, 1980) จากผลการศึกษาของ นัตตา อังสุวาทย์ (2550) และ เอมอร แก้วกล้าศรี (2550) ได้ศึกษา ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผลการศึกษาพบว่ามีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระดับมาก ทั้ง 8 ด้าน สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ วิลาสินี พลอยล้อมแสง (2554) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวการสอนแบบเน้นกระบวนการและผลงาน ร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวการสอนแบบเน้นกระบวนการและผลงานร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจ

6. บรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง หมายถึงสภาพหรือสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่เราสามารถรับรู้ได้ ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างความใฝ่รู้ ทำให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกสนานกับการเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น รู้สึกถึงความสำคัญของตนเอง มีกำลังใจที่จะ พัฒนาตนเองและรักการเรียนรู้ เป็นผู้ที่พร้อมจะพัฒนาตนเองอยู่เสมอและพร้อมที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบในตนเองที่จะศึกษาหาความรู้ ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีลักษณะพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเอง จากผลการศึกษาของ ฉัฐวีร์ สิทธิศิริวรรณ (2552) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ได้แก่ บรรยากาศในการเรียน ส่งผลทางอ้อมต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิลาสินี พลอยล้อมแสง (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบรมราชชนนี อุตรธานี พบว่า บรรยากาศการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ อาทิตยา ดวงมณี (ดวงมณี & คณะ, 2017) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทาง การเรียนกับความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือพบว่า การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

7. บทบาทของครู หมายถึง บทบาทของครูผู้สอนในฐานะผู้อำนวยความสะดวก ในการเรียนการสอนการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุ จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ดำเนินการกระตุ้นกระบวนการเรียนรู้ และรู้จักแก้ปัญหาโดยการสร้าง

สภาพแวดล้อมและสนับสนุนทางจิตวิทยาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน การวางแผนการเรียน การแสวงหาแหล่งวิทยาการ และการประเมินผลการเรียนรู้ จากผลการศึกษาของ กนกวรรณ ทองฉวี (2545) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาจารย์ในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สภาพแวดล้อมในสถาบันกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลสถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลสถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ สังกัด ทบวงมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับสูงสอดคล้องกับ หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์ (2545) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อาทิตยา ดวงมณี (2017) และ การศึกษาของ ปนิตา ทวีชาติ, (2560) พบว่า บทบาทอาจารย์ในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

8) แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและประสบการณ์เป็นศูนย์รวมหรือบ่อเกิดของความรู้อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้นก็ได้ ทั้งที่เป็นบุคคลและอุปกรณ์ต่าง ๆ สื่อต่าง ๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่ต่าง ๆ ธรรมชาติ การเข้าถึง และเลือกแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ การประเมินแหล่งทรัพยากรที่ทันสมัยสอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการจะเรียนรู้การใช้ประโยชน์ในการหาข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ รวมทั้งการสนับสนุนจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และได้รับประสบการณ์จริง ซึ่งเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่สนับสนุนให้ผู้เรียนใฝ่เรียนใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียนทั้งในการทำกิจกรรม ต่าง ๆ ที่มีส่วนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อารี ภาวสุทธิไพศิฐ (2554) ผู้ที่ต้องการแสวงหา ความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นทางเลือกในการ แสวงหาความรู้ของผู้ที่สนใจศึกษาหาความรู้ ผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียน กับผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้ตลอดเวลาจากสถานที่ใดก็ได้ มีผลทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการกำหนดแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

9) สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ความผูกพัน ความเกี่ยวข้อง ที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในการตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจความต้องการทางด้านวัตถุ ความต้องการให้ตัวเองมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม การ

ยอมรับและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยที่ครูและเพื่อนปฏิบัติต่อผู้เรียนด้านการเรียน และด้านส่วนตัว ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันให้ความสนใจ และให้ความเป็นกันเอง ให้คำปรึกษาและข้อชี้แนะได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การที่บุคคลมีความอดทนที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น และการเปลี่ยนแปลงจากการพึ่งพาซึ่งกันและกัน การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางด้านการเรียน การทำงาน และด้านส่วนตัว การรู้จักให้และยอมรับเคารพในสิทธิความสามารถยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ และมีน้ำใจกว้าง การให้ความช่วยเหลือสนับสนุน การให้และรับ Chickering & Reisser (1993) และ Cogen (1975) ได้ศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรระหว่างครูกับผู้เรียนทำให้การเรียนของผู้เรียนดีขึ้น หากผู้เรียนกับครูมีความสัมพันธ์ต่อกันมาก ผู้เรียนก็ยิ่งเพิ่มโอกาสพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ให้สูงถึงขีดสูงสุดมาเพียงนั้น สัมพันธภาพกับกลุ่มเพื่อนที่มีบรรยากาศเป็นกันเอง การเข้าใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เรียนมักจะมีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีด้วย เนื่องจากนักศึกษาคบเพื่อนดีก็จะประสบความสำเร็จในการศึกษา ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนจะเป็นผลรวมของบุคคลที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน มีส่วนร่วมในการติดต่อสื่อความหมาย ความร่วมมือการเปลี่ยนแปลง การแก้ปัญหาและการสนใจซึ่งกันและกัน เพื่อนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางด้านความรู้ ทักษะคิดและบุคลิกภาพ และคุณธรรมของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่กับกลุ่มเพื่อน ดังนั้น กลุ่มเพื่อจึงมีประโยชน์ที่เอื้อต่อวิชาการ โดยการร่วมมือกันแสวงหาความรู้ สัมพันธภาพอันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่มจะเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จึงมีความจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อนได้อย่างเหมาะสม ความสัมพันธ์ที่ดีผู้สอนและเพื่อนทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันให้ความสนใจ และให้ความเป็นกันเอง ให้คำปรึกษาและข้อชี้แนะได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน ซึ่งมีผลต่อการเรียนของผู้เรียนและจะทำให้ผู้เรียนเกิดการการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผลการเรียนของนักศึกษาดีขึ้น และยิ่งมีความสัมพันธ์ มากขึ้นเท่าใดก็ยิ่งทำให้นักศึกษาสามารถที่จะพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ให้สูงขึ้นตามไปด้วย ครูและผู้เรียนต่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนผู้เรียนมี โอกาสซักถามตอบคำถาม ฉัฐวีร์ สิทธิศิริอรธร (2552) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ ส่งผลทางอ้อมต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและบัณฑิตา ทวีชาติ (2560) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองคือ ความสัมพันธ์ทางสังคมเกี่ยวกับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ว่าเป็นบุคคลที่มีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการที่เรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน มีดังนี้ ปัจจัยภายในซึ่งเป็นลักษณะภายในของพลทหารกองประจำการ ประกอบด้วย 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2) ลักษณะมุ่งอนาคต 3) การเห็นคุณค่าในตนเอง 4) ความมีวินัยในตนเอง และปัจจัยภายนอกของพลทหารกองประจำการ ประกอบด้วย 1) การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 2) บรรยากาศการเรียนการสอน 3) บทบาทของครู 4) แหล่งเรียนรู้ 5) สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของคุณลักษณะของบุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จะสามารถสนับสนุนบุคคลสู่การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้

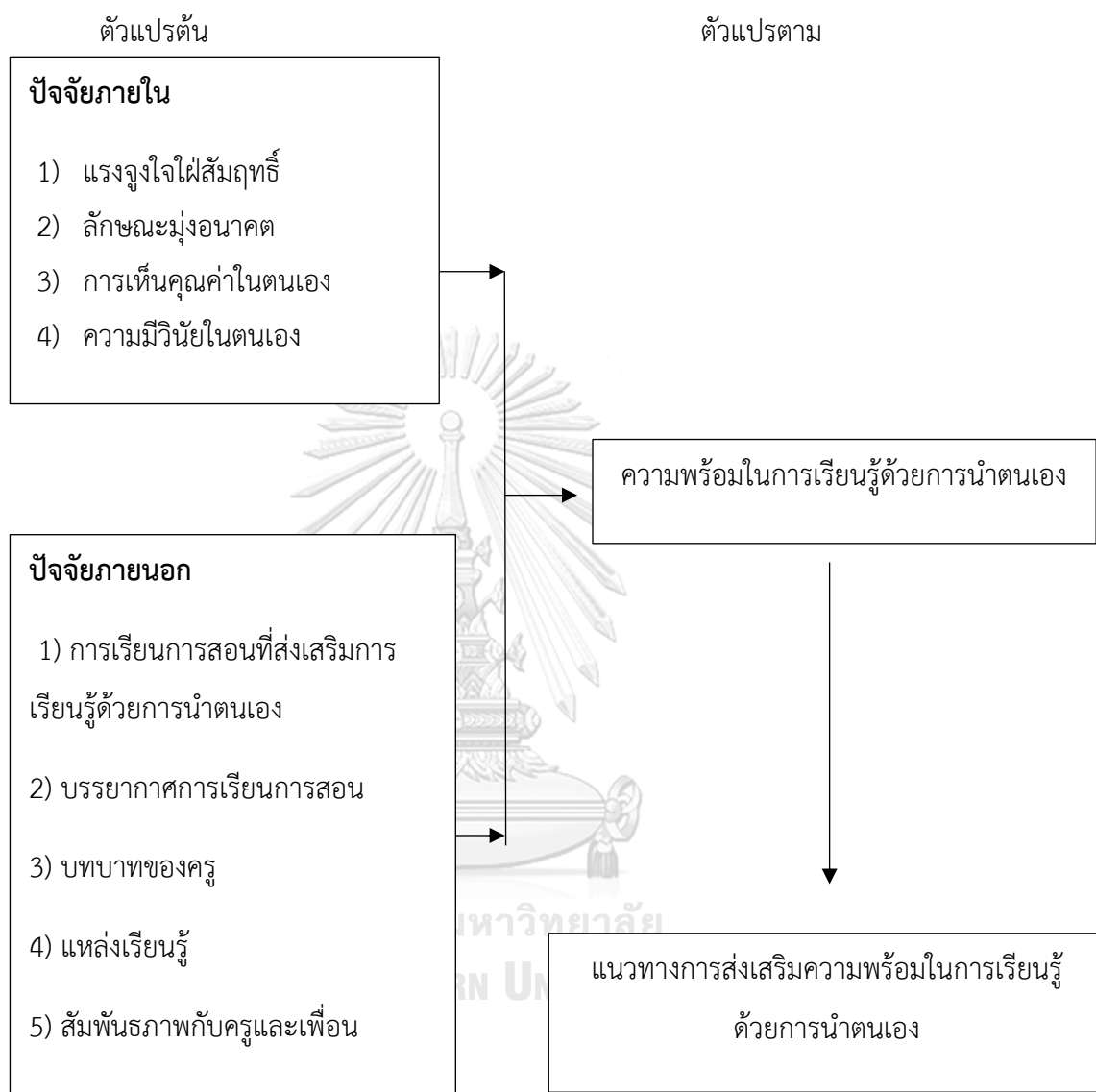
ตอนที่ 8 กรอบแนวคิดการวิจัย

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรับผิดชอบควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดทั้งกระบวนการ เริ่มตั้งแต่ผู้เรียน มีความสนใจที่จะเรียนรู้ ผู้เรียนจะใช้ความคิดริเริ่มในการวินิจฉัยความต้องการ กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดเป้าหมาย วางแผนการเรียนรู้ เลือกวัสดุ อุปกรณ์ แสวงหาแหล่งข้อมูล ในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ เลือกและใช้ยุทธวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเรียนรู้เพียงลำพัง แต่อาจจะอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น เช่น อาจารย์ ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือเพื่อน (Knowles, 1980) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีประโยชน์ ต่อผู้เรียนในแง่ที่ผู้เรียน จะเรียนด้วยความตั้งใจ มีจุดมุ่งหมายมีแรงจูงใจสูง และผู้เรียน จะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีความพร้อม และสามารถเลือกวิธีการเรียนตามที่ตนเองถนัด ซึ่งบุคคลที่มีความพร้อมมาก จะสามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมากกว่าบุคคลที่มีความพร้อมน้อย (Brockett & Hiemstra, 2018)จากแนวความคิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ (Guglielmino, 1977) ซึ่งพบว่า คุณลักษณะของบุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีองค์ประกอบ 8 ประการ คือ เปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ มโนคติต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ความคิดริเริ่มและความเป็นอิสระในการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ความรักในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ การมองอนาคตในเชิงบวก และความสามารถใช้ทักษะทางการศึกษา การเรียนรู้ในการแก้ปัญหา และลักษณะความใฝ่รู้ของมนุษย์ เป็นสิ่งที่อยู่ในมนุษย์ทุกคน และเป็นกระบวนการภายใต้

ตัวมนุษย์ที่สามารถเรียนรู้ได้เอง การเป็นผู้ที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วยลักษณะของบุคคลที่มีความปรารถนาแรงกล้าที่จะเรียน เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการอยากเรียนรู้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด เป็นความสามารถในการจูงใจตนเอง ในการทำสิ่งที่เหนือกว่า (Garrison, 1992) (McClelland, 2005) มีความพยายาม อดทนและมีความกระตือรือร้น มีวินัยในตนเอง (Hiemstra, 1998) มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน เพื่อไปสู่เป้าหมายในอนาคต (Mischel et al., 2013) มีจุดหมายที่ชัดเจนในการแสวงหาความรู้ที่ไม่มีที่สิ้นสุด และสามารถรักษาความต่อเนื่อง ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้ (Maslow, 1970) ; (Coopersmith & Leon, 1984) ส่งผลทางตรงต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในการส่งเสริมและพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ฝึกฝนได้ และมีโอกาสเกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้สูงสุด การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะควบคุมและใช้สติปัญญา อารมณ์ร่างกายของตนเอง กระทำการเพื่อสนองความต้องการ และการบรรลุเป้าหมาย และผู้เรียนจะใช้ทรัพยากรแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ (ผู้สอน เอกสาร) อย่างคุ้มค่า เมื่อผู้เรียนคิดว่าสิ่งเหล่านี้ตอบสนองความต้องการและเป้าหมายของเขา ซึ่งเป็นวิธีการที่จะเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้ใหญ่ค้นคว้าหาความรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ และค้นพบตัวเอง เกิดความสนใจ ใฝ่รู้และมีการพัฒนาตนเอง รวมทั้งการมีความสัมพันธ์ภาพ กับครูผู้สอนและเพื่อน จะช่วยพัฒนาผู้เรียนได้มีการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่สูง (Guglielmino, 1977; Knowles, 1980; Mezirow, 1981)

กรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่ม ปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2) ลักษณะมุ่งอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง และ 4) ความมีวินัยในตนเองและปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย 1) การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 2) บรรยากาศการเรียนการสอน 3) บทบาทของครู 4) แหล่งเรียนรู้ 5) สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จากแนวความคิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Guglielmino, 1977) เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ เปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ มโนคติต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ความคิดริเริ่มและความเป็นอิสระในการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ความรักในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์การมองอนาคตในเชิงบวก และความสามารถใช้ทักษะทางการศึกษา

รูปที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน” เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถาม วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานและนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ผู้วิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 2 นำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 1 ศึกษาปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

1.1 กำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ พลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานที่ศึกษาในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2564 จำนวน 5,132 คน [SFP]

กลุ่มตัวอย่าง คือ พลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานที่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,140 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธี แบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,140 คน โดยมีรายละเอียดในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) ใช้การแบ่งเป็น 4 ภาคทั่วประเทศ ได้แก่ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ในแต่ละภาค เลือก จังหวัด ที่เป็นที่ตั้งของ

มณฑลทหารภาคละ 1 จังหวัดและเลือกอำเภอที่มีพลทหารกองประจำการที่ลงทะเบียนที่ศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเหตุผลในการเลือกจังหวัดและอำเภอที่ เป็นที่ตั้งของมณฑลทหาร ดังนี้

1) เลือกจังหวัดและอำเภอที่มีพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ ชั้นพื้นฐานลงทะเบียนเรียน จำนวนมากที่สุด

2) เพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเลือกจังหวัดและอำเภอ ที่มีจำนวนพล ทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานลงทะเบียนในลำดับมาก รอลงมา

ผู้วิจัยเลือกกำหนดจำนวนขนาดตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,140 คน และดำเนินการ สุ่มแบบโดย สูตรของTaro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % (Yamane, 1973)

สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973)

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดย n คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N คือ จำนวนประชากร

e คือ ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้น

การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบ่งกลุ่มมีดังนี้

ภาคกลาง คือ พลทหารกองประจำการที่ลงทะเบียนเข้าศึกษาที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พลทหารกองประจำการที่ลงทะเบียนเข้าศึกษาที่ศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

ภาคเหนือ พลทหารกองประจำการที่ลงทะเบียนเข้าศึกษาที่ศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษา ตามอัธยาศัย (กศน.) อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

ภาคใต้ พลทหารกองประจำการที่ลงทะเบียนเข้าศึกษาที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างคือ พลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานที่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2564 รวมทั้งหมด จำนวน 5,132 คน ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 1,140 คน

ตารางที่ 1 รายชื่อภาค จังหวัด อำเภอและจำนวนพลทหารกองประจำการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ภาค	ท้องที่	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
กลาง	อำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรี	2,344	342
ตะวันออกเฉียงเหนือ	อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	1,492	315
เหนือ	อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	840	270
ใต้	อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช	456	213
	รวม	5,132	1,140

ที่มา: ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปร ภายในและตัวแปรภายนอกตัวผู้เรียนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตัวแปรภายใน ประกอบด้วย 4 ตัวแปร คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง และความมีวินัยในตนเอง

2. ตัวแปรภายนอก ประกอบด้วย 5 ตัวแปร คือ การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วย การนำตนเอง บรรยากาศการเรียนการสอน บทบาทของครู แหล่งเรียนรู้ และสัมพันธภาพกับครูและเพื่อน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยได้

ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมตามรายละเอียดเนื้อหาและจุดประสงค์ทั้งหมดของการศึกษาในครั้งนี้ รวมทั้งหมด 1 ชุด ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ปัจจัยภายในเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วย ปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2) ลักษณะมุ่งอนาคต 3) การเห็นคุณค่าในตนเอง 4) ความมีวินัยในตนเอง และปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วยปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 2) บรรยากาศการเรียนการสอน 3) บทบาทของครู 4) แหล่งเรียนรู้ 5) สัมพันธภาพกับครู และเพื่อน

1. ปัจจัยภายใน

1.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้พัฒนามาจาก ศิวะพร ภูพันธ์ (2548) (ภูพันธ์, 2548) ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัด พบว่า มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .7194 โดยข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบวัดให้เนื้อหา และภาษาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวนทั้งหมด 6 ข้อ

1.2 ลักษณะมุ่งอนาคต ได้พัฒนามาจาก ศิวะพร ภูพันธ์ ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัด พบว่า มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .7878 โดยข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบวัดให้เนื้อหา และภาษาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวนทั้งหมด 6 ข้อ

1.3 การเห็นคุณค่าในตนเอง ได้พัฒนามาจาก ศิวะพร ภูพันธ์ ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัด พบว่า มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .8698 โดยข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบวัดให้เนื้อหา และภาษาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวนทั้งหมด 6 ข้อ

1.4 ความมีวินัยในตนเอง ได้พัฒนามาจาก หนึ่งหทัย ชัยอากร (ชัยอากร, 2559) ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัด พบว่า มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.5376 โดยข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบวัดให้เนื้อหา และภาษาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวนทั้งหมด 6 ข้อ

2. ปัจจัยภายนอก

2.1 การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ได้พัฒนามาจาก ศิวะพร ภูพันธ์ (ภูพันธ์, 2548) ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัด พบว่า มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .8535 โดยข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบวัดให้เนื้อหา และภาษาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวนทั้งหมด 6 ข้อ

2.2 บรรยายภาศการเรียนการสอน ได้พัฒนามาจาก พชนี อ่ำแก้ว (2553) (แก้ว) ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัด พบว่า มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.9174 โดยข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบวัดให้เนื้อหา และภาษาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวนทั้งหมด 6 ข้อ

2.3 บทบาทของครูได้พัฒนามาจาก ศิวะพร ภูพันธ์ ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัด พบว่า มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .9273 โดยข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบวัดให้เนื้อหา และภาษาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวนทั้งหมด 6 ข้อ

2.4 แหล่งเรียนรู้ ได้พัฒนามาจาก ปรินดา ตาสี (ตาสี, 2551) ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัด พบว่า มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.81 โดยข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบวัดให้เนื้อหา และภาษาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวนทั้งหมด 6 ข้อ

2.5 สัมพันธภาพกับครูและเพื่อนได้พัฒนามาจาก พชนี อ่ำแก้ว (2553) (แก้ว) และ ปรินดา ตาสี ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัด พบว่ามีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.8922 และ .72 ตามลำดับ โดยข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบวัดให้เนื้อหา และภาษาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวนทั้งหมด 6 ข้อ

โดยมีเกณฑ์การวัดระดับของปัจจัยปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน แบ่งระดับของการตอบ เป็น 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง เห็นด้วยกับข้อคำถามมากที่สุด	ได้ 5 คะแนน
มาก	หมายถึง เห็นด้วยกับข้อคำถามมาก	ได้ 4 คะแนน
ปานกลาง	หมายถึง เห็นด้วยกับข้อคำถามปานกลาง	ได้ 3 คะแนน
น้อย	หมายถึง เห็นด้วยกับข้อคำถามน้อย	ได้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	หมายถึง เห็นด้วยกับข้อคำถามน้อยที่สุด	ได้ 1 คะแนน

และมีเกณฑ์การพิจารณาผลสำรวจปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน มีการแปลผลตามเกณฑ์เฉลี่ย ดังนี้ Best, J. W., & Kahn, J. V. (Best, 2006)

ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองซึ่งพัฒนามาจาก ศิวะพร ภูพันธ์ (ภูพันธ์, 2548) โดยนำแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning Readiness Scale: SDLRS) ของ (Guglielmino, 1977) ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์หาความเที่ยง พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.8645 เป็นข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบวัดให้เนื้อหา และภาษาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย การวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert's Scale Type) จำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย 1) การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ 2) มโนคติต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ 3) ความคิดริเริ่มและความเป็นอิสระในการเรียนรู้ 4) ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง 5) ความรักในการเรียน 6) ความคิดสร้างสรรค์ 7) การมองอนาคตในเชิงบวก และ 8) ความสามารถใช้ทักษะทางการศึกษา การเรียนรู้ในการแก้ปัญหา จำนวนหัวข้อละ

2 ข้อรวมจำนวน 16 ข้อ โดยมีเกณฑ์การวัดระดับของปัจจัยปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความมากที่สุด	ได้ 5 คะแนน
มาก	หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความมาก	ได้ 4 คะแนน
ปานกลาง	หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความปานกลาง	ได้ 3 คะแนน
น้อย	หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความน้อย	ได้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความน้อยที่สุด	ได้ 1 คะแนน

และมีเกณฑ์การพิจารณาผลสำรวจความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน มีการแปรผลตามเกณฑ์เฉลี่ยดังนี้ (Best, J. W., & Kahn, J. V. (Best, 2006))

ค่าเฉลี่ย	การแปรผล
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

1.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยไปทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 2 ส่วน คือ ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

1. ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) โดยการนำแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนา เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านพิจารณาตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของภาษา โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

ด้านการศึกษาศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	จำนวน	3	คน
ด้านการวิจัย	จำนวน	1	คน
ด้านการศึกษาของทหาร	จำนวน	1	คน

ผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ในการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา ที่ได้จัดทำขึ้น ที่ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิ มาตรวจความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน + 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงเนื้อหา/นิยาม/วัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงเนื้อหา/นิยาม/วัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงเนื้อหา/นิยาม/วัตถุประสงค์

จากนั้นพิจารณานำผลคะแนนที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ได้พิจารณาข้อคำถามปรับแก้และพัฒนาข้อคำถามที่ได้รับคำชี้แนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จึงนำผลที่ได้เข้าสู่ตร ของโรวินเนลลี และแฮมเบิลตัน Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (Rovinelli, 1976)

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

N

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ ดังนี้ ถ้ามีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถาม

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความเที่ยงทั้งฉบับ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach จากนั้นนำผลที่ได้จากการทดลองมา

วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อพิจารณาจากค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach) การศึกษาค่าความเที่ยง ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การพิจารณาข้อคำถามรายข้อโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ดังนี้

มากกว่า 0.9	หมายถึง	ข้อคำถามดีมาก
มากกว่า 0.8	หมายถึง	ข้อคำถามดี
มากกว่า 0.7	หมายถึง	ข้อคำถามพอใช้
มากกว่า 0.6	หมายถึง	ข้อคำถามควรปรับปรุง

ทดสอบใช้เครื่องมือ โดยนำไปทดลองกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ประกอบด้วยพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ประจำอยู่กองร้อยพลเสนารักษ์ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 ชุดในวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2564 โดยวัดค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงรวมเข้าใกล้ 1 ผลคือ 0.9921

ตารางที่ 2 โครงสร้างและเนื้อหาของการศึกษา

ตอนที่	ข้อความ	จำนวนข้อ	รูปแบบคำตอบ
1	ปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	54	มาตรฐานค่า 5 ระดับ
2	ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	16	มาตรฐานค่า 5 ระดับ
	รวมทั้งฉบับ	70	

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลและขอทำหนังสือราชการประกอบการติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยติดต่อ งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการคณะครู ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการออกหนังสือราชการ ขอความร่วมมือในการเก็บ ข้อมูลวิจัยจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) อำเภอเมืองทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ กศน.อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี กศน.อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กศน. อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก และ กศน.อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.2 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับ กศน.อำเภอเมือง ทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ กศน.อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี กศน.อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กศน.อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก และ กศน.อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการจัดส่งแบบสอบถามปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน 4.3 การติดต่อสื่อสารนัดหมายและติดตามผลการดำเนินงาน กศน.อำเภอเมืองทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ กศน.อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี กศน.อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กศน.อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก และ กศน.อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 กลุ่มตัวอย่าง พร้อมแนบหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ขอเก็บข้อมูลวิจัย จำนวนทั้งหมด 1,280 ชุด ทั้งนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยทางเว็บไซต์หรืออินเทอร์เน็ต ในอำเภอเมืองกาญจนบุรี และอำเภอเมืองนครราชสีมา และทำการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช และอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานไว้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 4 - 30 มกราคม 2565 โดยแจ้งกำหนดวันในการขอรับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 1,253 ชุด ผู้วิจัยตรวจสอบแบบสอบถาม และได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 1,140 ชุด ตามเกณฑ์ที่กำหนดให้นำมาตรวจสอบและประมวลผลข้อมูล

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (SPSS- Statistical Package for the Social Sciences) โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูล แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง ความมีวินัยในตนเอง การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง บรรยากาศการเรียนการสอน บทบาทของครูแหล่งเรียนรู้ สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน (Spearman's Rank Correlation Coefficient) ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม สำหรับเกณฑ์การแปลผลระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม การนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้มาตรวจสอบใน

รูปของความสัมพันธ์ใช้เกณฑ์ดังนี้ ถ้าหากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เป็น 0 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองอาจมีความสัมพันธ์กัน โดยทิศทางของความสัมพันธ์พิจารณาจากความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ คือ ถ้าเป็นไปในแนวทางบวกแสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่คล้ายตามกัน ถ้าเป็นไปในทางลบ แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในแบบทิศทางตรงกันข้ามหรือผกผันกัน แล้วนำมาเทียบสำหรับระดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) โดยแบ่งตามเกณฑ์ของ Cohen, J.(Cohen, 2013) ให้ระดับความสัมพันธ์ ดังนี้

ค่าความสำคัญ	ความหมาย
$r = 0.1$ ถึง 0.3	แสดงถึงการมีระดับความสัมพันธ์ต่ำ
$r = 0.3$ ถึง 0.7	แสดงถึงการมีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง
r สูงกว่า 0.7	แสดงถึงการมีระดับความสัมพันธ์สูง

3. การวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความเหมาะสมในการพยากรณ์ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการ ว่าปัจจัยใดสามารถพยากรณ์ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบเชิงขั้น (Stepwise Regression Analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามและการวิเคราะห์การถดถอยเพื่อหาความสัมพันธ์หรือสร้างสมการทำนายหรือพยากรณ์ตัวแปรตาม (Y) หนึ่งตัว จากกลุ่มตัวแปรอิสระ (X) หลายตัวนั้น ตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์ว่าเป็นตัวแปรต้นเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .05 โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (SPSS-Statistical Package for the Social Sciences)

ผู้วิจัยสรุปผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของการวิจัยคือ การศึกษาปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 2 นำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

2.1 การนำเสนอ (ร่าง) แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน มาพัฒนาและจัดทำเป็น (ร่าง) แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน ดังนี้

(ร่าง)แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐานโดยใช้ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน โดยนำผลการศึกษาจากการเก็บข้อมูลจำนวน 1,140 ชุด ข้อมูลจากแบบสอบถามปัจจัย จากนั้นทำการสังเคราะห์แล้วนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

2.2 การนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือและความเที่ยงตรงของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในตอนที 1 คือแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน สำหรับวางแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมด เข้าไปพิจารณาการสนทนากลุ่มของผู้บริหาร นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญ ครู โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อพิจารณาและถ่วงน้ำหนักข้อมูลที่ได้อีกครั้งหนึ่ง

2.2.1 การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผู้วิจัยใช้ผลการศึกษาวิจัยจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแนวทางข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางการสนทนากลุ่ม นำแนวทางการจัดสนทนากลุ่มที่ได้ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมในการเรียงข้อประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 ท่าน ชาย โภธิสิตา (โภธิสิตา, 2554) ที่เสนอว่าขนาดของผู้ร่วมสนทนาควรมีประมาณ 6 – 12 คนเพื่อให้ได้รับคำตอบที่เพียงพอต่อประเด็นการสนทนาที่ต้องการ

ผู้วิจัยกำหนดเลือก ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มประกอบด้วย ผู้บริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้บริหารและครูของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษานอกระบบ ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน
- 2) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน
- 3) เป็นผู้ที่มีเวลาสะดวกและยินดีในการสนทนาและให้ข้อมูลตามที่ผู้วิจัยกำหนด
- 4) เป็นผู้ที่ผู้วิจัยสามารถติดต่อได้สะดวก

2.2.2 แนวทางสนทนากลุ่ม

แนวทางการจัดสนทนากลุ่ม เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้บริหารและครูของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษานอกระบบ เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน ใช้การระดมความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม โดยมีประเด็นการสนทนากลุ่ม แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่

- 1) ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

2) ข้อคิดเห็นและหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

2.2.3 การเก็บข้อมูล

เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน โดยมีขั้นตอนในการจัดสนทนากลุ่มดังนี้

1) ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจึงได้ติดต่อกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนฝ่ายวิชาการคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้ออกหนังสือราชการขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมประชุมกลุ่ม (Focus Group) ใน วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2565 เวลา 09.00 – 11.00 น. ผ่านระบบ Zoom Meeting

2) ผู้วิจัยจัดทำเอกสารประกอบการจัดสนทนากลุ่ม โดยสรุปเนื้อหาของแนวทางของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและแบบสอบถาม สรุปเป็นประเด็นที่จะใช้ในการสนทนา โดยนำเสนอถึงผู้ร่วมสัมมนาก่อนล่วงหน้า อย่างน้อย 1 สัปดาห์

3) ผู้วิจัยประสานงานและขออนุญาตในการจัดสัมมนากลุ่มโดยการใช้ VDO conference ผ่านระบบ Zoom Meeting

4) ผู้วิจัย จัดเตรียม เอกสารและแนวทางในการจัดสนทนากลุ่ม ทำหน้าที่จดบันทึก และขออนุญาตบันทึกเสียงและภาพระหว่างการสนทนา เพื่อการเก็บข้อมูลและประสานงานระหว่างการสนทนา

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการจัดสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเสียงนำมาตีความข้อมูล (Interpretation) และจัดทำหมวดหมู่

2) นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม มารวบรวมและสรุปเพื่อหาแนวคิดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือเป็นความเห็นร่วมกันของผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มส่วนใหญ่หรือทั้งหมดในแต่ละหัวข้อของการสนทนา

3. สรุปประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ในเรื่องแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

2.3 การจัดทำแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

การจัดทำแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพล

ทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการศึกษาแบบสอบถาม มาใช้ประกอบในการสนทนากลุ่ม จากนั้นผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาสรุปผล เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

2.4 สรุปผลการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาสรุป เพื่อการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 4 แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันสำหรับการแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์แทนความหมายต่าง ๆ ดังนี้

X1	หมายถึง	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
X2	หมายถึง	ลักษณะมุ่งอนาคต
X3	หมายถึง	การมองเห็นคุณค่าของตนเอง
X4	หมายถึง	ความมีวินัยในตนเอง
X5	หมายถึง	การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
X6	หมายถึง	บรรยากาศการเรียนการสอน

X7	หมายถึง	บทบาทของครู
X8	หมายถึง	แหล่งเรียนรู้
X9	หมายถึง	สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน
Y	หมายถึง	ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 ผลของการจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

พลทหารกองประจำการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กศน.อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี	342	30.0
กศน.อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	315	27.6
กศน.อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	270	23.7
กศน.อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช	213	18.7
รวม	1,140	100.0

จากตารางที่ 3 แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเป็นพลทหารกองประจำการ ทั้งหมดจำนวน 1,140 คน จำแนกเป็นพลทหารกองประจำการที่ลงทะเบียนเรียนที่ กศน.อำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรีมีจำนวน 342 คิดเป็นร้อยละ 30.0 พลทหารกองประจำการที่ลงทะเบียนเรียนที่ กศน.อำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 315 คิดเป็นร้อยละ 27.6 พลทหารกองประจำการที่ลงทะเบียนเรียนที่ กศน.อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีจำนวน 270 คิดเป็นร้อยละ 23.7 และพลทหารกองประจำการที่ลงทะเบียนเรียนที่ กศน.อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจำนวน 213 คิดเป็นร้อยละ 18.7

1.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ปัจจัยภายใน			
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	4.22	.62	มากที่สุด
ลักษณะมุ่งอนาคต	4.14	.63	มาก
การเห็นคุณค่าในตนเอง	4.16	.62	มาก
ความมีวินัยในตนเอง	4.07	.63	มาก
ปัจจัยภายนอก			
การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	4.05	.66	มาก
บรรยากาศการเรียนการสอน	3.96	.69	มาก
บทบาทของครู	4.09	.63	มาก
แหล่งเรียนรู้	3.86	.80	น้อยที่สุด
สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน	4.14	.59	มาก
รวม	4.08	.52	มาก

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน พบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) โดยพิจารณารายข้อพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 4.22$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.86$)

ตารางที่ 5 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ รายข้อ

ข้อ	ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	ข้าพเจ้ากล้าตั้งความหวังในด้านการศึกษาไว้สูง เพื่อใช้ความพยายามและความสามารถเรียนให้เต็มที่	4.36	.80	มากที่สุด
2	ข้าพเจ้าตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนรู้ ให้ดีขึ้นกว่าที่เคยทำได้	4.22	.80	มาก
3	ข้าพเจ้ารับผิดชอบทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ แม้ว่าจะงานนั้นจะน่าเบื่อเพียงใด	4.18	.81	มาก
4	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.18	.78	มาก
5	ความสำเร็จในอนาคตของข้าพเจ้า ขึ้นอยู่กับความอดทนตั้งใจใฝ่เรียนรู้	4.23	.78	มาก
6	ข้าพเจ้าตั้งเป้าหมายและวางแผนการเรียนเพื่ออนาคตไว้อย่างชัดเจน	4.16	.80	น้อยที่สุด
รวม		4.22	.62	มาก

จากตารางที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ในด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) โดยพิจารณารายข้อพบว่า ข้าพเจ้ากล้าตั้งความหวังในด้านการศึกษาไว้สูง เพื่อใช้ความพยายามและความสามารถเรียนให้เต็มที่ ($\bar{X} = 4.36$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้าพเจ้าตั้งเป้าหมายและวางแผนการเรียนเพื่ออนาคตไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.16$)

ตารางที่ 6 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ด้านลักษณะมุ่งอนาคต รายข้อ

ข้อ	ด้านลักษณะมุ่งอนาคต	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	การทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในการเรียน	4.15	.81	มาก
2	ข้าพเจ้าวางแผนและตั้งใจเรียนเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา	4.15	.81	มาก
3	หาก ข้าพเจ้าทำคะแนนสอบกลางภาคไม่ดี ข้าพเจ้าจะหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อจะได้สอบผ่านในวิชานั้น	4.11	.88	น้อยที่สุด
4	เพื่อความสำเร็จในอนาคต ข้าพเจ้าไม่เคยย่อท้อต่ออุปสรรค	4.18	.81	มากที่สุด
5	ข้าพเจ้าเป็นคนตัดสินใจวางแผนเกี่ยวกับอนาคตของตนเอง	4.18	.77	มากที่สุด
6	ข้าพเจ้าเลือกเรียนต่อในวิชาหรือสาขาที่ตรงกับความสนใจและความสามารถของตนเองเพื่อความสำเร็จในอนาคต	4.12	.80	มาก
รวม		4.14	.62	มาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากตารางที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ในด้านลักษณะมุ่งอนาคตพบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) โดยพิจารณารายข้อพบว่ามี 2 ข้อ คือข้อข้าพเจ้าเป็นคนตัดสินใจวางแผนเกี่ยวกับอนาคตของตนเอง และข้อเพื่อความสำเร็จในอนาคต ข้าพเจ้าไม่เคยย่อท้อต่ออุปสรรค ($\bar{X} = 4.18$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หากข้าพเจ้าทำคะแนนสอบกลางภาคไม่ดี ข้าพเจ้าจะหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อจะได้สอบผ่านในวิชานั้น ($\bar{X} = 4.11$)

ตารางที่ 7 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ด้านการมองเห็นคุณค่าของตนเอง รายข้อ

ข้อ	ด้านการมองเห็นคุณค่าของตนเอง	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	ข้าพเจ้ากระตือรือร้นทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย	4.30	.81	มากที่สุด
2	ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในตนเอง	4.20	.80	มาก
3	ข้าพเจ้าคิดถึงตนเองในทางบวกอยู่เสมอ	4.14	.80	มาก
4	ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบในเรื่องเรียนและเรื่องงาน	4.14	.77	มาก
5	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนมีค่ามีความสามารถและทำประโยชน์ได้	4.10	.78	น้อยที่สุด
6	ข้าพเจ้ารู้สึกข้าพเจ้าเป็นคนที่มีคุณค่า อย่างน้อยก็พอ ๆ กับคนอื่น	4.11	.75	มาก
รวม		4.16	.62	มาก

จากตารางที่ 7 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานในด้านการมองเห็นคุณค่าของตนเอง พบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) โดยพิจารณารายข้อพบว่า ข้าพเจ้ากระตือรือร้นทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.30$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนมีค่ามีความสามารถและทำประโยชน์ได้ ($\bar{X} = 4.10$)

ตารางที่ 8 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ด้านความมีระเบียบวินัย รายข้อ

ข้อ	ด้านความมีวินัยในตนเอง	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ แม้ว่า จะไม่ถนัดหรือไม่เคยกระทำมาก่อน	4.11	.76	มาก
2	ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามลำพัง	4.03	.80	น้อยที่สุด
3	ข้าพเจ้ายินดีที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ เพื่อหาข้อสรุปที่ดีที่สุด ในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง	4.14	.83	มากที่สุด
4	ข้าพเจ้าไม่นำสิ่งของที่เป็นของสาธารณะสมบัติมาครอบครอง เป็นสมบัติส่วนตัว	4.07	.88	มาก
5	ข้าพเจ้ามุ่งมั่นขยันหมั่นเพียรในการเรียนเพื่อความสำเร็จในการศึกษา	4.06	.81	มาก
6	ข้าพเจ้ามีความอดทนให้กำลังใจแก่ผู้อื่นที่มีปัญหาในการเรียน แม้เป็นเรื่องที่ยากมากสำหรับข้าพเจ้า	4.06	.83	มาก
รวม		4.07	.63	มาก

จากตารางที่ 8 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ในด้านความมีวินัยในตนเอง พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) โดยพิจารณารายข้อพบว่า ข้าพเจ้ายินดีที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนๆ เพื่อหาข้อสรุปที่ดีที่สุด ในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ($\bar{X} = 4.14$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามลำพัง ($\bar{X} = 4.03$)

ตารางที่ 9 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน ด้านการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง รายข้อ

ข้อ	ด้านการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	ข้าพเจ้ามีโอกาสในการระบุความต้องการที่จะเรียนด้วยตนเอง	4.09	.75	มาก
2	ข้าพเจ้ามีโอกาสกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนและทำกิจกรรม	4.04	.81	มาก
3	ข้าพเจ้าเลือกกิจกรรมที่ชอบตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	4.06	.82	มาก
4	ข้าพเจ้ามีอิสระในการเลือกวิธีการค้นคว้าความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ บุคคล สถานที่ และอินเทอร์เน็ต	4.10	.86	มากที่สุด
5	ข้าพเจ้าได้พบความถนัด และวิธีการเรียนรู้ของตนเอง	4.02	.87	น้อยที่สุด
6	ข้าพเจ้าได้มีโอกาสประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง	4.04	.84	มาก
รวม		4.05	.66	มาก

จากตารางที่ 9 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน ในด้านการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) โดยพิจารณารายข้อพบว่า ข้าพเจ้ามีอิสระในการเลือกวิธีการค้นคว้าความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ บุคคล สถานที่ และอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 4.10$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ข้าพเจ้าได้พบความถนัด และวิธีการเรียนรู้ของตนเอง ($\bar{X} = 4.02$)

ตารางที่ 10 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน รายข้อ

ข้อ	ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	มีการจัดสภาพแวดล้อมและสถานที่ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน	4.02	.81	มาก
2	มีมุมหนังสือ ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ให้ค้นคว้าอย่างเพียงพอ	4.11	.86	มากที่สุด
3	ห้องปฏิบัติการมีเครื่องมือเครื่องใช้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา	3.85	.99	มาก
4	มีการอำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ตแก่นักศึกษา	3.81	1.01	น้อยที่สุด
5	ครูแนะนำแหล่งข้อมูลในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้กับนักศึกษา	4.00	.81	มาก
6	บรรยากาศในห้องเรียนเป็นไปด้วยความสนุกสนานมีชีวิตชีวา	4.02	.80	มาก
รวม		3.96	.69	มาก

จากตารางที่ 10 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน พบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) โดยพิจารณารายข้อพบว่า มีมุมหนังสือ ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ให้ค้นคว้าอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.11$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ห้องปฏิบัติการมีเครื่องมือเครื่องใช้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา และมีการอำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ตแก่นักศึกษา ($\bar{X} = 3.81$)

ตารางที่ 11 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ด้านบทบาทของครู รายข้อ

ข้อ	ด้านบทบาทของครู	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	ครูกระตุ้นให้นักศึกษาทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน	4.10	.78	มาก
2	ครูแนะนำหนังสือ เอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	4.08	.72	น้อยที่สุด
3	ครูช่วยเหลือ ให้คำแนะนำปรึกษา และส่งเสริมให้นักศึกษาคิดและ วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	4.13	.81	มากที่สุด
4	ครูกระตุ้นให้นักศึกษาคิดทางเลือกที่หลากหลาย เพื่อใช้ในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน	4.08	.81	น้อยที่สุด
5	ครูกระตุ้นให้นักศึกษาประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง	4.09	.78	มาก
6	ครูตรวจสอบผลการเรียนรู้ โดยให้นักศึกษาสรุปและอธิบายการเรียนรู้ที่นักศึกษาได้รับ	4.12	.83	มาก
	รวม	4.09	.63	มาก

จากตารางที่ 11 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ด้านบทบาทของครู พบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) โดยพิจารณารายข้อพบว่าครูช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษา และส่งเสริมให้นักศึกษาคิดและวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.13$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูแนะนำหนังสือ เอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและครูกระตุ้นให้นักศึกษาคิดทางเลือกที่หลากหลายเพื่อใช้ในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ($\bar{X} = 4.08$)

ตารางที่ 12 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน ด้านแหล่งการเรียนรู้ รายข้อ

ข้อ	ด้านแหล่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	มีบริการสื่ออินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลอย่างเพียงพอ	3.87	1.07	มาก
2	มีบริการด้านข้อมูลและข่าวสาร ในหน่วยจัดการศึกษาในค่ายทหารอย่างเหมาะสมและทันสมัย	3.96	.92	มากที่สุด
3	จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ เพียงพอต่อการให้บริการ	3.69	1.17	น้อยที่สุด
4	มีวารสารและโสตทัศนวัสดุที่หลากหลาย ตรงกับความ ต้องการของนักศึกษา	3.89	.97	มาก
5	มีบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในด้านต่าง ๆ ให้คำปรึกษา / แนะนำแก่นักศึกษาเป็นอย่างดี	3.90	.88	มาก
6	หน่วยงาน หรือองค์กรอื่น ๆ ในชุมชน สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	3.88	.90	มาก
รวม		3.86	.80	มาก

จากตารางที่ 12 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน ด้านแหล่งการเรียนรู้ พบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) โดยพิจารณารายข้อพบว่า มีบริการด้านข้อมูลและข่าวสาร ในหน่วยจัดการศึกษาในค่ายทหารอย่างเหมาะสมและทันสมัย ($\bar{X} = 3.96$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ เพียงพอต่อการให้บริการ ($\bar{X} = 3.69$)

ตารางที่ 13 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ด้านสัมพันธภาพกับครูและเพื่อนรายข้อ

ข้อ	ด้านสัมพันธภาพกับครูและเพื่อน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	ครูพูดคุยและให้ความเป็นกันเองกับข้าพเจ้า	4.28	.77	มากที่สุด
2	ครูคอยชี้แนะและกระตุ้นให้ข้าพเจ้าสนใจการเรียนรู้	4.20	.77	มาก
3	ข้าพเจ้าและเพื่อนจะช่วยเหลือปรึกษาหารือ ทบทวนบทเรียนด้วยกันเสมอ	4.11	.77	มาก
4	ข้าพเจ้าและเพื่อนจะช่วยเหลือกันค้นคว้าข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกันเสมอ	4.11	.73	มาก
5	ข้าพเจ้าและเพื่อนจะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของหน่วยจัดการศึกษาในค่ายทหาร	4.05	.73	น้อยที่สุด
6	ครูและเพื่อนพร้อมเสมอที่จะช่วยเหลือข้าพเจ้าเมื่อเกิดปัญหา	4.12	.72	มาก
รวม		4.14	.59	มาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากตารางที่ 13 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานในด้านสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับครูพบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) โดยพิจารณารายข้อพบว่า ครูพูดคุยและให้ความเป็นกันเองกับข้าพเจ้า ($\bar{X} = 4.28$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้าพเจ้าและเพื่อนจะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของหน่วยจัดการศึกษาในค่ายทหาร ($\bar{X} = 4.05$)

ตารางที่ 14 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน โดยรวม

ข้อ	ด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้	4.16	.70	มาก
2.	มโนคติต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ	4.19	.67	มากที่สุด
3.	ความคิดริเริ่มและความเป็นอิสระในการเรียนรู้	4.08	.66	น้อยที่สุด
4.	ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง	4.12	.65	มาก
5.	ความรักในการเรียน	4.14	.67	มาก
6.	ความคิดสร้างสรรค์	4.18	.69	มาก
7.	การมองอนาคตในเชิงบวก	4.14	.73	มาก
8.	ความสามารถใช้ทักษะทางการศึกษา การเรียนรู้ในการแก้ปัญหา	4.10	.73	มาก
	รวม	4.14	.56	มาก

จากตารางที่ 14 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน พบว่า ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) โดยพิจารณารายชื่อพบว่า มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.19$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความคิดริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.08$)

ตารางที่ 15 ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐานรายข้อ

ข้อ	ด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	ข้าพเจ้ามีความอดทนและพร้อมไฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา (เพื่อพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นไป)	4.24	.79	มาก
2	เมื่อมีโอกาส ข้าพเจ้าพร้อมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและเพื่อนเสมอ ๆ	4.09	.77	มาก
3	ข้าพเจ้าสามารถหาเวลาเรียนรู้ได้เสมอ หากข้าพเจ้าต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องใด	4.21	.74	มาก
4	เรื่องใดที่ข้าพเจ้าต้องการรู้ ข้าพเจ้าสามารถหาความรู้ นั้นจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง	4.18	.77	มาก
5	ข้าพเจ้าสามารถริเริ่ม และวางแผนการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเอง	4.12	.73	มาก
6	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกในการคิดค้นแก้ปัญหาต่าง ๆ	4.06	.75	มาก
7	ข้าพเจ้าสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และรับผิดชอบในการเรียนสิ่งนั้นให้สำเร็จ	4.15	.75	มาก
8	ข้าพเจ้าสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และรู้ว่าตนเอง เรียนรู้ ได้ดีหรือไม่	4.10	.75	มาก

ตารางที่ 15 (ต่อ) ผลจากการแจกแจงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน รายข้อ

ข้อ	ด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	$\bar{X}$	SD	ระดับ
9	ข้าพเจ้ามีความรักตั้งใจและทุ่มเทต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ	4.11	.79	มาก
10	ข้าพเจ้ารักในการเรียนรู้และรู้สึกสนุกในการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ	4.17	.74	มาก
11	ข้าพเจ้าชอบคิดค้นวิธีการต่าง ๆ สำหรับการเรียนรู้สิ่งใหม่	4.09	.80	มาก
12	ข้าพเจ้าพร้อมค้นหาวิธีการแก้ปัญหาและเลือกวิธีการที่ดีที่สุด	4.28	.79	มากที่สุด
13	การเรียนรู้เป็นสิ่งที่ทำหาย ที่ทำให้ข้าพเจ้าพร้อมที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.16	.81	มาก
14	“ชีวิตคือการเรียนรู้” ดังนั้นข้าพเจ้าพร้อมเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.12	.83	มาก
15	ข้าพเจ้าสามารถค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ และจัดทำรายงานสรุปผลได้ด้วยตนเอง	4.05	.79	น้อยที่สุด
16	ข้าพเจ้าสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้แก้ปัญหาและเป็นประโยชน์ได้	4.16	.82	มาก
	รวม	4.14	.57	มาก

จากตารางที่ 15 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน พบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) โดยพิจารณารายข้อพบว่า ข้าพเจ้าพร้อมค้นหาวิธีการแก้ปัญหาและเลือกวิธีการที่ดีที่สุด ($\bar{X} = 4.28$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้าพเจ้าสามารถค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ และจัดทำรายงานสรุปผลได้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.05$)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของปัจจัยกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์องปัจจัยกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	Y
X1	1									
X2	.657**	1								
X3	.558**	.622**	1							
X4	.612**	.592**	.634**	1						
X5	.551**	.632**	.616**	.645**	1					
X6	.552**	.452**	.501**	.560**	.556**	1				
X7	.545**	.577**	.555**	.615**	.606**	.625**	1			
X8	.501**	.462**	.496**	.524**	.505**	.783**	.596**	1		
X9	.587**	.547**	.586**	.630**	.638**	.647**	.667**	.603**	1	
Y	.600**	.622**	.690**	.650**	.661**	.616**	.652**	.584**	.688**	1

** มีระดับนัยสำคัญที่ 0.01

จากตารางที่ 16 พบว่า ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐานกับตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน (Y) ในระดับปานกลาง ที่ระดับนัยสำคัญที่ .01 ($r = .60$)

2. ลักษณะมุ่งอนาคต

ลักษณะมุ่งอนาคต (X_2) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน (Y) ในระดับปานกลาง ที่ระดับนัยสำคัญที่ .01 ($r = .62$)

3. การเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเอง (X_3) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน (Y) ในระดับค่อนข้างสูง ที่ระดับนัยสำคัญที่ .01 ($r = .69$)

4. ความมีวินัยในตนเอง

ความมีวินัยในตนเอง (X_4) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน (Y) ในระดับปานกลาง ที่ระดับนัยสำคัญที่ .01 ($r = .65$)

5. การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (X_5) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน (Y) ในระดับปานกลาง ที่ระดับนัยสำคัญที่ .01 ($r = .66$)

6. บรรยากาศการเรียนการสอน

บรรยากาศการเรียนการสอน (X_6) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน (Y) ในระดับปานกลาง ที่ระดับนัยสำคัญที่ .01 ($r = .62$)

7. บทบาทของครู

บทบาทของครู (X_7) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน (Y) ในระดับปานกลาง ที่ระดับนัยสำคัญที่ .01 ($r = .65$)

8. แหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ (X_8) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน (Y) ในระดับปานกลาง ที่ระดับนัยสำคัญที่ .01 ($r = .58$)

9. สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน

สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน (X_9) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน (Y) ในระดับปานกลาง ที่ระดับนัยสำคัญที่ .01 ($r = .69$)

ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน (Y) มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคต (X_2) การมองเห็นคุณค่าของตนเอง (X_3) ความมีวินัยในตนเอง (X_4) การเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (X_5) บรรยากาศการเรียนการสอน (X_6) บทบาทครู (X_7) แหล่งเรียนรู้ (X_8) สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน (X_9) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการ ในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 17 แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณวิธี (Stepwise Multiple regression analysis) ของปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
5	.835a	.696	.695	.312

ANOVA

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	255.054	5	50.011	522.154	.000b
Residual	110.784	1134	.098		
Total	365.838	1139			

Coefficients

Model	Unstandardized		Standardized		
	B	Std. Error	Beta	T	Sig.
(Constant)	.387	.075		5.194	.000
X9	.271	.024	.281	11.161	.000
X3	.219	.023	.239	9.588	.000
X7	.165	.023	.183	7.287	.000
X5	.126	.021	.147	6.153	.000
X1	.126	.022	.139	5.852	.000

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ซึ่งได้รับคัดเลือกเข้ามาในสมการทำนาย 5 ตัวแปรด้วยกันคือ สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน (X9) การมองเห็นคุณค่าของตนเอง (X3) บทบาทของครู (X7) การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (X5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X1)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ของสมการทำนายที่ได้รับการคัดเลือก ตัวแปรต้นคือ สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน (X9) การมองเห็นคุณค่าของตนเอง (X3) บทบาทของครู (X7) การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (X5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X1) มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ในระดับค่อนข้างสูง คือ .84

ค่าประสิทธิภาพการทำนาย (R Square) เท่ากับ 0.69 หมายถึงตัวแปรต้นทั้ง 5 ตัว คือ สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน (X9) การมองเห็นคุณค่าของตนเอง (X3) บทบาทของครู (X7) การเรียน

การสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (X5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X1) สามารถอธิบายความผันแปรที่เกิดขึ้นในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน (Y) ได้ 69.6 % ค่าประสิทธิภาพการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.69 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Std. Error) เท่ากับ 0.31

แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน (Y) มี 5 ปัจจัยด้วยกัน คือ สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน (X9) การมองเห็นคุณค่าของตนเอง (X3) บทบาทของครู (X7) การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (X5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Y' = 0.39 + 0.27 (X9) + 0.22 (X3) + 0.17 (X7) + 0.13 (X5) + 0.13 (X1)$$

$$Z' = 0.28 (X9) + 0.24 (X3) + 0.18 (X7) + 0.15 (X5) + 0.14 (X1)$$

จากสมการอธิบายได้ว่า เมื่อ สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน (X9) การมองเห็นคุณค่าของตนเอง (X3) บทบาทของครู (X7) การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (X5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X1) มีเพิ่มขึ้นจะทำให้ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน (Y) เพิ่มขึ้นด้วย

ตอนที่ 4 ผลการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยพัฒนาแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน โดยมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน ทำให้ได้ข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา หลังจากนั้น

ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาเป็นแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

4.1 แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยร่างแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน ดังนี้

ด้านสัมพันธภาพกับครูและเพื่อน

1.ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนร่วมคอยชี้แนะและกระตุ้นผู้เรียนและเพื่อนสนใจการเรียนรู้

2.ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมกิจกรรมเสริมการสร้างสัมพันธภาพและความสามัคคี สร้างความเป็นกันเองพร้อมจะช่วยเหลือกันอยู่เสมอ

3.ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนกิจกรรมทบทวนบทเรียนด้วยกันเสมอ การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับเพื่อนร่วมชั้นและผู้สอน

4. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมช่วยเหลือกันค้นคว้าข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกันเสมอและเพื่อนจะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของหน่วยจัดการศึกษาในค่ายทหาร

ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองตนเอง

1.ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนการประเมินตนเองเป็นรายบุคคล

2. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนการจัดกิจกรรมและให้การปรึกษาและการเขียนบันทึก

3. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมชี้แนะ กระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายกำหนดโครงการเรียนรู้รายบุคคลโดยมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า

4.ครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมความตระหนักรู้ในคุณค่าของตนเองเป็นคนมีค่ามีความสามารถและทำประโยชน์ได้ คิดถึงตนเองในทางบวกอยู่เสมอเชื่อมั่นในตนเองด้วยเรียนรู้อย่างต่อเนื่องผ่านกิจวัตรประจำของพลทหาร

ด้านบทบาทของครู

1.บทบาทครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต่อตนเองด้วยส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องการพัฒนาตนเองของครู

2.บทบาทครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อเพื่อนร่วมงานแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

3.บทบาทครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อผู้ศึกษาด้วยการผู้แนะแนวทางการเรียนรู้ ติดตามและสนับสนุนให้ผู้ศึกษาประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

4.ครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แนะนำแหล่งความรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย อย่างต่อเนื่องช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตนได้เต็มศักยภาพโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

1.ศูนย์การศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/ศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร สนับสนุน ให้มีการพัฒนาหลักสูตร เนื้อหาสาระการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน กำหนดแผนการเรียนรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของทหาร

2.ศูนย์การศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/ศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร สรรวจค้นหา และเสริมสร้างแหล่งเรียนรู้ ระบบเครือข่ายภายในศูนย์ และมีจำนวนคอมพิวเตอร์และจุดบริการที่เพียงพอ ควรมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี สมบูรณ์ มีเสถียรภาพ และควรมีบริการ Wireless ที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ทุกจุด ให้เอื้อต่อการรู้

3.ศูนย์การศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/ศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร จัดสภาพห้องเรียน ห้องสมุด หรือมุมหนังสือ ควรจัดหามุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้มีบรรยากาศที่เหมาะสม ควรมีสื่อสิ่งพิมพ์ภายในศูนย์ ที่มีความหลากหลายในด้านเนื้อหา มีปริมาณเพียงพอ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสังคมออนไลน์ และเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก

4. ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อันส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน การวางแผนการเรียน การแสวงหาแหล่งวิทยาการ และการประเมินผลการเรียนรู้

ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1. ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง ครูวิเคราะห์เป้าหมาย ความชอบ ความถนัด ขวนขวายหาอนาคต ตั้งเป้าหมายและวางแผนการเรียนเพื่ออนาคตไว้อย่างชัดเจน

2. ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนกิจกรรมและสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็นกล้าคิดกล้าทำ กล้าพูด กล้าเผชิญปัญหา และจิตใจตนเองให้สามารถไขว่คว้าหาความรู้ด้วยตนเองทำงานเป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

3. ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนและนำข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของทหารกองประจำการ มาประกอบการเสนอแนวทางด้วย เช่น ความหวังด้านการศึกษา ความสำเร็จในอนาคต

4. ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีการจัดแสดงกิจกรรมและแสดงผลงาน ที่เกิดจากผลการเรียนรู้และความสามารถ ออกสู่สายตาสังคม

4.2. แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษจากระบบระดับขั้นพื้นฐาน

ภายหลังที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณา แสดงข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นผู้วิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ร่วมกันพัฒนาแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษจากระบบระดับขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยวิเคราะห์ประเด็นที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ได้เสนอความคิดเห็นดังต่อไปนี้

ด้านสัมพันธภาพกับครูและเพื่อน

1. ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สันับสนุนส่งเสริมคอยชี้แนะ และกระตุ้นผู้เรียนและเพื่อนสนใจการเรียนรู้ ในการจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร เพื่อสร้างเครือข่าย การเรียนรู้ร่วมกัน เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ และบริการ Wireless

“.....การจัดการเรียนการสอน มีการกักตัวข้อจำกัดในการ ใช้โทรศัพท์ มีบทเรียนออนไลน์ให้นักศึกษา เรียนปรับในสถานการณ์สถานการณ์โรคระบาด (โควิด-19) และมีการช่วยผู้เรียนในทุกเรื่อง.....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาระบบโรงเรียนคนที่ 2)

“.....สถานศึกษาได้มีการมอบหมาย ครู กศน.ที่รับผิดชอบพื้นที่ค่ายวชิราวุธ กองทัพภาคที่ 4 ประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับกลุ่มเป้าหมายทหารกองประจำการ ด้านสื่อ อุปกรณ์การเรียน ตำราหนังสือ เรียน สัญญาณดาวเทียมสำหรับการเรียนรู้ ETV ในส่วนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางหน่วยทหารมีความพร้อมอยู่แล้ว.....”

(ครูการศึกษาจากระบบโรงเรียน)

“.....หน่วยได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์การเรียน ตำราหนังสือเรียน สัญญาณดาวเทียมสำหรับการ เรียนรู้ ETV จาก กศน.อ.เมืองนครศรีธรรมราช และหน่วยได้ติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้ทหารกอง ประจำการใช้งานอยู่แล้ว.....”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

(ครูทหารการศึกษาจากระบบโรงเรียนคนที่ 1)

2. ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมกิจกรรมเสริมการสร้าง สัมพันธภาพและความสามัคคี สร้างความเป็นกันเองพร้อมจะช่วยเหลือกันอยู่เสมอเช่น กิจกรรมการ จบหลักสูตร กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมแนะแนวอาชีพ และการศึกษา

“.... จากข้อมูลการวิจัยประสบปัญหาไม่สนิทสนมกัน เนื่องจากการมาเป็นพลทหารที่มาจาก ต่างภูมิภาคและใช้เวลาประจำการไม่เกิน 2 ปี ในขณะที่มีสถานการณ์โรคระบาด (โควิด-19) จึงมีการ เรียนแบบออนไลน์ ดังนั้นเป็นบทบาทครูสนับสนุนบทบาทเพื่อน เพื่อการเรียนรู้ไปด้วยกันมากกว่าการ เพิ่มให้นักศึกษาพบทหาร มีสัมพันธภาพเพิ่มขึ้นซึ่งต้องใช้เวลา จึงต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียน เพิ่มขึ้นในสถานการณ์โรคระบาด.....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนคนที่ 3)

“.....การส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพและความสามัคคี สถานศึกษาได้มีการจัดกิจกรรมตลอดภาคเรียนเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี โดยการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ประจำภาคเรียนเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ แนะนำแนะแนวการศึกษาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับกลุ่มเป้าหมายทหารกองประจำการ เกี่ยวกับแนวทางการศึกษา การเรียนรู้วิธีการต่าง ๆ โครงสร้างหลักสูตร การเทียบโอนผลการเรียนทั้งจากในระบบโรงเรียนหรือการเทียบโอนผลการเรียนสำหรับกลุ่มเป้าหมายทหารกองประจำการ การวัดผลประเมินผลการศึกษา การประเมินคุณธรรม การทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต การร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การประเมินนอกระบบระดับชาติ N-NET เกณฑ์การจบหลักสูตร เป็นต้น ในส่วนของกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สถานศึกษาได้ดำเนินการร่วมกับกองทัพผ่านครูประจำกลุ่มทหารในการนำนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมหรือดำเนินการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักศึกษาตามความเหมาะสม เช่น โครงการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โครงการสอนเสริม โครงการติวเข้มเติมเต็มความรู้ โครงการประวัติศาสตร์ชาติไทยและบุญคุณพระมหากษัตริย์ไทย การแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด การแนะแนวการศึกษาต่อ การแนะแนวและส่งเสริมอาชีพแก่กลุ่มเป้าหมายทหารกองประจำการที่จะปลดประจำการ เป็นต้น แต่ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ลดลงเพื่อปฏิบัติตามมาตรการการติดเชื้อมากกว่า.....”

(ครูการศึกษานอกระบบโรงเรียน)

“.....หน่วยได้มีการจัดกิจกรรมตลอดภาคเรียนเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี โดยการจัดทหารกองประจำการเข้าร่วมปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ประจำภาคเรียนเพื่อรับฟังคำชี้แจงทำความเข้าใจ และการแนะแนวการศึกษาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับกลุ่มเป้าหมายทหารกองประจำการ ในส่วนของกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หน่วยได้นำนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัด เช่น โครงการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โครงการสอนเสริม โครงการติวเข้มเติมเต็มความรู้ โครงการประวัติศาสตร์ชาติไทยและบุญคุณพระมหากษัตริย์ไทย การแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด การแนะแนวการศึกษาต่อ การแนะแนวและส่งเสริมอาชีพแก่กลุ่มเป้าหมายทหารกองประจำการที่จะปลดประจำการ เป็นต้น.....”

(ผู้บริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียน คนที่ 2)

3. ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนและครู มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน แบ่งปันประสบการณ์กับเพื่อนร่วมชั้นและผู้สอน มีบรรยากาศการเรียนที่มีความเป็นกันเอง อบอุ่น ผ่อนคลาย และสนุกสนาน

“....ยังขาดบทบาทของเพื่อน ที่เสนอมาส่วนมากเป็นบทบาทของครู แต่เพื่อนก็เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญเช่นกัน เช่น บทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถบริหารจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง บทบาทต่อการตัดสินใจและควบคุมตนเอง การสร้างแรงจูงใจภายใน และการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาระบบโรงเรียนคนที่ 2)

“....ครูผู้สอนต้องกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันให้กับ เพื่อนในชั้นเรียน โดยการกระตุ้นผู้เรียนแบบใกล้ชิด หรือว่าต้องใช้สถานการณ์จำลองขึ้น....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาระบบโรงเรียน คนที่ 3)

“....การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับเพื่อน ที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะเจตคติที่แตกต่างกัน เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในกระบวนการเรียนรู้....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาระบบโรงเรียน คนที่ 4)

“....การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ครู ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความเป็นกัลยามิตรที่ดีต่อกัน ให้เกียรติและมีความเคารพต่อกัน มีความเป็นกันเอง คุ่นเคย สนับสนุนกัน ด้วยต้องใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันเป็นประจำ ครูจึงเป็นที่พึ่ง ที่ปรึกษาของนักศึกษาได้ในทุก ๆ เรื่อง มีการยืดหยุ่นเพื่อให้เกิดความผ่อนคลายและสร้างบรรยากาศที่สนุกในการเรียน....”

(ครูการศึกษาจากระบบโรงเรียน)

“...ครูและผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อ ให้เกียรติและมีความเคารพต่อกัน มีความเป็นกันเอง คุ่นเคย สนับสนุนกัน เนื่องจากครูและผู้เรียนต้องใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน และปฏิบัติงานร่วมกันเป็นประจำ ครูจึงเป็นที่พึ่ง ที่ปรึกษาของนักศึกษาได้ในทุก ๆ เรื่อง....”

(ครูทางการศึกษาระบบโรงเรียน คนที่ 2)

4. ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุน ในกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องร่วมกันได้แก่ กิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรม ควรส่งเสริมให้นำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน มาสนับสนุน ในกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องร่วมกันได้แก่ กิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

“....ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับกลุ่มเป้าหมายนักศึกษาทหารกองประจำการ มีข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมด้วยนักศึกษาที่มีความรับผิดชอบ บางครั้งในการจัดกิจกรรมจึงมีข้อจำกัด เช่น ด้วยภาระหน้าที่ในหน่วยทหาร การปฏิบัติเวรยาม หรือการออกมาช่วยงานสังคมด้านนอก เช่นการช่วยงานต่าง ๆ ช่วยเหลือชุมชน การออกมาทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ การทำจิตอาสา สิ่งเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่ครูสามารถนำมาบูรณาการเข้ามาในการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ถือว่าเป็นการเรียนรู้นอกห้องเรียน.....”

(ครูการศึกษาจากระบบโรงเรียน)

“....หน่วยได้มีการจัดทหารกองประจำการออกไปช่วยงานสังคมเมื่อได้รับการประสานจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ การทำจิตอาสา เป็นต้น.....”

(ผู้บริหารการศึกษาจากระบบโรงเรียน คนที่ 2)

ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองตนเอง

1. ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนการประเมินตนเองเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำปรึกษา คอยชี้แนะส่งเสริม ให้กำลังใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าคิดกล้าทำ กล้าพูด กล้าเผชิญปัญหา และสามารถจุดใจตนเอง สามารถทำงานอย่างเป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

“....มีการประเมินคุณค่าตนเองเป็นรายบุคคล เพื่อเพิ่มกิจกรรมและให้การปรึกษาเป็นรายบุคคลให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเช่นเขียนบันทึก ประวัติ ความภาคภูมิใจ เล่ากิจกรรมแล้วประเมินและสะท้อนตัวตนเพิ่มขึ้น.....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาจากระบบโรงเรียน คนที่ 4)

2. ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนการจัดกิจกรรมและให้การปรึกษาและการเขียนบันทึก เพิ่มความสามารถและสร้างคุณค่าในตนเอง ด้วยทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กระตือรือร้นต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เห็นคุณค่าและประโยชน์ในการเรียนรู้ สามารถลงมือปฏิบัติและนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงได้

“.....ครู กศน. ครูประจำกลุ่มทหาร ในด้านการศึกษาครูได้มีส่วนช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา ด้านการอ่าน - เขียน ให้สามารถอ่านออก เขียนได้ ที่อยู่ในระดับดีกว่าเดิม และพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ โดยปัญหานี้จะเกิดกับกลุ่มเป้าหมายทหารกองประจำการที่มาจาก 3 จังหวัดชายแดนใต้.....”

(ครูการศึกษานอกระบบโรงเรียน)

3. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมชี้แนะ กระตุ้นให้ผู้เรียน กระตือรือร้นทำกิจกรรม ที่ได้รับมอบหมายกำหนดโครงการเรียนรู้รายบุคคลโดยมีการวางแผนไว้ ล่วงหน้า ให้คำแนะนำปรึกษา ให้กำลังใจ คอยชี้แนะส่งเสริม ชื่นชม และมีความสามารถช่วยเหลือผู้อื่น ที่ด้อยกว่า เป็นผู้นำที่ดี มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีเป้าหมาย กระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกในทางที่เหมาะสม เคารพตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

“.....ครูผู้สอนเป็นผู้เสริมแรงหรือสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อให้ผู้เรียนมั่นใจและพัฒนาตนเองเห็นคุณค่า และความหมายของการเรียนรู้.....”

(ผู้บริหารด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนคนที่ 1)

4. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกิจวัตรประจำ ของพลทหารเพื่อความตระหนักรู้ในคุณค่าของตนเองเป็นคนมีค่ามีความสามารถและทำประโยชน์ได้ คิดถึงตนเองในทางบวกอยู่เสมอเชื่อมั่นในตนเองด้วยเรียนรู้อย่างต่อเนื่องความภูมิใจในตนเอง มองโลกในแง่ดี พัฒนาคำรู้สึกความมีคุณค่าในตน ด้วยเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในการแก้ปัญหาของ ตนเองและสังคม นำความรู้และความเชี่ยวชาญ เป็นที่ประจักษ์แก่สังคมและร่วมมือเป็นเครือข่ายใน สังคม

“.....บทบาทหน้าที่ในการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง คือ ใคร ใครเป็นผู้มีบทบาทดังกล่าว ตามธรรมชาติของการเรียนรู้ และลักษณะเฉพาะ/ธรรมชาติของพลทหารกองประจำการ เอื้อต่อการ เห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่ ควรระบุผู้มีบทบาทให้ครบถ้วน แนวทางควรเน้นการสร้างบรรยากาศ และแหล่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างเจตคติด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง หรือเรียนรู้ผ่านกิจวัตรที่พลทหาร ทำอยู่เป็นประจำ.....”

(ผู้บริหารด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน คนที่ 3)

“.....ครู กศน. ครูประจำกลุ่มทหาร ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ที่มีความเป็นกันเองกับนักศึกษา ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ครูจะเป็นผู้อำนวยการความสะดวกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถ ตามศักยภาพของตนเอง ความถนัดและความชอบ โดยครูจะเป็นคนที่คอยส่งเสริมสนับสนุน เช่น การแสดงออกถึงวุฒิภาวะของผู้นำผู้ตาม ความสามารถด้านการกีฬา ดนตรี หรือด้านการคิดวิเคราะห์ เช่นการส่งนักศึกษาเข้าร่วมประกวดโครงการของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เป็นต้น.....”

(ครูการศึกษาจากระบบโรงเรียน)

“.....ครู กศน. ครูประจำกลุ่มทหาร มีการสร้างขวัญกำลังใจ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาพร้อมกันเป็นผู้ที่คอย เสริมสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักศึกษาทั้งในด้านการเรียน การปฏิบัติหน้าที่ การศึกษาต่อและการกำหนดเป้าหมายในชีวิต เช่น การให้ข้อคิดในการดำเนินชีวิต การยกตัวอย่างบุคคลที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ศึกษามีกำลังใจในการดำเนินชีวิตและส่งเสริมสนับสนุนให้ไปถึงเป้าหมายที่วางไว้ เช่น การแนะแนวแนะนำด้านการศึกษาต่อหลังปลดประจำการ การสมัครสอบนายสิบทหาร ช่วยในด้านการติว และเป็นที่ปรึกษาในการสมัครสอบแข่งขัน.....”

(ครูการศึกษาจากระบบโรงเรียน)

“.....ครูจะเป็นคนที่คอยส่งเสริมสนับสนุน เช่น การแสดงออกถึงวุฒิภาวะของผู้นำผู้ตาม ความสามารถด้านการกีฬา ดนตรี หรือด้านการคิดวิเคราะห์ เช่นการส่งนักศึกษาเข้าร่วมประกวดโครงการของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เป็นต้น.....”

(ครูทหารการศึกษาจากระบบโรงเรียนคนที่ 2)

ด้านบทบาทของครู

1. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาครูการศึกษาจากระบบโรงเรียน อย่างต่อเนื่อง อาทิ เช่นการสัมมนา อบรม ศึกษา ดูงาน

“.....สำนักงาน กศน. ควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้ตรงกับ Learning Style ของครูแต่ละคน และแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ให้ตรงกับความสนใจของผู้เรียน (มากกว่ามอบหมายแบบ top down ให้ไปสัมมนา อบรม ดูงาน).....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนคนที่ 2)

“.....มีการเปิดอบรมทุกปี โดยทหารพัฒนา อบรมความรู้ใหม่ เมื่อมีผลัดเปลี่ยนกัน ครูเก่าและใหม่ เอาประสบการณ์และปัญหาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ครูต้องเรียนและติดตามผลอย่างใกล้ชิด.....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน คนที่ 4)

“.....มีการอบรมครูอย่างต่อเนื่องทุกภาคการศึกษา.....”

(ผู้บริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียน คนที่ 1)

“.....บทบาทของครูต่อตนเองคือการพัฒนาตนเองของครู.....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน คนที่ 4)

“.....บทบาทของครูต่อพลทหารกองประจำการ ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตนได้เต็มศักยภาพโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม.....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน คนที่ 3)

“.....บทบาทของครูต่อเพื่อนร่วมงาน ครูใหม่เก่าต่อเพื่อนร่วมงานแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์วิธีการสอนงาน การส่งต่อภาระหน้าที่ระหว่างครู.....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน คนที่ 4)

2. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนส่งเสริมชี้แนะ ให้คำแนะนำปรึกษา และอำนวยความสะดวก กระตุ้นให้ผู้เรียน ให้เกิดความรับผิดชอบในการสร้างนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ด้วยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สามารถพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

“.....ด้านที่ 1 และ ด้านที่ 2 ก็เป็นบทบาทของครู อยากให้ผู้วิจัยศึกษาหรือระบุเพิ่มเติมว่าใครบ้างคือผู้ที่มีบทบาทในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการ นอกเหนือจากครูผู้สอน.....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน คนที่ 3)

3. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนส่งเสริม กิจกรรมที่พัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะมีวิธีการแสวงหาความรู้ที่หลากหลาย มีอิสระ และสร้างสรรค์ในการบูรณาการความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ เช่น การบันทึกข้อความ การจัดประเภทหมวดหมู่ และการสังเกต

“.....การประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคล พื้นฐานเป็นรายบุคคลเนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความสามารถในการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้เจตคติการจัดการเรียนรู้จึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความสามารถในการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้โดยจัดการเรียนรู้ เนื้อหา และสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้รายบุคคล รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเอาประสบการณ์ของตนมาใช้ในการเรียนรู้ด้วยมีเกณฑ์ที่แตกต่าง ครู โมเดล เพิ่มพลังบวก.....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน คนที่ 3)

4. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ช่วยเหลือสนับสนุน ให้คำปรึกษา แนะนำแหล่งความรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย อย่างต่อเนื่อง

“.....มีการฝากเรียนฝากสอบมีการติดตามผู้เรียนไม่ให้หลุดจากระบบ.....”

(ผู้บริหารด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนคนที่ 3)

“.....ครูเป็นต้นแบบหรือแบบอย่าง สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ และการพัฒนาให้เกิดในตัวผู้เรียน เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน และรวมทั้งเป็นผู้ที่ต้องมีความสามารถคอยชี้แนะ ดูแลผู้เรียน ที่มีอิทธิพล เป็นภาพที่มองเห็นชัดเจน ครูต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และป้องกันการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้เรียนในเรื่องที่ไม่เหมาะสมไม่ควรครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แนะนำแหล่งความรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย อย่างต่อเนื่อง ช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตนได้เต็มศักยภาพโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งแนะข้อมูลที่ถูกต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้สื่อเพื่อการศึกษาที่มีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ขององค์ความรู้กับการค้นคว้า เข้าใจและรู้จักเลือกสรรข้อมูลที่มีอยู่อย่างมากมาย นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด.....”

(ผู้บริหารด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน คนที่ 1)

“.....พัฒนาผู้เรียนให้พร้อมที่มีความรู้ ให้ปรับแนวความคิดการเรียนรู้ใหม่ ต้องพัฒนาสู่การเรียนรู้เพื่อสะสมความรู้และประสบการณ์ จัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูเป็นผู้แนะแนวทางการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเองได้เต็มศักยภาพ.....”

(ผู้บริหารด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนคนที่ 1)

“.....ครูผู้เป็นผู้อำนวยการเรียนรู้เปรียบเสมือนกระจกเงาให้ผู้เรียนสะท้อนตัวตน เกิดการตระหนักรู้ ค้นพบตนเอง และก้าวข้ามพ้นกับดักการเรียนรู้ ทักษะสำคัญในการเป็นผู้อำนวยการการเรียนรู้ของครู.....”

(ผู้บริหารด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน คนที่ 2)

“.....สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/สำนักงาน กศน.จังหวัด/ กศน.อำเภอหรือหน่วยทหารพัฒนาได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาครูประจำกลุ่มทหารกองประจำการอย่างต่อเนื่อง เช่น การสัมมนา อบรม ในส่วนของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ครูสามารถนำทักษะ ความรู้ ประสบการณ์มาจัดกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลดีแก่ผู้เรียน.....”

(ครูการศึกษานอกระบบโรงเรียน)

“.....สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/สำนักงาน กศน.จังหวัด/ กศน.อำเภอหรือหน่วยทหารพัฒนาได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาครูประจำกลุ่มทหารกองประจำการอย่างต่อเนื่อง เช่น การสัมมนา อบรม ในส่วนของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....”

(ครูทหารการศึกษานอกระบบโรงเรียนคนที่ 2)

ด้านการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

1. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/ศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร ควรส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการพัฒนาหลักสูตร เนื้อหาสาระการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน กำหนดแผนการเรียน รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของทหาร

“.....ข้อนี้ ผู้วิจัยควรศึกษาบทบาทของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีอำนาจเชิงนโยบาย ที่จะกำหนดให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ในบริบทของพลทหารกองประจำการ และนำชื่อหน่วยงานหรือบุคคลที่มีอำนาจมาจัดทำเป็นแนวทาง ตามลำดับชั้น ลำพังจะให้ศูนย์กศน. ในหน่วยทหารเป็นหน่วยที่ปรับการดำเนินงานไม่น่าจะสำเร็จ ต้องเป็นหน่วยงานระดับใหญ่ เช่น กระทรวง กรม ผู้บังคับบัญชา เป็นต้น.....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนคนที่ 2)

“.....หน่วยงานที่กำหนดนโยบาย ควรปรับนโยบาย เปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ และกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงเป้าหมายการจัดการเรียนรู้.....”

(ผู้บริหารด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน คนที่ 2)

2. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/ศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร ควรสำรวจ ค้นหา และเสริมสร้างแหล่งเรียนรู้ ระบบเครือข่ายภายในศูนย์ และมีจำนวนคอมพิวเตอร์และจุดบริการที่เพียงพอ ควรมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี สมบูรณ์ มีเสถียรภาพ และควรมีบริการ Wireless ที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ทุกจุด ให้เอื้อต่อการรู้

“.....พัฒนาทักษะการประเมินตนเอง และการร่วมมือกันประเมินในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการประเมินการเรียนรู้ นอกจากนี้ต้องจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การประเมินผลหลายๆ รูปแบบ.....”

(ผู้บริหารด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน คนที่ 3)

3. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/ศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร ควรจัดสภาพห้องเรียน ห้องสมุด หรือมุมหนังสือ ควรจัดหามุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้มีบรรยากาศที่เหมาะสม ควรมีสื่อสิ่งพิมพ์ภายในศูนย์ ที่มีความหลากหลายในด้านเนื้อหา มีปริมาณเพียงพอ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสังคมออนไลน์ และเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก

“.....ครู กศน. ควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ควรระบุว่า อย่างไร คือ บรรยากาศการเรียนรู้ เช่น บรรยากาศทางกายภาพ ควรสร้างอะไรบ้าง อย่างไร หรือบรรยากาศทางจิตวิทยา ควรสร้างอะไรบ้าง อย่างไร.....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน คนที่ 4)

4. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุน กิจกรรมหลักระหว่างการเรียนรู้การสอนในชั้นเรียน ในด้านกิจกรรมการค้นคว้าแหล่งความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง ครูสนับสนุนให้ค้นคว้าและวิเคราะห์ ครูแนะนำการใช้สื่อเรียนรู้และเลือกแหล่งความรู้ที่เหมาะสม

“.....เสริมแรง เพื่อให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ครูต้องการ และเป็นการย้าให้ผู้เรียนมั่นใจในการกระทำของตนเอง จะได้พัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น โดยเลือกโอกาสในการเสริมแรงให้เหมาะสม

ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง การใช้แหล่งข้อมูล ตลอดจนถึงการประเมินผลการเรียนของตน เลือกแหล่งเรียนรู้ ควรจะแนะนำฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถือครูต้องเป็นฟังที่ดี ให้เขารู้ว่าอะไรที่เขาสนใจ เรียนรู้แล้วเกิดคำถามและฝึกให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การบันทึกข้อความ ครูแนะนำการใช้สื่อเรียนรู้.....”

(ผู้บริหารด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน คนที่ 3)

“.....ศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร โดยทางกองทัพเป็นผู้จัดมส่งเสริมการเรียนรู้ต่าง ๆ และส่วนหนึ่งจากการสนับสนุนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง นครศรีธรรมราชและห้องสมุดประชาชนจังหวัดนครศรีธรรมราชในการจัดมส่งเสริมการอ่าน และมีการจัดสภาพห้องเรียน ห้องสมุด มุมหนังสือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการจัดบรรยากาศที่เหมาะสม สะอาด และมีสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อสังคมออนไลน์ และเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก นอกจากนี้ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดช่องว่างในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีการพบกลุ่มนักศึกษาและการร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สถานศึกษาจึงได้แก้ปัญหาด้วยการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือผู้เรียน เช่น แอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น กศน.นครศรีออนไลน์ Classroom โดยใน แอปพลิเคชันดังกล่าวจะสรุปเนื้อหาการเรียนรู้ มีใบงานแบบทดสอบที่นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านสมาร์ทโฟนได้ทุกที่ ทุกเวลาที่ต้องการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังจัดทำหนังสือเรียนฉบับพกพา ซึ่งมีขนาดเล็กเหมาะจะพกพาได้สะดวก โดยในหนังสือดังกล่าวจะสรุปเนื้อหารายวิชาไว้อย่างละเอียด.....”

(ครูการศึกษานอกระบบโรงเรียน)

“.....หน่วยได้จัดสถานที่เรียนที่มีบรรยากาศที่เหมาะสม สะอาด และมีสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อสังคมออนไลน์ และเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก และมีบริการ Wireless นอกจากนี้ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดช่องว่างในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีการพบกลุ่มนักศึกษาและการร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สถานศึกษาจึงได้แก้ปัญหาด้วยการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือผู้เรียน เช่น แอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น กศน.นครศรีออนไลน์ Classroom.....”

(ครูทหารการศึกษานอกระบบโรงเรียนคนที่ 2)

ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1. สนับสนุนการจัดทำแผนงานเสริมสร้างแรงจูงใจ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ สร้างความภูมิใจ การจัดโครงการมอบรางวัลหรือประกาศยกย่องชมเชย และการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการเรียน

“.....ครูวิเคราะห์เป้าหมาย ความชอบ ความถนัด ชวนวาดภาพอนาคต จะไปทำอะไรต่อ การมองเป้าหมายไม่ชัดให้วิเคราะห์อนาคตตนเอง วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งที่ต้องทำร่วมกับผู้อื่นครูชี้ตัวอย่างให้เห็นภาพ ตัวอย่าง ทำให้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นการทำสมุดบันทึกส่วนตัวประเมินตนเอง รู้จักตนเองว่าต้องการอะไรโดยครูชี้แนะแนวทาง.....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนคนที่ 4)

2. สนับสนุนกิจกรรมและสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถของตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็นกล้าคิดกล้าทำ กล้าพูด กล้าเผชิญปัญหา และจิตใจตนเองให้สามารถไขว่คว้าหาความรู้ด้วยตนเองทำงานเป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

“.....ผู้วิจัยควรนำข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของทหารกองประจำการว่ามีอะไรบ้าง มาประกอบการเสนอแนวทางด้วย เช่น ความหวังด้านการศึกษา ความสำเร็จในอนาคต เป็นต้น.....”

(ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนคนที่ 4)

3. สนับสนุนส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ การจูงใจให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มีความพยายาม อดทน และต้องการความสำเร็จจากการกระทำของตนเอง

“.....หน่วยได้รับการสนับสนุนจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/ศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร ได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างความมั่นใจ เช่น การเป็นตัวแทนนักกีฬา การประกวดโครงการ การแสดงออกถึงความสามารถและสร้างแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมาย เช่น เมื่อจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ก็ให้ได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ หากจบมัธยมศึกษาตอนปลายมาแล้วก็ส่งเสริมสนับสนุนให้ได้สอบนายสิบทหารเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กับพ่อแม่ ครอบครัว และสถานศึกษา เป็นต้น ซึ่งในแต่ละปีจะมีนักศึกษาที่สามารถสอบติดจำนวนหลายคนขึ้นทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความตั้งใจ ความพร้อมของนักศึกษาด้วย.....”

(ครูทหารการศึกษานอกระบบโรงเรียน คนที่ 1)

4. สนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีการจัดแสดงกิจกรรมและแสดงผลงาน ที่เกิดจากผลการเรียนรู้และความสามารถ ออกสู่สายตาสังคม

“.....ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/ศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร ได้ให้การสนับสนุน เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างความมั่นใจ เช่น การเป็นตัวแทน นักกีฬา การประกวดโครงการ การแสดงออกถึงความสามารถและสร้างแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมาย เช่น เมื่อจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ก็ให้ได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ หากจบมัธยมศึกษาตอนปลายมาแล้วก็ส่งเสริมสนับสนุนให้ได้สอบนายสิบทหารเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กับพ่อแม่ ครอบครัวและสถานศึกษา เป็นต้น ซึ่งในแต่ละปีจะมีนักศึกษาที่สามารถสอบติดจำนวนหลายคนขึ้นทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความตั้งใจ ความพร้อมของนักศึกษาด้วย.....”

(ครูการศึกษานอกระบบโรงเรียน)

สรุปข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นของผู้บริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้บริหารและครูของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษานอกระบบ

ด้านสัมพันธภาพกับครูและเพื่อน

สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมกิจกรรมกลุ่มในบริบทของทหาร ด้วยการสร้างสัมพันธภาพด้วยการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ ด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นมิตร ใกล้ชิดช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มขึ้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับกลุ่มเป้าหมายนักศึกษาทหารกองประจำการ มีข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมด้วยนักศึกษามีหน้าที่ความรับผิดชอบ กระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถบริหารจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองพัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานการณ์โรคระบาด เพื่อสร้างสัมพันธภาพและความสามัคคี ในบริบทของทหาร

ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองตนเอง

สนับสนุนส่งเสริมด้วยการประเมินตนเองเป็นรายบุคคลเพื่อเพิ่มกิจกรรมและให้การปรึกษา เป็นรายบุคคลให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเสริมแรงหรือสร้างแรงบันดาลใจ ตามศักยภาพของตนเอง ความ

ถนัดและความชอบ เพื่อให้ผู้เรียนมั่นใจและพัฒนาตนเองเห็นคุณค่าและความหมายของการเรียนรู้ จากแบบอย่างที่ดี ส่วนช่วยเหลือผู้เรียน พัฒนาการอ่าน บทบาทหน้าที่ในการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองการจัดกิจกรรมโครงการเรียนรู้ผ่านกิจวัตรประจำของพลทหารกองประจำการ

ด้านบทบาทของครู

สนับสนุนส่งเสริมบทบาทครูต่อตนเองให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง บทบาทครูต่อเพื่อนร่วมงานหรือการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์และการส่งต่อภาระหน้าที่ และบทบาทครูต่อนักศึกษาพลทหารกองประจำการ เป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตน โดยการประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคล คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาผู้เรียนให้พร้อมที่มีความรู้ ให้ปรับแนวคิดการเรียนรู้ใหม่ สามารถคอยชี้แนะ ดูแลผู้เรียน ที่มีอิทธิพล เป็นภาพที่มองเห็นชัดเจน ครูต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และ แนะนำแหล่งความรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมในบริบทของทหาร

ด้านการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

สนับสนุนสนับสนุนเชิงนโยบายควรปรับนโยบาย เปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ และกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ให้มีการพัฒนาหลักสูตร การสำรวจ ค้นหา แนะนำแหล่งความรู้การจัดบรรยากาศที่เหมาะสม และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การประเมินการเรียนรู้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของทหารกองประจำการ

ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สนับสนุนสนับสนุนผู้เรียนในการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง ส่งเสริมจินตนา สร้างภาพอนาคต ตั้งเป้าหมายด้านการศึกษาเสนอแนวทางด้วย เช่น ความหวังด้านการศึกษา ความสำเร็จ และการสร้างแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมายผ่านกิจวัตรประจำวันของทหาร

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานและผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

สมมุติฐานในการวิจัย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง ความมีวินัยในตนเอง การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง บรรยากาศการเรียนการสอน บทบาทของครู แหล่งเรียนรู้ สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน เป็นปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐานที่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน จำนวน 5,132 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเลือกมาจากพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2564 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผู้วิจัยเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ได้กลุ่มข้อมูลทั้งสิ้น 1,140 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยในภายในที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และแบบสอบถามปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และตอนที่ 2 แบบสอบถามความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows version 25 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยเทียบกับคะแนนเฉลี่ยตามแนวความคิดของ Best, J. W., & Kahn, J. V. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัย กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอก

ระบบระดับขั้นพื้นฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise multiple Regression Analysis)

1. ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,140 คน จำแนกเป็นพลทหารกองประจำการที่ลงทะเบียนเรียนที่ กศน.อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรีมีจำนวน 342 คิดเป็นร้อยละ 30.0 พลทหารกองประจำการที่ลงทะเบียนเรียนที่ กศน.อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 315 คิดเป็นร้อยละ 27.6 พลทหารกองประจำการที่ลงทะเบียนเรียนที่ กศน.อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีจำนวน 270 คิดเป็นร้อยละ 23.7 และพลทหารกองประจำการที่ลงทะเบียนเรียนที่ กศน.อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจำนวน 213 คิดเป็นร้อยละ 18.7

2. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 1 ศึกษาปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วย

2.1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.52) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 4.22$, S.D.=0.62) การเห็นคุณค่าในตนเอง ($\bar{X} = 4.16$, S.D. =0.62) ลักษณะมุ่งอนาคต ($\bar{X} = 4.14$, S.D.=0.63) สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน ($\bar{X} = 4.14$, S.D.=0.59) บทบาทของครู ($\bar{X} = 4.09$, S.D.=0.63) ความมีวินัยในตนเอง ($\bar{X} = 4.07$, S.D.=0.63) การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ($\bar{X} = 4.05$, S.D.=0.66) บรรยากาศการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.96$, S.D.=0.69) อันดับสุดท้ายคือ แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.86$, S.D.=0.80) ตามลำดับ

2.2 ผลการศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผลประเมินภาพโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D.=0.56) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.19$, S.D.=0.67) ความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.18$, S.D.=0.69), การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.16$, S.D.=0.70), การมองอนาคตในเชิงบวก ($\bar{X} = 4.14$, S.D.=0.73) ความรักในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.14$, S.D.=0.67) , ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ($\bar{X} = 4.12$, S.D.=0.65) ,

ความสามารถใช้ทักษะทางการศึกษาการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.10$, S.D.=0.73) อันดับสุดท้ายคือ ความคิดริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.66) ตามลำดับ

2.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูงกับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง ($r=.69$) และสัมพันธ์ภาพกับครูและเพื่อน ($r=.69$) และมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ($r=.66$) บทบาทของครู ($r=.65$) ความมีวินัยในตนเอง ($r=.65$) ลักษณะมุ่งอนาคต ($r=.62$) บรรยากาศการเรียนการสอน ($r=.62$) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($r=.60$) และแหล่งเรียนรู้ ($r=.58$) ระดับนัยสำคัญที่ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

3. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 2

นำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ได้แก่ สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน การมองเห็นคุณค่าของตนเอง บทบาทของครู การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน

จากการสังเคราะห์ปัจจัยเพื่อส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน พบว่าแนวทางการส่งเสริมด้านสัมพันธภาพกับครูและเพื่อน มีดังนี้

1. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนประสานความร่วมมือในการจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน โดยได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์การเรียน ตำราหนังสือเรียน เทคโนโลยีสารสนเทศและหน่วยได้ติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้ทหารกองประจำการพร้อมใช้งาน สำหรับกลุ่มเป้าหมายทหารกองประจำการ

2. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมกิจกรรมเสริมการสร้างสัมพันธภาพและความสามัคคี สร้างความเป็นกันเองพร้อมจะช่วยเหลือกันอยู่เสมอ การเข้าร่วมกิจกรรมหรือดำเนินการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ประจำภาคเรียน โครงการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โครงการสอนเสริม โครงการติวเข้มเพิ่มเติมความรู้ การแนะแนวการศึกษาต่อ การแนะแนวและส่งเสริมอาชีพแก่กลุ่มเป้าหมายทหารกองประจำการที่จะปลดประจำการ

3. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนกิจกรรมทบทวนบทเรียนด้วยกันเสมอ การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับเพื่อนบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถบริหารจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การกระตุ้นผู้เรียนแบบใกล้ชิดหรือใช้สถานการณ์จำลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นที่ฟังที่ปรึกษา เพื่อให้เกิดความผ่อนคลายและสร้างบรรยากาศที่สนุกในการเรียน

4. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมครูและเพื่อนทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกันเสมอและเพื่อนจะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของหน่วยจัดการศึกษาในค่ายทหาร หน่วยได้มีการจัดทหารกองประจำการออกไปช่วยงานสังคมเมื่อได้รับการประสานจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ การทำจิตอาสา

การเห็นคุณค่าในตนเอง

จากการสังเคราะห์ปัจจัยเพื่อส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน พบว่าแนวทางการส่งเสริมด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง มีดังนี้

1. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนการประเมินตนเองเป็นรายบุคคลด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ให้คำแนะนำปรึกษา คอยชี้แนะส่งเสริม ให้กำลังใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าคิดกล้าทำ กล้าพูด กล้าเผชิญปัญหา และสามารถภูมิใจตนเอง สามารถทำงานอย่างเป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

2. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนการจัดกิจกรรมและให้การปรึกษาช่วยเหลือผู้เรียนพัฒนาทักษะในการอ่านและเขียน เพิ่มความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เห็นคุณค่าและประโยชน์ในการเรียนรู้ สามารถลงมือปฏิบัติและนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงได้

3. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมชี้แนะ กระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นทำกิจกรรม ที่ได้รับมอบหมายกำหนดโครงการเรียนรู้รายบุคคลโดยมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า ให้คำแนะนำปรึกษา ให้กำลังใจ คอยชี้แนะส่งเสริม ชื่นชม และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถ ตามศักยภาพของให้ผู้เรียนได้แสดงออกในทางที่เหมาะสม

4. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมความตระหนักรู้ในคุณค่าของตนเอง คิดถึงตนเองในทางบวกอยู่เสมอความเชื่อมั่นในตนเองด้วยเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเสริมสร้างแรง

บันดาลใจ ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ในการศึกษาและกำหนดเป้าหมายในชีวิตผ่านกิจวัตรประจำของ พลทหาร

ด้านบทบาทของครู

จากการสังเคราะห์ปัจจัยเพื่อส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหาร กองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน พบว่าการส่งเสริมด้านบทบาทของ ครู มีดังนี้

1. บทบาทครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อตนเองด้วยส่งเสริมให้ครู พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
2. บทบาทครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อเพื่อร่วมงานแลกเปลี่ยน ความรู้และประสบการณ์
3. บทบาทครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อผู้ศึกษาด้วยการประเมิน ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แนะนำแนวทางการเรียนรู้ ติดตามและสนับสนุนให้ผู้ศึกษาประเมินผลการเรียนรู้ ของตนเอง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม
4. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แนะนำแหล่งความรู้และการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย อย่างต่อเนื่องช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

จากการสังเคราะห์ปัจจัยเพื่อส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหาร กองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน พบว่าการส่งเสริมด้านการเรียน การสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีดังนี้

1. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/ศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร สนับสนุน ให้มีการพัฒนาหลักสูตร เนื้อหาสาระการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน กำหนดแผนการเรียน รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของทหาร
2. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/ศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร สสำรวจ ค้นหา และเสริมสร้างแหล่งเรียนรู้ ระบบเครือข่ายภายในศูนย์ และมีจำนวนคอมพิวเตอร์และ

จุดบริการที่เพียงพอ ควรมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี สมบูรณ์ มีเสถียรภาพ และควรมีบริการ Wireless ที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ทุกจุด ให้เอื้อต่อการรู้

3. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/ศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร จัดสภาพห้องเรียน ห้องสมุด หรือมุมหนังสือ ควรจัดหามุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้มีบรรยากาศที่เหมาะสม ควรมีสื่อสิ่งพิมพ์ภายในศูนย์ ที่มีความหลากหลายในด้านเนื้อหาปริมาณเพียงพอทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสังคมออนไลน์ และเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก

4. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาหลักสูตร การสำรวจ ค้นหา แนะนำแหล่งความรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือผู้เรียน นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของทหารกองประจำการ

ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

จากการสังเคราะห์ปัจจัยเพื่อส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน พบว่าแนวทางการส่งเสริมด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีดังนี้

1. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง ครูวิเคราะห์เป้าหมาย ความชอบ ความถนัด ชวนวาดภาพอนาคตตั้งเป้าหมาย ทำสมุดบันทึกส่วนตัวประเมินตนเองรู้จักตนเอง โดยครูชี้แนะแนวทางและวางแผนการเรียนเพื่ออนาคตไว้อย่างชัดเจน

2. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนกิจกรรมและสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถของตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็นกล้าคิดกล้าทำ กล้าพูด กล้าเผชิญปัญหา และจูงใจตนเองให้สามารถไขว่คว้าหาความรู้ด้วยตนเองทำงานเป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

3. ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนและนำข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของทหารกองประจำการ เสนอแนะแนวทางสู่ความหวังด้านการศึกษา ความสำเร็จในอนาคต

4. ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีการจัดแสดงกิจกรรมและแสดงผลงาน ที่เกิดจากผลการเรียนรู้และความสามารถ ออกสู่สายตาสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน มีสาระสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

จากผลการวิจัยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานโดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D.=0.56) หมายถึง ความพร้อมในการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคนและเป็นวิถีทางที่นำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การดำเนินชีวิตให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่การเรียนรู้ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งเป็นรูปแบบที่ผู้เรียนมีบทบาทในการรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง โดยที่ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการศึกษาของบุคคลเพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีความสำคัญสอดคล้อง กับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และทวีความรวดเร็ว มากขึ้นตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ที่บุคคลควรพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรพล แก้วพันธ์อำ และคณะ (2563) เรื่อง ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองในแต่ละช่วงอายุของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนสระแก้ว ผ่านการเรียนรู้แบบออนไลน์ พบว่า ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองในแต่ละช่วงอายุของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนสระแก้วผ่านการเรียนรู้แบบออนไลน์พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับสูง ($\bar{X} = 4.22$, S.D.=0.47 การจัดการเรียนการสอนด้วยระบบออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาโย และคณะ (วาโย, 2563)เรื่อง การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19: แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน พบว่า การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019) ทำให้เกิดการปรับตัวเป็นวิถีชีวิตแบบใหม่ (New Normal) จึงจำเป็นต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์เพื่อให้การเรียนรู้เกิดความต่อเนื่อง ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันได้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธรรมรัตน์ แซ่ตัน และคณะ (แซ่ตัน, 2564) พบว่า นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมต่อการเรียนแบบออนไลน์ในระดับ ปานกลาง

นักศึกษามีความต้องการการสนับสนุนต่าง ๆ จากคณะหรือมหาวิทยาลัยในระดับปานกลางด้วยเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ภายใต้งานที่นักศึกษาพร้อมที่จะปรับตัวเข้าสู่การเรียนรู้แบบออนไลน์ หากอยู่ในสถานการณ์ ที่จำเป็นต้องมีการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส 2019 (COVID-19) ดังนั้น ผู้เรียนพลทหารกองประจำการ ซึ่งเป็นผู้ใหญ่สามารถควบคุมและใช้สติปัญญาอารมณ์และร่างกายของตนเองได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ทิศทางของตนเองในกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างอิสระ ตอบสนองความต้องการและเป้าหมาย วิธีการที่จะเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยในการเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มให้ความเห็นว่าปัจจัยที่เสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ทั้ง 9 ปัจจัย โดยค่ารวมแล้วอยู่ในระดับความสำคัญมาก ($\bar{X} = 4.08, S.D.=0.52$) จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน การเห็นคุณค่าในตนเอง ลักษณะมุ่งอนาคต บทบาทของครู ความมีวินัยในตนเอง การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง บรรยากาศการเรียนการสอน และแหล่งเรียนรู้ตามลำดับ

ปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เมื่อมาวิเคราะห์จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 4.22 S.D.=0.62$) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับสูง คือเป็นปัจจัยที่เสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการ ซึ่งเป็นผู้ใหญ่รับรู้ตนเองว่าเป็นผู้ใหญ่จะมองตนเองว่าไม่ใช่ผู้ที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นทุกด้าน รู้จักเหตุผลและผลสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองและสามารถชี้นำตนเองได้ สามารถควบคุมและใช้สติปัญญาอารมณ์และร่างกายของตนเองจะเรียนได้ โดยเรียนรู้ในสิ่งที่ตนปรารถนาและมีความจำเป็นต้องรู้และมีความพร้อมในการเรียนรู้ (Knowles, 1980) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสอดคล้องกับผลการศึกษาของหทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์ (ภาคอินทรีย์, 2545) พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลภา ศรีบุญพิมพ์สวย (ศรีบุญพิมพ์สวย, 2557) ของปนิดา ทวีชาติ (ทวีชาติ, 2560) พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและสามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการ
 อันดับรองลงมาได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.16$ S.D.=0.62)
 เป็นปัจจัยภายในของบุคคลมีลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่มีผลทำให้บุคคลมีการเห็นคุณค่าใน
 ตนเอง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฉัฐวีร์ สิทธิศิริอรธร (2552) (Sitsira-at, 2010) และธีระ ยอน
 (ยอน, 2562) พบว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวก กับความพร้อมในการเรียนรู้
 ด้วยตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สัมพันธภาพกับครูและเพื่อนปัจจัยในการส่งเสริมความ
 พร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในอันดับรองลงมาซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่
 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$ S.D.=0.59) และเป็นปัจจัยภายนอก ที่มีผลทำให้บุคคลมีความพร้อมใน
 การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองพลทหารกองประจำการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฉัฐวีร์ สิทธิศิริอร
 ธร ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ ส่งผลทางอ้อมต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติและ ปนิตา ทวีชาติ (ทวีชาติ, 2560) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วย
 การนำตนเองของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28
 ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปร ที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองคือ
 ความสัมพันธ์ทางสังคมเกี่ยวกับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีสัมพันธภาพ
 ที่ดีกับเพื่อน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการ
 เรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในอันดับรองลงมาซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับ
 มาก ($\bar{X} = 4.14$ S.D.=0.63) และเป็นปัจจัยภายใน ที่มีผลทำให้บุคคลมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วย
 การนำตนเองพลทหารกองประจำการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉัฐวีร์ สิทธิศิริอรธร พบว่า
 ลักษณะมุ่งอนาคต ส่งผลทางตรงต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้อง
 กับจากผลการศึกษาของ ปวีชญา ผาสุข (ผาสุข, 2555) การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความ
 พร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้ง 8 ด้าน ของ (Guglielmino, 1977)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า บทบาทของครู ปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการ
 เรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในอันดับรองลงมาซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับ
 มาก ($\bar{X} = 4.09$ S.D.=0.63) และเป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลทำให้บุคคลมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วย

การนำตนเองพลทหารกองประจำการ การให้ความสำคัญในการจัดเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้อำนวยการความสะอาด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการสอนให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบตนเอง ครูจะมีบทบาทเป็นผู้คอยสนับสนุนการเรียนให้บริการด้านแหล่งความรู้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่การเลือกและวางแผน สิ่งที่นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกแหล่งข้อมูล เลือกวิธีการเรียนรู้ เริ่มต้นการเรียน และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์ (ภาคอินทรีย์, 2545) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อาทิตยา ดวงมณี (2559) (ดวงมณี & คณะ, 2017) และ การศึกษาของ ปนิตา ทวีชาติ (ทวีชาติ, 2560)พบว่า บทบาทอาจารย์ในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. นำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

สัมพันธ์ภาพกับครูและเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ($r=.69$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $.01$ แสดงให้เห็นว่า ยังมีสัมพันธ์ภาพกับครูและเพื่อนมีมากขึ้นเท่าไร ความพร้อมความพร้อมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองก็จะมีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมกฤษ คำตา (คำตา., 2562) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตแพทย์ชั้นปรีคลินิกมหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่า สัมพันธ์ภาพกับเพื่อนเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ความช่วยเหลือในการทำงานกลุ่มหรือกำลังใจในเรื่องที่เรียน จากผลการวิจัยความคิดเห็นต่อสัมพันธ์ภาพกับครูและเพื่อนแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อสัมพันธ์ภาพกับครูและเพื่อนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.14$, $S.D.=0.59$) และเมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นต่อสัมพันธ์ภาพกับครูและเพื่อนแต่ละด้านแล้วพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้าพเจ้าและเพื่อนจะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของหน่วยจัดการศึกษาในค่ายทหาร ($\bar{X}=4.05$, $S.D.=0.73$) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อน ซึ่งส่งผลให้การทำงานกลุ่มและการปฏิบัติกับเพื่อนเป็นไปอย่างเหมาะสม ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการเรียน สัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างบุคคล จะนำบุคคลไปสู่การพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง การมีความรู้สึกว่าชีวิตมีความหมายและมีคุณค่า การส่งเสริมทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น อันได้แก่ การเปิดเผยตนเอง การไว้วางใจซึ่งกันและกัน และการสื่อสาร

(Chickering & Reisser, 1993) กล่าวเน้นการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล คือ การพัฒนาความสามารถ การจัดการด้านอารมณ์ การพัฒนาจากความเป็นตัวของตัวเองไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน ความอดทนในการอยู่ร่วมกัน การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน การพัฒนาเป้าหมาย และการพัฒนาความมีคุณธรรมปัจจัยที่จะส่งผลต่อการพัฒนาของนิสิตนักศึกษา นั้น ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม กลุ่มเพื่อน ความสัมพันธ์กับอาจารย์ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในสถาบัน ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้มีส่วนร่วมในกิจกรรม เป็นปัจจัยที่ผู้เรียนที่ควรมีส่วนร่วมมากกว่า การรับข้อมูลจาก ผู้สอนเพียงเท่านั้น ซึ่งนิสิตนักศึกษาจะสามารถแสดงออกได้อย่างเต็มที่มากกว่าเมื่อได้มาทำกิจกรรมนักศึกษา ครูควรพัฒนาระดับความเข้าใจ ได้รับความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญให้ผู้เรียนตระหนักและเคารพตนเอง นี่เป็นผลสะท้อนที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพ โดยภาพรวมขนาดของชั้นเรียนก็เป็นส่วนหนึ่ง ถ้าชั้นเรียนมีขนาดใหญ่ก็เป็นการยากที่จะศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ดังนั้นผู้บริหารควรจัดชั้นเรียนให้มีขนาดเล็ก เพื่อความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนที่เด่นชัด ความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนเป็นสิ่งที่จำเป็นสูงสุดที่เหมาะสม ความสัมพันธ์นำไปสู่การสั่งสอนแนะนำ การแก้ไข การเป็นตัวอย่าง และผู้เรียนความสัมพันธ์ครูและผู้เรียนเชิงบวกสร้างความรู้สึกไว้วางใจ และกระตุ้นความอยากมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์อันดีส่งเสริมความสำเร็จของผู้เรียนได้ดีกว่าการมีส่วนร่วมที่มากขึ้น แนวทางในการสอนมาแลกเปลี่ยนกันให้รู้จักกันด้วยตนเอง โดยการมอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าสอนให้รู้จักพูดอธิบาย อภิปราย โดยการนำงานที่ไปศึกษาค้นคว้านำมาบอกเล่าสู่เพื่อนในชั้นเรียนให้รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และการรับผิดชอบต่อส่วนรวม สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้น ผู้เรียนมาจากหลากหลาย งบประมาณ เกิดเครือข่าย โดยการจัดกิจกรรม เช่น การสัมมนา นอกสถานที่ การทัศนศึกษา สอนให้รู้จักการแก้ปัญหาทั้งทางด้านวิชาการ และการทำงานร่วมกับคนอื่น ควรส่งเสริมกิจกรรมกิจกรรมกลุ่มในบริบทของทหาร เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพด้วยการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ ด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นมิตร ใกล้ชิดช่วยเหลือเกื้อกูลกันในบริบทของทหาร สนับสนุนประสานความร่วมมือ ในการจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน โดยได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์การเรียน ตำราหนังสือเรียน เทคโนโลยีสารสนเทศและหน่วยได้ติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้ทหารกองประจำการพร้อมใช้งาน สำหรับกลุ่มเป้าหมายทหารกองประจำการ ส่งเสริมกิจกรรมเสริมการสร้างสัมพันธ์ภาพและความสามัคคี สร้างความเป็นกันเองพร้อมจะช่วยเหลือกันอยู่เสมอ การเข้าร่วมกิจกรรมหรือดำเนินการ

จัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ประจำภาคเรียน โครงการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โครงการสอนเสริม โครงการติวเข้มเต็มเต็มความรู้ การแนะแนวการศึกษาต่อ การแนะแนวและส่งเสริมอาชีพแก่กลุ่มเป้าหมายทหารกองประจำการที่จะปลดประจำการ สนับสนุนกิจกรรมทบทวนบทเรียนด้วยกันเสมอ การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับเพื่อนบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถบริหารจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การกระตุ้นผู้เรียนแบบใกล้ชิด หรือใช้สถานการณ์จำลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นที่ฟัง ที่ปรึกษา เพื่อให้เกิดความผ่อนคลายและสร้างบรรยากาศที่สนุกในการเรียน ทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกันเสมอและเพื่อนจะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของหน่วยจัดการศึกษาในค่ายทหารหน่วยได้มีการจัดทหารกองประจำการออกไปช่วยงานสังคมเมื่อได้รับการประสานจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ การทำจิตอาสา กระตุ้นให้ผู้เรียนได้สื่อสารกันระหว่างที่เรียนออนไลน์ โดยการให้ทำโครงการ หรือ มอบหมายงานให้ทำร่วมกัน ผ่านกระดานสนทนาหรือการประชุมออนไลน์ก็จะช่วยให้ผู้เรียนได้สื่อสารกันและรู้สึกเหมือนอยู่ในห้องเรียนจริง ๆ ซึ่งถือเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมที่ดีอีกด้วย

ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนสัมพันธภาพกับครูและเพื่อน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมในสถานการณ์โควิด-19 ในการกระตุ้นผู้เรียนให้ช่วยเหลือ แบ่งปัน แลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันในบริบทของทหาร

การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ($r=.69$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $.01$ แสดงให้เห็นว่า ยิ่งมีการเห็นคุณค่าในตนเองของพลทหารกองประจำการ มีมากขึ้นเท่าไร ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีระ ยอน (2562) เรื่อง ปัจจัยคัดสรรทางจิตวิทยาที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกำแพงเพชร ราชอาณาจักรกัมพูชา พบว่าการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ จากผลการวิจัยความคิดเห็นต่อการเห็นคุณค่าในตนเองแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D.=0.62) และเมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นต่อการเห็นคุณค่าในตนเองแต่ละด้านแล้วพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนมีค่ามีความสามารถและทำประโยชน์ได้ ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.78) เป็นการแสดงให้เห็นถึงขอบเขตความเชื่อของบุคคลที่มีต่อตนเองในด้านความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และ

ความมีคุณค่าในตนเอง ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองมีความเชื่อมั่นมีความตระหนักรู้ถึงความสามารถของ
 ตน มีความคาดหวังที่เป็นจริงและเป็นไปได้ในความสำเร็จรับผิดชอบ ภูมิใจในความสำเร็จของงานที่มี
 ความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์และความมุ่งมั่นแก้ปัญหา เชื่อมั่นในความสามารถของตนเองสามารถ
 พึ่งตนเองได้ ประเมินตัวเองว่ามีคุณค่าอยู่เสมอ ว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นคุณลักษณะการ
 เรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นภาวะความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นที่มีต่อตนเอง บุคคลมีการพัฒนาและ
 สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าอยู่อย่างเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเอง การประเมินคุณค่าของ
 ตนเองและเป็นส่วนหนึ่งของอัตมโนทัศน์แห่งตน จะเกิดการพัฒนาขึ้นได้ โดยอาศัยประสบการณ์ทาง
 สังคมที่เชื่อมโยงไปสู่ลักษณะ เด่นหรือเอกลักษณ์ของบุคคล ประสบการณ์จากการเรียนรู้ หรือจาก
 สภาพแวดล้อมทางสังคม ครอบครัวและเพื่อน ๆ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสามารถพัฒนาได้ ถ้า
 บุคคลมีความพร้อมและเต็มใจที่พัฒนาตนเอง ยอมรับตนเองและเรียนรู้พัฒนาตนเอง รับผิดชอบ
 ตนเอง ยืนหยัดในความเป็นตนเอง มีชีวิตอยู่อย่างมีเป้าหมาย ปรับปรุงวัตรปฏิบัติของตนเอง มั่นคงใน
 เป้าหมายชีวิต และมั่นคงในการปฏิบัติเพื่อเป้าหมายนั้น ผู้เรียนสำรวจ ความถนัด และความสนใจ
 ของตนเอง การส่งเสริมด้วยการประเมินตนเองเป็นรายบุคคลให้คำแนะนำปรึกษา คอยชี้แนะส่งเสริม
 ให้กำลังใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าคิดกล้าทำ กล้าพูด กล้าเผชิญปัญหา
 และสามารถจูงใจตนเอง สามารถทำงานอย่างเป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การจัดสภาพแวดล้อมและ
 บรรยากาศที่ผ่อนคลาย ในการรับฟัง ยอมรับความคิดเห็น มีการเสริมแรง และให้กำลังใจ การจัด
 กิจกรรมเพื่อให้มีโอกาสนในการแก้ปัญหาร่วมกัน ให้แต่ละคนแสดงความคิดเห็น เพื่อให้โอกาสคิดด้วย
 เหตุผลอย่างอิสระ เป็นการสะท้อนความคิดและค่านิยมของตน เพื่อให้เกิดการยอมรับความคิดเห็น
 ของผู้อื่นเป็นการพัฒนาทางด้านอารมณ์และสังคม และสามารถประสบความสำเร็จในการคิด
 แก้ปัญหามีการตั้งเป้าหมายหรือคาดหวังถึงวันข้างหน้า เพื่อสร้างความภูมิใจในตนเอง เข้าใจในตนเอง
 ได้ชัดเจน สามารถเลือกตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับตนได้อย่างเหมาะสมและมั่นใจ สร้างความรู้สึกที่ดีต่อ
 ตนเอง ความฝันและสิ่งที่ยากทำในอนาคต ระลึกถึงความสำเร็จเป็นกำลังใจและชื่นชมตนเอง เพื่อให้
 เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองได้ การสนับสนุนการจัดกิจกรรมและให้การปรึกษาช่วยเหลือผู้เรียนพัฒนา
 ทักษะในการอ่านและเขียน เพิ่มความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เห็นคุณค่าและประโยชน์ในการ
 เรียนรู้ สามารถลงมือปฏิบัติและนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงได้ ส่งเสริมชี้แนะกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้น
 ทำกิจกรรม ที่ได้รับมอบหมายกำหนดโครงการเรียนรู้รายบุคคลโดยมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า ให้
 คำแนะนำปรึกษา ให้กำลังใจ คอยชี้แนะส่งเสริม ชื่นชม และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดง
 ความสามารถ ตามศักยภาพของให้ผู้เรียนได้แสดงออกในทางที่เหมาะสม ส่งเสริมความตระหนักรู้ใน

คุณค่าของตนเอง คิดถึงตนเองในทางบวกอยู่เสมอเชื่อมั่นในตนเองด้วยเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักศึกษาทั้งในด้านการเรียน การปฏิบัติหน้าที่ การศึกษาต่อและการ กำหนดเป้าหมายในชีวิต ผ่านกิจวัตรประจำของพลทหารคนเราแต่ละคนมีความสามารถและศักยภาพ ในตนเอง เราควรชื่นชมและ ภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนสามารถทำได้ เป็นจุดเริ่มต้นของความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ต่อไปในอนาคต การทำความเข้าใจในตนเอง สามารถนำคุณค่าของตนเองออกมาใช้ประโยชน์ นำเสนอความเป็นตัวเองให้คนอื่นรับรู้ได้อย่างเหมาะสมทำให้เกิดความภูมิใจในตนเองสร้างความรู้สึที่ดี ต่อตนเอง ความฝันและสิ่งที่อยากทำในอนาคต

ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นควรส่งเสริมการประเมินการเห็นคุณค่า ในตนเองของตนเองเป็นรายบุคคล การจัดกิจกรรมเพื่อมอบหมายโครงการเรียนรู้รายบุคคล โดยการ วางแผนผ่านกิจวัตรประจำของพลทหารกองประจำการ

บทบาทของครุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำ ตนเอง ($r=.65$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $.01$ แสดงให้เห็นว่า บทบาทของครุมีมากขึ้นเท่าไร ความ พร้อมความพร้อมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น การส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตยา ดวงมณี (ดวงมณี & คณะ, 2017) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนพยาบาล ศาสตร์วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ พบว่า บทบาทของครุในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ มี ความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ ครุสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี เป็นที่ ปรีกษา ช่วยเหลือ แนะนำแหล่งความรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นและจูงใจให้ผู้เรียนมีความมั่นใจบริหาร โครงการเรียนรู้ของตนเองได้สำเร็จ จากผลการวิจัยความคิดเห็นต่อบทบาทของครุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของครุอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$, $S.D.=0.63$) และเมื่อพิจารณาระดับ ความคิดเห็นต่อบทบาทของครุ แต่ละด้านแล้วพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครุกระตุ้นให้ นักศึกษาคิดทางเลือกที่หลากหลายเพื่อใช้ในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ($\bar{X}=4.08$, $S.D.=0.81$) และครุ แนะนำหนังสือ เอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถทำกิจกรรมการเรียนได้ด้วย ตนเอง ($\bar{X}=4.08$, $S.D.=0.72$) ตามลำดับ บทบาทครุจึงเน้นการชี้แนะเพื่อให้เกิดองค์ความรู้แก่ผู้เรียน ให้เป็นการศึกษาเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน ครุเป็นผู้ช่วยเหลือผู้เรียนให้พัฒนาตนเองให้ได้เต็มศักยภาพและส่งเสริมให้เกิดการ เรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้นครุจึงเป็นผู้ใฝ่เรียนแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองของครุ ให้ทันต่อความ

เปลี่ยนแปลง ครูต้องมีศักยภาพสามารถแสวงหาวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับตนเองเพียรพยายามในการพัฒนาขีดความสามารถของตนเองอยู่เสมอ โดยศึกษาค้นคว้าเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาตนเองและการพัฒนาวิชาชีพให้เป็นครูที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต การพัฒนาตนเพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้รอบรู้ในเรื่องของนโยบายการศึกษา เข้าใจในหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่สอน มีทักษะในการสอน วัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างถูกต้องสามารถจับประเด็นและวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ได้สามารถสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอน การประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคล แนะนำติดตามและสนับสนุนให้ผู้ศึกษาประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อปรับวิธีการเรียนการสอนให้เข้ากับบริบทของผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพต่อสังคม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ครูในยุคศตวรรษใหม่คือจากการเป็นผู้บอกความรู้ ผู้สั่งสอน เป็นผู้จัดการเรียนรู้และออกแบบการเรียนรู้ เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักคิดและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงกับสิ่งที่จะเกิดในอนาคตการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องการการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ (Change Learning) เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์ ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) การจัดการเรียนการสอนใน สถานศึกษาต่าง ๆ ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ การจัดการเรียนการสอนใน สถานศึกษาต่าง ๆ ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ การจัดการเรียนการสอนแบบการสอนผ่านออนไลน์ ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าการเรียนการสอนตามปกติ ที่มีการสื่อสารที่มีรูปแบบการเรียนที่หลากหลาย มีอิสระในด้านการเรียน มีประสิทธิภาพในการ พัฒนาการเรียนรู้ และความเหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ครูผู้สอนในฐานะผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ ให้แก่ผู้เรียน ต้องปรับตัว และเตรียมทักษะเพื่อรับมือกับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ โดยการพัฒนาการเรียนการสอน และเสริมสร้างแรงจูงใจให้แก่ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ

ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมบทบาทของครู ได้แก่บทบาทของครูต่อตนเองคือ การพัฒนาตนเองด้วยการศึกษา อบรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน บทบาทครูต่อเพื่อนร่วมงานหรือการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ วิธีการสอน การส่งต่อภาระหน้าที่ระหว่างครูด้วยกัน และบทบาทครูต่อนักศึกษา คือการประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคล ปรับ

แนวความคิดการเรียนรู้ ส่งเสริมผู้เรียน เกิดการตระหนักรู้ ค้นพบความชอบและความถนัดของตนเอง สร้างเป้าหมายในชีวิต มีทักษะในค้นหาหาความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเองได้เต็มศักยภาพ

การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ($r=.66$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $.01$ แสดงให้เห็นว่า การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีมากขึ้นเท่าไร ความพร้อมความพร้อมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพณัฐ เลิศสุทธิผล และคณะ (และคณะ., 2562) เรื่อง การรับรู้ในหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และความพร้อมในการชี้นำตนเองของผู้เรียนชาวไทยที่เรียนภาษาอังกฤษด้วยแรงจูงใจที่แตกต่างกันสองประเภท พบว่า ผลการวิจัยในการพัฒนาทวิวิธีและกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการเรียนการสอนรวมถึงการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และช่วยส่งเสริมภาวะการชี้นำตนเองในตัวเองในตัวผู้เรียน รวมทั้งช่วยกระตุ้นความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองของผู้เรียน จากผลการวิจัยความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.05$, S.D. = 0.66) และเมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แต่ละด้านแล้วพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้าพเจ้าได้พบความถนัดและวิธีการเรียนรู้ของตนเอง ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.87) การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นลักษณะซึ่งผู้เรียน มีความต้องการของตนเอง มีความรับผิดชอบในการวางแผน การปฏิบัติ แสวงหาแหล่งเรียนรู้ และการประเมินผล ความก้าวหน้าของการเรียนของตนเอง เป็นลักษณะซึ่งผู้เรียนทุกคนมีอยู่ในขณะที่อยู่ในสถานการณ์การเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายในการเรียนมาจากความต้องการของตนเอง มี การรับผิดชอบงาน การวัดและประเมินผลงานที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเอง ควรเริ่มต้นจากการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการและประเมินผลการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่คำนึงถึงความสำคัญของผู้เรียนรายบุคคล การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนรู้การคิดสืบค้น (Inquiry Learning) เปิดโอกาสให้มีการฝึกปฏิบัติเทคนิคที่จำเป็น การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (Inter-Learning) ได้แก่ กำหนดให้ผู้เรียนแบ่งความรับผิดชอบในกระบวนการเรียนการสอน มีการทำงาน และการเล่นเป็นทีม ได้ร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน และพัฒนาทักษะการประเมินตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ และการประเมินผลหลาย ๆ รูปแบบสนับสนุนให้มีการพัฒนาหลักสูตร การสำรวจ ค้นหา แนะนำแหล่งความรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของ

ทหารกองประจำการ สนับสนุน ให้มีการพัฒนาหลักสูตร เนื้อหาสาระการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน กำหนดแผนการเรียน รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของทหาร สำรวจค้นหาและเสริมสร้างแหล่งเรียนรู้ระบบเครือข่ายภายในศูนย์และมีจำนวนคอมพิวเตอร์ และจุดบริการที่เพียงพอ

ควรมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี สมบูรณ์มีเสถียรภาพและควรมีบริการ Wireless ที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ทุกจุด ให้เอื้อต่อการรู้ จัดสภาพห้องเรียน ห้องสมุด หรือมุมหนังสือ ควรจัดหามาการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มีบรรยากาศที่เหมาะสม ควรมีสื่อสิ่งพิมพ์ภายในศูนย์ ที่มีความหลากหลายในด้านเนื้อหา มีปริมาณเพียงพอทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสังคมออนไลน์ และเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกเพื่อช่วยเหลือผู้เรียน นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของทหารกองประจำการ

ดังนั้น แนวทางการสนับสนุนให้มีการพัฒนาหลักสูตร เนื้อหาสาระการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน มีการสำรวจ ค้นหา แนะนำแหล่งความรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยได้เต็มศักยภาพโดยกำหนดแผนการเรียน รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ให้มีความรู้และรู้จักเลือกข้อมูลที่มีอยู่อย่างมากมาย นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของทหาร

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ($r=.60$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $.01$ แสดงให้เห็นว่า ยังมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีมากขึ้นเท่าไร ความพร้อมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองก็จะมีมากขึ้นเท่านั้นเป็นแรงผลักดันเป็นความปรารถนาและความพยายามอย่างสูงของบุคคลด้วยความมุ่งมั่นเอาชนะอุปสรรคและบรรลุเป้าหมาย เพื่อผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานความเป็นเลิศที่ตนเองตั้งไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิตา ทวีชาติ (ทวีชาติ, 2560) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และสามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การรู้จักการวางแผนมีการทำนายหรือคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าที่ชัดเจน จากผลการวิจัยความคิดเห็นต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D.=0.62) และเมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แต่ละด้านแล้วพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้าพเจ้าตั้งเป้าหมายและวางแผนการเรียนเพื่ออนาคตไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= 0.80) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และสามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การรู้จักการวางแผน มีการทำนายหรือคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าที่ชัดเจน เป็นความปรารถนา และความพยายามอย่างสูงของผู้เรียนที่จะศึกษาให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตาม

วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในการพัฒนากลยุทธ์ในการสร้างแรงจูงใจ ด้วยการพัฒนาการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะการสอนในศตวรรษใหม่ พัฒนาวิสัยทัศน์กลยุทธ์ด้านผู้เรียน พัฒนابรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ครูพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนและทักษะต่าง ๆ โดยเพิ่มแรงจูงใจ สร้างขวัญกำลังใจ จัดสภาพการเรียน การทำงาน บทเรียนที่เหมาะสม สร้างแรงจูงใจ ให้คำชม รางวัล การยอมรับความก้าวหน้าเป็นกำลังใจและจูงใจ ตั้งเป้าหมายในการเรียน พร้อมทั้งจะแก้ปัญหาพัฒนากระบวนการที่เกิดขึ้นหาวิธีการฟันฝ่าอุปสรรคเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาด้วยความสามารถของตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ด้วยการสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง ครูวิเคราะห์เป้าหมาย ความชอบ ความถนัด ชวนวาดภาพอนาคตตั้งเป้าหมาย ทำสมุดบันทึกส่วนตัวประเมินตนเองรู้จักตนเองสนับสนุนกิจกรรมและนำข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของทหารกองประจำการ เสนอแนะแนวทางสู่ความหวังด้านการศึกษา ความสำเร็จในอนาคตสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีการจัดแสดงกิจกรรมและแสดงผลงาน ที่เกิดจากผลการเรียนรู้และความสามารถ ออกสู่สายตาสังคม โดยครูชี้แนะแนวทางและวางแผนการเรียนตั้งเป้าหมายและวางแผนถึงกระบวนการที่จะไปให้ถึงเป้าหมายเพื่ออนาคตไว้อย่างชัดเจน

ดังนั้น แนวทางการสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง สร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ขึ้น ครูช่วยวิเคราะห์เป้าหมาย ความชอบ ความถนัด ส่งเสริมจินตนาการสร้างภาพอนาคตความหวังด้านการศึกษาและความสำเร็จในอนาคต และช่วยให้คำปรึกษาเพื่อวางแผนออกแบบเส้นทางการใช้ชีวิตในอนาคต

3. แนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

3.1 การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ด้วยเหตุผลว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ในการส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต การเห็นคุณค่าในตนเอง และความมีวินัยในตนเองการสนับสนุนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน การส่งเสริมบทบาทของครู การจัดหาและสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ และการสร้างและพัฒนาสัมพันธภาพกับครูและเพื่อน ควรคำนึงถึง ปัจเจกบุคคล การจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ และเพื่อเปิด

โอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคน ได้ใช้ประสบการณ์เดิมของตน ผลักดันผู้เรียนไปสู่การบรรลุศักยภาพของตน โดยส่งเสริมความคิดของผู้เรียนและอำนวยความสะดวกให้เขาได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

3.2 การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนรับผิดชอบในการเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ชี้นำตนเอง (Mezirow, 1981) ผู้เรียนจึงควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนคำนึงถึงความจำเป็นของการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ การวางแผนและการประเมินผล ด้วยตนเองตั้งแต่ การวางแผนกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของตนหรือกลุ่มการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียน การเลือกใช้วิธีการเรียนรู้การใช้แหล่งข้อมูล ตลอดจนถึงการประเมินผลการเรียนของตนเอง

3.3 พัฒนาทักษะและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนได้รับการฝึกให้มีทักษะและยุทธศาสตร์การเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่าง ๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว การใช้แหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น การบันทึกข้อความ การจัดประเภทหมวดหมู่ การสังเกตการแสวงหาและใช้แหล่งความรู้เทคโนโลยีและสื่อที่สนับสนุนการเรียนรวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการตัดสินใจแก้ปัญหา กำหนดแนวทางการเรียนรู้ และเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง

3.4 พัฒนาทักษะการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น โดยที่สัมพันธ์ภาพที่ดีช่วยส่งเสริมสนับสนุนในการได้ทำงานร่วมกับเพื่อนกับครูและบุคคลอื่น ๆ สนับสนุนให้ผู้เรียนมีโน้ตค้นแห่งตน โดยจัดบรรยากาศส่งเสริม หรือกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การมองสะท้อนกลับและใช้กระบวนการทำงานกลุ่มเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันเป็นไปในทางสร้างสรรค์มีผลต่อการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในผู้เรียน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุน ให้กับผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในกระบวนการเรียนรู้ด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.5 พัฒนาทักษะและความเข้าใจในการประยุกต์ใช้ความรู้ การประเมินตนเองในการจัดการตนเองการตรวจสอบ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนรับผิดชอบในการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.6 จัดปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดให้เป็นแหล่งความรู้ที่นักเรียนจะค้นคว้าด้วยตนเองได้ เช่น ศูนย์วิทยากร บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน ฯลฯ รวมทั้งบุคลากร เช่น ครูประจำศูนย์ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประสบการณ์ของผู้อื่นถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ

4. ผู้วิจัยได้สรุปเป็นขั้นตอนในการดำเนินงานการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

4.1 การส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เริ่มต้นด้วยการสร้างความเป็นกันเองพร้อมจะช่วยเหลือกันอยู่เสมอ การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นมิตร ใกล้ชิดช่วยเหลือเกื้อกูลกันในบริบทของทหาร ซึ่งสอดคล้องกับ (Chickering & Reisser, 1993) กล่าวว่า คุณภาพของสัมพันธภาพเป็นความรู้สึกรู้สึกจากการพึ่งตนเองหรือพึ่งบุคคลอื่นไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนทำให้บุคคลความอบอุ่นใจ กล้าแสดงความคิดเห็นช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรระหว่างครูกับผู้เรียนทำให้การเรียนของผู้เรียนดีขึ้น หากผู้เรียนกับครูมีความสัมพันธ์ต่อกันมากผู้เรียนก็ยิ่งเพิ่มโอกาสพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ให้สูงถึงขีดสูงสุดมาเพียงนั้น การส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการช่วยเหลือและเกื้อกูลกัน รับผิดชอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบ่งปันทรัพยากรการเรียน ในขณะที่ การปรับตัวเป็นวิถีชีวิตแบบใหม่ (New Normal) (Coronavirus Disease 2019: COVID-19) โดยการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้การเรียนรู้มีความต่อเนื่อง ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน กระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลักดันผู้เรียนไปสู่การบรรลุศักยภาพของตน โดยส่งเสริมความคิดของผู้เรียนและอำนวยความสะดวกให้เขาได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ เป็นการเรียนรู้ที่ยั่งยืนสร้างปฏิสัมพันธ์ต่อกันมีความสำเร็จร่วมกัน

4.2 การประเมินตนเองเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำปรึกษา คอยชี้แนะ ส่งเสริมผู้เรียนให้มีการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียน เพิ่มความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ มีเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าคิดกล้าทำ กล้าพูด กล้าเผชิญปัญหา และสามารถภูมิใจตนเอง สามารถทำงานอย่างเป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองและประโยชน์ในการเรียนรู้ สามารถลงมือปฏิบัติและนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงได้ บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงสามารถรับรู้คุณค่าของตนเองตามความเป็นจริง สามารถแสดง

พฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมมีความกระตือรือร้นเป็นผู้นำมีความเป็นตัวของตัวเองในการแสดงความคิดเห็นทำให้บุคคลมีการพัฒนาและสามารถ ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า และมีความเชื่อมั่น ในตนเองว่ามีความสามารถในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ

4.3 การประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ติดตามและสนับสนุนให้ผู้ศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เริ่มจากการปรับบทบาทครูต่อตนเองให้มีการพัฒนาตนเอง บทบาทครูต่อเพื่อนร่วมงานหรือการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์และการส่งต่อภาระหน้าที่ และบทบาทครูต่อนักศึกษา เป็นผู้อำนวยการความสะดวกให้คำแนะนำปรึกษา คอยชี้แนะ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ครูควรช่วยให้ผู้เรียน ตั้งเป้าหมายที่มีมาตรฐานที่ชัดเจนและท้าทาย สามารถทำงานให้สำเร็จได้โดยเร็ว ช่วยให้ผู้เรียนวางแผนการทำงาน และแผนการประเมินความก้าวหน้าของตนเองได้ง่ายขึ้น ส่งเสริมการทำงานกลุ่ม กระตุ้นให้ผู้เรียนพยายามทำดีที่สุดช่วยให้ผู้เรียนมีโครงสร้างการเรียนรู้ที่ดี มีความต่อเนื่อง มีความรู้พื้นฐานในการประเมิน มีความพร้อมที่จะเผชิญและยอมรับสิ่งที่ท้าทาย ครูควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้อย่างรอบรู้ (Mastery Goal Orientation) เปิดโอกาสในการสำรวจความคิด และนำเสนอรูปแบบการคิดรวมทั้งกระบวนการเรียนรู้และการมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองแนะนำแหล่งความรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่องช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ

4.4 การเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ได้ด้วยการนำตนเอง เริ่มจากการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียน รู้จักคิด ตัดสินใจ มีความรับผิดชอบ วางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล ลักษณะสำคัญที่ต้องจัดให้แก่ผู้เรียนในการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนประเมินผลการเรียนรู้ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม มีการจัดองค์ระอำนาจความสะดวกสำหรับการเรียนการสอนและการฝึกฝนเพื่อการเรียนรู้ พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้การคิดสืบค้น (Inquiry Learning) ให้มีการฝึกปฏิบัติเทคนิคที่จำเป็น เช่น การสังเกต การอ่านอย่างมีจุดประสงค์ การบันทึกข้อความ การจัดประเภทหมวดหมู่ เปิดโอกาสให้ได้ใช้แหล่งความรู้สื่อและอุปกรณ์ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความต้องการในการเรียนรู้ของตนเองและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เอง รูปแบบและขั้นตอนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (Inter-Learning) และการประเมินตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์ โดยการรับรู้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของทหารกองประจำการ

4.5 การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของตนเองในด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และวางแผนถึงกระบวนการที่จะไปให้ถึงเป้าหมายอย่างชัดเจน ความกล้าเสี่ยง/กล้าตัดสินใจ, ด้านความตั้งใจใฝ่เรียนรู้, ด้านความรับผิดชอบ, ด้านความมีส่วนร่วมและร่วมมือ รู้จักวางแผนในการเรียน และรู้จักควบคุมตนเองในการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ด้วยการจินตนาการสร้างภาพอนาคตตั้งเป้าหมายด้านการศึกษาเพื่อการดำรงชีพในอนาคต เริ่มจากการสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถของตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็นกล้าคิดกล้าทำ กล้าพูด กล้าเผชิญปัญหา และจูงใจตนเองให้สามารถไขว่คว้าหาความรู้ด้วยตนเองทำงานเป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การส่งเสริมบุคคลให้ทำงานที่ยากลำบาก มีความอดทนเพียรพยายามที่จะทำงานให้เป็นผลสำเร็จมีความมั่นใจในความสามารถของตนเองในการทำงานที่ยากให้ลุล่วงไปได้ กระตือรือร้นให้สามารถค้นคว้าหาวิธีการใหม่ ๆ ที่จะแก้ปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไป รับผิดชอบต่อตนเองและความสำเร็งนั้นต้องเป็นผลมาพร้อมทักษะความสามารถ และความพยายามที่มาจากตัวของเขาเอง ทราบถึงผลการตัดสินใจของตนเอง ผลลัพธ์ที่เกิดจากการตัดสินใจของตัวเองเป็นอย่างไร และประเมินผล เพื่อให้การตัดสินใจครั้งใหม่นั้นเกิดผลลัพธ์ที่มีการพัฒนากว่าเดิม รู้จักการวางแผน มีการทำนายหรือคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าคิดอะไรใหม่ ๆ

4.6 ควรมีการประชาสัมพันธ์การติดตามผลเพื่อปรับปรุงแก้ไข ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและนำผลที่ได้มาปฏิบัติ เพื่อวางแผนในการดำเนินงานการส่งเสริมความร่วมมือในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ครูการศึกษาอนุกระบบโรงเรียนควรส่งเสริมกิจกรรมกิจกรรมกลุ่มในบริบทของทหาร เพื่อสร้างสัมพันธภาพด้วยการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ ด้วยบรรยากาศแห่งความเป็นมิตร ใกล้ชิดช่วยเหลือเกื้อกูลกันในบริบทของทหาร
2. ครูการศึกษาอนุกระบบโรงเรียนควรส่งเสริมด้วยการประเมินตนเองเป็นรายบุคคลการจัดกิจกรรมโครงการเรียนรู้ ส่งเสริมความสามารถและสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองผ่านกิจวัตรประจำของพลทหารกองประจำการ
3. ศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรส่งเสริมบทบาทครูต่อตนเองให้มีการพัฒนาตนเอง บทบาทครูต่อเพื่อนร่วมงานหรือการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์และการส่ง

ต่อภาระหน้าที่ และบทบาทครูต่อนักศึกษาพลทหารกองประจำการ จัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนปรับแนวคิด สร้างเป้าหมายและสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองให้เต็มศักยภาพ

4. ครูการศึกษาในกระบวนโรงเรียน ควรสนับสนุนให้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองให้เกิดขึ้นกับพลทหารกองประจำการ โดยการนำหลักสูตร วิธีการสอน เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของทหารกองประจำการ

5. ครูการศึกษาในกระบวนโรงเรียนควรจัดทำแผนส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนผู้เรียนในการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของตนเองให้ค้นพบตนเอง สร้างแรงบันดาลใจ ส่งเสริมจินตนา สร้างภาพอนาคต ตั้งเป้าหมายด้านการศึกษาในบริบทของทหารต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

2. ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาแนวทางส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐาน

3. ควรนำแนวทางในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน ในครั้งนี้มาศึกษาวิจัยต่อยอดในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องต่อไป

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสวาน์ โกวิทยา

อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. รองศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ ตั้งชนกานนท์

อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ดร.กุลธิดา รัตน์โกศล

ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ สถาบันการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออก

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.ระวี จุฑาศงศ์

อาจารย์ประจำภาควิชาการพัฒนาศึกษาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จังหวัดนครปฐม

5. จำสืบเอก ชาตรี มะตัน

ครูทหารกองร้อยพลเสนารักษ์ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตราชเทวี

ภาคผนวก ข
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

1. รองศาสตราจารย์ ดร. วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา

รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวี จุฑาศฤงค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการพัฒนาศึกษาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒน
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

3. ดร. ลิขสิทธิ์ พุฒเขียว

อาจารย์ประจำแขนงวิชาการศึกษานอกระบบ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

4. ดร.ภัทรา วายจตุต

อาจารย์ประจำภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. นายศุภชัย สกุลแก้ว

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)
อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

6. ร้อยเอกแป้น มະนาวหวาน

รักษาราชการแทน ผู้บังคับบัญชา กองร้อยพลเสนารักษ์ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

7. จำสับเอกชาตรี มะตัน (089-881-4432)

นายสิบส่งกำลังปฏิบัติหน้าที่ จำกองร้อยพลเสนารักษ์ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

8. จำสับเอกอภิศักดิ์ พรหมอารักษ์

กรมทหารราบที่15 ครุฑทหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

9. จำสืบทโท เอกรินทร์ บินวาฮับ

หน่วยกองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 15

ครูทหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

10. นางสาวอรอุมา สุขจันทร์

ครูผู้สอนศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ของแบบสอบถามปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อ คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ						ค่า IOC	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม		
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง

ลักษณะมุ่งอนาคต

ข้อ คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ						ค่า IOC	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม		
1	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	สอดคล้อง
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
5	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	สอดคล้อง
6	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	สอดคล้อง

การเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ						ค่า	IOC	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
5	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	สอดคล้อง	
6	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	สอดคล้อง	

ความมีวินัยในตนเอง

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ						ค่า	IOC	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
4	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	สอดคล้อง	
5	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	สอดคล้อง	
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	

การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ						ค่า	IOC	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
5	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	สอดคล้อง	
6	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	สอดคล้อง	

บรรยากาศการเรียนการสอน

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ						IOC	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม		
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง

บทบาทของครู

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ						IOC	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม		
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
5	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	สอดคล้อง
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง

แหล่งเรียนรู้

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ						IOC	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม		
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง

สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ						ค่า	IOC	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม			
1	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	สอดคล้อง	
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
4	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	สอดคล้อง	
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ของแบบสอบถาม
ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอก
ระบบระดับขั้นพื้นฐาน

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ						ค่า	IOC	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
3	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	สอดคล้อง	
4	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	สอดคล้อง	
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
7	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	สอดคล้อง	
8	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	สอดคล้อง	
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ของแบบสอบถามความ
พร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบ
ระดับชั้นพื้นฐาน (ต่อ)

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ						ค่า	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม		
คำถาม							IOC	
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง
15	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	สอดคล้อง
16	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	สอดคล้อง

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient)

ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .9921

ค่าความเที่ยง (Reliability Statistic)

ตัวแปรที่วัด	ค่าความเที่ยง	ความหมาย
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	0.7738	พอใช้
ลักษณะมุ่งอนาคต	0.6765	ค่อนข้างพอใช้
การเห็นคุณค่าในตนเอง	0.7613	พอใช้
ความมีวินัยในตนเอง	0.6965	ค่อนข้างพอใช้
การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	0.7646	พอใช้
บรรยากาศการเรียนการสอน	0.7284	พอใช้
บทบาทของครู	0.7687	พอใช้
แหล่งเรียนรู้	0.8138	ดี
สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน	0.7849	พอใช้
ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	0.9156	ดีมาก
ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ	0.9921	ดีมาก

แบบสอบถามปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกอง ประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 ปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกอง
ประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

1 ปัจจัยภายใน

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความมุ่งมั่น อดทน ความเพียรพยายาม มีเป้าหมาย ไม่ย่อท้อต่อ
อุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการวางแผน และการตัดสินใจในการแก้ปัญหาอย่างมี
ประสิทธิภาพ มีความเพียรพยายามต่อสู้กับอุปสรรคโดยมุ่งที่จะให้เกิดความสำเร็จทางการเรียนใน
อนาคต

การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นที่มีต่อตนเอง มีลักษณะกระตือรือร้น มี
ความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ดี และมีความรับผิดชอบในตนเองและประเมินตนเองว่ามีคุณค่า
ที่มีความสามารถในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้

ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการบังคับ ควบคุมตนเองทั้งทางด้าน
พฤติกรรม ความประพฤติไปในทิศทางที่ดี เหมาะสมตามที่มุ่งหวังไว้ด้วยตนเอง โดยปราศจากการ
บังคับเป็นไปด้วยความสมัครใจ มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเป็นผู้นำ ความซื่อ
สัตย์ ความตั้งใจ และความอดทน

2 ปัจจัยภายนอก

การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ด้วยการ
วิเคราะห์ความต้องการของตนเอง การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน การวางแผนการเรียน การ
แสวงหาแหล่งวิทยาการ และการประเมินผลการเรียนรู้

บรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง สภาพหรือสิ่งแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนการ และช่วยสร้าง
ความใฝ่รู้ ความกระตือรือร้น ทำให้ผู้เรียนมีความสุข และสนุกสนานกับการเรียน

บทบาทของครู หมายถึง ครูผู้อำนวยความสะดวกช่วยเหลือและสนับสนุน กระตุ้นกระบวนการเรียนรู้
ด้วยการนำตนเอง และสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและประสบการณ์ ทั้งที่เป็นบุคคลและอุปกรณ์ต่าง ๆ สื่อต่าง ๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่ต่าง ๆ ธรรมชาติ การเข้าถึง และเลือกแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ และการสนับสนุนจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน หมายถึง ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันกับครูและเพื่อนสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในการให้ความสนใจ และให้ความเป็นกันเอง ให้คำปรึกษาและข้อชี้แนะ ห่วงใยช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน

ตอนที่ 2 แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง ลักษณะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีองค์ประกอบ ดังนี้ (1) การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ คือ การมีความสนใจในการเรียนรู้ มีความพึงพอใจ และความคาดหวังว่าจะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (2) มโนคติต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพคือ มีการจัดระบบเวลาในการเรียนได้อย่างเหมาะสมมีระเบียบวินัยในการเรียน รู้ว่าตนเองต้องการเรียนอะไร และรู้ว่าตนเองจะแสวงหาความรู้ได้อย่างไร มีทัศนคติต่อตนเองว่าเป็นผู้กระตือรือร้นอยากรู้ อยากเห็นและใฝ่รู้อยู่เสมอ (3) ความคิดริเริ่มและความเป็นอิสระในการเรียนรู้ เป็นความปรารถนาต่อการเรียนรู้อยู่เสมอ ชื่นชอบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีความเชื่อมั่นในความสามารถที่จะทำงานด้วยตนเองได้ดี (4) ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองคือยินดีต่อการศึกษาในเรื่องที่ยาก ๆ ในขอบเขตที่ตนสนใจ มีความเชื่อมั่นต่อ หน้าที่ในการสำรวจตรวจสอบเกี่ยวกับการศึกษา มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองและมีความสามารถในการตัดสินใจความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเองได้ (5) ความรักในการเรียน คือ ความตั้งใจจริงที่จะศึกษาหาความรู้ รวมถึงเป็นผู้ที่รักและใฝ่ใจในการเรียนรู้เสมอ มีความสนุกสนานในการแสวงหาความรู้ (6) ความคิดสร้างสรรค์ คือ มีความกล้าคิดกล้าทำในที่ท้าทาย สามารถคิดหาวิธีที่หลากหลายในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและยุ่งยาก และมีความอดทนที่จะแก้ปัญหาและชอบทดลองวิธีการใหม่ (7) การมองอนาคตในเชิงบวก คือการรับรู้ต่อตนเองว่าเป็นผู้ที่เรียนรู้ ตลอดชีวิต และเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นตลอดชีวิต มีความสุขในการคิดถึงอนาคต และ (8) ความสามารถใช้ทักษะทางการศึกษา การเรียนรู้ในการแก้ปัญหา คือสามารถนำความรู้ มาใช้ในการค้นหาความรู้ วางแผนและมีทักษะในการแก้ไขปัญหาได้

กศน. ที่นักศึกษาพลทหารกองประจำการระดับมัธยมศึกษาตอนปลายลงทะเบียนเรียน

กศน.อำเภอเมืองกาญจนบุรี

กศน.อำเภอเมืองนครราชสีมา

กศน.อำเภอเมืองพิษณุโลก

กศน.อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

ส่วนที่ 1 ปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการ
ในหลักสูตรศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง : โปรดเลือกคำตอบ ให้ตรงกับระดับความรู้สึกของท่านที่มีต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในประเด็นนั้น ๆ โดยผู้วิจัยได้แบ่งระดับของการตอบเป็น 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

ระดับที่ 5	เป็นข้อความที่ผู้ตอบเห็นด้วยระดับมากที่สุด
ระดับที่ 4	เป็นข้อความที่ผู้ตอบเห็นด้วยระดับมาก
ระดับที่ 3	เป็นข้อความที่ผู้ตอบเห็นด้วยระดับปานกลาง
ระดับที่ 2	เป็นข้อความที่ผู้ตอบเห็นด้วยระดับน้อย
ระดับที่ 1	เป็นข้อความที่ผู้ตอบเห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

ข้อ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	1.ปัจจัยภายใน					
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์					
1	ข้าพเจ้ากล้าตั้งความหวังในด้านการศึกษาไว้สูง เพื่อใช้ความพยายามและความสามารถเรียนให้เต็มที่					
2	ข้าพเจ้าตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนรู้ ให้ดีขึ้นกว่าที่เคยทำได้					
3	ข้าพเจ้ารับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ แม้งานนั้นจะน่าเบื่อเพียงใด					
4	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน					
5	ความสำเร็จในอนาคตของข้าพเจ้า ขึ้นอยู่กับความอดทนตั้งใจใฝ่เรียนรู้					
6	ข้าพเจ้าตั้งเป้าหมายและวางแผนการเรียนเพื่ออนาคตไว้อย่างชัดเจน					
	ลักษณะมุ่งอนาคต					
1	การทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในการเรียน					
2	ข้าพเจ้าวางแผนและตั้งใจเรียนเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา					
3	หาก ข้าพเจ้าทำคะแนนสอบกลางภาคไม่ดี ข้าพเจ้าจะหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อจะได้สอบผ่านในวิชานั้น					
4	เพื่อความสำเร็จในอนาคต ข้าพเจ้าไม่เคยย่อท้อต่ออุปสรรค					

ข้อ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
5	ข้าพเจ้าเป็นคนตัดสินใจวางแผนเกี่ยวกับอนาคตของตนเอง					
6	ข้าพเจ้าเลือกเรียนต่อในวิชาหรือสาขาที่ตรงกับความสนใจ และความสามารถของตนเองเพื่อความสำเร็จในอนาคต					
การมองเห็นคุณค่าของตนเอง						
1	ข้าพเจ้ากระตือรือร้นทำกิจกรรม ที่ได้รับมอบหมาย					
2	ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในตนเอง					
3	ข้าพเจ้าคิดถึงตนเองในทางบวกอยู่เสมอ					
4	ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบในเรื่องเรียนและเรื่องงาน					
5	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นคนมีค่ามีความสามารถและทำประโยชน์ได้					
6	ข้าพเจ้ารู้สึกข้าพเจ้าเป็นคนที่มีคุณค่า อย่างน้อยก็พอๆ กับคนอื่น					
ความมีวินัยในตนเอง						
1	ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ แม้ว่าจะไม่ถนัดหรือไม่เคยกระทำมาก่อน					
2	ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามลำพัง					
3	ข้าพเจ้ายินดีที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนๆ เพื่อหาข้อสรุปที่ดีที่สุด ในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง					

ข้อ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
4	ข้าพเจ้าไม่นำสิ่งของที่เป็นของสาธารณะสมบัติมาครอบครอง เป็นสมบัติส่วนตัว					
5	ข้าพเจ้ามุ่งมั่นขยันหมั่นเพียรในการเรียนเพื่อความสำเร็จในการศึกษา					
6	ข้าพเจ้ามีความอดทนให้กำลังใจแก่ผู้อื่นที่มีปัญหาในการเรียน แม้เป็นเรื่องที่ยากมากสำหรับข้าพเจ้า					
	2. ปัจจัยภายนอก					
	การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง					
1	ข้าพเจ้ามีโอกาสในการระบุความต้องการที่จะเรียนด้วยตนเอง					
2	ข้าพเจ้ามีโอกาสกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนและทำกิจกรรม					
3	ข้าพเจ้าเลือกกิจกรรมที่ชอบตามความถนัดและความสนใจของตนเอง					
4	ข้าพเจ้ามีอิสระในการเลือกวิธีการค้นคว้าความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ บุคคล สถานที่ และอินเทอร์เน็ต					
5	ข้าพเจ้าได้พบความถนัด และวิธีการเรียนรู้ของตนเอง					
6	ข้าพเจ้าได้มีโอกาสประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง					
	บรรยากาศการเรียนการสอน					
1	มีการจัดสภาพแวดล้อมและสถานที่ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน					
2	มีมุมหนังสือ ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ให้ค้นคว้าอย่างเพียงพอ					

ข้อ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
3	ห้องปฏิบัติการมีเครื่องมือเครื่องใช้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา					
4	มีการอำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ตแก่นักศึกษา					
5	ครูแนะนำแหล่งข้อมูลในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้กับนักศึกษา					
6	บรรยากาศในห้องเรียนเป็นไปด้วยความสนุกสนานมีชีวิตชีวา					
	บทบาทของครูผู้สอน					
1	ครูกระตุ้นให้นักศึกษาทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกัน					
2	ครูแนะนำหนังสือ เอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง					
3	ครูช่วยเหลือ ให้คำแนะนำปรึกษา และส่งเสริมให้นักศึกษาคิดและวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล					
4	ครูกระตุ้นให้นักศึกษาคิดทางเลือกที่หลากหลาย เพื่อใช้ในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน					
5	ครูกระตุ้นให้นักศึกษาประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง					
6	ครูตรวจสอบผลการเรียนรู้ โดยให้นักศึกษาสรุปและอธิบายการเรียนรู้ที่นักศึกษาได้รับ					

ข้อ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	แหล่งเรียนรู้ มีบริการสื่ออินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลอย่างเพียงพอ					
2	มีบริการด้านข้อมูลและข่าวสาร ในหน่วยจัดการศึกษาในค่ายทหาร อย่างเหมาะสมและทันสมัย					
3	จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ เพียงพอต่อการให้บริการ					
4	มีวารสารและโสตทัศนวัสดุที่หลากหลาย ตรงกับความต้องการของ นักศึกษา					
5	มีบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในด้านต่าง ๆ ให้คำปรึกษา / แนะแนวแก่นักศึกษาเป็นอย่างดี					
6	หน่วยงาน หรือองค์กรอื่น ๆ ในชุมชน สนับสนุนและอำนวยความสะดวก สะดวกในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้					
	สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน					
1	ครูพูดคุยและให้ความเป็นกันเองกับข้าพเจ้า					
2	ครูคอยชี้แนะและกระตุ้นให้ข้าพเจ้าสนใจการเรียนรู้					
3	ข้าพเจ้าและเพื่อนจะช่วยเหลือปรึกษาหารือ ทบทวนบทเรียน ด้วยกันเสมอ					

ข้อ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
4	ข้าพเจ้าและเพื่อนจะช่วยเหลือกันค้นคว้าข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกันเสมอ					
5	ข้าพเจ้าและเพื่อนจะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของหน่วยจัดการศึกษาในค่ายทหาร					
6	ครูและเพื่อนพร้อมเสมอที่จะช่วยเหลือข้าพเจ้าเมื่อเกิดปัญหา					

ส่วนที่ 2 ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตร
การศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง : โปรดเลือกคำตอบ ให้ตรงกับระดับความรู้สึกของท่านที่มีต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในประเด็นนั้น ๆ โดยผู้วิจัยได้แบ่งระดับของการตอบเป็น 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

- ระดับที่ 5 เป็นข้อคำถาม ที่ผู้ตอบเห็นด้วยระดับมากที่สุด
- ระดับที่ 4 เป็นข้อคำถาม ที่ผู้ตอบเห็นด้วยระดับมาก
- ระดับที่ 3 เป็นข้อคำถาม ที่ผู้ตอบเห็นด้วยระดับปานกลาง
- ระดับที่ 2 เป็นข้อคำถาม ที่ผู้ตอบเห็นด้วยระดับน้อย
- ระดับที่ 1 เป็นข้อคำถาม ที่ผู้ตอบเห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

หัวข้อ	ระดับความคิดเห็น					
		5	4	3	2	1
	ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง					
1	การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ 1. ข้าพเจ้ามีความอดทนและพร้อมใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ ตลอดเวลา (เพื่อพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นไป)					
	2. เมื่อมีโอกาส ข้าพเจ้าพร้อมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและเพื่อนเสมอ ๆ					
2	มโนคติต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ 3. ข้าพเจ้าสามารถหาเวลาเรียนรู้ได้เสมอ หากข้าพเจ้าต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องใด					
	4. เรื่องใดที่ข้าพเจ้าต้องการรู้ ข้าพเจ้าสามารถหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง					
3	ความคิดริเริ่มและความเป็นอิสระในการเรียนรู้ 5. ข้าพเจ้าสามารถริเริ่ม และวางแผนการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเอง					
	6. ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกในการคิดค้นแก้ปัญหาต่าง ๆ					
4	ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง 7. ข้าพเจ้าสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และรับผิดชอบในการเรียนสิ่งนั้นให้สำเร็จ					
	8. ข้าพเจ้าสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และรู้ว่าตนเองเรียนรู้ ได้ดีหรือไม่					
5	ความรักในการเรียน 9. ข้าพเจ้ามีความรักตั้งใจและ ทุ่มเทต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ					
	10. ข้าพเจ้ารักในการเรียนรู้และรู้สึกสนุกในการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ					
6	ความคิดสร้างสรรค์ 11. ข้าพเจ้าชอบคิดค้นวิธีการต่าง ๆ สำหรับการเรียนรู้สิ่งใหม่					
	12. ข้าพเจ้าพร้อมค้นหาวิธีการแก้ปัญหาและเลือกวิธีการที่ดีที่สุด					
7	การมองอนาคตในเชิงบวก 13. การเรียนเป็นสิ่งที่ท้าทาย ที่ทำให้ข้าพเจ้าพร้อมที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง					
	14. “ชีวิตคือการเรียนรู้” ดังนั้นข้าพเจ้าพร้อมเรียนรู้ตลอดชีวิต					

หัวข้อ	ระดับความคิดเห็น					
		5	4	3	2	1
ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง						
8	ความสามารถใช้ทักษะทางการศึกษา การเรียนรู้ในการแก้ปัญหา					
	15. ข้าพเจ้าสามารถค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ และจัดทำรายงานสรุปผลได้ด้วยตนเอง					
	16. ข้าพเจ้าสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้แก้ปัญหาและเป็นประโยชน์ได้					

ขอขอบคุณในความร่วมมือนี้อ

การสนทนากลุ่ม

จุดประสงค์ในการสนทนากลุ่ม: เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารของสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้บริหารและครูของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษานอกระบบเกี่ยวกับแนวทางการ ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษา นอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน โดยมีประเด็นการสนทนากลุ่มแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. ความคิดเห็นที่มีต่อมีต่อแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐาน

เพื่อใช้ในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการ ในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้นพื้นฐานในประเด็น ดังนี้

สัมพันธภาพกับครูและเพื่อน

การเห็นคุณค่าในตนเอง

บทบาทของครู

การเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2. ข้อคิดเห็นและหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความพร้อมใน การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของพลทหารกองประจำการในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับขั้น พื้นฐาน

1. ด้านสัมพันธภาพกับครูและเพื่อน (พฤติกรรมปฏิบัติต่อกัน มีความสนใจ ให้ความเป็นกันเอง ให้ คำปรึกษาและข้อชี้แนะได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการ เรียน มีความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน)

1.1 ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรประสานความร่วมมือเชิงรุก กับ ภาศิเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการเทคโนโลยีการสื่อสาร เพื่อ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ และบริการ Wireless

1.2 ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรส่งเสริมกิจกรรมเสริมการสร้าง สัมพันธภาพและความสามัคคี เช่น กิจกรรมการจบหลักสูตร กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรม แนนแนวอาชีพ และการศึกษา

1.3 ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนและครู มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน แบ่งปันประสบการณ์กับเพื่อนร่วมชั้น และผู้สอน มีบรรยากาศการเรียนที่มีความเป็นกันเอง อบอุ่น ผ่อนคลาย และสนุกสนาน

1.4 ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรส่งเสริมให้นำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน มาสนับสนุน ในกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องร่วมกันได้แก่ กิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

.....

.....

.....

2. ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองตนเอง (กิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมความรู้สึกรักและความคิดเห็นที่มีต่อตนเอง มีลักษณะกระตือรือร้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ดี และมีความรับผิดชอบในตนเองและประเมินตนเองว่ามีคุณค่า ที่มีความสามารถในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง)

2.1 ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรส่งเสริมสนับสนุน การจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง คอยชี้แนะส่งเสริม ให้คำแนะนำปรึกษา ให้กำลังใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าคิดกล้าทำ กล้าพูด กล้าเผชิญปัญหา และสามารถภูมิใจตนเอง สามารถทำงานอย่างเป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

2.2 ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเพิ่มความสามารถและสร้างคุณค่าในตนเอง ด้วยทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง กระตือรือร้นต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เห็นคุณค่าและประโยชน์ในการเรียนรู้ สามารถลงมือปฏิบัติและนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงได้

2.3 ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรส่งเสริมและให้คำแนะนำปรึกษา ให้กำลังใจ คอยชี้แนะส่งเสริม ชื่นชม และมีความสามารถช่วยเหลือผู้อื่นที่ด้อยกว่า เป็นผู้นำที่ดี มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีเป้าหมาย กระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกในทางที่เหมาะสม เคารพตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

2.4 ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรส่งเสริมความตระหนักรู้ของการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความภูมิใจในตนเอง มองโลกในแง่ดี พัฒนาความรู้สึกมีความมั่งคั่งในตน ด้วยเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในการแก้ปัญหาของตนเองและสังคม นำความรู้และความเชี่ยวชาญ เป็นที่ประจักษ์แก่สังคมและร่วมมือเป็นเครือข่ายในสังคม

ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

3. **ด้านบทบาทของครู** (ครูผู้สอนในฐานะผู้อำนวยความสะดวก ในการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ช่วยเหลือและสนับสนุนรู้จักแก้ปัญหา และสนับสนุนทางจิตวิทยาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาตนเองของครู การศึกษาระบบ)

3.1 สำนักงานส่งเสริมการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรสนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาครูการศึกษาระบบโรงเรียน อย่างต่อเนื่อง อาทิ เช่นการสัมมนา อบรม ศึกษา ดูงาน

3.2 ครูการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรส่งเสริมชี้แนะ ให้คำแนะนำปรึกษา และอำนวยความสะดวก กระตุ้นให้ผู้เรียน ให้เกิดความรับผิดชอบในการสร้างนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ด้วยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สามารถพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

3.3 ครูการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรสนับสนุนส่งเสริม กิจกรรมที่พัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะมีวิธีการแสวงหาความรู้ที่หลากหลาย มีอิสระ และสร้างสรรค์ในการบูรณาการความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ เช่น การบันทึกข้อความ การจัดประเภทหมวดหมู่ และการสังเกต

3.4 ครูการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ช่วยเหลือสนับสนุน ให้คำปรึกษา แนะนำแหล่งความรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย อย่างต่อเนื่อง

ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

4. ด้านการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อาทิเช่น กระบวนการเรียนรู้ การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เหตุที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง)

4.1 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/ศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร ควรส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการพัฒนาหลักสูตร เนื้อหาสาระการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน กำหนดแผนการเรียน รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของทหาร

4.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/ศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร ควรสำรวจ ค้นหา และเสริมสร้างแหล่งเรียนรู้ ระบบเครือข่ายภายในศูนย์ และมีจำนวนคอมพิวเตอร์และจุดบริการที่เพียงพอ ควรมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี สมบูรณ์ มีเสถียรภาพ และควรมีบริการ Wireless ที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ทุกจุด ให้เอื้อต่อการรู้

4.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/ศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร ควรจัดสภาพห้องเรียน ห้องสมุด หรือมุมหนังสือ ควรจัดหามุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้มีบรรยากาศที่เหมาะสม ควรมีสื่อสิ่งพิมพ์ภายในศูนย์ ที่มีความหลากหลายในด้านเนื้อหา มีปริมาณเพียงพอ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสังคมออนไลน์ และเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก

4.4 ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรส่งเสริมสนับสนุน การเรียนรู้ร่วมกัน ในการวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน การวางแผนการเรียน การแสวงหาแหล่งวิทยาการ และการประเมินผลการเรียนรู้

ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

5. ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (กิจกรรมที่สนับสนุนให้ผู้สอน ผู้เรียนร่วมกัน การตั้งเป้าหมายและวางแผน กล้าเสี่ยง, กล้าตัดสินใจ, ความตั้งใจใฝ่เรียนรู้, ความรับผิดชอบ, ความมีส่วนร่วมและร่วมมือ, ความอดทนต่อการทำงาน และการวางแผนการทำงานในการส่งเสริมความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง)

5.1 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/ศูนย์การเรียนรู้ในหน่วยทหาร ควรสนับสนุนการจัดทำแผนงานเสริมสร้างแรงจูงใจ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ สร้างความภูมิใจ การจัดโครงการมอบรางวัลหรือประกาศยกย่องชมเชย และการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการเรียน

5.2 ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรสนับสนุนกิจกรรมและสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็นกล้าคิดกล้าทำ กล้าพูด กล้าเผชิญปัญหา และจูงใจตนเองให้สามารถไขว่คว้าหาความรู้ด้วยตนเองทำงานเป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น

5.3 ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ การจูงใจให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มีความพยายาม อดทน และต้องการความสำเร็จจากการกระทำของตนเอง

5.4 ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีการจัดแสดงกิจกรรมและแสดงผลงาน ที่เกิดจากผลการเรียนรู้และความสามารถ ออกสู่สายตาสังคม

ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

บรรณานุกรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาษาอังกฤษ

Alschuler, A. S. (1973). Developing achievement motivation in adolescents. *Education for human growth*.

Astin, A. W. (1968). The college environment. *American Council on Education*.

Astin, H. S. (1971). Women: A Bibliography on Their Education and Careers.

Atkinson, J. W., & Feather, N. T. (1966). *A theory of achievement motivation* (Vol. 66).

Wiley New York. [Record #12 is using a reference type undefined in this output style.]

Bandura, A. (1986). Social foundations of thought and action: A social—cognitive view. *Englewood Cliffs N, 1*.

Baruch, D. W. (1949). The whole child goes to school. *Childhood Education*, 25(8), 341-344.

Baumfield, V. (2004). Thinking for yourself and thinking together: The community of inquiry as a pedagogy for self-regulated learning. In. McGraw Hill.

Best, J. W., & Kahn, J. V. . (2006). *Research in education*, 10th. New Delhi: PHI Learning Private Ltd, 10-12.

Blumenfeld, P. C., & Meece, J. L. (1985). Life in classrooms revisited. *Theory into Practice*, 24(1), 50-56.

Borich, G. D. (1988). *Effective teaching methods*. Pearson Education India.

Branden, N. (2006). Nurturing self-esteem in young people. *Self-esteem issues and answers: A sourcebook of current perspectives*, 238-243.

- Brockett, R. G., & Hiemstra, R. (2018). *Self-direction in adult learning: Perspectives on theory, research, and practice*. Routledge.
- Brookfield, S. (1984). *Adult Learners, Adult Education And The Community*. McGraw-Hill Education (UK).
- Bull, S., Feldman, P., & Solity, J. (2013). *Classroom management: Principles to practice*. Routledge.
- Chickering, A. W., & Reisser, L. (1993). *Education and Identity. The Jossey-Bass Higher and Adult Education Series*. ERIC.
- Cogen, C., & Herrmann, L. (1975, September). Interactions of the expression 'let's just say' with the Gricean maxims of conversation. *In Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society, 1*, 60-68.
- Cohen, J. (2013). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Routledge.
- Cole, P. G., & Chan, L. K. S. . (1994). *Teaching principles and practice*. Prentice Hall.
- Coopersmith, R., & Leon, M. (1984). Enhanced neural response to familiar olfactory cues. *Science, 225*(4664), 849-851.
- Coopersmith, S., & Inventories, S. S. E. (1981). Consulting Psychologists Press. *Palo Alto, CA*.
- Cronbach, L. J. (1970). Mental tests and the creation of opportunity. *Proceedings of the American Philosophical Society, 114*(6), 480-487.
- Dewey, J. (1986). Experience and education. *The educational forum*,
- Dewey, J., & Authentic, I. E. L. . (1938). *Experiential learning*.

- Downing, J., & Thackray, D. . (1971). Reading Readiness. *A UKRA (United Kingdom Reading Assn.) Teaching of Reading Monograph*.
- Fosnot, C. T., & Perry, R. S. (1996). Constructivism: A psychological theory of learning. *Constructivism: Theory, perspectives, and practice*, 2(1), 8-33.
- Garrison, D. R. (1992). Critical thinking and self-directed learning in adult education: An analysis of responsibility and control issues. *Adult education quarterly*, 42(3), 136-148.
- Good, C. V., & Merkel, W. R. (1973). *Dictionary of education*. McGraw-Hill.
- Greenhill, B. (2010). The company you keep: International socialization and the diffusion of human rights norms. *International studies quarterly*, 54(1), 127-145.
- Grow, G. (1994). In defense of the staged self-directed learning model. *Adult education quarterly*, 109-114.
- Guglielmino, L. M. (1977). *Development of the self-directed learning readiness scale*. University of Georgia.
- Guilford, J. P. (1967). The nature of human intelligence.
- Herman, J. M. (1970). A questionnaire measure of achievement motivation. *Journal of Applied Psycholog*, 13, 62-75.
- Hiemstra, D. (1998). A linguistically motivated probabilistic model of information retrieval. International Conference on Theory and Practice of Digital Libraries,

Hiemstra, R. (1994). Helping learners take responsibility for self-directed activities.

New directions for adult and continuing education, 1994(64), 81-87.

Hurlock, E. B. (1984). *Child development.*

Illich, I. (1971). Education Without School: How It Can Be Done. *New York Review of Books, 15(12), 25-31.*

Johnson, R. T., & Johnson, D. W. (1986). Cooperative learning in the science classroom. *Science and children, 24(2), 31-32.*

Knowles, M. (1977). Adult learning processes: Pedagogy and andragogy. *Religious Education, 72(2), 202-211.*

Knowles, M. S. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy: Revised and updates.* Adult Education.

Larisey, M. M. (1994). Student Self-Assessment: A Tool for Learning. *Adult Learning, 5(6), 9-10.*

Long, H. B., & Agyekum, S. K. (1983). Guglielmino's self-directed learning readiness scale. *Higher Education, 12(1), 77-87.*

Maslow, A. (1970). Human needs theory: Maslow's hierarchy of human needs.

Fundamental of Nursing: Human Health and Function. 3rd ed. Philadelphia: Lippincott.

McClelland, D. (2005). Achievement motivation theory. *Organizational behavior: Essential theories of motivation and leadership, 46-60.*

- Mezirow, J. (1981). A critical theory of adult learning and education. *Adult education*, 32(1), 3-24.
- Mischel, W., Patterson, C. J., & Collins, W. (2013). Effective plans for self-control in children. *Minnesota symposium on child psychology*,
- Moos, R. H., & Moos, B. S. (1978). Classroom social climate and student absences and grades. *Journal of Educational Psychology*, 70(2), 263.
- Papert, S., & Harel. (2002). *Situar el construccionismo*.
- Rogers, C. R. (1975). *Freedom to learn: A view of what education might become*. CE Merrill.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. . (1976). *On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity*.
- Savage, M. (2010). *Identities and social change in Britain since 1940: The politics of method*. OUP Oxford. .
- Skager, R. (2014). *Lifelong education and evaluation practice: A study on the development of a framework for designing evaluation systems at the school stage in the perspective of lifelong education* (Vol. 4). Elsevier.
- Tough, A. (1979). *The Adult's Learning Projects. A Fresh Approach to Theory and Practice in Adult Learning*.
- Treffinger, D. J. (1995). School improvement, talent development, and creativity. *Roepert Review*, 18(2), 93-97.

Underhill, R. G. (1991). Two layers of constructivist curricular interaction. In *Radical constructivism in mathematics education* (pp. 229-248). Springer.

Von Glasersfeld, E. (2013). *Radical constructivism*.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introduction analysis*. Harper & Row.

ภาษาไทย

กนกวรรณ ทองฉวี. (2545). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองบทบาทอาจารย์ในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษาความพร้อมในการเรียนด้วยตนเองนักศึกษาพยาบาลสถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), สาขาวิชาการพยาบาลศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2559). คู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กลุ่มเป้าหมายในหน่วยทหาร). <http://www.korpornfe.net>

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545 องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545. กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. เข้าถึงได้จาก http://www.thaischool.in.th/course_2551.php.

กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2559). คู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กลุ่มเป้าหมายในหน่วยทหาร). ถึงได้จาก <http://www.korpornfe.net>.

กรมควบคุมโรค. (2563). โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). สืบค้น 25 ตุลาคม 2564, จาก <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/news.php>

กรมวิชาการ,กระทรวงศึกษาธิการ. (2545) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) , 2545.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กศน., สำนักงานการศึกษานอกระบบ. (2564). นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน.

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564.

<https://drive.google.com/file/d/1aLuJP0U1hLo102ydh2GvngpMhiKlxixq/view?usp=sharing>

ขจิตา มัชฌิมา. (2021). ปัจจัย ที่ ส่ง ผล ต่อ พฤติกรรม การ เรียน รู้ ด้วย ตนเอง ของ นักศึกษา

คณะ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏ อุบลราชธานี. *SOCIAL SCIENCES RESEARCH AND ACADEMIC JOURNAL*, 16(1).

ญาณิศา ดวงสีทอง. (2561). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

โรงเรียนหนองไสพรเจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2530). การศึกษานอกระบบโรงเรียนกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กิ่งแก้ว อารีรักษ์. (2548). การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบหลากหลาย. กรุงเทพฯ: อัลฟามีเลียนเนียม.

คมกฤษ คำตา. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิต

แพทย์ชั้นปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต), สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ฉัฐวีร์ สิทธิศิริอรุณ. (2552) ปัจจัยเชิงเหตุและผลของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (Antecedent and Consequence Factors of Self-Directed Learning of Undergraduate Students at Srinakarinwirot University).

วารสาร พฤติกรรม ศาสตร์ (Journal of Behavioral Science), 16(2).

ชาย โปธิสิตา, (2554). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ :

อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

- ญาณิศา ดวงสีทอง. (2561). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
โรงเรียนหนองไสพรเจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต
2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). จริยธรรมในการทำงาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2545) ลักษณะการวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ที่สามารถขึ้นำการพัฒนา
บุคคลอย่างครบวงจร. วารสารวิทย์วิทยาการวิจัย. 15(2) : 130-165.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2544). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล.
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ธรรมรัตน์ แซ่ตัน. (2564) ความพร้อมต่อการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของนักศึกษาภายใต้
สถานการณ์การ ระบาดไวรัส COVID-19 : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยา
เขตภูเก็ต. วารสารสังคมวิจัยและพัฒนา. 3(1), 23 – 37.
- ธีระ ยอน. (2562). ปัจจัยคัดสรรทางจิตวิทยาที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกำแพงเพชร ราชอาณาจักรกัมพูชา (วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพณัฐ เลิศสุทธิผล และคณะ. (2562). การรับรู้ในหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และ
ความพร้อมในการขึ้นำตนเองของผู้เรียนชาวไทยที่เรียนภาษาอังกฤษด้วยแรงจูงใจ
ที่แตกต่างกันสองประเภท. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 13(3), 425-437.
- นัตดา อังสุไวทย์. (2550). การพัฒนารูปแบบการเรียนการวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบนำ
ตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), สาขาวิทยาศาสตร์
ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปัทมา จันปัญญา. (2561). การศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน
ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายวังบูรพา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 7. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ปนิดา ทวีชาติ (2560) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 28, วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 23(1),143-153.
- ปรินดา ตาสี. (2551). ลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต), สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปวิษฐา ผาสุข. (2555). การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาภาคปกติมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชนี อ้าแก้ว. (2553). ปัจจัยด้านคุณลักษณะในตนเองและด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2558). การจัดการเรียนรู้ในทศวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497.(2497,16 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา ฉบับที่ 11 เล่ม 71 ตอนที่ 13, น. 195-226. และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติรับราชการทหาร (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2516.
- ศรัญญา รณศิริ (2561) การพัฒนาตัวบ่งชี้การเรียนรู้ตลอดชีวิตของพลเมืองไทยด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต), คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษานอกระบบคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิวะพร ภูพันธ์. (2548). ปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลของความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงาน กศน. (2564). นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2564

<https://drive.google.com/file/d/1aLuJP0U1hLo102ydh2GvngpMhiKlxixq/view?usp=sharing>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558) สภาวะการศึกษาไทยปี 2559/2560

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0กรุงเทพมหานคร:
บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สุมาลี สังข์ศรี. (2545). การจัดการศึกษานอกระบบด้วยวิธีการศึกษาทางไกล เพื่อการศึกษาตลอด
ชีวิต. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุมาลี สังข์ศรี. (2549). การศึกษาทางไกล. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุมาลี สังข์ศรี (2551). การดำเนินงานเทียบโอนผลการศึกษาระดับอุดมศึกษา.กรุงเทพมหานคร:
สังข์ศรีพิมพ์ลักษณ์.

สรรรชต์ ท่อไพศาล. (2544). การพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่านเว็บวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

วิทยา วาโย (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของ
ไวรัสCOVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน, วารสารศูนย์อนามัยที่ 9
:14(34), 285 – 298.

วิลาสินี พลอยล้อมแสง. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวการสอน
แบบเน้น กระบวนการและผลงานร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), สาขาวิชาการศึกษาอกระบบ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วัลภา ศรีบุญพิมพ์สวย. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี. *Journal of nursing and education*, 7(1),78-91.
- หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์. (2545). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท), สาขาวิชาอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- หนึ่งฤทัย ชัยอากร. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เข้าถึงได้จาก <https://erp.mju.ac.th/acticleDetail.aspx?qid=588>
- อาชัญญา รัตนอุบล (2542) การศึกษาการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องกฎหมาย สำหรับสตรีที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2551). พัฒนาการการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ใหญ่. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิญา ทหารวานิช. (2552). การแก้ปัญหานักศึกษาที่มีพฤติกรรมขาดการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมในชั้นเรียน รายวิชาการสร้างทีมงานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม:หลักสูตรการจัดการทั่วไป.(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- อุดม เขยกีวงศ์. (2541). ปรัชญาและหลักการศึกษานอกระบบโรงเรียน.กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- เอมอร แก้วกล้าศรี. 2550. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนพบกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2548 ในจังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	มณฑิตา ชมดี
วัน เดือน ปี เกิด	21 กันยายน 2533
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ พยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชียแปซิฟิก (วิทยาลัย มิชชั่น)
ที่อยู่ปัจจุบัน	กรุงเทพมหานคร
ผลงานตีพิมพ์	ผลงานตีพิมพ์ วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่13 ฉบับที่1
รางวัลที่ได้รับ	รับทุนอุดหนุนการศึกษาเฉพาะค่าเล่าเรียน ประเภท60/40 จำนวนรวม 2 ภาคการศึกษา

